
BIBLIOTECA VITT. EMANUELE
FONDO BORBONICO / FORENSE
31
9 C
7

THEOLOGIA MORALIS,

SEU RESOLUTIO CASUUM CONSCIENTIÆ, JUXTA SACRAM SCRIPTURAM, CANONES, ET SANCTOS PATRES.

TOMUS QUARTUS.

Continens Tractatus de Sacramentis Pœnitentiæ & Extremæ-Unctionis; necnon varia summorum Pontificum Decreta contra Moralis corruptæ propositiones, & alia.

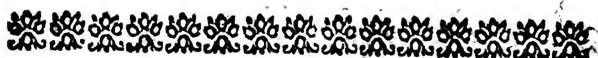

PARISIIS,
Apud ANDRÆAM PRALARD, via Jacobæa, sub Occasionis signo.

M. DCCIII.

Cum Approbatione, & Privilegio Regis.

Hic Tomus, cum posterioribus, ideóque totum hujusce Theologiæ Moralis Opus, sub prælo primitùs sudare desiit ultimâ Decembris 1703.

INDEX

TRACTATUUM, CAPITUM, & Quæstionum

TOMI QUARTI.

TRACTATUS SEXTUS.

De Sacramento Pœnitentiæ.

CAPUT PRIMUM.

De nomine & definitione Pœnitentiæ.

CAPUT SECUNDUM.

De Institutione & necessitate Sacramenti Pœnitentiæ.

Caput Tertium.

De materia & forma Sacramenti Pœnitentiæ.

CAPUT QUARTUM.
De effectibus & partibus Sacramenti Pœnitentiæ.

CAPUT QUINTUM.
De Contritione.

CAPUT SEXTUM.

De Confessione.

CAPUT SEPTIMUM.

De Satisfactione.

CAPUT VIII.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

CAPUT IX.

Quomodo se gerere debet Confessarius erga personas sibi ignotas.

Caput X.

De Scientia Confessorum.

Caput XI.

De Qualitatibus necessariis Confessoribus.

TRACTATUS SEPTIMUS.

De Sacramento Extremæ-Unctionis.

CAPUT PRIMUM.

De Nomine, definitione, institutione, materia & forma hujus Sacramenti.

CAPUT II.

De Ministro hujus Sacramenti, & de iis quibus conferri debet.

CAPUT III.

De necessitate & effectibus Sacramenti Extremæ-Unctionis.

CAPUT IV.

Quænam Dispositiones ad legitimam hujus Sacramenti perceptionem exiguntur.

TRACTATUS

TRACTATUS SEXTUS DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

CAPUT PRIMUM.

De Nomine & definitione Pœnitentiæ.

Quæst. 1. Uid significat nomen Pœnitentiæ?

Resp. *Pœnitentia*, inquit S. Isidorus Hispalensis, *nomen sumpsit à pœna quâ anima cruciatur, & caro mortificatur.* S. Isidorus, lib. 2. De Officiis Ecclesiasticis.

Et Divus Augustinus relatus in Can. ait: *Pœnitentia est quadam dolentis vindicta, puniens in se quod dolet commisisse: continuè dolendum est de peccato, quod declarat ipsa dictionis virtus: pœnitere enim est pœnam tenere.* Can. *Poenitentia*. dist. 3. de Pœnit.

Quæst. 2. Quot modis sumitur nomen Pœnitentiæ?

Resp. Nomen Pœnitentiæ, inquit Divus Thomas. 3. p. q. 84. sumi potest duobus mo-

dis, aut pro virtute Pœnitentiæ, aut pro Sacramento Pœnitentiæ.

Quæst. 3. Quid est virtus Pœnitentiæ?

D. Tho. 3. p. q. 85. art. 1. in corp.

Resp. S. Thomas eam definit virtutem quâ *Pœnitens assumit moderatum dolorem de peccatis præteritis, cum intentione removendi ea: unde manifestum est, quod Pœnitentia de qua nunc loquimur, vel est virtus vel actus virtutis.* Efficit Pœnitentia ut moderatè doleamus de peccatis in Deum commissis cum proposito illi satisfaciendi & non peccandi de cætero: idque propriè Pœnitentiæ virtus producit in pœnitentibus ut rectè observatum est à Catechismo Concilii Tridentini. *Interdum enim,* inquit, *evenit ut ex admissis sceleribus minorem quàm par est, dolorem homines capiant; quin etiam ut à Salomone scriptum est, nonnulli sunt qui cùm malefecerint, latantur: rursùs verò alii ita se mœrore animi & ægritudini dedunt, ut de salute prorsùs desperent; qualis fortasse Caïn videri potest, qui ait: Major est iniquitas mea, quàm ut veniam merear. Et qualis certè Judas fuit, qui Pœnitentiâ ductus suspendio vitam & animam amisit. Vt igitur modum in dolore tenere possimus, Pœnitentia virtute adjuvamur.*

Catechis. Conc. Trid. part. 2. *De Sacram. Poen.* 1. num. 9.

Quæst. 4. Quid est Sacramentum Pœnitentiæ?

Resp. Est Sacramentum novæ Legis à Jesu-Christo Domino nostro institutum, in quo relapsis post Baptismum, illud cum debitis dispositionibus percipientibus remitttuntur peccata per Sacerdotalem absolutionem.

Primò, est Sacramentum ut à Concilio Tridentino sub anathematis pœna contra negantes definitum est his verbis: *Si quis dixerit Pœnitentiam non esse verè & propriè Sacramentum pro Fidelibus, quoties post Baptismum*

Sess. 14. Can. 10.

peccata labuntur, ipsis Deo reconciliandis Christo Domino nostro institutum, Anathema sit.

Hoc autem probat Divus Thomas dum ait: *Dicendum quòd sicut Gregorius dicit, & habetur in Decretis,* 1. q. 1. *Can.* Multi. *Sacramentum est in aliqua celebratione, cùm res gesta ita sit, ut aliquid significare intelligatur; quod sanctè accipiendum est: Manifestum est autem quòd in Pœnitentia ita res gesta sit, quod aliquid Sanctum significatur tam ex parte peccatoris Pœnitentis, quàm ex parte Sacerdotis absolventis: Nam peccator pœnitens per ea quæ facit & dicit, ostendit cor suum à peccato recessisse: similiter etiam Sacerdos per ea quæ agit & dicit circa pœnitentem, significat opus Dei remittentis peccata. Vnde manifestum est quòd Pœnitentia quæ in Ecclesia agitur, est Sacramentum.*

D. Th. 3. p. q. 84. art. 1. in corp.

Secundò, est Sacramentum *institutum ad remittenda peccata commissa post Baptismum,* quia ut supra diximus, peccata ante Baptismum admissa remittuntur per Baptismum tam quoad culpam, quàm quoad pœnam.

Denique dicitur *Cùm debitis dispositionibus illud recipientibus;* quia ut ait Divus Thomas: *Sicut in corporalibus Medicinis quædam sunt quæ consistunt in sola passione, vel receptione curati, ut sectio vulneris, vel appositio emplastri: quædam verò quæ consistunt in actu laborantis, sicut exercitationes, & hujusmodi: ita etiam in Sacramentis, quædam non requirunt actum ejus qui sanctificatur, quantùm ad substantiam Sacramenti, nisi per accidens, sicut removens prohibens; sicut patet in Baptismo & Confirmatione, & hujusmodi: Quædam autem requirunt essentialiter & per se actum ejus qui Sacramentum*

S. Th. in 4 sent. dist. 14. art. 1. ad 1.

recipit ad essentiam Sacramenti: sicut patet in Pœnitentia & Matrimonio. In his enim materia Sacramenti sunt actus ejus qui ipsum recipit: ita in Pœnitentia se habent contritio, confessio & satisfactio: hinc est quod actus pœnitentis sunt omninò necessarii ad validitatem Sacramenti: uti deinceps explicabimus.

Quæst. 5. Quodnam ponis discrimen inter virtutem Pœnitentiæ & Sacramentum Pœnitentiæ?

Resp. In hoc Pœnitentiæ virtus & Sacramentum differunt, quòd Pœnitentiæ virtus sit actus internus voluntatis quo peccator odit & detestatur peccata à se commissa, cum firmo constantique proposito deserendi malam vitam Deoque pro præterita vita satisfaciendi; verùm Pœnitentia in quantum est Sacramentum, consistit in certis actibus exterioribus sensibusque subjectis, qui denotant id quod interiùs in animo peragitur, cum absolutione Sacerdotis, quo fit ut actus virtutis Pœnitentiæ, sint materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, quod producit gratiam *ex opere operato.*

Quæst. 6. Pœnitentia, in quantum virtus cum desiderio Sacramenti Pœnitentiæ, est-ne sufficiens ad justificationem peccatoris?

Resp. Satis patet ex Concilio Tridentino, desiderium Sacramenti Pœnitentiæ sufficere ad justificationem peccatoris virtute meritorum Domini nostri Jesu-Christi, si sit conjunctum cum contritione perfecta, ita enim: *Etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur; ipsam nihilominùs reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.*

Conc. Trid. sess. 14. De Pœnitentia. cap. 4.

Desiderium Sacramenti Pœnitentiæ potest

e explicitum, aut implicitum: Explicitum ando quis actu & expressè desiderat recipere cramentum Pœnitentiæ: Implicitum quando quis facit aliquid quod in se includit desidem Sacramenti Pœnitentiæ: ut quando alis qui nullam habet cognitionem hujus Samenti, elicit actum contritionis perfec-, aut amoris Dei; tunc enim habet desidem implicitum Sacramenti Pœnitentiæ, quia ciendo actum contritionis aut amoris Dei, bet verum desiderium adimplendi omnia e sibi à Deo præcepta sunt, & consequenter ipiendi Sacramentum Pœnitentiæ, si post ptismum commisit aliquod peccatum, si et Sacramentum Pœnitentiæ institutum à Deo ad remittenda peccata commissa t Baptismum.

Quæst. 7. Quid est in Sacramento Pœniten-, res tantùm, Sacramentum tantùm, & res Sacramentum simul?

Resp. Divus Thomas ita respondet: *Dicen-n quòd etiam in Pœnitentia est aliquid od est Sacramentum tantùm, scilicet actus eriùs exercitus, tam per peccatorem pœnitem, quàm etiam Sacerdotem absolven-: res autem, & Sacramentum, est Pœentia interior peccatoris: res autem tan-n & non Sacramentum, est remissio cati.* S. Tho. 3. p. q. 84. art. 1. ad 3.

CAPUT II.

De Institutione & necessitate Sacramenti Pœnitentiæ.

Quæst. 1. QUANDONAM Christus Dominus instituit Sacramentum Pœnitentiæ?

Resp. Huic quæstioni satisfacit Concilium Tridentinum his verbis: *Dominus autem Sacramentum Pœnitentiæ tunc præcipuè instituit, cùm è mortuis excitatus insufflavit in discipulos suos, dicens*: Accipite Spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata, remittuntur eis, & quorum retinueritis, retenta sunt.

Conc. Trid. sess. 14. cap. 1.

Quæst. 2. Quomodo probari potest, necessarium esse confiteri peccata sua Sacerdoti ad hoc ut aliquis possit recipere absolutionem in Sacramento Pœnitentiæ?

Resp. Hoc probatur primò, ex eo quod dicitur Act. 19. versu 18. *Multique credentium veniebant, confitentes, & annuntiantes actus suos*: Et in Evangelio S. Matthæi, cap. 18. v. 18. Jesus-Christus Dominus noster sic loquitur Apostolis: *Amen dico vobis, Quæcumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in Cœlo; & quæcumque solveritis super terram, erunt soluta & in cœlo.* Sic autem Divus Hieronymus explicat hæc verba Domini nostri Jesu Christi: *Episcopus & Presbyter, non eos qui insontes sunt, vel noxii: sed pro Officio suo cùm peccatorum audierit varietates, scit qui ligandus sit, quive solvendus.*

S. Hieronymus in cap. 16. Matth.

Sanctus Basilius expressè declarat, quod omnes Fideles tenentur confiteri peccata sua,

uoniam igitur, inquit, *conversionis modus ϝoprius esse debet peccatoris, & necesse est ut ϝuctus ferantur qui deceant resipiscentiam, uxta quod scriptum est, facite fructus resiϊscentiâ dignos, ne comminatio, quam subjecit, locum habeat, si fructus defuerint (nam omnis arbor, quæ non facit fructum bonum, exciditur, & in ignem conjicitur) necessarium est ut iis fiat confessio peccatorum, quibus dispensatio Mysteriorum Dei concredita est. Nam hoc pacto, & qui olim inter sanctos Pœnitentiam egerunt, fecisse reperiuntur. Scriptum est enim in Evangelio, quòd Joanni Baptistæ peccata confessi sint. In Actis verò, Apostolis à quibus baptizabantur, peccata sua confessi sunt omnes.* S. Basilius. *In Regulis contractioribus.* Regula 188.

Sanctus Augustinus ait: *Amissâ confessione, non erit locus misericordiæ: tu factus es peccati tui defensor, quomodo erit Deus liberator? Ut ergo ille sit liberator, tu esto accusator.* S. August. in Psal. 68. concione 1. in fine.

Quæst. 3. Numquid Christus Dominus ante Resurrectionem suam, postquam egressus est è deserto prædicavit Pœnitentiam, cùm dixit Matthæi cap. 4. *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim regnum Cælorum*, quæ verba declarare videntur, eum instituisse Sacramentum Pœnitentiæ ante suam Resurrectionem?

Resp. Non loquebatur in hoc loco Christus Dominus de Pœnitentiæ Sacramento, sed tantùm de virtute Pœnitentiæ ad præparandum homines ad fidem, & Baptismum, & ad suscipiendum Pœnitentiæ Sacramentum, ut notat Divus Thomas, dum ait: *Dominus in principio prædicationis suæ indixit hominibus, ut non solùm pœniterent, sed etiam pœnitentiam agerent, significans determinatos modos actuum, qui requiruntur ad hoc Sacramentum,* postmodum instituendum. D. Tho. 3. p. q. 84. art. 7. in corp.

Quæst. 4. Quænam est necessitas Sacramenti Pœnitentiæ?

Resp. Eam declaravit Concilium Tridentinum his verbis: *Est autem hoc Sacramentum Pœnitentiæ lapsis post Baptismum, ad salutem necessarium, ut nondum regeneratis ipse Baptismus.*

Conc. Trid. sess. 14. cap. 2.

Et ut ait S. Hieronymus: *Secunda Tabula post naufragium est Pœnitentia.* Quod ita explicat Divus Thomas: *Nam sicut primum remedium mare transeuntibus est, ut conserventur in navi integra; secundum autem remedium est post navem fractam, ut quis tabulæ adhæreat: ita etiam primum remedium in mari hujus vitæ est, quòd homo integritatem servet; secundùm autem remedium est, si per peccatum integritatem perdiderit, quòd per Pœnitentiam redeat.*

S. Hieronymus scribens, ad Demetriadem.

S. Tho. 3. p. q. 84. art. 6. in corp.

Quibus verbis, gravissimè admonentur Pastores de suis obligationibus, ut non solùm summam curam adhibeant ne pœnitentes sacrilegas faciant confessiones, verùm etiam ut inducant Fideles, ne in re tanti momenti quidquam prætermittant; quoniam, ut ait Divus Augustinus: *Nulla satis magna securitas, ubi periclitatur æternitas.*

Quæst. 5. Contritio perfecta, & amor Dei, numquid possunt delere peccata sine Pœnitentiæ Sacramento?

Resp. Concilium Tridentinum huic difficultati ita respondet: *Docet præterea etsi contritionem hanc aliquando charitate perfectam esse contingat, hominemque Deo reconciliare, priusquam hoc Sacramentum actu suscipiatur: ipsam nihilominùs reconciliationem ipsi contritioni sine Sacramenti voto, quod in illa includitur, non esse adscribendam.*

Conc. Trid. sess. 14. cap. 4.

Ex quo patet, Sacramentum Pœnitentiæ in

aut in voto esse necessarium ad salutem
sis post Baptismum in aliquod peccatum
ortale, ut nondum regeneratis ipse Baptis-
us.

Utile erit hîc advertere, quod illi qui inci-
nt in aliquod peccatum mortale eo prætextu
ia credunt quod facilè poterint obtinere re-
ssionem per Sacramentum Pœnitentiæ, non
ùm in hoc magnam malitiam & ingratitu-
iem ostendunt, occasionem sumentes offen-
adi Deum, ex eo quod bonus est, & semper
ratus ad remittenda peccata: sed etiam cùm
igna imprudentia & temeritate agunt, non
ùm quia facilè evenire potest quod in illo
serabili statu moriantur; sed etiam quia
iltæ occurrunt difficultates in praxi ad hoc
aliquis veram possit agere pœnitentiam, ut
mo sensatus debeat velle sibi infigi similia
lnera, quia potest ab illis sanari.

*Nec statim nobis Pœnitentiæ subsidia blan-
antur*, ait S. Hieronymus, *quæ sunt infe-
ium remedia. Cavendum est vulnus quod
lore curatur: aliud est, integrâ nave &
lvis mercibus, portum salutis intrare,
iud nudum hærere tabulæ, & crebris fluc-
um recursibus ad asperrima saxa collidi.*

S. Hieronymus, Epist. 9. ad Salvinam.

Verba Divi Ambrosii deberent nobis terro-
m incutere, dum ait: *Facilius inveni, qui
nocentiam servaverit, quàm qui congruè
enitentiam egerint.*

S. Ambr. de Pœnitentia, cap. 10. lib. 2.

Et S. Pacianus nos admonet, quod *Baptis-
us est Sacramentum Dominicæ Passionis:
enitentium venia, meritum confitentis. Illud
mes adipisci possunt, quia gratia Dei do-
um est: labor verò iste paucorum est, qui post
sum resurgunt, qui post vulnera convales-
unt, qui lacrymosis vocibus adjuvantur, qui
rnis interitu reviviscunt.*

S. Pacianus. Epist. 3. ad Sympron.

CAPUT III.

De Materia & forma Sacramenti Pœnitentiæ.

Quæst. 1. QUOTUPLEX est materia Sacramenti Pœnitentiæ?

S. Tho. 3. p. q. 84. art. 2. in corp. Resp. *Dicendum*, inquit Divus Thomas, *quòd duplex est materia Sacramenti Pœnitentiæ; proxima & remota.*

Quæst. 2. Quænam est materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ?

Resp. Actus pœnitentis, ut innuit Concilium Sess. 14. De Pœnit. cap. 3. Tridentinum his verbis: *Sunt autem quasi materia hujus Sacramenti ipsius pœnitentis actus, nempè contritio, confessio, & satisfactio, qui quatenùs in Pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiruntur, hac ratione partes dicuntur.*

Ratio autem cur Concilium dixit, hos actus esse quasi materiam Sacramenti Pœnitentiæ, non ita intelligenda est, quasi velit eos non esse veram materiam, sed voluit dumtaxat indicare discrimen, quod inter hujus, & aliorum Sacramentorum materiam intercedit, in hoc consistens, quod aliorum Sacramentorum materia est res aliqua materialis & sensibilis, cujusmodi est aqua in Baptismo; Sacramenti verò pœnitentiæ materia sunt actus pœnitentis, quorum præcipuus, ipsa scilicet contritio, est insensibilis, cùm actus sit internus; & sic non ita propriè appellantur hujus Sacramenti materia.

Sacramenti verò Pœnitentiæ, ait Catechis-

ıus Concilii Tridentini, *quasi materia sunt* Catech. Concil. Trid. 1. p. De Poenitent. Sacramento. nu. 17.
ctus pœnitentis, nempè contritio, confessio, &
tisfactio. Neque verò hi actus, quasi ma-
ria à sancta Synodo appellantur, quia vera
ateria rationem non habeant, sed quia ejus
eneris materia non sint, quæ extrinsecus ad-
beatur: ut aqua in Baptismo, & Chrisma
Confirmatione.

Quare cùm aliqui Theologi Catholici ne-ssent, hos actus esse propriè materiam hu-us Sacramenti, Concilium ne eos damnaret, aluit dicere, quasi mater'am, ut notat Emi-entissimus Cardinalis, qui historiam Concilii escripsit, cap. 3. sess. 14.

Quo fit, hoc esse discrimen inter hoc Sa-ramentum, & alia, quod in Sacramentis quæ onstant materiâ sensibili, Minister non potest pplicare formam, nisi materia sit realiter & hysicè præsens, v. g. in Sacramento Baptismi, isi realiter habeat aquam: sed in Sacramento œnitentiæ sufficit habere certitudinem mora-em de præsentia materiæ ad applicandam for-ram: quæ quidem certitudo in eo consistit, uòd prudens Confessarius judicare debeat, œnitentem esse verè contritum, & vero do-ore peccatorum suorum compunctum, cum firmo proposito non amplius peccandi, & affectum peccati ex animo penitùs extirpandi.

Hoc etiam ostendit cœcitatem illorum Confessorum qui eos passim absolvunt qui pluries promiserunt se vitam, & mores correcturos, absque nlla, aut certè perexigua emendatione; & tamen in negotiis hujus sæculi, imprudens utique haberetur, qui fidem illi haberet, à quo sæpè deceptus fuit, nisi priùs aliquo argumento & experientia notabili sibi constaret, de ejus fide in futurum.

Quæst. 3. Quænam est materia remota Sacramenti Pœnitentiæ?

Resp. Omnia peccatorum genera, sive mortalium, sive venialium, quæ commisit homo post Baptismum, quamvis aliàs debitè confessus fuerit; hoc tamen discrimine, quod sola peccata mortalia sunt materia necessaria hujus Sacramenti; quia scilicet non possunt remitti, nisi per susceptionem hujus Sacramenti, vel in re, vel saltem in voto: at peccata venialia, quæ non excludunt à gratia Dei, aut mortalia, quæ quis ritè confessus est, sunt materia sufficiens, hoc est, ut ait Concilium Tridentinum: *Peccata venialia quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentiùs labimur, quanquam rectè & utiliter citraque omnem præsumptionem in confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat: taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.*

Sess. 14. De Pœnit. cap. 5.

Quæst. 4. Quænam sunt verba formæ Sacramenti Pœnitentiæ?

Resp. Concilium Tridentinum post Decretum Eugenii Papæ IV. ait: hæc esse verba formæ: *Ego te absolvo, &c.* Quia exprimunt effectum quem hoc Sacramentum operatur, qui est remissio peccatorum: Cæteræ preces, quæ præmittuntur, aut subsequuntur, institutæ sunt ab Ecclesia, & quamvis non sint de essentia hujus Sacramenti, omitti tamen de facili non debent.

Quæst. 5. Quisnam est verus sensus verborum absolutionis?

Resp. Sensus horum verborum non est, quod absolutio sit simplex declaratio remissionis peccatorum; sed quod ea effectivè remittat. Quod quidem probatur ex Concilio Tridentino his verbis: *Si quis dixerit absolu-*

Sess. 14. Can. 9.

tem Sacramentalem Sacerdotis esse nudum nisterium pronuntiandi & declarandi re-ssa esse peccata confitenti, Anathema sit.

rationem affert Divus Thomas, dum ait: *cramenta novæ Legis non solùm signifi-t: sed etiam faciunt quod significant: dè sicut Sacerdos baptizando aliquem, ndit hominem interiùs ablutum per verba facta, & non solùm significativè, sed ctivè; ita etiam cùm dicit: Ego te absol-, ostendit hominem absolutum, non solùm nificativè, sed etiam effectivè.* S. Tho. 3. p. q. 84. art. 3. ad 5.

Quæst. 6. Quomodò responderi potest his bis quæ habentur Marci, cap. 2. v. 7. *uis potest dimittere peccata nisi solus Deus?* quibus videtur, sensum verborum absolunis non esse, quod Sacerdos effectivè pec-a remittat?

Resp. Respondeo ex Divo Thoma: *Dicen-m quòd solus Deus per authoritatem, & à cato absolvit, & peccatum remittit: Sa-dotes tamen utrumque faciunt per Ministe-m; in quantum scilicet verba Sacerdotis hoc Sacramento instrumentaliter operantur virtute divina, sicut etiam in aliis Sacra-ntis.* S. Tho. 3. p. q. 84. art. 3. ad 3.

Quod idem S. Doctor, fortiùs etiam ex-cat Opusculo 22. cap. 1. ubi hæc habet: *ixit Dominus Petro, Matth. 16.* Quodcum-e solveris super terram, erit solutum & in lis. *Quod ad usum Clavium pertinere osten-tur; nam promiserat:* Et tibi dabo Claves gni Cœlorum. *Et post quasi usum Clavium ponens dicit:* Et quodcumque solveris. *Pa-ergo ex dictis Salvatoris, quòd habens laves absolvit. Præsumptuosum est ergo, ne tam erroneum, ut Sacerdos dicere non pos-, ego te absolvo, quem Dominus absolvere*

confitetur. Magis autem ex verbis Domini colligitur, hanc esse formam debitam absolvendi, Ego te absolvo. Sicut enim Dominus discipulis dixit: Euntes docete omnes gentes, baptizantes eos. *Matth. ultimo, ita dixit:* Quodcumque solveris super terram. *Unde sicut conveniens est forma Baptismi ut Minister dicat, Ego te baptizo, quia Dominus Ministris actum baptizandi attribuit; ita conveniens forma est ut dicatur, Ego te absolvo, quia Dominus Ministro actum absolvendi attribuit.*

Quæst. 7. Præter hæc verba, *Ego te absolvo, &c.* oportet-ne in absolvendo dicere alia verba, quæ in Rituali præscribuntur?

Resp. Quamvis omissio aliquorum ex his verbis, non efficiat absolutionem invalidam, constat tamen, nisi necessitas aliud suadeat, omninò recitanda esse quæ in Rituali continentur sine ulla prorsus additione, vel detractione; & quia experientiâ constat, plures Confessarios aliquatenùs alterare formulam in absolvendo præscriptam, non abs re erit hîc indicare formam, & apponere, quæ habetur in Rituali Romano de Sacramento Pœnitentiæ in hunc modum: *Cùm igitur Pœnitentem absolvere voluerit, injunctâ ei priùs, & ab eo acceptâ salutari Pœnitentiâ, primò dicit:* Misereatur tui omnipotens Deus & dimissis peccatis tuis perducat te ad vitam æternam. Amen. *Deinde dexterâ versus pœnitentem elevatâ, dicit:* Indulgentiam, absolutionem & remissionem peccatorum tuorum tribuat tibi omnipotens & misericors Dominus. Amen. Dominus noster Jesus-Christus te absolvat, & ego authoritate ipsius te absolvo ab omni vinculo excommunicationis, suspensionis, & interdicti, in quantum possum, & tu

s ; *Deinde*: Ego te absolvo à peccatis in nomine Patris, & Filii, & Spiritus-. *Si Pœnitens sit Laïcus, omittitur ver-* ufpensionis : Passio Domini nostri Jesu-ti, merita Beatæ Mariæ Virginis, & um Sanctorum, quidquid boni feceris & sustinueris, sint tibi in remissionem pec-um, augmentum gratiæ & præmium vitæ æ. Amen. *In confessionibus autem fre-tioribus & brevioribus omitti potest*: Mi-tur, &c. *Satis erit dicere* : Dominus r Jesus-Christus, &c. *ut supra usque ad* : Passio Domini, &c. *Vrgente verò ali-gravi necessitate in periculo mortis, bre-dicere poterit*: Ego te absolvo ab omni-censuris & peccatis, in nomine Patris, &c.

CAPUT IV.

Effectibus & Partibus Sacramenti Pœnitentiæ.

st. I. QUISNAM est primus Sacramenti Pœnitentiæ effectus? *sp*. Nihil utilius, nihil efficacius nos im-re potest ad amplectendum cum gaudio itentiam, quàm ingentium consideratio orum, quæ ex ea percepturi sumus, quo-primum est remissio omnium peccato-, quibus specialiter applicatur ; quod qui-eloquenter suo more explicat S. Joannes ysostomus relatus in Canone his verbis: *is, mihi crede, talis est erga homines is Dei, nunquam spernit Pœnitentiam, sincerè & simpliciter offeratur : etiam d summum quis perveniat malorum, & tamen velit reverti ad virtutis viam.* Can. Talis. De Pœnit. dist. 3.

suscipit & libenter amplectitur : facit omnia quatenùs ad priorem revocet statum.

Hoc etiam nobis ipse Deus significare voluit his Ezechielis Prophetæ verbis : *Si impius egerit Pœnitentiam ab omnibus peccatis suis quæ operatus est, & custodierit præcepta mea, & fecerit judicium & justitiam, vitâ vivet, & non morietur : omnium iniquitatum ejus quas operatus est, non recordabor.* Et S. Joannes idipsum testatur Epistola 1. cap. 1. *Si confiteamur*, inquit, *peccata nostra, Fidelis est & justus, ut remittat nobis peccata nostra.* Et cap. 2. ait : *Sed & si quis peccaverit, advocatum habemus apud Patrem, Jesum-Christum justum : & ipse est propitiatio pro peccatis nostris ; non pro nostris autem tantùm, sed etiam pro totius mundi.*

Ezechielis, cap. 18.

Quæst. 2. Sacramentum Pœnitentiæ remittit-ne peccata, non solùm quoad culpam, sed etiam quantùm ad pœnam ipsis debitam ?

Resp. Certum est, verum hujus Sacramenti effectum non minùs esse remissionem totius pœnæ peccato debitæ, quàm totius culpæ : ut enim ait Divus Thomas : *In absolutione alicui plus & minùs de pœna dimittitur vi Clavium, secundùm quod plus se ad gratiam disponit : & potest esse tanta dispositio, quòd ex vi contritionis tota pœna tollitur.*

S. Tho. in 4. dist. 18. q. 1. art. 3. q. 2. ad 4.

Et sanè Concilium Tridentinum hoc unicum ponit discrimen inter fructus quos ex Sacramento Pœnitentiæ percipimus, & eos quos percipimus ex Baptismo his verbis : *Alius est præterea Baptismi, alius Pœnitentiæ fructus; per Baptismum enim Christum induentes, nova prorsus in illo efficimur creatura, plenam & integram peccatorum omnium remissionem consequentes ; ad quam tamen novitatem & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ,*

Conc. Trid. sess. 14. De Pœnit. cap. 2.

magnis nostris fletibus & laboribus, di-
î id exigente justitiâ, pervenire nequa-
m possumus: ut meritò Pœnitentia laborio-
quidam Baptismus à sanctis Patribus dic-
fuerit.

uocirca hoc discrimen est inter Pœniten- & Baptismi Sacramentum, quod ut ait us Thomas: *In Baptismo homo participat liter virtutem Passionis Christi (utpotè aquam & spiritum Christo commortuus ato, & in eo regeneratus ad novam vi- ı,) & ideo in Baptismo homo consequitur issionem reatus totius pœnæ. In Pœniten- verò consequitur virtutem Passionis Chris- secundùm modum propriorum actuum, qui t materia Pœnitentiæ, sicut aqua Baptis- ; & ideo non statim per primum actum nitentiæ quo remittitur culpa, solvitur tus totius pœna; sed completis omnibus pœ- entiæ actibus*, Hoc est, cùm pœnitens con- ıam peccatis suis egerit Pœnitentiam. Et ut S. Augustinus: *Productior est pœna, quàm pa, ne parva putaretur culpa, si cum illa iretur & pœna.* S. Tho. 3. p. q. 86. art. 4. ad 3. S. August. Tract. 124. in Joann.

d autem explicat S. Bonaventura, & pro- : authoritate S. Augustini. *Si autem*, in- it, *Pœnitentia sit perfecta quantùm ad vorem & durationem, sic dico quòd si ita venter pœnitet & dolet de culpa secundùm od congruit ei qui de tanto statu cecidit, do quòd per hanc redit in pristinam sani- em. Et de hac intelligitur Augustinus, lib. responsionum: Pœnitentia est res quædam ima & perfecta, omnes defectus revocans perfectum: quia Antidotum illud opera- r secundùm congruentiam suscipientis.* S. Bonav. in 4. dist. 14. q. 2. littera L.

Quare licèt Pœnitentiæ Sacramentum ex sua titutione nihil relinquat solvendum, sicut

Baptismus; nihilominùs ut plurimùm tantummodo commutat pœnam æternam debitam peccatis, in pœnam temporalem, defectu pœnitentium, qui omnia necessaria non præstant, ut plenam, & integram peccatorum suorum remissionem consequantur.

Quæst. 3. Si Sacramenti Pœnitentiæ effectus sit peccatorum omnium remissio, quomodo intelligenda sunt illa Christi Domini verba apud Matth. cap. 12. v. 32. *Quicumque dixerit verbum contra Filium hominis, remittetur ei: qui autem dixerit contra Spiritum sanctum, non remittetur ei neque in hoc sæculo, neque in futuro*: Aut etiam id quod in Scripturis legimus, nonnullos Dei misericordiam non esse consecutos licèt cum summo eam ardore petierint: sed & Apostolus Paulus ad Hebræos, cap. 6. v. 4. ait: *Impossibile est enim eos qui semel illuminati sunt, gustaverunt etiam donum cœleste, & participes facti sunt Spiritus sancti.... & prolapsi sunt rursus renovari ad Pœnitentiam?*

Resp. Divus Thomas optimè explicat illum Matth. locum dum ait: *Dicendum quòd illud verbum, vel blasphemia contra Spiritum sanctum, est finalis impœnitentia, ut Augustinus dicit in libro de verbis Domini Sermone* 11. *quæ penitùs irremissibilis est, quia post finem hujus vitæ non est remissio peccatorum: vel si intelligatur per blasphemiam Spiritus sancti, peccatum quod fit ex certa malitia, vel etiam ipsa blasphemia Spiritus sancti, non dicitur remitti, scilicet de facili.*

S. Thom. 3. p. q. 86. art. 1. ad 3.

Idem dicendum est de iis, qui post conversionem suam relapsi sunt in peccata sua; quemadmodum enim morbus dicitur incurabilis, quando ægrotus ita malè est affectus, ut ab ipsis abhorreat remediis, quibus sanari

:t : ita quædam ſunt peccata, quæ non ittuntur; quia is qui ea commiſit, gra- Dei ſpernit, quâ ſolâ curari poteſt: juxta quod habetur Proverbiorum 18. *Impius in profundum venerit peccatorum con- nit.*

:t in hoc ſenſu Divus Auguſtinus dixit: *ita labes eſt illius peccati, ſcilicet cùm agnitionem Dei per gratiam Chriſti, op- nat aliquis fraternitatem; & adverſus m gratiam invidiæ facibus agitatur, ut ecandi humilitatem ſubire non poſſit, msi peccatum ſuum malâ conſcientiâ ag- :ere & annunciare cogatur.* S. Aug. lib. 1. De Serm. Domini in monte. cap. 43.

Cùm etiam legimus aliquos non eſſe con- itos veniam peccatorum ſuorum, licèt eam enter petierint, id accidiſſe omninò fa- lum eſt, quia non verè dolebant de pecca- ſuis; hinc ait Divus Thomas: *Nec Antio- s verè pœnituit: dolebat enim de culpa terita, non propter offenſam Dei, ſed pter infirmitatem corporalem quam patie- ur*, quam agnoſcebat ex peccato ſuo pro- ere. S. Tho. 3. p. q. 86. art. 1. ad 1.

Quæſt. 4. Quinam alii ſunt effectus Pœ- ntiæ?

Reſp. Concilium Tridentinum ait: *Effectus us Sacramenti quantum ad ejus vim & aciam pertinet, reconciliatio eſt cum Deo, m interdum in viris piis, & cum devo- e hoc Sacramentum percipientibus, con- ntiæ pax & ſerenitas cum vehementi Spi- ûs conſolatione conſequi ſolet.* Seſſ. 14. cap. 3.

Quæſt. 5. Bona opera facta ab eo, qui erat tatu gratiæ, quique poſtea incidit in mor- peccatum, per quod meritum amiſerunt, uperantur-ne per Pœnitentiam?

Reſp. Ut ait Divus Thomas: *Opera meri-*

D. Tho. 3. p. q. 89. art. 5. in corp.

toria per peccatum mortificata, remanent quantum est de se: quia semper Deus illa opera prout facta fuerunt, acceptabit, & Sancti de eis gaudebunt; secundùm illud Apocalypsis: Tene quod habes, ne alius accipiat coronam tuam. *Sed quòd isti qui ea facit, non sint efficacia ad ducendum ad vitam æternam, provenit ex impedimento peccati supervenientis, per quod ipse redditus est indignus vitâ æterna. Hoc autem impedimentum tollitur per Pœnitentiam, in quantum per eam remittuntur peccata; unde restat quòd opera priùs mortificata, per Pœnitentiam, recuperant efficaciam perducendi eum qui fecit, in vitam æternam.*

Quæst. 6. Bona opera facta in statu mortalis peccati, possunt ne effici meritoria vitæ æternæ per Pœnitentiam?

Resp. Non possunt, quia illa opera nunquam à principio vitæ spiritualis processerunt, unde quam nunquam habuerunt vitam, recuperare non possunt. Quare illa opera quamlibet videantur eximia, comparat Divus Thomas, 3. p. q. 89. art. 6. in corp. sono Cytharæ, quæ dicitur vox mortua. Hinc fit, illa opera nihil prodesse, ut ait Apostolus, 1. Corinth. 13. *Si tradidero corpus meum, ita ut ardeam, charitatem autem non habuero, nihil mihi prodest*, nimirùm ad salutem, quamvis prodesse possint ad remunerationem temporalem, & sint tanquam dispositiones ad obtinendam Pœnitentiæ gratiam, maximè si ea de causâ fiant. Sic v. g. quando peccator dat eleemosynam, aut facit aliquod aliud bonum opus ad obtinendam Pœnitentiæ gratiam, hoc est, initium bonæ voluntatis ad mutandam vitam, & quamvis adhuc imperfecta sit, non debet tamen considerari ut inutilis & sine

tu cùm sit initium dispositionis ad perım Pœnitentiam.

Quæst. 7. Quænam sunt partes Pœnitentiæ?

Resp. Ex Concilio Tridentino, *Contritio, Confessio, & Satisfactio Pœnitentiæ partes* ...*ntur*: Suntque illius quasi materia: quod lem egregiè explicat S. Chrysostomus res in Canone his verbis: *Perfecta Pœnitentia cogit peccatorem omnia libenter sufferre in corde ejus Contritio est, in ore ejus Confessio, in opere tota humilitas, scilicet satisfactionis.* In sequentibus deinceps capitibus licabimus tres has partes quæ necessariæ t ad veram Pœnitentiam. Sess. 14. cap. 3. Can. Perfecta. De Pœnitentia. dist. 3.

Caput V.

De Contritione.

Quæst. 1. **Q**UID est Contritio?

Resp. Ex Concilio Tridentino: *Contritio quæ primum locum inter dictos Pœnitentiæ actus habet, animi dolor ac detestatio est peccato commisso, cum proposito non peccande de cætero: ita demùm præparat ad remissionem peccatorum, si cum fiducia divinæ misericordiæ & voto præstandi reliqua conjuncta sit, quæ ad ritè suscipiendum hoc Sacramentum requiruntur.* Sess. 14. cap. 4.

Quæst. 2. Quænam conditiones exiguntur hunc dolorem, ut sit verus?

Resp. Quatuor conditiones requiruntur: nimirùm debet esse Interior, Supremus, Universalis, & Supernaturalis.

Quæst. 3. Quare Contritio debet esse interior?

Resp. Ut diximus ex Concilio Tridentino: *Contritio est dolor animi*, & non solùm Corporis, quia cùm peccatum sit malum interius, originem habens in voluntate, dolor qui ejus est remedium, debet pariter esse internus. *In Contritione*, inquit Divus Thomas, *est duplex dolor: unus est in ipsa voluntate; qui est essentialiter ipsa Contritio, & nihil aliud est, quam displicentia præteriti peccati.* Quare non sufficit dolor externus, & sensibilis, & in appetitu solùm inferiori, quem indicant singultus, & lacrymæ; sed debet esse in intimo cordis, & in voluntate, juxta id quòd Deus nobis præcipit, Joëlis 2. *Convertimini ad me in toto corde vestro, in jejunio, & fletu, & planctu, & scindite corda vestra, & non vestimenta vestra.* Et ut jam diximus cum S. Chrysostomo: Contritio debet esse in corde.

D. Tho. in supplem. q. 3. art. 1. in corp.

Quæst. 4. Quare Contritio debet esse suprema?

Resp. *Dolor in Contritione*, ut habet Divus Thomas, *excedit omnes alios dolores: quia quantùm aliquid placet, tantùm contrarium ejus displicet: finis autem ultimus super omnia placet; cùm omnia propter ipsum desiderentur: & ideo peccatum, quod à fine ultimo avertit, super omnia displicere debet.*

S. Tho. in supplem. q. 3. art. 1. in corp.

Quæst. 5. Est-ne necesse, ad hoc ut dolor de peccatis nostris, sit supremus, sensum esse vehementiorem quolibet doloris sensu ex aliis omnibus malis concepto, quæ nobis accidere possunt?

Resp. Non est necesse, quòd quidem S. Bonaventura sic explicat: *Respondeo* dicendum » quòd cùm quæritur de quantitate doloris, » dolor potest dici displicentia rationis, vel pas- » sio ex hac resultans in sensualitate. Si hoc

S. Bonav. in 4. dist. 16. p. 1. art. 2. q. 1.

ıdo modo accipiatur, dico quòd non eſt «
ſe magis dolere de peccato, quàm de re «
ıorali, nec etiam neceſſe eſt dolere, quia «
eſt in poteſtate cujuſlibet; talis enim dolor «
conſequitur amorem, ſed conſequitur «
n affectionem, & affectio experimenta- «
cognitionem. Et quia non omnes habent «
rientiam divinæ dilectionis, ideo non om- «
ta ſenſibiliter dolent de peccatis: tamen «
l magis etiam ſenſibiliter doleat aliquis «
eccato, quàm de aliquo damno, hoc eſt «
ctionis, & congruum, non neceſſarium. «
in quantum dolor dicitur diſplicentia ra- «
s, ſic dico quòd diſplicentia menſuratur «
ndùm quantitatem charitatis. Et ſic dico «
l in comparatione ad alios amores, ven- «
t ſibi dominium in corde, quandiu eſt, nec «
ıam ibi eſt, niſi ſit domina. Unde dico «
l ad hoc quod aliquis habeat charitatem, «
ſſe eſt quòd diligat Deum ſuper omnia; «
autem eſt diligere Deum ſuper omnia, «
l pro nullo damno vel commodo velit «
ndere Deum. Sic intelligendum eſt de diſ- «
ıntia contritionis. Unde dico quòd pecca- «
debet tantùm diſplicere rationi, quòd «
o pacto, nullo commodo, vel incommo- «
velit in ipſum conſentire vel conſenſiſſe; «
ıiam voluntas quæ ex aliqua cauſa con- «
t in peccatum, juſta non eſt; & in hoc «
ı dolor de peccatis in contritione debet «
ſummus, ſeu ſupremus.

)uæſt. 6. Quare dolor contritionis debet univerſalis?

eſp. Quia hic dolor debet ad omnia pec- ı mortalia, quæ quis admiſit, ſe extende- ut habetur Ezechielis cap. 18. *Si impius rit Pœnitentiam ab omnibus peccatis ſuis, i vivet*: Proinde ſi remanet affectus ad

unum mortale peccatum, vera nequit esse Contritio, & falsa est Pœnitentia.

Can. *Fratres.* De Pœnit. dist. 5.

Hoc autem Innocentius II. relatus in Canone asserit dicens: *Fratres nostros Episcopos & Presbyteros admonemus, ne falsis Pœnitentiis Laïcorum animas decipi, & in infernum pertrahi patiantur. Falsam autem Pœnitentiam esse constat, cùm spretis pluribus, de uno solo Pœnitentia agitur; aut cùm sic agitur de uno, ut non discedatur ab alio: unde scriptum est,* Qui totam legem observaverit, offendat autem in uno, factus est omnium reus, *scilicet quantùm ad vitam æternam. Sicut enim si quis peccatis esset omnibus involutus, ita si in uno tantùm maneat, æternæ vitæ januam non intrabit.*

Quæst. 7. Quare Contritio debet esse supernaturalis?

Resp. Quia cùm gratia habitualis, per contritionem producta, sit qualitas supernaturalis, Contritio debet esse ejusdem ordinis; quo fit, ut si quis de suis peccatis doleret ex motivo tantum naturali v. g. propter pudorem, aut infamiam à peccato provenientem, aut propter pœnam quam patitur propter illud, non esset vera Contritio. Unde Divus Thomas rationem reddit quare Antiochi Pœnitentia ei nihil omninò profuerit ad remissionem peccatorum consequendam, dum ait: *Nec Antiochus verè pœnituit: dolebat enim de culpa præterita, non propter offensam Dei, sed propter infirmitatem corporalem quam patiebatur,* & sciebat esse pœnam sui peccati.

S. Tho. 3. p. q. 86. art. 1. ad 1.

Catechis. Conc. Trid. p. 2. de Pœnit. Sacram. n. 2.

Et ut ait Catechismus Concilii Tridentini: „ *Altera est Pœnitentia*, cùm quis ex scelere „ admisso, quod quidem antea placebat, dolo„ rem non Dei, sed sui ipsius causâ concipit. Et „ est quædam commoti, & perturbati animi affectio.

fectio. Tertia est, cùm non solùm ad- "
issi sceleris causâ intimo animi sensu dole- "
us, vel ejus doloris externum etiam aliquod "
gnum damus; verùm unius Dei causâ in eo "
œrore sumus: ac singulis quidem Pœniten- "
e generibus quæ commemorata sunt, Pœni- "
ntiæ vox propriè convenit. Tertiam tum ad "
rtutem, pertinere, tum Sacramentum esse "
cimus. "
Summus Pontifex Innocentius XI. sic defi-
vit, cùm sequentem propositionem dam-
vit.

Probabile est sufficere attritionem natura-n, modò honestam. 57. Propos. damnata.

Quæst. 8. In quonam consistit differentia er dolorem perfectum, qui vocatur Contri-, & dolorem imperfectum, qui dicitur at-tio?

Resp. S. Antoninus id clarè explicat his
bis: *Ad veram contritionem* concurrunt "
quatuor. Primò infusio gratiæ. Secundò "
tus liberi arbitrii in peccatum detestando, "
quo includitur propositum confitendi & sa- "
aciendi. Tertiò motus liberi arbitrii in Deum "
gendo super omnia. Quartò remissio cul- "
Ex his patet differentia inter contritionem "
ttritionem dupliciter. Uno modo ex parte "
ri arbitrii: quia dolor imperfectus dicitur "
itio: Et dolor perfectus dicitur Contritio "
undò ex parte Dei: quia dolor gratiâ in- "
natus, est Contritio, quantumcúmque sit "
licus dolor; qui non est gratiâ informa- "
, non potest dici contritio, sed attritio. "
S. Antoninus. 3 p. tit. 14. cap. 18.

anc duplicem differentiam clarè satis ex-
at Concilium Tridentinum: Primam qui-
cùm attritionem vocat imperfectam con-
onem. Secundam verò cùm asserit: *Docet* "
rea etsi contritionem hanc aliquando "
Conc. Trident. sess. 14. cap. 4.

„ charitate perfectam esse contingat, hominem-
„ que Deo reconciliare, priusquam hoc Sacra-
mentum actu suscipiatur, ipsam nihilominus
„ reconciliationem ipsi contritioni, sine Sacra-
„ menti voto, quod in illa includitur, non esse
„ adscribendam; illam verò contritionem imper-
„ fectam quæ attritio dicitur, quoniam vel ex
turpitudinis peccati consideratione, vel ex ge-
„ hennæ & pœnarum metu communiter concipi-
„ tur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe
„ veniæ, declarat, non solùm non facere homi-
„ nem hypocritam & magis peccatorem, ve-
„ rùm etiam donum Dei esse, & Spiritus-sancti
impulsum, non adhuc quidem inhabitantis,
„ sed tantùm moventis, quo pœnitens adjutus
„ viam sibi ad justitiam parat.

Quæst. 9. Quilibet dolor de peccatis, proveniens ex consideratione turpitudinis peccati, aut timoris inferni, est-ne vera, & salutaris attritio?

Resp. Videtur quod non: quia ut attritio sit salutaris & sufficiens ad remittenda peccata unà cum Sacramento Pœnitentiæ, oportet ut sit supernaturalis, & includat in se amorem Dei tanquam omnis justitiæ fontis: quod quidem satis clarè docet Concilium Tridentinum, cùm loquens de dispositionibus in adultis ad justificationem necessariis in Baptismo, ait:

Sess. 6. de justificatione, cap. 6.

„ *Disponuntur adulti ad justificationem*, dum
„ peccatores se esse intelligentes, à divinæ justi-
tiæ timore quo utiliter concutiuntur, ad con-
„ siderandam Dei misericordiam se convertendo,
„ in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter
„ Christum propitium fore: illumque tanquam
„ omnis justitiæ fontem, diligere incipiunt, ac
„ propterea moventur adversus peccata per odiũ
aliquod, & detestationem, hoc est per eam
„ Pœnitentiam, quam ante Baptismum agi opor-
„ tet.

Evidens autem est, hanc ipsam dispositio-m magis esse necessariam in Sacramento enitentiæ, cùm peccata post Baptismum mmissa sint graviora, & difficilioris veniæ, quæ Baptismum præcessere. Ostendimus in ractatu de Baptismo, cap. 5. quæst. 7. hunc norem de quo Concilium loquitur esse amo-n charitatis, quod quidem constat ex actis ius Concilii à Cardinali Pallavicino relatis.

Præterea necessitas amoris Dei, ut attritio stificare possit cum Sacramento Pœniten-e, patet ex pluribus sacræ Scripturæ locis, ostolus enim Joannes ait Epistola 1. cap. 3. 14. *Qui non diligit, manet in morte.* Et nctus Paulus Apostolus docet aliarum virtu-n exercitium sine amore Dei nihil prodesse. *Si distribuero*, inquit, *in cibos pauperum nes facultates meas, & si tradidero corpus um ita ut ardeam, charitatem autem non buero, nihil mihi prodest.* (1. ad Corinth. cap. 13. v. 3.)

Faciat enim homo quidquid voluerit, qui n diligit Dominum nostrum Jesum-Chris-n, Anathema sit, & abominandus.

Posset etiam istud formari argumentum, ritio ex Concilio Tridentino debet *Volun-em peccandi excludere, cum spe veniæ*: Sed Divo Augustino voluntas peccandi non po-: excludi, nec spes verè Christiana haberi : dilectione Dei. *Desiderium*, inquit Divus gustinus, *peccandi non extinguitur, nisi trario desiderio rectè faciendi, ubi fides dilectionem operatur.* (S. Aug. lib. 2. contra advers. Legis & Prophet. cap. 7.) Et in alio loco idem us Augustinus ait, *Spes verò sine amore non potest*: (In Enchir. cap. 8.) Ergo attritio de qua loquitur ncilium Tridentinum includit amorem Dei Divo Augustino.

x quibus omnibus constat, Pœnitentiam posse esse veram, neque posse justificare

peccatorem, si sit sine amore Dei & sine charitate quæ operatur in peccatore, ut Deum plus amet quàm creaturas. Ideoque S. Joannes Chrysostomus ait: *Cùm peccaveris ingemisce, non quod pœnas daturus sis (nihil enim hoc est) sed quod Dominum tuum offenderis tam benignum, tam te amantem, tam denique tuæ saluti appensum, ut Filium quoque suum tuâ causâ tradiderit.*

S. Chrysost. Homilia 4. in Epist. 2. ad Corinth.

Et S. Augustinus breviter ait: *Pœnitentiam certam non facit, nisi odium peccati & amor Dei.*

S. Aug. Serm. 7. de tempore.

S. Franciscus Salesius in 2. libro amoris Dei, ita de necessitate amoris Dei in Sacramento Pœnitentiæ locutus est, ut nemini planè dubitare liceat, quin eum maximè necessarium judicaverit ad consequendam remissionem peccatorum. *Pœnitentia,* inquit Sanctus ille Episcopus, *quæ non excludit amorem Dei, licèt adhuc sit sine ipso, est bona & optanda Pœnitentia, sed imperfecta; nec potest conferre salutem, donec ad amorem pervenerit, & cum eo fuerit commixta: adeo ut dixerit Apostolus, si tradidisset corpus suum, & omnia bona sua pauperibus sine charitate, nihil ei prodesset: sic verè dicere possumus, quod etsi nostra Pœnitentia tanta foret, ut dolor lacrymarum imbrem eliceret, & cor nostrum scinderet ac divideret, si desit sanctus Dei amor, nihil nobis prodesse potest ad vitam æternam.*

Hoc etiam agnovit S. Thomas cùm respondens objectioni, quam sibi in hunc modum proposuerat: *Videtur quòd timor servilis non sit bonus, quia, sicut dicit Glossa Rom. 8. Qui timore aliquid facit, etsi bonum sit quod facit, non tamen benè facit.* Sic respondet Divus Thomas huic objectioni. *Ad primum dicendum, quod verbum illud Augustini intelligen-*

S. Tho. 2. 2. q. 19. art. 4. ad 1.

m est de eo qui facit aliquid timore servili, quantum est servilis : ut scilicet non amet stitiam, sed solùm pœnam timeat. Ac prode, ex mente Divi Thomæ, ut timor servi-, à quo originem habet attritio, possit esse nus & salutaris, debet includere amorem stitiæ : & quia dolor de peccatis propter tiorem inferni non semper includit amorem stitiæ, ideoque non semper est salutaris nec ra attritio.

Sed Doctor Angelicus adhuc clariùs prout, attritionem sine amore Dei non sufficere veram Pœnitentiam cùm ait : « *Peccatum ortale* non potest sine vera Pœnitentia remit- « , ad quam pertinet deserere peccatum, in « antùm est contra Deum : quod quidem est « mmune omnibus peccatis mortalibus. Ubi « item est eadem ratio, & idem effectus. Unde « n potest esse verè pœnitens, qui de uno pec- « ato pœnitet, & non de alio ; si enim ei dis- « iceret illud peccatum, quia est contra Deum, « per omnia dilectum (quod requiritur ad ra- « onem veræ Pœnitentiæ) sequeretur quod de « nnibus pœniteret : Sic necesse est ad veram « œnitentiam, ut quis doleat de peccatis quia nt contra Deum qui super omnia diligitur; quo necessariò sequitur, secundùm menm Angelici Doctoris, attritionem quæ est e amore Dei non sufficere ad obtinendam missionem peccatorum in Sacramento Pœtentiæ.

S. Tho. 3. p. q. 86. art. 3. in corp.

In hoc defectu amoris Dei tanquam fontis nnis justitiæ, hanc doctrinam toties à Divo ugustino inculcatam, stabilivit Divus Thoas, docetque Pœnitentiam, quam infirmus morbi oppressus petit, esse quoque infiram, timétque ne quæ à moriente desiderar Pœnitentia, cum eo quoque moriatur,

quod Divus Thomas probat Antiochi exemplo, dum ait: *Dicendum quod veniam* consecutus fuisset Antiochus si verè pœnituisset: sed non habuit veram Pœnitentiam, quia non ex amore justitiæ de peccatis commissis dolebat, sed timore pœnæ quam expectabat, vel dolore pœnæ quam sustinebat, & hoc etiam multis in fine pœnitentibus contingit: Quia non est facilè, ut affectus, quem homo toto tempore vitæ suæ inclinavit in aliquid, subitò ad contrarium retrahatur. Nec tamen est impossibile, quia liberum arbitrium non cogitur ex habitu acquisito, nec Providentiæ Dei potest terminus præfigi, per quam etiam in extremo vitæ veræ Pœnitentiæ motus inspiratur quandoque.

S. Tho. in 4. sentent. dist. 20. q. 1. art. 1. ad 1.

Doctor subtilis Scotus eandem rationem affert ac ipse Divus Thomas, ad probandum Pœnitentiam quæ in hora mortis petitur esse ut plurimùm falsam. *Ad hoc quod sit attritio sufficiens*, inquit Doctor subtilis Scotus, *ex congruo ad remissionem peccati, ut sit dispositio ex congruo ad receptionem gratiæ, oportet, quod sit voluntaria detestatio: atque homo pœniteat non solùm propter timorem pœnæ, sed timore filiali; sed difficile est tunc dolere nisi ex timore solùm, & si non sit cum amore, non disponit ex congruo.*

Scotus, in 4. sentent. dist. 18. reportatorum. q. 3.

Quod evidenter probat, duos Scholæ principes S. Thomam & Scotum, hujus sententiæ fuisse, necessarium esse quod attritio concipiatur ex motivo amoris Dei, ut possit disponere pœnitentem ad recipiendam gratiam sanctificantem in Pœnitentiæ Sacramento.

His rationibus, & ponderosis authoritatibus motus Eminentissimus Cardinalis Denoff Episcopus Cesenatensis, pietate singulari, non minùs quam eruditione celeberrimus, in Instruc-

Instruzione del Card. Denoff. vescovo di Cesena. pag. 33.

ne utilissima quam de Sacramento Pœni- ıtiæ composuit : *Contritio*, inquit, *quæ re- iritur in pœnitentibus, conditiones duas bere debet; quarum prima est, ut sit cum iquo actu amoris Dei, quia, maturè pensa- omnibus rationibus, hæc opinio probabi- r est : & hic amor debet præponderare om- bus aliis amoribus graviter inordinatis erga :aturas, ita ut appretiativo amore, plus net Deum, quam ea omnia, quæ illum pec- ti mortalis reum effecerunt, aut efficere ssunt.*

Demonstratur autem, hunc amorem præ- nderare debere, ex necessitate absoluta in ıa est peccator, excludendi à suo corde, & iciendi prædictum creaturarum amorem, in to propriè consistit peccatum mortale; verùm :e ultimus amor excludi non potest, nisi con- ario amore, id est amore Dei, qui idcirco bet esse prædominans, ut vincat noxium eaturarum amorem.

La Contrizione che si ricerca ne i penitenti, deve havere due condizioni : la prima che sia accompagnata di qualche atto d'amore di Dio, essendo cio [ponderando bene tutte le raggioni] il piu probabile ; e questo amore deve preponderare ad ogni altro amore gravemente disordinato versa le creature : di mo-

› che il peccatore coll' amor appretiativo ami Iddio sopra tutte quelle cose, che l'hanno costituito reo del peccato mortale, che lo possono costituire.

Che questo amore debba esser di tale sorte, lo dimostra la :cessità assoluta di cacciare dal cuore il mentovato amore :lle creature, nel quale propriamente consiste il peccato mor. .le; e questo amore non si puo sloggiare, se non per mezzo 'un apposto che è l'amor di Dio, il quale percio deve esser :edominante : altrimente non vincerebbe l'amore peccamino› delle creature.

Quæst. 10. Si dolor peccati qui concipitur x solo timore pœnarum inferni non esset sufficiens ad justificandum peccatorem cum Sacramento Pœnitentiæ, videtur quod Confesso- :s non deberent uti motivo timoris ultimi judicii & pœnarum inferni, ad excitandum pœnitentes ad contritionem, quod tamen con-

trarium est praxi sanctorum Ecclesiæ Patrum?

Resp. Quamvis dolor peccati conceptus ex solo motivo timoris pœnarum inferni, non sit sufficiens, ad justificandum peccatorem etiam cum Sacramento Pœnitentiæ: utile nihilominùs est hunc motivum timoris imprimere in peccatoribus; quia, ut ait Concilium Tridentinum: *Adulti peccatores se esse intelligentes, à divinæ justitiæ timore, quo utiliter concutiuntur, ad considerandam Dei misericordiam se convertendo, in spem eriguntur, fidentes Deum sibi propter Christum propitium fore; illumque tanquam omnis justitiæ fontem, diligere incipiunt.*

Sess. 6. de justificatione, cap. 6.

Et per consequens, ex Concilio Tridentino, utiliter concutiuntur peccatores à Divinæ justitiæ timore, quia illud motivum aptum est ad excitandum in illis amorem Dei tanquam totius justitiæ fontem.

Quod etiam confirmari potest ex S. Chrysostomo, dum ait: *Dei offensio, nullo non supplicio gravior est: at nunc tam miserè animati, affectique sumus, ut nisi gehennæ timor esset, ne propositum quidem nobis sit, bono aliquo opere defungi.*

S. Chrysost. in Epist. ad Romanos. cap. 2. Homil. 5.

Sanctus Augustinus nos etiam docet motivum proveniens ex timore pœnarum inferni, utile esse ad producendum in peccatoribus amorem Dei necessarium ad justificationem. *Alius*, inquit, *non in hac terra pati timet, sed gehennam timet. Vnde terruit & Dominus: audistis cùm Evangelium legeretur, ubi vermes eorum non morientur, & ignis eorum non extinguetur. Audiunt hæc homines, & quia verè futura sunt impiis, timent, & continent se à peccato. Timent quidem, sed non amant justitiam. Cùm autem per timorem*

S. August. in Psal. 127.

ntinent se à peccato, fit consuetudo justitiæ, incipit quod durum erat amari, & dulcest Deus : & jam incipit homo justè vivere, opterea non quia timet pœnam, sed quia mat æternitatem.

Sancta electorum Ecclesia, ait S. Gregorius apa, *simplicitatis suæ, & rectitudinis vias more inchoat, sed charitate consummat : cui inc est funditùs, à malo recedere, cùm ex more Dei cœperit jam nolle peccare. Cùm erò adhuc timore bona agit, à malo penitùs on recessit : quia eo ipso peccat, quo peccare ellet, si inultè potuisset.* S. Greg. lib. 1. moral. cap. 11.

Ex quo patet, quod licet ex S. Gregorio apa motivum timoris non sit sufficiens ad istificandum peccatorem ; utile nihilominùs st illud excitare in peccatore, ut possit postea iam acquirere perfectionem per amorem Dei ui huic timori succedet.

Quæst. 11. Quando aliquis detestatur peccata commissa solùm ex timore pœnarum internі sine ullo motivo amoris Dei, habet-ne eram attritionem quæ, ut ait Concilium Tridentinum, voluntatem peccandi excludat ?

Resp. Videtur, quod ex communi Patrum onsensu, ad hoc ut aliquis habeat veram ttritionem quæ excludat voluntatem peccandi, necesse est ut Deum amet super omnia d hoc ut excludat à suo corde, & ejiciat reaturarum amorem, in quo propriè consistit peccatum mortale.

Inaniter autem putat victorem se esse peccati, ait D. Augustinus, *qui pœnæ timore non eccat ; quia etsi non impletur foris negotium malæ cupiditatis, ipsa tamen mala cupiditas intus est hostis. Et quis coram Deo innocens invenitur, qui vult fieri quod vetatur, si sub-* S. August. Epistola 144.

trahas quod timetur? ac per hoc in ipsa voluntate reus est, qui vult facere quod non licet fieri, sed ideo non facit, quia impunè non potest fieri.

S. Aug. lib. 2. contra advers. Legis & Prophet. cap. 7. Idem S. Doctor alio in loco ait: *Desiderium peccandi non extinguitur, nisi contrario desiderio rectè faciendi, ubi fides per dilectionem operatur.*

Lib. 8. in Lucam, cap. 17. *Qui metuit*, ait S. Ambrosius, *reprimitur, non emendatur*, id est, non relinquit voluntatem peccandi.

Cùm verò adhuc timore bona aguntur, ut mox diximus ex S. Gregorio, à malo penitùs non receditur: quia eo ipso peccatur, quo peccare vellent, si inultè potuissent.

Experientiâ quotidiana videmus, quod mercator qui dat crumenam latroni, ne ab eo occidatur, semper servat affectum ad crumenam, quam vellet retinere, quia illam non dat latroni, nisi timore mortis, & non desiderio quod habeat dandi pecuniam latroni ex aliqua gratificatione.

Quæst. 12. Quomodo intelligi debet id quod communiter dicitur, quod pœnitens qui est tantùm attritus de peccato, ex attrito fit contritus virtute Sacramenti Pœnitentiæ?

Resp. Illud axioma nullo modo intelligi potest de illa attritione quæ concipitur ex solo motivo timoris sine ullo amore Dei licèt imperfecto; quia, ut ait Concilium Tridentinum:

Conc. Trid. sess. 14. cap. 4. *Illam verò contritionem imperfectam, quæ attritio dicitur, quoniam, vel ex turpitudinis peccati consideratione, vel ex gehennæ & pœnarum metu communiter concipitur, si voluntatem peccandi excludat, cum spe veniæ, peccatorem ad Dei gratiam in Sacramento Pœnitentiæ impetrandam disponit.* Sed jam probavimus in quæstione præcedenti, attritio-

m, quæ non concipitur ex motivo imperfecto amoris Dei, non excludere voluntatem :ccandi; & ita de illa intelligi non potest dicım axioma, sed solummodò de illa imperfecta contritione quam Concilium attritionem ›pellat, quæ scilicet continet initium amoris 'ei super omnia, quod initium, licet ob ıam tenuitatem & imperfectionem non sit ex solo sufficiens ad remissionem peccatorum, ımen fit contritio perfecta virtute Sacramenquod gratiam sanctificantem in anima pœitentis producit.

Hæc opinio quam constat esse tutiorem, uamque omnes qui propriæ saluti attentè inigilant sequi deberent, non minuit sinceram ostram venerationem erga Decretum Alexanri Papæ VII. quo prohibet ne quis audeat amnare, aut opinionem quæ asserit, attriionem sine amore sufficere in Sacramento ad ıstificationem, aut etiam contrariam quam ecuti sumus, donec sancta Sedes hanc quæsionem determinaverit. Hoc Decretum habeur integrum in fine hujus Tomi quarti.

Cæterùm qui ampliorem super hac materia :xplicationem & elucidationem desiderare posunt, legant Tomum primum editionis 2. li›ri cui titulus est: *Amor pœnitens*, authore Joanne Episcopo Castoriensi, Vicario Apostoico in Fœderatis Belgii Provinciis, cujus recens memoria in benedictione est.

Quæst. 13. Si amor Dei, quo peccator justificatur, est necessaria dispositio ad suscipiendum Pœnitentiæ Sacramentum, sequitur hoc Sacramentum nunquam peccatorem cum Deo reconciliare; quia priusquam Sacramentum suscipiat, per amorem Dei videtur jam priùs reconciliatus?

Resp. Divus Thomas modum exponens,

quo Christus Dominus suscitavit Lazarum, qui typus est peccatoris; cùm supposuisset cum Divo Augustino, Divo Chrysostomo, communique Patrum consensu, eum solum fuisse ab Apostolis solutum, quem Deus sua gratia vivificasset; propositæ quæstioni respondet, duplicem amorem distinguendo, sicut & Concilium Tridentinum, alterum perfectum, quo peccator perfectè justificatur, alterum imperfectum, sive amoris initium, quod Concilium Tridentinum necessarium esse docet ad justificationem cum Sacramento consequendam, dum ait: *Deum diligere incipiat*, qui proinde peccatorem sine Sacramento perfectè nequit justificare.

S. Tho. in Joann. cap. 11, lect. 6.

» Sic autem habet Angelicus Doctor: *Dicunt* « *autem quidam* hoc Ministerium prosequentes, » quòd sicut Christus Lazarum per seipsum vivificavit, vivificatum à Discipulis absolvendum » mandavit: ita Deus interiùs vivificat animam » per gratiam, remittendo culpam, & absolvendo à reatu pœnæ æternæ, sed Sacerdotes » virtute Clavium absolvunt à parte pœnæ temporalis. Sed hæc positio nimis parùm attribuit Ecclesiæ Clavibus; Hoc est enim proprium Sacramentorum novæ Legis, quod in » eis gratia conferatur. Sacramenta autem in » dispensatione Ministrorum consistunt. Unde in » Sacramento Pœnitentiæ Contritio & Confessio » se tenent materialiter ex parte suscipientis » Sacramentum; vis autem causativa Sacramenti est in absolutione Sacerdotis, ex virtute » Clavium, per quos effectum Dominicæ Passionis quodammodo applicat ad eum quem » absolvit, ut remissionem consequatur.

Si ergo Sacerdos non absolveret, nisi solùm à pœna, Sacramentum Pœnitentiæ non » esset gratiæ collativum, per quam culpa re-

ttitur, & per consequens non esset Sacra- «
:ntum novæ Legis. Est ergo dicendum, «
òd sicut in Sacramento Baptismi, Sacerdos «
ıba proferens, & exteriùs abluens Ministe- «
:m Baptismi exhibet, Christo interiùs bap- «
ante: ita Sacerdos exteriùs virtute Clavium «
inisterium absolutionis impendit, Christo «
r gratiam culpam remittente. «
Sed hoc dubium facere videtur, quòd ad «
ıptismum plerumque accedunt pueri, non «
te Baptismum justificati, qui in Baptismo «
missionis gratiam consequuntur: sed ad ab- «
lutionem consequendam accedunt adulti ple- «
mque antea per contritionem peccatorum «
missionem consecuti, ut sic sequens absolu- «
) nihil facere videatur ad peccatorum re- «
issionem. «
Sed si quis diligenter consideret, ex utraque «
ırte adultos accipientes, invenietur omni- «
oda similitudo: contingit enim aliquos adul- «
ɔs, antequam actu Sacramentum Baptismi «
ɔnsequantur, habentes illud in voto, remis- «
ɔnem peccatorum consequi Baptismo flami- «
s baptizati, & tamen Baptismus sequens, «
ıantùm est de se remissionem peccatorum «
ɔeratur, licèt in isto cui jam sunt remissa, «
ɔc locum non habeat, sed solùm augmen- «
ım gratiæ consequatur. «
Si quis autem adultus ante Baptismum non «
:rfectè fuisset dispositus ad consequendum «
:missionem peccatorum, in ipso actu, dum «
aptizatur, remissionem consequitur virtute «
aptismi: nisi ponat per fictionem obstacu- «
ım Spiritui-sancto. Et similiter est dicendum «
e Pœnitentia. Si quis enim ante absolutionem «
acerdotis, plenè contritus fuerit, consequi- «
ır remissionem peccatorum, eò quòd habet «
ı voto ut subjiciat se Ecclesiæ Clavibus, sine «

„ quo vera contritio non esset. Si autem antea „ non plena fuisset contritio sufficiens ad remis„ sionem; in ipsa absolutione remissionem culpæ „ consequitur, nisi ponat obstaculum Spiritui„ sancto.

Hæc doctrina omninò consonat Divo Augustino, de natura & gratia. cap. ultimo, ubi varia charitatum genera agnoscit dicens: *Charitas inchoata, inchoata justitia est: Charitas provecta, provecta justitia est: Charitas magna, magna justitia est: Charitas perfecta, perfecta justitia est:* Et in hoc sensu attritio dici potest charitas inchoata, seu initialis.

Cardinalis Denoff. in Instructione Pastorali. pag. 34.

Id eodem planè modo explicare videtur Eminentissimus Cardinalis Denoff, in Instructione Pastorali superiùs citata; „ *Inutiliter*, „ inquit, objiceretur, quod omnis actus amo„ ris Dei super omnia sufficiat ad justificatio„ nem, & ita peccator semper esset justificatus „ ante absolutionem. Nam hæc justificationis „ prærogativa conceditur tantùm amori Dei „ perfecto, non autem imperfecto qualem nunc „ requirimus; & hæc amoris perfectio non pro„ venit ex solo motivo, sed ex intentione actus, „ ut affirmant communiter antiqui Theologi: „ qui dum explicant diversitatem contritionis „ perfectæ & imperfectæ: comparant imperfec„ tam auroræ, seu luci incipienti: perfectam „ autem luci apertæ, & solari; quod ostendit, „ illos Theologos putasse, illas contritiones esse „ ejusdem speciei, & solùm differre ob majo„ rem vel minorem intentionem, seu perfectio„ nem actus.

Ne serve il dire, che ogn'atto d'amore di Dio sopra tutte le cose, basti per giustificare, e però sempre sarebbe giustificato il peccatore avãti l'assoluzione, perche tale prerogativa non si concede che all'amore di Dio perfetto, e non all'imperfetto, quale qui domandiamo; la quale perfezione non la riceve dal solo motivo, mà dall' intenzione dell'atto, come l'affermano gli antichi Teologi communemente; i quali spiegando la differenza frà la contrizione

erfetta, e la perfetta: comparano la prima al giorno che ıincia, e la seconda al giorno chiaro, il che prova, che le stimavano tutte due della medema specie, differenti solo piu e meno.

Quæst. 14. Contritio includit-ne semper firım & stabile propositum non peccandi de tero?

Resp. Constans propositum, & veluti adantinum non peccandi de cætero, est secun- pars contritionis, ut patet ex definitione à bis allata ex Concilio Tridentino, sess. 14. ɔ. 4. ubi hæc habet: *Declarat igitur sanc- Synodus, hanc contritionem, cessationem eccato, & vitæ novæ propositum & inchoanem continere*; Hoc est propositum non ıpliùs peccandi.

Quod quidem clarissimè explicatum videıs, hoc sancti Spiritus oraculo ab Apostolo ɔnuntiato, qui testatur Epist. 2. ad Corin- cap. 7. quod *Quæ secundùm Deum est stitia, Pœnitentiam in salutem stabilem ratur*; Hæc autem tristitia ipsa est cordis ta contritio.

Et sanè nihil magis opponitur Legi Evangeæ, & vitæ Christianæ, quàm criminum & nversionum ea vicissitudo, quæ nunc ita mmunis est, quam hîc circulus perpetuus nfessionum recurrentibus Festis solemnibus, relapsus paulò post in eadem peccata.

Hoc toto conatu reprobat Ecclesia, quæ in cris Canonibus, post sanctos Ambrosium, eronymum, & Gregorium definivit Pœniıtiam: *Pœnitentia est & mala præterita ıngere, & plangenda iterum non committere.* Can. *Poenitentia.* De Pœnit. dist. 3.

Sanctus Augustinus admonet peccatores: *e securus sis cùm confessus fueris peccatum*; S. Aug. Serm. in Psal. 37.

tanquam semper præparatus ad confitendum & committendum.

Et idem S. Doctor in lib. quem scripsit quinquaginta Homiliarum ait : *Quid prodest ô Pœnitentes, quia humiliamini, si non mutamini.*

Homil. 49. cap. 6.

Quare S. Isidorus relatus in Canone ait: *Ille Pœnitentiam dignè agit, qui sic præterita mala deplorat, ut futura iterùm non committat : nam qui plangit peccatum, & iterum admittit, quasi si quis lavet laterem crudum : quia quantò magis laverit, tantò magis lutum facit.*

Can. *Ille.* De Pœnit. dist. 3.

Idem S. Isidorus relatus in alio Canone ait : *Irrisor est, non pœnitens, qui adhuc agit quod pœnitet, nec videtur Deum poscere subditus, sed subsannare superbus.*

Can. *Irrisor.* De Pœnit. dist. 3.

Quæst. 15. Sufficit-ne propositum non peccandi de cætero, non evitatis proximis peccandi occasionibus?

Resp. Non sufficit, quia dici reverà non potest, Christianum qui non statuit proximas peccandi occasiones fugere, sincerè peccatum odisse, cùm scriptum sit, *Qui amat periculum, peribit in illo.*

Hæc veritas innititur authoritate duorum summorũ Pontificum. Prima est Gregorii magni, qui habetur in Canone his verbis: *Falsas pœnitentias dicimus, nisi miles, vel negotiator, vel alicui officio deditus, quod sine peccato exerceri non possit, negotium derelinquat, vel officium deserat*, qui illi est occasio peccandi.

Can. *Falsas.* De Pœnit. dist. 2.

Altera est Innocentii II. relati in Canone, ubi ait : *Fratres nostros Episcopos & Presbyteros admonemus, ne falsis pœnitentiis, Laïcorum animas decipi, & in infernum per-*

Can. *Fratres.* De Pœnit. dist. 5.

bi patiantur. Falsa Pœnitentia est, cùm itens ab officio vel curiali, vel negotiali recedit, quòd sine peccato agi nulla ratione prævalet, quæ quidem dicta sunt ab hoc tifice in Concilio Romæ celebrato.

His summis Pontificibus addere possumus Sanctissimum Cardinalem D. Carolum in suis Confessarios instructionibus, ubi docet absolvi eos minimè posse, qui non modò peccatis omnibus, sed & peccandi occasionibus vere renunciare. Ut videre licet in Instructioni- Confessariorum actorum ejusdem Sancti, .. Hæ autem Instructiones vulgari linguâ is mandatæ sunt Romæ, jubente Innocen- Papa XII. anno 1700.

S. Carol. Actor. parc. 4. de Instruct. Confessar.

Non si possono assolvere parimente quelli, che non hanno vera risolutione, di lasciare insieme con li peccati mortali, le occasioni d'essi.

Cùm autem hæc doctrina ultimis his temporibus à quibusdam Casuum conscientiæ comtoribus, laxitatis amantibus impugnare-, ejus praxim authoritate sua confirmare uit Innocentius Papa XI. damnando tres uentes propositiones in Decreto dato die 2. rtii 1679.

51. Propositio damnata. *Potest aliquando olvi, qui in proximâ occasione peccandi fatur, quam potest & non vult dimittere, inimò directè, & ex proposito quærit, aut se ingerit.*

52. Propositio damnata. *Proxima occasio candi non est fugienda, quando causa ali- t utilis aut honesta non fugiendi occur-*

53. Propositio damnata. *Licitum est quære- directè occasionem proximam peccandi pro ro spirituali aut temporali nostro, vel pro- mi.*

Et quoniam magni certè interest, ut Confarii hoc planè satis intelligant, de illo dinus uberiùs, ubi de Casibus iis agemus in

quibus vel differenda, vel neganda est absolutio.

Quæst. 16. Tenetur-ne quis speciali præcepto elicere actum contritionis, statim ac cognoscit se incidisse in aliquod mortale peccatum?

Resp. Sanctus Antoninus satis clarè solidéque, propositam explicat quæstionem, cùm dicit: *Si peccatum commissum menti occurrit practicè*, ut scilicet materia delectationis, vel detestationis, tenetur homo judicare detestandum, & detestari: Hæc Petrus Paludanus: De peccatis quidem commissis, de quibus jam quis habuit, vel credit se habuisse contritionem, videtur sufficere quod dictum est. Sed quantùm ad peccata mortalia, de quibus nondum quis habuit contritionem; videtur quòd semper teneatur, quando peccatum menti occurrit, ad actu odiendum, & detestandum peccatum: aliàs peccat mortaliter peccato omissionis, quousque conteratur. Dicit enim Th. Pet. de Palud. Bon. & Durandus, quòd post mortale peccatum, etsi non tenetur quis ad statim confitendum: tenetur tamen ex necessitate ad statim conterendum; nec enim per momentum licet stare in peccato: unde Eccles. 21. dicitur: Quasi à facie colubri, fuge peccatum. Imminet enim tali maximum periculum: cùm enim nulla necessitas excuset à contritione, si moriatur ante contritionem, etiamsi non poterit conteri, quia subitò moritur, nihilominùs damnatur, quod non sic est de Confessione.

S. Ant. 3. p. tit. 14. cap. 18. §. 3.

Et ut ait S. Gregorius. *Si sciret quisque de præsenti sæculo quo tempore exiret; aliud tempus voluptatibus, aliud Pœnitentiæ aptare potuisset: sed qui pœnitenti veniam spopondit, peccanti diem crastinum non promisit: sem-*

Homilia 12. in Evangelium.

ergo extremum diem debemus metuere, m nunquam possumus prævidere. Ecce c ipsum diem ad inducias conversionis acmus, & tamen mala quæ fecimus, flere ısamus.

Quæ quidem magnam indicant cœcitatem, ısensibilitatis speciem quamdam, ut ita di- ı, in rebus ad salutem pertinentibus.

Quæst. 17. Quomodo posset quis accusare Confessione hanc contritionis omissionem, quomodo posset exprimere numerum pec- orum, quæ includuntur in hac peccami- a negligentia, in qua diu quis perseve- it?

Resp. Dicere poterit quod commisit tale catum mortale, in quo permansit tanto pore ex negligentia, aut nimia adhæsio-, & interim relinquere Deo, eique qui ejus um tenet, sive Confessario illius rei judi- m. Nam multa necessariò remittenda sunt judicium, & misericordiam Dei, præcipuè n agitur non solùm de gravitate, sed etiam numero peccatorum. Unde cum Prophe- Regio dicere cogimur; *Delicta quis intel- it? ab occultis meis munda me.* David duo nmiserat enormia peccata, quæ toto vitæ : tempore deflevit, & pro quibus severam t Pœnitentiam; licèt enim Rex esset, *Po-*, inquit, *vestimentum meum cilicium.* Et ıl. 34. *Induebar cilicio.* Denique Psal. 108. *nua mea infirmata sunt à jejunio.* Psal. 18. v. 13. Psal. 68. v. 12.

Et quia per annum permansit in hoc letali tu, ait Psal. 39. v. 15. *Circumdederunt me ıla quorum non est numerus, comprehende- ıt me iniquitates meæ, & non potui ut lerem. Multiplicatæ sunt super capillos ca- is mei.*

Quare ubi Christianus homo ad eum infe-

licitatis gradum pervenit ut deliberatè diu permanserit in peccatis mortalibus, ac neglexerit sese à tam periculoso statu liberare per veram contritionem, cum Davide dicere potest: *Multiplicatæ sunt iniquitates meæ super capillos capitis mei:* Verùm quia Deus impossibilia non jubet, sufficit, ut exprimat in Confessione peccata, quæ distinctè novit, cum circunstantiis speciem mutantibus, aut notabiliter aggravantibus, & dicat circiter tempus, quo voluntariè permansit in statu peccati mortalis, cætera relinquens misericordiæ Dei, qui solus comprehendit gravitatem, & numerum peccatorum, quæ singulis diebus committuntur, ab eo qui immersam criminibus vitam agit: *Quis*, inquit Divus Augustinus, *numerat peccata? quis numerat iniquitates alienas & proprias? sub quo cumulo gemebat qui dicebat:* Ab occultis meis munda me: & ab alienis parce servo tuo.

S. August. in Psal. 39.

Quæst. 18. Confessarius tenetur-ne diligenter advertere, utrum pœnitens verum habeat dolorem de suis peccatis, priusquam eum absolvat?

Resp. Utique tenetur; quia ut diximus contritio est materia proxima Sacramenti Pœnitentiæ, & per consequens nisi Confessarius diligenter observet, si pœnitens sit contritus, exponit se periculo applicandi formam Sacramenti absque eo quod ejus materia sit præsens.

S.Th. Opusc. 73. De Vsuris. cap. 21.

2. Quia ut ait D. Thomas: *Sicut Confessor ostendit absolutum à Deo quem absolvit verbo, ita non debet absolvere, nisi cùm viderit signa restitutionis fiendæ in confitente.*

Idem præscribitur in Rituali Romano de Sacramento Pœnitentiæ in quo sic legitur: *Nec absolvat eos, qui nulla dant signa doloris.*

: idcirco debet in pœnitente suo veræ con-onis indicia agnoscere, quoniam, ut ha-Concilium Tridentinum: semper necessa-fuit Contritio, ad consequendam pecca-am veniam.

Hinc S. Carolus Actorum, p. 4. ait: *Sa-dos antequam Pœnitentiam imponat, & olutionem tribuat Pœnitenti, videbit, an pter Deum veram peccatorum suorum con-tionem habeat: atque certum deliberatum-e ei sit, in posterum quantum in se est, di-nâ gratiâ adjuvante, à peccatis abstinere, quæ antea commiserit, pro iis satisfactio-m persolvere.*

Ea de causa Cardinalis Denoff Confessarios æ Diœcesis instruens: *Judicabitis*, inquit, *estros pœnitentes* non habere verum dolo-m, quidquid aliter affirment. 1. Dum ad Tribunal Pœnitentiæ accedent cum quadam uperbiæ specie, velut aspernantes Jesu-Christi Ministrum; dum impatientiam & indigna-ionem ostendunt in qualibet interrogatione facta, ut illorum animæ status dignosci possit.

2. Dum peccata narrant, velut res planè indifferentes, & magis ad memoriæ, quàm conscientiæ exonerationem.

3. Dum confitentes peccata, culpam & rea-tum in alios transferre satagunt, & sæpiùs magis se excusare, quàm accusare inten-dunt.

4. Cùm videbit prudens Confessarius, Pœ-nitentem datâ operâ voluisse aliquod celare peccatum mortale, & solâ ipsius industriâ fuisse detectum.

5. Si recusaverint pœnitentes, satisfactio-nem congruam, & convenientem implere mo-do inferiùs explicando.

Cardinale Denoff. Instruct. Pastorale pag. 131. Giudicarete che i vostri penitéti non hanno vero dolore, non ostante la loro attestazione verbale. 1. Quando verranno a confessarsi con una certa alterigia, come se volessero bravate il Ministro di Giesu Cristo, mostrando impazienza e sdegno ad ogni domanda che fà loro, per riconoscere lo stato delle

6. Dum nolunt uti remediis propriis ad evitanda peccata; quia qui media non vult ad finem necessaria, neque ipsum finem velle censendus est.

7. Quando sunt de illorum Pœnitentium numero, qui studiosè Confessarios ignaros, aut nimis indulgentes quærunt, qui plures libros volvunt, & revolvunt, donec aliquem authorem propriæ cupiditati faventem invenerint: similes omninò ægrotis, qui indoctos, & inexpertos medicos quærerent, qui omnes morbos cum solis unctionibus curare præsumerent.

loro anime. 2. Quando raconteranno i loro peccati come se fussero fatti indifferenti, piu per scarico della memoria che della coscienza. 3. Quando confessando il peccato, ne daranno la colpa ad altri, ed in vece d'accusarsi, si scuseranno ad ogni passo. 4. Quando trovarete che à dissegno hanno voluto celare qualche peccato mortale, non havendolo scoperto che per l'industria del Confessore. 5. Quando ricuseranno fare congrue penitenze nella maniera spiegata sopra. 6. Quando non vorranno abbracciare mezzi proprii per evitare i peccati; perche chi non vuole i mezzi, non vuole il fine. 7. Quando saranno del numero di quei penitenti che cercano studiosamente Confessori ignoranti ò indulgenti, voltano e rivoltano i libri, sin che habbiano trovato qualche Autore favorevole alla loro cupidiggia: simili in cio alli amalati, i quali cercassero medici ò poco esperti, ò che pretendessero guarire tutte le malatie colle sole onzioni.

Quæst. 19. Quomodo Confessarius dignoscere potest, pœnitentem verè esse contritum?

Resp. Ad hoc requiritur, ut possit Confessarius prudenter judicare, contritionem pœnitentis includere quatuor circumstantias, quas Tridentina Synodus censuit necessarias esse ad veram contritionem.

Prima, est odium ac detestatio peccatorum vitæ præteritæ.

Secunda, per quam prima dignoscitur, est cessatio à peccato, id est ordinariè loquendo, Confessarius non debet absolvere pœnitentem, in mortale peccatum sæpè delapsum, nisi per

uod tempus ipsum probaverit, & noverit o initium emendationis, quod longiori vel ıori tempore probari debet, quo pœnitens ıiùs aut rariùs in peccata mortalia solet incere, nisi in casu necessitatis, v. g. si pœniıs esset in periculo mortis.

Tertia, est firmum constansque novæ vitæ ɔpositum, hoc est, non ampliùs peccandi, sincerum eliciendi actus justitiæ desideım.

Quarta, est ipsa novæ vitæ inchoatio, ɔi reverà incipit eas habere dispositiones, ıæ eum ad virtutes Christianas exercendas xcitent.

Verba Concilii Tridentini sunt: *Declarat igitur sancta synodus hanc contritionem non ɔlùm cessationem à peccato, & vita nova ropositum, & inchoationem, sed veteris tiam odium continere.* Concil. Trident. sess. 14. cap. 4.

Etenim, ut ait S. Gregorius, *Sciendum est quod peccata* sua sæpè & reprobi confitendo aperiunt: sed quia novæ vitæ habitum immutare despiciunt, ea ipsa quæ confitentur, flere obstinati contemnunt. Electi verò culpas suas non solùm voce Confessionis denunciant, sed etiam districtæ animadversionis eas fletibus abolere procurant. Ad Pœnitentiæ namque se lamenta incitantes, occulta se increpatione dilaniant, & futuri judicii timore percussi, si quæ in eis adhuc malè gesta lateant, diligenter investigant: sæpè enim quod torpentes latuit, flentibus innotescit. Et qui reatum suum securi nesciunt, hunc in se contra se erecti deprehendunt. S. Greg. in Expositione Psal. Pœnitent.

Clarè satis patet ex hoc Divi Gregorii loco, necessariò differendam esse aliquando absolutionem, ut compertum esse possit, pœnitentes vitæ mutatione, perversæ indolis suæ inclina-

tionem præveniendi studio, & fugiendo demùm quidquid occasionem peccandi præbere potest, verè contritos esse; neque ex his esse reprobis, qui peccata sua sine ulla emendatione confitentur, qui seriò de seipsis non cogitant, nec quidquam per Pœnitentiam curant corrigere.

Et sic Confessarius potest esse moraliter certus de vera pœnitentis sui contritione, cùm videt eum post lapsum in peccatum, incepisse agere Pœnitentiam, seque in virtutibus Christianis exercere, in iis præsertim, quæ sunt contraria peccatis in quæ lapsus est.

S. Greg. lib. 6. in cap. 15. 1. Regum.

Signum verò veræ conversionis, ait S. Gregorius, *non est in oris Confessione, sed in afflictione pœnitentiæ: tunc namque benè conversum peccatorem cernimus, cùm dignâ afflictionis austeritate delere nititur quod loquendo confitetur: Unde Joannes Baptista, malè conversos Judæos ad se confluentes increpans ait:* Genimina viperarum quis ostendit vobis fugere à ventura ira? Facite ergo dignos fructus Pœnitentiæ. *In fructu ergo, non in foliis aut ramis Pœnitentia cognoscenda est. Quasi arbor quippe bona voluntas est. Confessionis ergo verba, quid sunt aliud nisi folia? non ergo nobis folia propter seipsa, sed propter fructum expectanda sunt: idcircò omnis Confessio peccatorum recipitur, ut fructus Pœnitentiæ subsequatur. Unde & Dominus arborem foliis decoram, fructu sterilem maledixit, quia Confessionis ornatum non recipit sine fructu afflictionis.*

Quæst. 20. Quænam sunt indicia, seu signa, quibus Confessarius certus fieri poterit, utrum verè à pœnitente odio habeatur peccatum?

Resp. Potest ut plurimùm certior fieri, cùm deprehendit in pœnitente eadem doloris signa, quæ

quæ ſolent homines oſtendere in damnis, ſeu jacturis gravis momenti; utrum pœnitens ad Deum redeat, & coram ipſo humilietur per jejunia, lacrymas, & ſuſpiria, juxta id quod ait Dominus per Prophetam Joël: *Convertimini ad me, in toto corde veſtro, in jejunio; & in fletu, & in planctu.* Joël. cap. 2. v. 11.

Sit vera compunctionis indicium, inquit D. Bernardus, *opportunitatis fuga, ſubtractio occaſionis.* S. Bernard. Serm. 1. De Paſchate.

Etenim ordinariè loquendo ſignum eſt veræ converſionis quando pœnitens etiam antequam accedat ad Confeſſarium, fugit occaſiones in quibus ſæpiſſimè incidebat in peccatum, renunciat mundanis oblectamentis, qui eum antea in præcipitio detinebant; bona malè acquiſita reſtituit, comburit litteras, & etiam libros, & picturas laſcivas, quæ illi aut aliis occaſionem poſſent eſſe peccandi; relinquit domum in qua erat in periculo peccandi, & ſic de cæteris.

Unde S. Thomas de Villanova ait: *Prius ergo vadat*, & concubinam à domo pellat, pecuniam alienam reſtituat, contractus uſurarios rumpat, famam proximi læſam prout poteſt reſarciat, mercenariorum labores, & pauperum debita ſolvat, offenſo Fratri reconcilietur, & veniam petat: & tunc ad Confeſſarium redeat, & abſolvatur. S. Th. de Villanova, Serm. in feria 6. poſt Dominicam 4. Quadrageſimæ.

At ſi ex oppoſito Confeſſarius videat pœnitentem in rebus etiam licitis ſemper delectari, mundanas ut ſolebat ſectari ſocietates, & denique ſua vivendi ratione teſtari, verum non concepiſſe dolorem; cùm ita poſt peccatum ſe gerat, quaſi nihil ſibi mali accidiſſet, tunc judicare debet Confeſſarius eum nondùm habere neceſſariam peccatorum ſuorum deteſtationem.

S. Cyprianus. Serm. 5. de lapsis.

" Nam, ut ait S. Cyprianus: *Lamentari eum putamus* ex toto corde, jejuniis, fletibus, planctibus Dominum deprecari, qui ex primo criminis die lavacra cum fœminis quotidie celebrat? qui epulis affluentibus pastus, & saginâ largiore distentus, cibos suos, & potus cum pauperum necessitate non communicat? qui hilaris ac lætus incedit, quomodo mortem suam deflet, & placere nunc cuiquam studet qui Deo displicet? An illa ingemiscit, & plangit cui vacat cultum pretiosæ vestis induere, nec indumentum Christi quod perdidit, cogitare; accipere pretiosa ornamenta & monilia elaborata, nec divini & cælestis ornatus damna deflere? Si quem de tuis charis mortalitatis exitu perdidisses, ingemisceres dolenter, & flere, facie incultâ, veste mutatâ, neglecto capillo, vultu nubilo, dejecto, indicia mœroris ostenderes: animam tuam, misera perdidisti, spiritualiter mortua supervivere hîc tibi, & ipsa ambulans funus tuum portare cœpisti; & non acriter plangis, non jugiter ingemiscis: non te vel pudore criminis, vel continuatione lamentationis abscondis: Ecce pejora adhuc peccandi vulnera, ecce majora delicta, peccasse nec satisfacere; deliquisse nec delicta deflere.

S. Basilius Seleuciensis. in oratione 1. in Jonam.

Hæc vera Pœnitentiæ sunt indicia, inquit S. Basilius Seleuciensis, *lugens anima, lacrymantes oculi, discessio à malitia, impietatis fuga, carnis contritio, animi compressio, injustitiæ devitatio.*

Quæst. 21. Lacrymæ pœnitentis, dolor sensibilis, & promissa non relabendi in peccatum, sint-ne certa contritionis signa?

Resp. Licèt hæc frequentiora sint contritionis signa, non tamen sunt certa illius indicia, quia alio ex fonte procedere possunt, quam

ex vera, & sincera peccatoris conversione; nam sæpè proveniunt ab humano prorsus affectu vel ex imaginatione objecto aliquo insolito commota; videmus etiam nonnullos, qui ostensis his speciosæ Pœnitentiæ signis, primâ datâ occasione relapsi sunt in peccatum: ex quo facilè dignoscitur eos non habuisse veram contritionem suorum peccatorum.

Quia ut ait B. Albertus magnus: *Argumentum falsæ contritionis habet; qui quamvis peccata commissa vehementer defleat; tamen continuò post dolorem, eadem vel alia committere non reformidat.*

B. Albertus, *In Paradiso animæ.* cap. 38.

Neque mirum videri debet, quod à pœnitentibus tam sæpè Confessarii decipiantur: quia ut ait S. Gregorius: *Sæpè sibi de se mens ipsa mentitur, fitque ut aliud in imis intentio supprimat; aliud tractantis animo superficies cogitationis ostendat, & fingit se de bono opere amare, quod non amat; de mundi autem gloria non amare, quod amat.*

S. Greg. in Pastorali. p. 1. cap. 9.

Quare, ut ait S. Carolus, ut Confessarius aliquam habeat contritionis sui pœnitentis certitudinem, quam habere tenetur, sæpè præter ea signa exteriora, eorum requirit exercitium remediorum, sine quibus prudens Confessarius judicat, pœnitentem in peccatum relapsurum.

S. Carol. Actor. part. 4. De Instructione Confessorum.

Et sanè verissimum est apud Philosophos principium, quod qui non vult uti mediis ducentibus ad finem, censetur non velle finem: & sic non creditur in praxi, quod quis verè cupiat fieri dives, quidquid protestando asserat, cum non modò non adhibet media, quæ ad hunc finem perducere possunt, verùm etiam oppositam viam insequitur: ut si mercator per totum diem luderet, cùm deberet

Non si possono assolvere quelli, che se ben dicono di desiderare di lasciar' il peccato, non dimeno affermano che gli pare che non lo lasciaranno: se questi tali

non voglio-no pigliare quelli tuneдii, senza li quali il Confessore giudica che torneranno al peccato.

in taberna ad parandas opes immorari; sic judicari non debet, quod peccator sinceram habeat voluntatem dimittendi peccata, cùm non vult vacare orationi, jejuniis insistere, eleemosynas erogare, mundanos cœtus declinare, & hujusmodi adhibere remedia, quæ prudens Confessarius, amans salutem pœnitentis, censet necessaria ad extirpandum ex animo peccatum.

Quæst. 22. Quomodo se gerere debet Confessarius erga Pœnitentem, qui non dat vera contritionis signa?

S. Carol. Actor. part. 4. *De Sacramento Pœnitentiæ.*

Resp. Præscribit illud S. Carolus dum ait: *Quod si pœnitens nullam contritionem ostendit, eum minimè Confessor absolvat: sed tamen eum salutaribus consiliis & operibus præscribendis jüvet: quod idem præstet, si ante Confessionem id animadverterit, cavendo ne quemquam asperiùs tractans, culpâ suâ inducat, ut vel desperet, vel à Confessione abhorreat.*

Quæst. 23. Quænam motiva potest Confessarius proponere Pœnitenti, ut illum inducat ad sua detestanda peccata, & obtinendam à Deo veram contritionem?

S. Carol. in Instructione Confessorû.

Hà però da avertire il Confessore, che quando vede che li penitenti hanno fatto da canto loro qua che diligenzá per preparsi à Confessarsi debi-

Resp. S. Carolus Actorum. p. 4. De Instructione Confessorum, ea tradit & explicat cùm ait, Confessorem animadvertere debere diligenter, cùm pœnitentes ex parte sua studium aliquod, curamque adhibuerint, ut se ad Confessionem faciendam dignè prǽpararent; si tamen sive propter incapacitatem, sive propter aliquam aliam causam, necessarias habere non videntur dispositiones, eas supplere debent, & conari eos ad peccatorum suorum contritionem excitare, iis eorum enormitatem ostendendo, declarando quantam mereantur pœnam, cùm contra Deum com-

missa sint; quam infinita inferant damna, & incommoda, quoniam vitâ privant æternâ, & ita debet eos disponere, ut saltem adeo sint attriti de omnibus & singulis peccatis mortalibus, ut eos tutâ conscientiâ possit absolvere.

tamente, e nondimeno ò per l'incapacità loro, ò per altro non gli pare che habbino la necessaria dispositione, deve supplire esso, procurando d'indurli alla contrizione de suoi peccati, con mostrare la brutezza della colpa, la gravità d'essa per esser contra Dio, l'infinito danno dell'eterna dannatione che per essa sincorre: e con quello veda d'indurli e disporli, di modo che di tutti e ciascun peccato mortale sia almeno così attrito, che possa sicuramente darli l'assolutione.

Potest etiam Confessarius, ut pœnitentes commoveat, & præparet ad perfectiorem dispositionem uti motivo timoris, diei judicii, & pœnarum inferni. *Quoties diem illum considero, totus contremisco*, ait S. Hieronymus.

Potest etiam eos inducere motivo spei, affirmando eos unâ sola bona Confessione veniam peccatorum suorum consequi posse. *Pœnitemini igitur*, ait Princeps Apostolorum, *& convertimini, ut deleantur peccata vestra.* Actuū Apost. cap. 3.

Denique spe gratiæ recuperandæ commovere potest, quoniam scriptum est, Deus stat & pulsat ad ostium cordis nostri; spe etiam gloriæ æternæ, cùm scriptum sit: *Pœnitentiam agite, appropinquavit enim Regnum cœlorum.* Matth. cap. 3.

Si quis autem adeo infelix sit, ut nolit peccatorum suorum in hac vita pœnitere, ubi potest hoc unico medio veniam obtinere, ipsum in æternum pœnitebit apud inferos, sed absque fructu juxta id quod habetur in Psal. 13. *Contritio & infelicitas in viis eorum, & viam pacis non cognoverunt.*

Quæst. 24. Periculosum-ne est, veram differre Pœnitentiam usque ad horam mortis?

Resp. Sancti Ecclesiæ Patres vehementer locuti sunt de periculo cui se exponebant pœnitentes, qui conversionem differebant usque ad finem vitæ, & Ecclesia ita fuit sollicita ne pœnitentes suam usque ad finem vitæ differrent conversionem, ut videamus quod in primis Ecclesiæ sæculis denegabatur absolutio iis qui postquam in vita criminosa perseveraverant ad Pœnitentiam solùm in extremitate vitæ recurrebant; quia credebatur quod illa conversio non ex intimo cordis affectu proveniebat, sed ex timore purè servili. *Quia*, ait S. Cyprianus, *rogare illos, non delicti Pœnitentia, sed mortis urgentis admonitio compellit. Nec dignus est in morte accipere solatium, qui se non cogitavit esse moriturum.*

S. Cypr. Epistola 50. ad Antonianũ.

Pœnitentia, inquit S. Augustinus, *quæ ab infirmo petitur infirma est: Pœnitentia quæ à moriente petitur, timeo ne & ipsa moriatur. . . . quicumque vult invenire misericordiam Dei; sanus agat Pœnitentiam in hoc sæculo, ut sanus esse valeat in futuro.* Nam, ut dicitur in libro de vera & falsa Pœnitentia, qui Divo Augustino tribuitur. *Quoniam vix & rarò est tunc justa conversio, timendum est de pœnitente serò.*

S. Aug. Serm. 57. de Tempore.

Doctor subtilis Scotus hujus rei tres rationes principales affert, dum ait: *Quando primò imminet* alicui mors, ut vel per infirmitatem, vel videt gladium ultra caput, vel navem fractam; in quibus casibus convenire non speratur vita: habebit quicumque vel vehementem dolorem propter infirmitatem, vel vehementem timorem propter extrinsecum; & tunc vix potest intellectus occupari circa aliquid aliud quàm pars sensitiva, propter ordinem potentiarum; quia vel totaliter impeditur actus intellectûs ab alio actu, vel non

Scotus, in 4. sentent. dist. 18. Reportatorum. q. 3.

habet actum perfectum alium ; cùm dolor « occupet totam partem sensitivam. Sed nolendo peccatum, oportet quòd sit magna consideratio intellectus, detestatio, ad hoc quòd sit attritio sufficiens ex congruo ad remissionem peccati, sicut fuit vehemens delectatio prior in peccato. Ad hoc ut sit dispositio ex congruo ad receptionem gratiæ, oportet quòd sit voluntaria detestatio, & debita circumstantia finis, atque homo pœniteat non solùm propter timorem pœnæ, sed timore filiali : sed difficile est tunc dolere nisi ex timore solùm : & si non sit cum amore, non disponit ex congruo. Ex habitu malo præcedenti usque ad extremum, est inclinatio vehemens ad peccata, & ad actus similes prioribus. Igitur difficile est tunc primò contra istum habitum inclinari, detestando quæ priùs erant delectabilia. «

Quare necesse est ut peccatores sequantur id quod dicitur in Scriptura. *Non tardes converti ad Dominum, & ne differas de die in diem. Subitò enim veniet ira illius, & in tempore vindictæ disperdet te* : Et sic evitabunt ponere salutem suam in illa incertitudine de qua loquitur S. Augustinus dum ait : *Si quis positus in ultima necessitate ægritudinis suæ ; voluerit accipere Pœnitentiam, & accipit, mox reconciliatur, & hinc vadit : Fateor vobis, non illi negamus quod petit : sed non præsumimus, quia bene hinc exit. Non præsumo, non vos fallo, non præsumo.*

Ecclesiastici. cap. 5.

S. Aug. Homilia 41. inter 50.

CAPUT VI.

De Confessione.

Quæst. I. QUID est Confessio Sacramentalis?

S. Th. in 4. sentent. dist. 17. q. 3 art. 2. quæst. 1. in corp.

Resp. Illam sic definit S. Thomas: *Confessio est Sacramentalis delinquentis accusatio, & erubescentia per Claves Ecclesiæ satisfactoria, obligans ad peragendam Pœnitentiam injunctam.*

Catechis. Concil. Trid. *De Sacramento Poenit.* nu. 51.

Est primò, *Accusatio*, ut enim ait Catechismus Concilii Tridentini: *Rectè autem accusatio dicitur, quòd peccata ita commemoranda non sunt, quasi scelera nostra ostentemus, ut ii faciunt qui lætantur cùm malè fecerint: aut omninò enarranda, ut si rem aliquam gestam otiosis auditoribus delectandi causâ exponamus: verùm accusatorio animo ita enumeranda sunt, ut ea etiam in nobis vindicare cupiamus.*

S. August. cap. 16. lib. *De vera & falsa Poenitentia.*

Et ut ait S. Augustinus: *Sentiat culpam, nec velit excusare, ne augeat crimen: ut Adam, cui non sufficiebat peccasse, sed ampliavit crimen culpando uxorem, & culpam transferens in authorem.*

Est accusatio *Delinquentis*, quia non debet pœnitens confiteri aliena peccata, sed propria.

Est accusatio *Satisfactoria*, quia obtinetur venia, & remissio peccatorum, quæ est Sacramenti Pœnitentiæ finis.

Per Claves Ecclesiæ, quia soli Sacerdoti tradita est Clavium potestas, & solus est legitimus hujus Sacramenti Minister, ut aperiat Cœlorum januam peccatori, qui sibi illam per peccatum mortale clausit.

Agnovit hanc veritatem S. Augustinus cùm dixit : *Nemo sibi dicat : occultè ago apud Dominum Pœnitentiam, novit Deus qui mihi ignoscat, quid in corde ago. Ergo sine causa dictum :* Quæ solveritis in terra, soluta erunt in cœlo ? *Ergo sine causa claves Ecclesiæ Dei data sunt.* S. August. Homil. 49.

Denique est accusatio *Obligans ad peragendam Pœnitentiam injunctam*, quia ex Concilio Tridentino : *Satisfactio in pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque, & perfectam peccatorum remissionem ex Dei institutione requiritur.* Concil. Trident. sess. 14. cap. 3.

Quæst. 2. Est-ne necesse accusare omnia, & singula peccata mortalia ?

Resp. Est necessarium : *Constat enim*, ait Concilium Tridentinum, *Sacerdotes judicium hoc incognitâ causa* exercere non potuisse, neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere dumtaxat, & non potiùs in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Ex his colligitur oportere à pœnitentibus omnia peccata mortalia, quorum post diligentem sui discussionem, conscientiam habent, in Confessione recenseri, etiamsi occultissima illa sint, & tantùm adversùs duo ultima Præcepta Decalogi commissa, quæ nonnumquam animam graviùs sauciant, & periculosiora sunt iis, quæ in manifesto admittuntur. Verùm cùm universa mortalia peccata, etiam cogitationis, homines iræ filios & Dei inimicos reddant, necessum est omnium etiam veniam cum aperta & verecunda Confessione à Deo quærere. Sess. 14. cap. 5.

Deus tegat vulnera tua, noli tu, inquit S. Augustinus, *nam si tu tegere volueris erubescens, medicus non curabit.* S. August. in Psal. 31.

Quæst. 3. Quænam peccati circumstantiæ

exprimendæ ſunt in Confeſſione?

Reſp. Ut huic quæſtioni ſatisfaciamus, ſupponendum eſt cum Divo Thoma, quod *Peccatum natum* eſt aggravari per circumſtantias tripliciter: uno quidem modo, in quantum circumſtantia transfert in aliud genus peccati; ſicut peccatum fornicationis conſiſtit in hoc quòd homo accedat ad non ſuam; ſi autem additur hæc circumſtantia, ut illa ad quam accedit, ſit alterius uxor, transfertur jam in aliud genus peccati, ſcilicet in adulterium, quod eſt gravius peccatum quàm fornicatio. Aliquando verò circumſtantia non aggravat peccatum, quaſi trahens in aliud genus peccati, ſed ſolùm quia multiplicat rationem peccati: ſicut ſi prodigus det, quando non debet, & cui non debet, multipliciùs peccat eodem genere peccati, quàm ſi ſolùm det cui non debet; & ex hoc ipſo peccatum ſit gravius. Tertio modo circumſtantia aggravat peccatum, ex eo quòd auget deformitatem provenientem ex alia circumſtantia, ſicut accipere alienum, conſtituit peccatum furti: ſi autem addatur hæc circumſtantia, ut multùm accipiat de alieno, erit peccatum gravius.

S. Th. 1. 2. q. 73. art. 7. in corp.

Hoc poſito, conſtat, requiri ad integritatem Confeſſionis, ut explicentur circumſtantiæ ſpeciem mutantes, & augentes numerum peccatorum, cùm ut diximus, teneamur accuſare ſingula peccata mortalia: eæ quoque circumſtantiæ declarandæ ſunt, quæ peccata notabiliter aggravant, quæque tribuunt illis malitiam quaſi alterius ſpeciei.

Ratio eſt, quia cùm Confeſſio ſit Tribunal in quo Confeſſor exercet juſtitiam Dei, ibique ſedet tanquam medicus, ut peccatoris animæ morbis medeatur, neceſſe eſt ut eorum noverit malitiam, & perſpectum habeat, quidquid

est alicujus momenti in peccato; quia, ut ait Concilium Tridentinum: *Quod ignorat medicina, non curat*; aliàs ferre non posset nisi judicium imperfectum, neque posset apponere remedia naturæ morbi convenientia: atqui circumstantiæ peccatum notabiliter aggravantes, tanti sunt momenti, ut ipsis à Confessore ignoratis sufficiens sibi deesset lumen, ac notitia ad judicandum de morbo, illique medendum; necesse est igitur eas explicare in Confessione.

Sess. 14. cap. 5.

Hac de causa Innocentius Papa III. relatus in Canone, præcipit Episcopo Liburnensi: *Consideratis circumstantiis omnibus, competentem Pœnitentiam delinquentibus imponatis, prout saluti eorum videritis expedire.*

Cap *Deus qui* De Pœnit. & remiss.

Et in cap. *Omnis utriusque sexus* in Concilio Lateranensi sub Innocentio III. dicitur: *Sacerdos autem sit discretus & cautus, ut more periti medici superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciati; diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati: quibus prudenter intelligat quale debeat illi præbere consilium, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum.*

Can *Omnis utriusque.* De Pœnit. & remiss.

Sanctus autem Carolus Actorum part. 4. in suis Instructionibus ad Confessores ait: Confessarium scire debere circumstantias aut speciem mutantes peccati, aut illud notabiliter aggravantes, quia illæ circumstantiæ necessariò in Confessione declarari debent. Voluit ut id scirent Romani Confessarii Innocentius Papa XII. dum has sancti Caroli Instructiones typis mandari jussit an. 1700.

S. Carolus. In Instruct. Confess.

Il Confessore deve essere instrutto, quali sono le circostanze che mutano la specie di peccato, ò che grandemente l'aggravano; peroche queste due sorti de circostanze necessariamente si devono espliaare nella Confessione.

Videtur etiam quod Innocentius Papa XI. hanc definierit quæstionem damnando sequentem propositionem in Decreto contra 65. propositiones.

58. Propositio damnata : *Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.*

Cùm enim conveniant Theologi, circumstantiam consuetudinis, seu habitus, esse circumstantiam solùm notabiliter aggravantem intra eandem speciem : si tenemur eam in Confessione exprimere, manifestè sequitur, debere nos explicare circumstantias notabiliter aggravantes, quamvis speciem non mutent.

Quæ verò circumstantiæ peccatum non aggravant notabiliter, consilio potiùs quàm præcepto eas debemus confiteri ; quia tanti non sunt momenti, ut impediant justitiam judicii, quod de pœnitentis conscientia facere debet Confessarius, neque vim remediorum, quæ tanquam medicus adhibere debet.

Quæst. 4. Tenetur ne quis accusare in Confessione peccatum, quando dubitat an sit mortale ?

S. Tho. in 4. sentent. dist. 21. q. 2. art. 3. ad 3.

Resp. *Dicendum* cum Divo Thoma, *quòd quando aliquis dubitat de aliquo peccato an sit mortale, tenetur illud confiteri dubitatione manente ; quia qui aliquid committit, vel admittit, in quo dubitat esse mortale peccatum, peccat mortaliter discrimini se committens : & similiter periculo se committit, qui de hoc quod dubitat esse mortale, negligit confiteri ; non tamen debet asserere, illud esse mortale, sed cum dubitatione loqui, & judicium Sacerdotis expectare, cujus est discernere inter lepram & lepram.*

Quæst. 5. Est-ne necessarium, aut utile, confiteri peccata venialia ?

Resp. Utile est, quamquam non necessarium ea confiteri juxta definitionem Concilii Tridentini his verbis : *Venialia peccata quibus à gratia Dei non excludimur, & in quæ frequentiùs labimur, quamquam rectè & utiliter citraque omnem præsumptionem, in Confessione dicantur, quod piorum hominum usus demonstrat : taceri tamen citra culpam, multisque aliis remediis expiari possunt.* Concil. Trident. sess. 14. cap. 5.

Quæst. 6. Est-ne periculosum confiteri peccata venialia absque dolore, & voluntate ea dimittendi ?

Resp. Omninò periculosum est, quia peccata non sunt materia Sacramenti Pœnitentiæ, nisi quatenùs declarantur in Confessione cum dolore, ac proposito non peccandi de cætero ; & per consequens, qui confitetur peccata venialia absque proposito ea non ampliùs committendi, id est, nolens adhibere remedia, quibus ad emendationem uti potest, confugiens ad orationem, ut gratiam hanc à Deo obtineat, seque exercens in actibus virtutis contrariæ peccato suo, se exponit periculo faciendi nullam & inutilem Confessionem, propter defectum materiæ sufficientis ad validitatem hujus Sacramenti.

Hîc autem advertendum est, plures inveniri, qui putant se verum de peccatis suis dolorem habere, qui tamen nullam habent voluntatem ea corrigendi, seu emendandi, propter nimium sui amorem, & creaturarùm quæ illos, in his peccatis detinent ; & qui nolunt sibi necessariam vim inferre, ut hæc impedimenta solvant.

Videtur, quod talibus aliquando præstaret, non confiteri hæc peccatorum genera, quæ probabiliter norunt, se statim commissuros, quia nec satis de iis peccatis dolent, & se ni-

mis propensos natura sua ad ea committenda vident.

Deberent enim interim de his peccatis salutari humilitate coram Deo confundi, ab ipso petere emendationis gratiam, omnemque adhibere diligentiam, ut contrariis virtutum actibus, aut voluntariis aliquibus pœnis ac castigationibus sponte assumptis, cùm illa admiserint, ab iis se liberent, & ea non confiteri, nisi cùm noverint se plenè dispositos ad illa vitanda, post novæ vitæ inchoationem, juxta Concilium Tridentinum, ab his peccatis liberam, quibus adhærere, quæque amare videntur.

Quæst. 7. Ille qui confitetur solùm peccata venialia quæ sancti Patres vocant peccata quotidiana, & peccata justorum, facit-ne non solùm Confessionem nullam, sed etiam sacrilegam, quando ex sua negligentia non affert dispositiones necessarias ad habendam absolutionem?

S. Th. 2. 2. q. 54. art. 3.

Resp. Ut huic quæstioni satisfiat advertendum, primò cum Divo Thoma, quòd *Potest* „ *dupliciter contingere*, quod negligentia sit pec-
„ catum mortale. Uno modo ex parte ejus quod
„ prætermittitur per negligentiam: quod qui-
„ dem si sit de necessitate salutis, erit peccatum
„ mortale; alio modo ex parte causæ: si enim
„ voluntas in tantum sit remissa circa ea quæ
„ sunt Dei, ut totaliter à Dei charitate deficiat;
„ talis negligentia est peccatum mortale: & hoc
„ præcipuè contingit quando negligentia sequi-
„ tur ex contemptu: alioquin si negligentia con-
„ sistat in prætermissione alicujus actus vel cir-
„ cumstantiæ, quæ non sit de necessitate salutis,
„ nec hoc fiat ex contemptu, sed ex aliquo de-
„ fectu fervoris, quæ impeditur interdum per
„ aliquod veniale peccatum, tunc negligentia

non est peccatum, mortale sed veniale. «

Supponendum est secundò, cum Divo Bonaventura, quod licèt sacrilegium committatur cùm indignè suscipitur Sacramentum, nihilominùs non semper indignè suscipitur quando ejus impeditur effectus, & redditur nullum ex aliqua levi negligentia.

Dignè manducare, ait Divus Bonaventura, « *est sufficienter se præparare*, scilicet peccati « omnis expulsione, reverentiâ, & dilectione. « Quidam igitur sunt, qui se sufficienter præparant secundùm veritatem: Quidam autem, « non sufficienter secundùm veritatem: sufficienter tamen secundùm probabilitatem: Qui- « dam autem neutro modo se præparant, imò « contemnunt.

S. Bonav. lib. 4. sent. dist. 9. q. 3. art. 2.

Qui ergo sufficienter se præparat, mandu- « cat dignè: qui se nullo modo præparat, man- « ducat indignè: qui autem minùs sufficienter se « præparat, scilicet secundùm probabilitatem, « potiùs quàm secundùm veritatem non mandu- « cat dignè, quia non se præparavit dignè suffi- « cienter: nec indignè, quia se præparavit tan- « tùm probabiliter: talis quamvis non recipiat « gratiam, non tamen incurrit offensam. «

Et consequenter, ex Divo Bonaventura, licèt non omnes afferantur dispositiones necessariæ, ad hoc ut aliquis Sacramentum cum fructu recipiat, non tamen committitur sacrilegium, quando aliquis diligentiam adhibuit, quam credidit necessariam, ut disponeret se ad illud recipiendum, & se sufficienter credidit dispositum.

Hoc supposito dicere possumus, cum eodem sancto Doctore, quod si ille qui confitetur tantùm peccata venialia, aliquam diligentiam adhibuit ad hoc ut verum haberet dolorem illorum peccatorum, si conatus sit illis

renuntiare, & resistere perversæ suæ naturæ propensioni: tunc etiam si aliqua sua negligentiâ, de illis peccatis dolorem necessarium ad obtinendam absolutionem non habuit, non tamen idcirco sacrilegium eo ipso committit. Nam & idem sanctus Bonaventura alibi docet, illos qui ex aliqua negligentia, quam tamen non advertunt, non habent charitatem, seu dispositionem necessariam ad gratiam in Sacramento Pœnitentiæ consequendam, aliquando non recipere gratiam, sed tamen non peccare.

S. Bonav. in 4. sentent. dist. 17. part. 2. quæst. 4. art. 2. ad 4.

Ad illud, inquit Doctor Seraphicus, *quod objicitur de absolutione: Dicendum, quod nemo recipit effectum nisi charitatem habeat, saltem in principio Confessionis, vel in medio, vel in fine. Multi autem habent in fine, qui tamen non habent in principio: & alii se credunt habere in principio & in fine, qui fortassis non habent: & aliqui non habent nec credunt se habere. Primi non incurrunt offensam, sed acquirunt gratiam: Secundi evadunt offensam, quamvis non acquirant gratiam: Tertii verò non acquirunt gratiam, sed iram.*

Quæst. 8. Ut vitetur nullitas in Confessione illorum qui de peccatis tantùm venialibus confiteri solent: debet-ne Confessarius illis consulere, ut peccatum aliquod mortale in vita præterita olim commissum confiteantur, quia scilicet adest certitudo saltem moralis quod de illo verè dolent?

Resp. Etiam si vix in eo casu aliqua generalis regula assignari possit, quia scilicet fieri potest, ut hæc praxis confitendi aliquod peccatum mortale olim commissum, alicui pœnitenti nocere possit; præsertim si illum distrahat & impediat, ne se verè excitet ad detestanda

cum Dei gratia peccata sua quotidiana, & conetur illa emendare: dum scilicet valdè levia esse putat, & ideo necessariam non esse talem detestationem: quod tamen posset aliquando Confessionem sacrilegam efficere ob contemptum effectus Sacramenti ut supra dictum fuit.

Nihilo tamen minùs, communiter & ordinariè loquendo, hæc praxis confitendi aliquod præteritæ vitæ peccatum, laudabilis omninò videtur, & ideo Confessarii eamdem praxim communiter consulere possunt. Primò quia id agendo evenire potest, ut is qui fortassis gratiam Sacramentalem non consequeretur [quia videlicet, ob aliquam suam negligentiam, quæ tamen contemptum Sacramenti non includit, non habuit dispositiones necessarias ad consequendam absolutionem peccatorum venialium quæ confessus est] illam tamen consequatur, habens, ut supponitur, verum dolorem de peccato mortali præterito quod confitetur. Secundò quia, ut ait sanctus Thomas, erubescentia quam experimur in Confessione peccati gravis, est aliqua pars satisfactionis & pœnæ debitæ pro eodem peccato: *Alio modo*, inquit Angelicus Doctor, *Confessio diminuit pœnam ex ipsa natura actus confitentis, qui habet pœnam erubescentiæ annexam; & ideo quanto aliquis pluries de eisdem peccatis confitetur, tanto magis pœna diminuitur.*

S. Tho. in 4. sent. dist. 17. quæst. 3. in solutione quæstiunculæ 2. art. 5. in fine.

Addi potest, ad majorem hujusce quæstionis elucidationem, resolutio exarata ab illustrissimo hujusce ævi Doctore, ut responderet dubio sibi proposito, utrum scilicet consilium dari posset illis qui vitam verè Christianam ducunt & à peccatis mortalibus immunem, ut non confiterentur levia hæc delicta quoti-

diana, ne cùm habeant leviſſimas tantùm culpas ante Confeſſionem, inde exeuntes gravis peccati rei inveniantur ob Sacramenti profanationem quæ in Confeſſione peccatorum de quibus verus non adeſt dolor, reperitur?

Reſpondet eximius ille Doctor, relatam modò opinionem ſatis communem eſſe, attamen vix probabilem videri & concipi poſſe; ipſe etiam modus eam opinionem proponendi, illius falſitatem demonſtrat. Nam duo ſupponuntur: Primò faciliè evenire poſſe ut ille qui ſanctè vivit, non habeat dolorem neceſſarium de levibus culpis quibus aſſuetus eſt, & de quibus confitetur; nam hæc eſt ratio, ob quam approbatur conſilium datum à Directoribus prudentibus, de non confitendis levibus hujuſce generis peccatis, ne ſcilicet hæc Confeſſio ſine vero dolore fiat. Alia ſuppoſitio eſt, quod dum id accidit, ille qui venialium tantùm reus erat dum ad Pœnitentiæ Tribunal acceſſit, inde exit mortalis peccati reus, quod ſcilicet ex ſancta anima & digna regnare cum Chriſto, Dei hoſtem efficit & inferno dignam.

Eſt-ne credibilis talis mutatio, tam ſubita tamque miſerabilis, ob defectum qui nullam malitiam involvit, ob ſolam omiſſionem, quæ in hominibus verè bonis ex ſola humana infirmitate provenire poteſt? Nam cui evenire non poteſt, ut confitens levia peccata, quæ ideo non multùm movent, de illis cogitet minùs quàm par eſt? & defectus doloris ex inadvertentia, aut diſtractione proveniens, aut certè ex quodam tepiditatis ſtatu, poterit Dei gratiam eripere, & ab eo in æternum nos ſeparare?

Si id verum eſſet, vix puto, reperiri poſſe aliquem, neque etiam inter ſanctiſſimos Mo-

nachos, aut Moniales, à teneris annis longè à mundanis nugis educatas, qui possit confidenter credere, se innocentiam Baptismalem conservasse; Etenim cùm sæpissimè confiteantur, vix credibile est, illos non aliquando passos esse aliquem doloris defectum, præsertim circa levia & quotidiana peccata. Periculosissimum etiam esset bonos & verè timentes Deum absolvere, præsertim in extremis constitutos, dum de talibus solùm peccatis confitentur; quis enim securus esse potest, tales habituros dispositiones necessarias ad recipiendam utiliter absolutionem, nec aliquid eis, propriâ ipsorum culpâ, aliquando defuturum: quod tamen asseritur sufficere ad eorum damnationem æternam, si statim post hanc absolutionem inutilem morerentur; eo quod, ut dicunt, invenirentur rei profanationis Sacramenti.

Si hæc opinio vera esset, putarem eodem tempore, quemque teneri consulere omnibus verè piis qui leves tantùm culpas committunt, ut eas nunquam confiterentur, sed eas tantùm Directori spirituali aperirent ad humiliationem, & ut ab eo acciperent remedia ad emendationem utilia, sed extra Pœnitentiæ Tribunal.

Nam cùm similium culparum venia duplici viâ obtineri possit, ex quibus una potest subjacere periculo amittendæ gratiæ Dei, quod certè est malorum omnium maximum: alia verò via sine periculo est: ageret-ne sapienter qui non præferret hanc ultimam viam quæ nullum inimicitiæ Dei periculum involvit, alteri viæ quæ tanto periculo subest? In hac etiam opinione, vix auderem absolvere illos qui hujuscemodi tantum leves culpas confiterentur; Etenim cùm difficile cognosci possit, utrum illi qui frequenter confitentur, habeant

verum dolorem de peccatis venialibus quibus sunt assueti : quare dabitur eis absolutio non necessaria, quæ efficere potest ut fiant peccati mortalis rei?

Sed objiciet aliquis, quod negari non potest, illum qui peccata venialia sine vero dolore confitetur, profanare Sacramentum, & hanc profanationem peccatum mortale involvere.

Respondeo, aut non omnem Sacramenti profanationem esse mortalem, aut non profanari Sacramentum, quando contra voluntatem, & ex sola veniali omissione, redditur nullum & infructuosum; defectus autem veri doloris, est omissio mortalis quando agitur de peccatis mortalibus: cùm enim hæc peccata nos à Deo separent & inimicos reddant, mortaliter peccat qui non facit omne quod in se est ut de eis verè doleat & ita justificetur in Sacramento Pœnitentiæ. Sed idem dici non potest de peccatis venialibus, quia scilicet non propter illa gratiam perdimus, & multi repeiuntur Christiani, ut notat sanctus Augustinus, qui per totam vitam levibus culpis adhærent, nec tamen propterea damnantur à Deo, cui sufficit ut purgentur, vel in hac vita, tribulationibus quas patiuntur, aut in altera purgatorio igne.

Et ita cùm defectus doloris de talibus culpis commissis, non sit mortalis in se, credere non possum, talem defectum mortalem fieri in Confessione. Et idcirco, ne disputatio in verbis solummodò consistat, dicendum putarem, quod si inutilitas, quæ accidit in Sacramento Pœnitentiæ ex prædicto doloris de venialibus defectu, debet profanatio appellari : tunc omnis profanatio non erit mortalis, nec necessariò peccatum mortale involvet.

Quæst. 9. Quibusnam mediis uti potest Confessarius, ut excitet ad contritionem Pœnitentem, qui regulariter peccata solùm venialia confitetur?

Resp. Proponere primò debet, quodlibet peccatum Deo displicere, quo motivo excitari facilè poterit, qui Deum diligit in veritate.

Secundò, monere debet, omne peccatum, licèt minimum, à Deo puniendum, nisi puniatur à nobis, ne verbum quidem otiosum impunitum manebit, dicente Domino Matthæi, cap. 12. *Dico autem vobis quoniam omne verbum otiosum quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii.*

Tertiò, quod peccata venialia si negligantur, ad mortalia disponunt; ideoque timendum est, ne præcipitent in ignem æternum eos, qui ea non curant emendare; ut enim ait S. Augustinus: *Sed dicis, peccatum quidem est,* « sed tamen parvum est: nec nos dicimus quia « capitale peccatum est; sed tamen, si frequen- « ter exerceatur, & jejuniis, vel eleemosynis « non redimatur, nimis immundam animam « facit; noli despicere peccata tua, quia parva « sunt: nam & pluviarum guttæ sunt; sed flumi- « na implent & moles trahunt & arbores cum « suis radicibus tollunt. Tu qui dicis, quia par- « vum peccatum est, velim scire quoties tale « peccatum admittis, si tot parvulas plagas in « corpore, & tot maculas aut scissuras in vesti- « bus tuis fieri velis. Cùm ergo in corpore tuo « plagas, nec in veste tua scissuras, vel macu- « las fieri acquiescis, quâ conscientiâ hoc fa- « cere in anima tua non metuis? ac sic quicum- « que hoc fecerit, plus amat vestem aut car- « nem suam, quàm animam. Cùm enim ad « imaginem Dei facti simus, quoties aliquid «

S. August. Serm. 244. de Tempore.

» turpe aut loquimur, aut facimus: toties Dei » imaginem sordidamus. Etiam videte si hoc deceat vos, aut oporteat.

Confessor potest etiam exhibere pœnitenti, difficile prorsus esse judicare, si peccata quæ confitetur, sint tantùm venialia; id ipso Divo Augustino, licèt doctissimo, visum est periculosum, ut satis constat ex hoc quod ait: *Sed quæ sint ipsa peccata*, quæ ita impediunt perventionem ad Regnum Dei, ut tamen Sanctorum amicorum meritis impetrent indulgentiam, difficillimum est invenire, periculosissimum definire. Ego certè usque ad hoc tempus cùm inde satagerem, ad eorum indaginem pervenire non potui: & fortassis propterea latent, ne studium proficiendi ad omnia peccata cavenda pigrescat. Quoniam si sciretur, quæ vel qualia sint delicta, pro quibus etiam permanentibus, nec profectu vitæ melioris assumpto, intercessio sit inquirenda & speranda justorum, eis secura se absolveret humana segnities, nec evolvi talibus implicamentis ullius virtutis expeditione curaret. Nunc verò dum venialis iniquitatis, etiamsi perseveret, ignoratur modus, profectò studium in meliora proficiendi orationi instando, vigilantiùs adhibetur. »

S. August. lib. 21. *De Civit. Dei.* cap. 27.

Utiliter etiam Confessarius admonere potest Pœnitentem, peccata venialia duplicis esse generis: quædam enim sunt, quæ sine magna deliberatione committuntur, & quæ potius ex infirmitate humana, quàm ex voluntate proveniunt: quia si peccator adverteret talem actionem esse offensam Dei, forsitan illam evitaret: sic aliquando inconsiderata verba proferuntur, cogitationes malæ starim non rejiciuntur. Sed sunt aliqua peccata venialia, quæ committuntur etiam si quis deliberatè

sciat esse offensam Dei, quamvis levem, quia in ipsis sibi complacet. Quando aliquis incidit in illa peccata venialia ultimi generis, debet se multùm coram Deo humiliare & timere ne multum noceant animæ suæ, nisi quamprimùm corrigantur. *Cavete deinceps*, ait Divus Bernardus, *ne quis parva reputet, quamlibet parva scienter delinquere convincatur. Nemo dicat in corde suo: levia sunt ista, non curo corrigere: non est magnum si in his maneam venialibus minimisque peccatis. Hæc est enim dilectissimi impœnitentia, hæc blasphemia in Spiritum-sanctum.*

S. Bernardus. Serm. 1. in Convers. S. Pauli, cap. 5.

Mirabile quidquam atque inauditum dicere audeo, ait S. Chrysostomus, *solet mihi nonnunquam non tanto studio magna videri peccata esse evitanda, quàm parva & vilia: illa enim ut adversemur ipsa natura efficit: hæc autem hac ipsa re quia parva sunt, desides reddunt, & dum contemnuntur, non potest ad expulsionem eorum animus generosè insurgere. Vnde citò ex parvis magna fiunt negligentiâ nostrâ.*

S. Joan. Chrysost. Homilia 87. in Matth.

Quæst. 10. Quænam sunt conditiones requisitæ ad salutarem peccatorum Confessionem?

Resp. Doctores solent sexdecim afferre quæ his versibus continentur.

Sit simplex, humilis, Confessio, pura, fidelis,
Atque frequens, nuda, & discreta, libens, verecunda,
Integra, secreta, & lacrymabilis, accelerata,
Fortis, & accusans, & sit parêre parata.

Prudens autem Confessarius eas reducere

debet ad quatuor aut certè quinque, ut ait S. Carolus, easque Pœnitentem suum summa cum brevitate, & quanta potest facilitate docere debet. Prima est ut *Confessio sit simplex* ut ait Divus Thomas, *ut non recitent in Confessione, nisi quod ad quantitatem peccati pertinet.*

S. Tho. in 4. sentent. dist. 17. q. 3. art. 4. quæst. 4. in corp.

Confessio, ait S. Antoninus, *debet esse simplex, ut dicantur præcisè peccata cum circumstantiis suis, & dimittantur alia materia, nec immisceantur superflua: quòd tamen difficile est, & præcipuè idiotis dicere peccata sua, quin addant superflua: non tamen hoc habet vitiare Confessionem, ex quo dicant hac intentione ut declarent factum suum: prudens autem Confessor debet, quantùm commodè potest, hujusmodi narrationes superfluas facere resecare: & qui indiget consolatione propter tribulationes, vel consilio, propter dubia, post Confessionem factam & absolutionem, talia dicantur, & non misceantur in Confessione.*

S. Anton. 3. p. tit. 14. cap. 19. §. 11.

Secunda conditio est, ut sit *Humilis* juxta id quod dicitur Ecclesiastici 4. *Presbytero humilia animam tuam*: Humilis in modo accusandi peccata citra arrogantiam, ea non excusando, aut narrando opera bona quæ fecit; sed humilitas præcipuè debet esse in corde, ita ut in se unum conferat culpam peccator, nec rejiciat in defectum seu privationem gratiæ Dei, in tentationes dæmonis, aut in eos, qui illum ad peccatum excitarunt.

Ut enim ait S. Ambrosius relatus in Canone: " *Non est quòd cuiquam* nostram adscribamus " ærumnam, nisi nostræ voluntati: nemo tenetur ad culpam nisi voluntate propria deflexerit. " Non habent crimen quæ inferuntur reluctan- " tibus: voluntarium sibi militem elegit Christus;

Can. *Non est*. 15. q. 1.

tus; voluntarium servum sibi diabolus actionatur: neminem jugo servitutis adstrictum possidet, nisi se priùs peccatorum ære ei vendiderit. "

Et ut ait Glossa ibidem, verbo *peccatorum ære. Ipsum peccatum dat nobis diabolus pro pretio, ut nos demus ei jus ad occidendum nos.*

Tertia conditio est quod Confessio sit integra, hoc est, omnium & singulorum peccatorum mortalium, quorum post diligentem discussionem conscientia habetur.

Quarta, debet esse *lacrymabilis*, scilicet ut qui confitetur peccata sua, de iis verum sentiat dolorem cum proposito non peccandi de cætero, ut superiori capite diximus.

Quinta est Confessio sit *parere parata*, ut scilicet Pœnitenti insit prompta voluntas faciendi quidquid Confessarius injunxerit in pœnam peccatorum; ut enim ait S. Augustinus relatus in Canone: *Ponat se peccator* omninò " in potestate judicis in judicio Sacerdotis, nihil " sibi reservans sui: ut omnia eo jubente paratus " sit facere pro reparanda animæ vita, quæcumque faceret pro vitanda corporis morte; & " hoc cum desiderio, quia vitam recuperat infinitam ut Deus: cum gaudio enim debet facere " immortalis futurus, quæ faceret pro differenda morte moriturus. "

Can. *Considerct.* De Pœnitentia dist. 5.

Potest etiam addi sexta bonæ Confessionis conditio, ut scilicet pœnitens quærat Confessarium verè doctum & pium, non autem ignarum aut adulatorem, quod tamen sæpiùs fit; unde celebris Cardinalis Denoff inter defectus, qui circa Confessionem occurrunt, meritò enumerat negligentiàm Pœnitentium, *Qui non quærunt Confessarium doctum*, & bonis moribus, ut & Christiana prudentiâ præditum, "

Cardinalis Denoff in Instructione. Pag. 46.

" Il quarto " diffetto " che commettano i

quinimò adeunt Confessarios minùs doctos, minusque constantes, qui scilicet non exigunt, ut pœnitentes à pravis habitibus recedant, & removeant occasiones proximas, antequam absolvantur: qui non obligant ad restitutionem, nisi in casibus rarissimis: qui non præscribunt medicinales pœnitentias à Concilio Tridentino valdè commendatas: qui non curant investigare causas, & circumstantias necessarias ad distinctam notitiam peccatorum. Quid pluris? Illos quærunt peccatores, quia nullam ab iis molestiam timent, sed potiùs ab eisdem juvari putant ad excusandas excusationes in peccatis, cum pravis quibusdam opinionibus; ita ut possint liberè & quietè in tenebris peccatorum conquiescere, & à lethargico somno non expergiscere.

Sciant nihilominus tales Confessarii & Pœnitentes, Sacerdotem esse tantùm judicem delegatum à supremo judice Jesu-Christo, & ita non posse agere in Tribunali contra delegantis mentem, quæ nobis aperta est, & manifesta in sacris Scripturis, & in regulis ab Ecclesia præscriptis, ad legitimam istius Sacramenti administrationem, & idcirco, ut ait S. Gregorius Papa: *Tunc vera est absolutio præsidentis, cùm æterni arbitrium sequitur judicis.* Ideoque dum miser ille peccator putabit, se veram absolutionem consecutum esse, experietur, sed serò, in extrema scilicet hora constitutus, quando ante supremum judicem respondendum erit in particulari judicio, remansisse se Divinæ Majestatis reum, & hoc maximè, quia quæsivit Confessarios adulatores; *Magistros prurientes auribus*: Hoc enim oritur ex secreta cordis corruptione, quod scilicet fomenta potiùs quàm medicamenta propriis cupiditatibus quærebat: & meritò

penitenti, si è, il non cercare Confessori dotti, esemplari, e dotati di prudenza Cristiana; mà al contrario Confessori di poca habilità e deboli, i quali non esiggono mai dà loro penitenti la correzione de peccati abituali, e la remozione delle occasioni prossime prima di assolvergli: non gli obligano alle restituzioni, se non ne casi rarissimi: non prescrivono loro penitenze medicinali raccomandate dal Concilio di Trento, non si curano d'indagare le cause e le circostanze necessarie

talibus convenire potest quod dicit Isaïas: *Qui dicunt videntibus, nolite videre, & aspicientibus, nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt: loquimini nobis placentia, videte nobis errores.*

Unde mirum non est, si taliter dispositi sentiant justitiam ultricem, dum se securos temerè putant: *Cùm dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habentis, & non effugient.* Videatur super hac materia Tomo 1. Tract. 1. cap. 1. quæst. 8. Et Tomo 4. Tract. 6. cap. 10. quæst. 2.

alla piena cognitione de peccati. In somma s'indrizzano ad essi i peccatori, perche non solo non danno loro alcuna molestia, mà di piu gli ajutano colle dottrine storte a scusare i loro misfatti; con che li lasciano dolcemente riposare nel mortifero letargo delle loro iniquità. Sappiano però simili Confessori e penitenti, che il Confessore non è che giudice delegato del supremo giudice Giesu-Cristo; e che conseguentemente egli non puo arbitrare nel Tribunale contro la mente del delegante, palesataci nelle sagre Scritture e nelle regole prescritte dalla Chiesa per la legitima amministrazione di questo Sacramento; imperoche, come dice san Gregorio il grande, *Tunc vera est absolutio Præsidentis, cùm æterni arbitrium sequitur judicis.* Altrimente quel povero peccatore, quando crederà havere havuta l'assolutoria in buona forma, s'accorgerà tardi all'ora della morte, momento formidabile del giudizio particolare, rimanere tuttavia reo di lesa divina Maestà, in pena d'haver cercato Confessori che dissimulano i vizii & adulano i peccatori, *Magistros prurientes auribus*; provenendo cio dal fondo corrotto del suo cuore, il quale cercava fomenti, e non medicamenti, alle proprie cupidiggie, potendosi ad essi applicare quello raconta Isaïa de Peccatori del suo tempo: *Qui dicunt videntibus*, cosi si chiamavano nella legge antica i Profeti interpreti della volontà di Dio, *Nolite videre, & aspicientibus, nolite aspicere nobis ea quæ recta sunt; loquimini nobis placentia, videte nobis errores.* E però non douranno maravigliarsi, se quando si stimeranno sicuri, allora si sentiranno perseguitati dalla giustizia divina: *Cum dixerint pax & securitas, tunc repentinus eis superveniet interitus, sicut dolor in utero habentis, & non effugient.*

Quæst. II. Quinam sunt casus in quibus iterari debet Confessio, quia non erat benè facta?

Resp. Illos indicavit Catechismus Concilii Tridentini, mentem ejusdem Concilii explicans his verbis: *Hæc igitur quæ diximus* enumeranda sunt. Quæ verò pravitatem rei magnopere non augent, sine crimine omitti possunt.

Catechis. Conc. Trident. p. 2. De Pœnit. sacramento.

Sed ad Confessionem adeo necessarium est, ut quòd antea diximus integra & absoluta sit: ut si quis deditâ operâ alia quidem ex iis quæ explicari debent, prætermittat, alia verò tantummodo confiteatur; non solùm ex ea Confessione is commodum nullum consequatur, sed etiam novo scelere se obstringat: neque ejusmodi peccatorum enumeratio Confessionis nomine in quâ Sacramenti ratio insit appellanda est, quin potiùs Pœnitenti Confessionem repetere est necesse, seque ipsum illius peccati reum facere, quòd Sacramenti sanctitatem simulatione Confessionis violaverit.

At verò si alia de causâ Confessioni aliquid defuisse videatur, quia Pœnitens nonnulla crimina oblitus fuerit, vel quia conscientiæ suæ latebras non ita accuratè perquisierit, cùm tamen illud in animo haberet ut integrè peccata omnia confiteretur, nihil erit opus Confessionem iterare: satis autem habebit si quando peccata quæ oblitus erat in memoriam reduxerit, ea Sacerdoti alio tempore confiteri.

In quo tamen animadvertendum est, ne fortè nimis dissolutè, & remissè conscientiam nostram scrutari simus: adeoque negligenter peccata admissa memoriâ repetere studuerimus, ut ea ne recordari quidem voluisse meritò videri possimus: id enim si factum fuerit, Confessionem iterare omninò oportebit.

Quæst. 12. Sunt-ne alii casus in quibus iteranda sit Confessio?

Resp. Plures alii sunt, & hac de causa S. Carolus vult ut Confessarius interrogationes faciat de præcedentibus Confessionibus, quibus à pœnitentibus scire possit, an aliquis contigerit Casus, qui eorum Confessiones reddiderit nullas, & proinde necessariò repetendas. v. g. si quis confessus fuerit ei qui non haberet absolvendi potestatem, aut non esset usus legitima absolutionis forma, aut à Presbytero tam ignoranti, qui nec intelligeret, nec sciret ea quæ necessaria sunt ad hoc Sacramentum administrandum. Si consilio, aut data operâ peccatum aliquod mortale in Confessione celaverit, aut eam dimidiaverit, partem peccatorum uni, & partem alteri recitando. Si confessus fuerit, sine ullo peccatorum suorum dolore, sine ulla emendationis intentione, aut non adhibito diligenti satis examine, ut peccatorum suorum recordaretur. Quantùm ad Casus summo Pontifici reservatos, aut dispensationes, seu condonationes in foro pœnitentiali: videatur Instructio in fine Tomi quinti apposita.

S. Carol. in Instructione Confess.

Deve fare quelle interrogationi delle Confessioni passate, che sono necessarie per conoscere se fosse incorso in alcun caso, per il quale fossero state nulle, e pero si dovessero reiterare: come sarebbe, se fosse confessato da chi non havesse potestà di assolverlo, ò da chi non havesse usata la forma legitima dell'assolutione, ò da Sacerdote tanto ignorante, che non intendesse ò sapesse le cose che sono necessarie per amministrare questo Sacramento: overo s'egli havesse scientemente tacciuto qualche peccato mortale, ò divisa la Confessione, dicendo a un Confessore una parte de suoi peccati, e a un altro l'altra; overo se si fosse confessato senza havere alcun dolore de suoi peccati, ò senza proposito di emendarsi: overo senza usare diligenza di sorte alcuna per ricordarsi de peccati. E perche per il piu si suole usare molta negligenza in far le Confessioni come si deve, massime nel tempo che la persona non vive in timor di Dio, &. hà pochissima ò niuna cura dell'anima sua, di modo che piu presto si confessa per una certa usanza, che per cognitione ch'egli hà de suoi peccati, e desiderio di emendarsi; & in ogni caso per la grande utilità che è di confessarsi generalmente, massime nel principio che l'huomo si risolve di volersi da dovero emendare e convertire a Dio: esortino li Confessori, secondo la qualità delle persone a luogo e tempo, li penitenti a fare una buona confessione generale, accio che

per mezzo di quella rappresentandosi inanzi a gli occhi tutta la vita passata, si convertano con maggior fervore a Dio, e sodisfacciano con questa a tutti gli difetti che fossero intervenuti nelle Confessioni passate.

Quæst. 13. Quomodo se gerere debet Confessarius, cùm deprehendit, aut noverit Pœnitenti accidisse in Confessionibus præteritis aliquem Casum qui eas nullas reddiderit?

Resp. Debet eum inducere ad faciendam Confessionem generalem, quo unico medio reparare poterit Confessiones præcedentes; Et quare, ut prosequitur S. Carolus loco citato, sæpè negligentissimi sunt homines in Confessionibus ut par est faciendis, præsertim ii qui sine ullo timore Dei vivunt, & exiguam sive propemodum nullam animæ suæ curam habent, adeo ut consuetudine quadam ducti, confiteantur potiùs, quàm certâ cognitione peccatorum, & vero emendationis desiderio: ac tandem ob magnam utilitatem quæ ex generali Confessione nascitur, præsertim cùm veram emendationem vitæ præteritæ intendunt, seque ad Deum convertunt; Confessarii opportuno tempore & loco pœnitentes suos hortari debent, eorum spectata conditione, ut éam faciant, ut hoc modo præteritam vitæ rationem recogitando, ad Deum cum majori fervore convertantur, ac sic defectus reparent præcedentium Confessionum. Hæ sancti Caroli Instructiones de novo editæ sunt anno 1700. Romæ jussu Innocentii Papæ XII.

Quæst. 14. Ille qui post Confessionem peccatorum suorum, parvam aut nullam in se emendationem agnoscit, debet-ne se securum credere in conscientia, quia de illis habuit absolutionem?

S. Aug. Serm. in Psal. 37. *Resp.* S. Augustinus admonet peccatores his verbis: *Ne securus sis, cùm confessus fueris*

peccatum ; tanquam ſemper præparatus ad confitendum & committendum. Et idem S. Doctor alibi dicit : *Quid prodeſt, ô pœnitentes, quia humiliamini, ſi non mutamini ?* S. Aug. lib. 50. Homil. Hom. 49. c. 6.

Parum in judicio proderit dicere te putaſſe rectâ viâ ambulare, teque inveniſſe Confeſſarios, qui infirmitati obſecundarent, & cupiditati condeſcendentes, te ſecurum in conſcientia ſuper illorum aſſertione eſſe poſſe dixerunt : Procurator hanc ſecuritatem dedit ; ſed, ut ait S. Auguſtinus : *Ecce dat tibi ſecuritatem Procurator*, quid tibi prodeſt, ſi paterfamilias non acceptet ? Procurator ſum, ſervus ſum ; vis dicam tibi, vive quomodo vis, Dominus te non perdet. Securitatem tibi Procurator dedit, nihil valet ſecuritas Procuratoris. Utinam tibi Dominus ſecuritatem daret, & ego te ſollicitum facerem : Domini enim ſecuritas valet, etiamſi nolim ; mea verò nihil valet, ſi ille noluerit. Quæ eſt autem ſecuritas, Fratres, vel mea vel veſtra, niſi ut Domini juſſa intentè diligenterque audiamus, & promiſſa fideliter expectemus. S. Auguſt. Homil. 12.

Cùm præſertim Chriſtus Dominus ſic nos admoneat in Evangelio : *Cæcus autem ſi cæco ducatum præſtet, ambo in foveam cadunt.* Matth. cap. 15.

Sacerdos, inquit Divus Thomas, *operatur in uſu Clavium*, ſicut inſtrumentum & miniſter Dei, nullum autem inſtrumentum habet efficacem actum, niſi ſecundùm quod movetur à principali agente : & ideo dicit Dionyſius in fine Eccleſiaſticæ Hierarchiæ, quod Sacerdotibus utendum eſt virtutibus Hierarchicis, quomodo divinitas eos moverit. Unde ſi quis præter illum motum divinum, uti ſua poteſtate præſumeret, non conſequeretur effectum. S. Tho. in ſupplem. p. 3. q. 18. art. 4.

Et conſequenter, ex Divo Thoma, quoties

nullum aut parvum emendationis fructum in Pœnitente reperimus, magnum est fundamentum dubitandi, quod invalidè acceperit absolutionem: quia, ut ait Apostolus, *Quæ secundùm Deum est tristitia, Pœnitentiam in salutem stabilem operatur*: Et ordinariè loquendo non nisi per illam emendationem, quæ per longum tempus durat, potest cognosci vera contritio, & distingui ab illa quæ falsa est, & solùm apparens.

Epist. 2. ad Corinth. cap. 7. v. 10.

Cardinalis Denoff, in Instruct. Pastorali, p. 178.

Sed non solùm tales Confessiones sine emendatione inutiles sunt, sed etiam, ut optimè observat Cardinalis Denoff, *Præterquam quod sancti Patres asserunt, Pœnitentiam sine emendatione, vanam esse & frustratoriam, ut videre est in illorum operibus, quæ tali doctrinâ quasi plena videntur; affirmant etiam, similem Pœnitentiam hominem sordidiorem reddere: Qui plangit peccatum*, inquit sanctus Isidorus, *& iterum admittit peccatum, quasi si quis lavet laterem crudum; quia quanto magis laverit, tanto magis lutum facit.* Id omninò accidit illis qui post peccatum ad Confessionem veniunt, & post Confessionem ad peccatum redeunt: cumulantes hoc modo mensuram aliorum peccatorum, super additis sacrilegiis; & ita illorum conscientiæ semper sordidiores fiunt.

I santi Padri non cõtenti di dire, che la penitenza senza emẽdazione è vana e frustratoria, del che i loro libri sono pieni, hanno di piu affermato, che simil penitenza rende i peccatori piu imbrattati: *Qui plangit peccatum*, dice S. Isidoro, *& iterum admittit peccatum, quasi si quis lavet laterem crudum, quia quanto magis eluerit, tanto magis lutum facit*. Il che aviene ap-

Ejusdem sententiæ est S. Gregorius, asserens quod *Qui admissum plangit, nec tamen deserit, pœnæ graviori se subjicit; quia ipsam quam flendo potuit impetrare veniam contemnit, & quasi in lutosa aqua semetipsum volvit; quia dum fletibus suis vitæ munditiam subtrahit, ante Dei oculos sordidas ipsas etiam lachrymas facit.*

Sed S. Augustinus mirabili planè modo miseriam illorum exponit, qui in Pœnitentiæ

Tribunali aliquod externum conversionis signum dant, nec tamen mores emendant: *Pectora vestra tundere*, ait S. Doctor, *& hæc eadem facere, nihil aliud est, quàm peccata pavimentare.* Quia scilicet peccatores, dum ante Confessionem scrupulis, & conscientiæ remorsibus à peccatis provenientibus agitantur, videntur incedere velut super lapidibus, confuso planè modo, & absque ordine collocatis, qui lapides dum pedes offendunt, & vulnerant, aliquem dolorem, & sensum iisdem causant; sed post peccatorum Confessionem & nescio quod externum doloris signum datum, de illis non ampliùs cogitant; quia scilicet, juxta sancti Augustini mentem, de peccatis, seu lapidibus antea non ordinatis, planum pavimentum factum est, quod nullam ampliùs molestiam causat.

punto a quei che dal peccato vanno alla Confessione, e dalla Confessione ritornano di bel nuovo al peccato, cumulando in tal modo la misura d'altri tanti peccati, con i sacrilegii; con che diventano le loro coscienze sempre piu fangose. Del medesimo sentimento è S. Gregorio, asserendo che chi piange i peccati, e non gli abbandona, diventa piu reo; perche essendo stato favorito da Dio sin del dono delle lagrime per fare la penitenza, e non essendosene prevalso per farla effettivamente, merita maggiore castigo: *Qui admissum plangit*, dice il Santo, *nec tamen deserit, pœnæ gravioris culpæ se subjicit, quia & ipsam quam flendo potuit impetrare veniam contemnit.* E S. Agostino mirabilmente spiega l'infelicità di quei che nel tribunale della penitenza danno qualche segno esterno del pentimento, senza emendare i costumi: *Pectora vestra*, dice egli Serm. 28. *tundere, & hæc eadem facere nihil aliud est quam peccata pavimentare.* Imperciochè i peccatori provando prima della Confessione de scrupoli e de rimorsi di coscienza cagionati da i peccati, caminano come sopra delle pietre messe confusamente e senza ordine, le quali con offendere i piedi producono in essi sentimento; mà doppo essersene confessati e datone qualche segno esteriore di dolore, non vi pensano piu, per haverne fatta, secondo il pensiere del Santo, una lastricata ben unita, che non dà piu loro alcun fastidio.

CAPUT VII.

De Satisfactione.

Quaest. 1. QUID est Satisfactio Sacramentalis?

Resp. Ut colligitur ex Catechismo Concilii Tridentini de Sacramento Pœnitentiæ his verbis: *Illa tantùm Satisfactio Sacramenti pars censenda est, quam diximus ex præcepto Sacerdotis Deo pro peccatis dependi, hoc adjuncto, ut statutum cum animo, & deliberatum habeamus, peccata in posterum omni studio vitare.* (Numero 88.)

Quocirca, ait S. Anselmus: *Hoc quoque* „ *attendendum est*, quòd cùm aliquis quod in- „ justè abstulit, solvit, hoc debet dare, quod „ ab illo non posset exigi si alienum non rapuis- „ set. Sic ergo debet omnis qui peccat, hono- „ rem quem rapit Deo solvere. Et hæc est Satis- „ factio, quam omnis peccator debet Deo „ facere. (Lib. 1. *Cur Deus homo.* cap. 11.)

Quoniam autem debitus honor Deo reddi non potest nisi quis peccata omninò vitare instituat, S. Augustinus relatus in Canone, ait: *Satisfactio Pœnitentiæ, est peccatorum causas excidere, nec earum suggestionibus aditum indulgere.* (Can. *Satisfactio.* De Pœnit. dist. 3.)

Quaest. 2. Quænam sunt opera, quibus satisfacere Deo possumus pro peccatis, quæque Confessor in pœnitentiam peccatorum imponere debet?

Resp. Ea ad tria præcipua reducuntur, ut in Concilio Florentino tradidit Eugenius Papa in Decreto unionis his verbis: *Tertia pars Pœnitentiæ est Satisfactio pro peccatis secun-*

dùm arbitrium Sacerdotis : quæ quidem præcipuè fit per orationem, jejunium, & eleemosynam.

Cujus rationem affert Divus Thomas, dum ait : *Dicendum quòd* Satisfactio debet esse talis per quam aliquid nobis subtrahamus ad honorem Dei. Nos autem non habemus nisi tria bona ; scilicet bona animæ, bona corporis, & fortunæ, scilicet exteriora ; ex bonis quidem fortunæ subtrahimus aliquid nobis per eleemosynam ; sed ex bonis corporalibus per jejunium ; ex bonis autem animæ non oportet quod aliquid subtrahamus à nobis quantùm ad diminutionem ipsorum, quia per ea efficimur Deo accepti ; sed per hoc quòd ea submittimus Deo totaliter, & hoc fit per orationem.

S. Tho. in 4. sentent. dist. 15. q. 1. art. 4. quæst. 3. in corp.

Competit etiam iste numerus ex parte illa, quia satisfactio peccatorum causas excidit ; quia radices peccatorum tres ponuntur, primæ Joannis 2. *Concupiscentia carnis, concupiscentia oculorum, & superbia vitæ.* Et contra concupiscentiam carnis ordinatur jejunium : contra concupiscentiam oculorum, eleemosyna ; contra superbiam vitæ, oratio, ut Augustinus dicit super Matth. Competit etiam quantùm ad hoc quod satisfactionis est, peccatorum suggestionibus aditum non indulgere, quia omne peccatum vel in Deum committitur ; & contra hoc ordinatur oratio, vel in proximum, & contra hoc eleemosyna ; vel in nos ipsos, & contra hoc ordinatur jejunium.

Quæst. 3. Satisfactio est-ne necessaria ad validitatem Sacramenti Pœnitentiæ ?

Resp. Docet Concilium Tridentinum intentionem satisfaciendi Deo pro peccatis, quantum per ejus gratiam possumus, omninò ne-

cessariam esse, ut eorum veniam consequamur, quoniam contritio hoc desiderium includit, ut supra ostendimus.

Certum est quoque actualem Pœnitentiam, quæ aliquam proportionem habeat cum enormitate peccatorum commissorum, necessariam esse ad eorum consequendam veniam, tum quoad culpam, tum quoad pœnam iis debitam.

Quocirca idem Concilium Tridentinum sic habet: *Contritio, Confessio, & Satisfactio, quatenùs in Pœnitente ad integritatem Sacramenti, ad plenamque & perfectam peccatorum remissionem, ex Dei institutione requiruntur, hac ratione Pœnitentiæ partes dicuntur.*

Concil. Trident. sess. 14. cap. 3.

» Idemque Concilium Tridentinum, sess. 14. » cap. 2. ait: *Ad quam tamen novitatem, & integritatem per Sacramentum Pœnitentiæ sine magnis nostris fletibus, & laboribus, divinâ id exigente justitiâ, pervenire nequaquam possumus, ut meritò Pœnitentia laboriosus quidam Baptismus à sanctis Patribus dictus fuerit.*

Nihilominùs actualis satisfactio, absolutè loquendo non est necessaria ad valorem Sacramenti. Ut enim habet idem Concilium Tridentinum: *Dicendum est Christiani hominis Pœnitentiam post lapsum continere satisfactionem per jejunia, eleemosynas, orationes, & alia pia spiritualis vitæ exercitia; non quidem pro pœna æterna, quæ vel Sacramento, vel Sacramenti voto unà cum culpa remittitur; sed pro pœna temporali.*

Concil. Trident. sess. 6. cap. 14.

Quæst. 4. Prodest-ne plurimùm Pœnitentibus, adire Confessores, qui illis injungant Pœnitentias gravitati peccatorum convenientes?

Resp. Omne ſtudium, omnemque operam adhibere deberent Pœnitentes, ut hujuſmodi Confeſſores invenirent; cùm enim Confeſſarii medici agant partes, ii quærendi ſunt, qui eorum morbis congruis remediis mederi efficaciter poſſint. Maximè, quia, ut aſſerit Concilium Tridentinum: « *Procul dubio enim magnopere à peccato revocant & quaſi fræno quodam coërcent hæ ſatisfactoriæ pœnæ, cautioreſque & vigilantiores in futurum Pœnitentes efficiunt; medentur quoque peccatorum reliquiis, & vitioſos habitus, malè vivendo comparatos, contrariis virtutum actionibus tollunt. Accedit ad hæc quòd dum ſatisfaciendo patimur pro peccatis, Chriſto Jeſu qui pro peccatis noſtris ſatisfecit, ex quo omnis noſtra ſufficientia eſt conformes efficimur, certiſſimam quoque inde arrham habentes, quòd ſi compatimur, & conglorificabimur.* » Seſſ. 14. cap. 8.

Quin etiam magnus ſanctus Ambroſius excellenter obſervat, nimiam erga peccatores indulgentiam, eos pejores efficere, & in majores ignominiæ paſſiones procliviores. « *Meritò*, inquit, *quia vulnus grande* & vetus eſt diù ſerpens, perfectioris medicinæ remedia depoſcit, obſecrat ut Domini legitimâ miſeratione curetur: Citò enim refricatur vulnus, quod ſanatum medicinæ lege non fuerit; imò etiam ſeriorem curatio ſentit profectum; ideoque ſi virus in interiora proſerpit, medicamenta foris appoſita non ſentit. Exigit ergo medicinæ ratio ut aut ſectione aut aduſtione curetur, niſi enim putrefacta recidantur aut humor inutilis decoquatur, fruſtrà medicinæ manus adhibentur ad vulnera: ideoque bonus Medicus hujuſmodi ægrum legitimè dicit eſſe curandum, ut poſſit medicina proficere. Lege ergo miſeretur qui cum juſtitia ſapientiaque S. Ambr. in Pſal. 118.

„ misereatur, ut ea dimittat quæ scit jure posse „ dimitti: ne cùm alteriùs miseretur, seipsum legi faciat obnoxium. Consideremus etiam, „ ne & ipsum deteriorem faciamus cujus miseremur injustè; plerúmque enim non coërcere „ delinquentes majoris austeritatis est, quàm si „ ulciscaris. Traduntur enim in passiones ignominiæ, qui cùm aliquid inhonestum commiserint, nullum culpæ pretium ferunt.

Sed & sanctus Carolus, dignus Ambrosii successor, post Concilium Tridentinum agnovit, nimiam Confessariorum indulgentiam, Deo & Ecclesiæ spiritui planè contrariam, multorum Christianorum damnationis causam extitisse, quoniam Ecclesia sanctorum Patrum vestigiis inhærens, Pœnitentiam semper laboriosum Baptismum vocavit.

S. Carol. in orat. habita in Conc. Provinc. 6.

Longè absint à nobis, inquit S. Carolus, „ *voces istorum qui* consuunt pulvillos sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite „ universæ ætatis ad capiendas animas. *Ne isti* „ *his adulationum vocibus, vocumque blanditiis, cùm nos fallere student, tum istis etiam* „ *illecebris populos nostros decipiunt: dicunt* „ *enim bonum malum, & malum bonum.*

O popule meus! quis poterit omnia mala, quæ te undique premunt, enumerando percensere? Audent tamen isti à salutis via te adulationibus longius abducere: Popule meus! qui te in tanta malorum colluvie beatum dicunt, ipsi te decipiunt & viam gressuum tuorum dissipant.

Quæst. 5. Cùm teneantur Confessores curare salutem suorum Pœnitentium, teneanturne indispensabiliter, ipsis convenientes satisfactiones injungere?

Concil. Trident. sess. 14. cap. 8.

Resp. Concilium Tridentinum id infert ex „ his quæ diximus, his verbis: *Debent ergo Sa-*

cerdotes Domini, *quantùm* Spiritus & pruden- "
tia suggesserit, pro qualitate criminum, & "
Pœnitentium facultate, salutares & conve- "
nientes satisfactiones injungere: ne si fortè "
peccatis conniveant, & indulgentiùs cum pœ- "
nitentibus agant, levissima quædam opera pro "
gravissimis delictis injungendo, alienorum "
peccatorum participes efficiantur. Habeant au- "
tem præ oculis ut satisfactio quam imponunt, "
non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam & in- "
firmitatis medicamentum, sed etiam ad præ- "
teritorum peccatorum vindictam & castiga- "
tionem. "

Sanctus quoque Cyprianus agnovit nimiam absolvendi peccatores facilitatem, non impositis pro gravitate peccatorum congruis pœnitentiis, persecutionem esse, quæ fidelibus plusquam crudelitas tyrannorum nocuit. *Emer-* " *sit enim*, inquit, *fratres dilectissimi*, *novum* " *genus cladis*, & quasi parùm persecutionis " procella sævierit, accessit ad cumulum, sub " misericordiæ titulo, malum fallens & blanda " pernicies. Contra Evangelii vigorem, contra " Domini ac Dei legem, temeritate quorum- " dam laxatur incautis communicatio, irrita & " falsa pax, periculosa dantibus, & nihil acci- " pientibus profutura. "

S. Cyprianus. Serm. 5. de lapsis.

Non quærunt sanitatis patientiam, nec ve- "
ram de satisfactione medicinam; Pœnitentia de "
peccatoribus exclusa est, gravissimi, extre- "
mique delicti memoria sublata est; operiuntur "
morientium vulnera, & plaga lethalis altis & "
profundis visceribus infixa, dissimulato dolore "
contegitur. "

Hoc sunt ejusmodi lapsis, quod grando "
frugibus, quod turbidum sydus arboribus, "
quod armentis pestilens vastitas, quod navi- "
giis sæva tempestas. Solatium æternæ spei "

„ adimunt, arborem à radice subvertunt, ser-
„ mone morbido ad lethale contagium serpunt;
„ navem ad scopulos, ne in portum perveniat,
„ illidunt.

Quæst. 6. Cùm ita necessarium sit ad salutem Confessorum & Pœnitentium, ut hujusmodi Pœnitentiæ imponantur, quare vix occurrunt, qui convenientes, & salutares Pœnitentias injungant?

Resp. Hoc provenit ex parte Pœnitentium, & ex parte Confessorum, ex parte quidem pœnitentium; nam si accersentes medicum, qui medeatur corporalibus eorum infirmitatibus, parati sunt ad omnia præstanda quæ medicus jubet, modò id conferat ad sanitatem: aliter tamen se gerunt erga Confessarium: Medicus præcipere potest vivendi rationem, & jejunium per quadraginta & quinquaginta dies & ampliùs jubere potest; ut ægroti se in cubiculo contineant, neminem videant, venæ sectiones, incisiones, & amaras præcipere potest medicinas, focique globulos & similia: si autem æger aliquando conquératur de nimia vi aut violentia remediorum, sufficit quod dicatur illi, non alio modo posse curari morbum, aut vitam produci, tunc lubens obtemperat medico.

Verùm si Confessarius Pœnitenti dicat, inveteratum esse morbum, cumque non nisi longa Pœnitentiâ curari posse, jejunandum esse, ab hominum societate recedendum, orationi vacandum, Pœnitentiam esse Baptismum laboriosum; occidendum eum potiùs, quàm curandum, si remediis uti nolit ejus morbo convenientibus secundùm Ecclesiæ leges. Pœnitentes ut plurimùm respondere solent eo modo, quo quondam populus Israël respon- Isaïæ.cap.30. dit Isaïæ Prophetæ, *Nolite aspicere nobis*

ea quæ recta sunt, loquimini nobis placentia.

Confessariorum quoque culpâ id accidit, qui seipsos potiùs, quàm Pœnitentium salutem quærentes, iis potiùs placere, quàm mederi volunt. Quod quidem egregiè exponit Divus Augustinus, de prædicatoribus differens, quibus id ipsum exempli loco proponit, quod Divo quondam Paulo contigit his verbis: *Testimonium perhibet Apostolus*, quòd sicut « Angelum Dei susceperint eum, & quòd, si « fieri posset, oculos suos vellent eruere, & illi « dare, & tamen accedit ad ovem languidam, « ad ovem *putridam, secare vulnus, non parcere putridini*; ergo, *inquit* inimicus factus sum vobis verum prædicans? *Ecce & accepit de lacte ovium*, *sicut paulo* ante memoravimus, « & indumentum ex lanis ovium, sed tamen « oves non neglexit: non enim sua quærebat, sed « quæ Jesu-Christi. Absit ergo ut dicamus vo- « bis: vivite ut vultis, securi estote, Deus ne- « minem perdet: tantum modò fidem Christia- « nam tenete; non perdet ille quod redemit, non » perdet pro quibus sanguinem suum fudit: & si « spectaculis volueritis oblectare animos vestros, « ite, quid mali est? & festa ista quæ celebran- « tur per universas civitates, in lætitia convi- « vantium, & publicis mensis seipsos, ut pu- « tant, jucundantium, reverà magis perden- « tium; ite, celebrate; magna est Dei miseri- « cordia quæ totum ignoscat. Hæc si dixerimus, « fortè congregabimus turbas ampliores, & si « sint quidam qui nos sentiant hoc dicentes non « recta sapere, paucos offendimus, sed multi- « tudinem conciliamus. Quòd si fecerimus non « verba Dei, non verba Christi dicentes, sed « nostra, erimus Pastores nosmetipsos pascentes, « non oves. «

S. August. lib. de Pastoribus. tomo 9.

Ille fons est & origo indulgentiæ Confessariorum, hinc fit ut pœnitentibus congruas non imponant Pœnitentias, seipsos quærunt, sibi consulunt, & pœnitentium saluti minimè student, de qua tamen aliquandò Deo reddent rationem. Perniciosa Confessariorum indulgentia sæpissimè provenit ex eo quod Confessores Tribunalia & Ecclesias frequentari desiderant, ideoque non audent veritates non placentes, licèt necessarias, pœnitentibus dicere, & viam arctam, quæ sola ad salutem ducit divitibus indicare, ne fastiditi alios adeant Confessores. *Omnia subversa sunt*, ait sanctus Chrysostomus, Homil. 26. ad populum Antiochenum, *omnia confusa, quòd velut in Theatris multitudinem quærimus, non verò probatam multitudinem.* Medicus qui non multùm sollicitus est de sanitate ægrotantis, ei grata præscribit remedia, ut ejus voluntati placeat, cavétque sibi à majoribus incisionibus faciendis, ne ei displiceat: verùm Pater qui inservit Filio ægroto, eum etiam invitum eas sumere cogit medicinas, quas necessarias esse putat, ad ejus salutem recuperandam, nec ægri voluntati placere studet, nisi in quantum sanitati recuperandæ confert, quam solam intendit: *Non respicit ad voluntatem, sed ad sanitatem.* Ita prudens zeloque fervens Confessarius, Pœnitenti suo cum omni indulgentia, & mansuetudine applicat remedia, ut magis ægro prodesse valeant: sed postmodum vulnus ad putrescentem usque materiam aperit, nec displicere timet, quando putat id pœnitentis saluti conferre posse. Pœnitentiam peccati magnitudini convenientem impendit, malè parta cogit restituere, vitamque agere Christianam, & à mundi illecebris & cupiditatibus alienam.

Quæst. 7. Si Confessarius non imponat satisfactionem convenientem, teneturne pœnitens illam augere, ut satisfaciat divinæ justitiæ?

Resp. Certum est, quòd cùm peccata mortalia magna satisfactionis opera exigant, indulgentia aut ignorantia Confessorum non potest pœnitentem ab iis dispensare; oportet ut tunc studium, in se vindicandi injuriam Deo factam, eum excitet ad Pœnitentiam criminum suorum magnitudini convenientem sibi imponendam. Hæc perniciosa Confessariorum indulgentia, eum non impedire debet, quominùs æqualitatem, justamque proportionem servet, quæ inter peccata, & satisfactionem esse debet, & ita dignos fructus Pœnitentiæ facere.

Quoniam, ut ait S. Augustinus: *Non sufficit mores* in melius commutare, & à factis malis recedere, nisi etiam de his quæ facta sunt, satisfaciat Deo, per Pœnitentiæ dolorem, per humilitatis gemitum, per contriti cordis Sacrificium, cooperantibus eleemosynis. « S. August. Homil. ultima, lib. 50.

Pro capitalibus verò criminibus, inquit S. Cæsarius, *addendæ sunt lacrymæ, & rugitus & gemitus, continuata, & longo tempore procrastinata jejunia, largiores eleemosynæ, etiam plusquam nos ipsi valere possimus, eroganda.* S. Cæsarius, Homil. 8.

Renunciandum est sæculo, ait S. Ambrosius, *somno ipsi minùs indulgendum, quàm natura postulat, interpellandus est gemitibus, interrumpendus est suspiriis, sequestrandus orationibus, vivendum ita, ut vitali huic moriamur usui, seipsum sibi homo abneget, & totus mutetur.* S. Ambros. lib. 2. de Pœnit. cap. 10.

Grandi plaga altâ & prolixâ opus est me-

S. Ambros. in Epist. ad Virg. lapsam. cap. 8. *dicinâ*, ait idem Sanctus, *grande scelus, grandem habet necessariam satisfactionem.*

Quare, ut ait S. Basilius; *Itaque attende tibi ipsi*, ut proportione, hinc quoque mutueris, ex admota tibi medela valetudinis instaurandæ subsidium. Magnum est & grave peccatum, multâ opus habes confessione, lacrymis amarulentis, peraeri contentione vigiliarum, indivulso & continenti jejunio.

Hugo, à S. Victore. lib. 2. de Sacram. p. 14. cap. 21. *Si in correctione minor est afflictio, quàm in culpa fuit delectatio, non est dignus Pœnitentiæ fructus*, ait Hugo à sancto Victore.

Lib. 2. de vita contemplativa, cap. 7. *Quod si ipsi judices fiant*, ait S. Prosper, *& veluti sua iniquitatis ultores, hic in se voluntariam pœnam severissimæ animadversionis exerceant: temporalibus pœnis, mutabunt æterna supplicia; & lacrymis ex vera cordis compunctione fluentibus restinguent æterni ignis incendia.*

Theodoretus. in Epist. divinor. Decretorum. cap. de Pœnit. Et sicut expressè dicit Theodoretus: *Sunt ergo medicabilia*, etiam quæ post Baptismum fiunt vulnera; medicabilia autem, non ut olim, sed per multas lacrymas, & fletus, & luctus, & jejunium, & orationem, & laborem facti peccati quantitati respondentem.

S. Petrus. Damian. Serm. 58. sive 2. de S. Andrea. *Nec tibi blandiaris*, ait Petrus Damiani, *si graviter peccanti levior* Pœnitentia, vel à nesciente, vel à dissimulante dictatur, cùm in purgatoriis ignibus perficiendum sit, quidquid hîc minus feceris; quia dignos Pœnitentiæ fructus quærit Altissimus. Licèt autem non evaserit manus Dei viventis, qui tibi plenè non consuluit: tibi tamen ratio magistra præsidet, quæ te doceat tantùm à licitis abstinere, quantùm te memineris illicita perpetrasse.

Quæst. 8. Quomodo Confessarius se ge-

rere debet in praxi, ut convenientes satisfactiones pœnitentibus injungat?

Resp. Sequi debet quod sanctè præscribit Divus Carolus, dum ait: Confessarium esse debere in imponenda Pœnitentia prudentem, ita ut non tam levis sit, ut Ecclesiæ Claves contemptui exponat, & seipsum Pœnitentium suorum criminum participem efficiat; nec tam gravem & longam debet imponere, ut pœnitentes vel eam non possint acceptare, vel acceptatam planè perfectéque complere.

Quamobrem Confessarius scire debet Canones pœnitentiales, quia licèt possit, & debeat eos prudentiâ suâ moderari, spectatâ pœnitentis contritione, ac personæ ipsius habitâ ratione aliarumque circunstantiarum, quos tamen Canones quantum poterit, & expediens esse judicaverit observare conabitur. Et quamquam suis pœnitentibus opera satisfactionis ab antiquis canonibus præscripta non imponat, eorum tamen rigorem ipsis exhibere debet, ut ad majorem contritionem excitet, & ita faciliùs impellat ad faciendam Pœnitentiam faciliorem, & minus molestam, quam ipsis velit imponere, erga eos eâ utendo clementiâ, quam nunc exercet erga Filios suos Ecclesia, moderando ac temperando antiquæ Ecclesiæ disciplinæ rigorem.

Confessarii ut habet idem Sanctus satisfactionem peccatis commissis convenientem quantum possint imponant. v. g. pro peccato carnis, imponendo jejunia, vigilias, peregrinationes, cilicia, & similia exercitia, quæ carnem macerare & domare possint. Pro peccatis avaritiæ, præter restitutiones necessarias, imponet eleemosynas singulorum facultatibus, & commodis convenientes.

Pro superbia, & aliis animi peccatis, juvabit

Actorum. p. 4. de Instructione Confess.

Nell'ingiongere la satisfattione e penitenza, deve il Confessore essere circonspetto, accio non le imponga tanto leggiere, che la potestà delle chiavi ne venga in disprezzo, e che esso non partecipi de peccati d'altri: ne meno tanto gravi ò longhe, che li penitenti ricusino d'esseguirle, ò accettandole non l'esseguiscano poi intieramẽte. Per tanto deve il Confessore sapere li Canoni penitenziali; perche quantunque si possino e debbano moderare ad arbitrio di prudente e discreto

loco Pœnitentiæ orationem imponere, quâ mens coram Deo prostrata vires acquirit, ut similibus peccatis resistat.

Iis verò qui negligentiores fuerint in addiscendis Christianæ Religionis Mysteriis, præcipiet, ut prædicationes audiant, & aliquanto tempore Christianæ adsint Doctrinæ, seu Catechismo.

Minus autem devotis tepidisque, & salutis suæ negligentioribus, Ecclesias frequentare jubebit, divinis interesse officiis, & sæpiùs orare.

Blasphemis gravem imponet Pœnitentiam, juxta criminis magnitudinem, secundùm sacrorum Canonum dispositionem, juxta Pontificum, Concilii Lateranensis, & Provincialium Conciliorum Decreta.

Quocirca Confessario summa opus est prudentia, habitâ ratione qualitatis, & conditionis personæ, quare non imponet eleemosynas pauperibus, nec jejunia iis qui opera manuum suarum vivunt, eandemque adhibebit cautionem in cæteris Pœnitentiæ operibus præscribendis.

Cavebit quoque sibi ab absolvendis peccatoribus publicis, aut scandalosis, aliter quàm ipsis publicas imponendo Pœnitentias, juxta magnitudinem criminum eorum, ut se corrigendo, publicum quoque reparent scandalum, cui occasionem dederunt, juxta Decreta Sacro-sancti Concilii Tridentini, & ea quæ à nobis statuta sunt in primo & tertio Concilio Provinciali nostro: neque præsumet satisfactionis, & Pœnitentiæ opera publica, in alia secreta, & particularia commutare sine expressa licentia à nobis concessa.

Confessore, secondo la contritione del penitente, ò la qualità e diversità delle persone, & altre circonstanze; nondimeno è bene sempre guardare li sodetti Canoni, & a quelli come a regole conformarsi quãto si giudicarà spediente, e quantunque il Confessore non imporrà la penitenza del Canone antico, doverà nondimeno spesso manifestarlo al penitente, per indurlo a maggior cõtrizione, & a esseguire tanto piu prontamente la minore penitenza che li sarà stata ingionta, cavando utilità dalla benignità che hoggi usa seco la santa Chiesa, in mitigar il rigore dell'antica disciplina Ecclesiastica. Procuri che le satisfattioni corrispondano

a peccati commessi, come imponendo per li peccati carnali digiuni, vigilie, peregrinazioni, cilicii, & altri simili cose che possono macerare e mortificare la carne. Per il peccato dell'avaritia, oltre le debite restituzioni, imponga elemosina conforme alla facoltà di ciascuno. Alla superbia & altri peccati spirituali, conviene l'oratione, con la quale humiliandosi innanzi a Dio, s'acquistano forze e vigore di resistere a simili peccati. Alla negligenza d'imparare le cose Cristiane, gl'imponga d'ascoltare le prediche, & andare almeno per certo tempo alle scuole della dottrina cristiana. A gl'indevoti e tepidi nelle cose della salute, gli imporrà il visitare e frequentare le Chiese, divini officii, e frequentare l'oratione. Alli bestemiatori particolarmente imponga grave penitenza, secondo la qualità della colpa, conformandosi alla disposizione de sacri Canoni, Decreti de Pontefici, Concilio Lateranense, & ordinatione de nostri Concilii Provinciali. Deve però il Confessore usar di prudenza, havendo riguardo alla qualità delle persone, non imponendo elemosine a poveri, ne ordinariamente a quelli che con le proprie fatighe si guadagnano il vivere digiuni: & havendo il medesimo riguardo nelle altre penitenze. Avertisca di non assolvere publici ò scandalosi peccatori, senza ingionger loro publica satisfattione e penitenza proportionata al suo errore; accio che con la correttione loro sodisfaccino al scandalo dato, in conformità del Concilio di Trento, e di quello che è ordinato sopra di questo nel primo e terzo nostro Concilio Provinciale: Ne commuti le satisfattioni ò penitenze publiche in altre secrete, senza havere da noi espressa facoltà.

Scire quoque debent Confessarii, ut convenientem imponant Pœnitentiam, satisfactionem secundùm Divum Thomam, sanctum Antoninum, & communiter Doctores, esse actum justitiæ. *Satisfactio*, inquit S. Antoninus, *est actus justitiæ, & ideo æqualitas quædam requiritur inter offensam & opus satisfactorium, quia justitia consistit in quadam æqualitate.*

S. Tho. suppl. q. 15. art. 1. in corp.

S. Ant. 3. p. tit. 14. cap. 20.

Sic v. g. qui omisit jejunare tres aut quatuor dies tempore quadragesimæ, deberet ad satisfaciendum Deo, tantumdem temporis post quadragesimam jejunare. Qui carnem comêdit tempore vetito, tantumdem temporis deberet ab ea abstinere, cùm licitum est

carnem manducare; qui inebriatus est aut peccavit contra temperantiam, abstinere à vino, aut jejunare tantumdem temporis.

Octavum Concilium Toletanum præceperat Pœnitentiam multò longiorem in similibus casibus, ait enim: *Quisquis sine inevitabili necessitate, atque fragilitate & evidenti languore, seu etiam impossibilitate ætatis, diebus quadragesimæ, esum carnium præsumpserit attentare, non solùm reus erit resurrectionis Dominicæ, verùm etiam alienus ab ejus diei sancta Communione; & hoc illi cumuletur ad pœnam, ut ipsius anni tempore ab omni usu carnium abstineat gulam, quia sacris diebus abstinentiæ oblitus est disciplinam.*

Conc. Tolet. an. 653. Can. 9.

Qui peccavit ex superbia, debet se exercere in operibus humiliantibus, quæ parem, proportione servatâ, confusionem causent; & ita de reliquis peccatis, juxta id quod dicitur Apocalypsis 18. *Quantùm glorificavit se, & in deliciis fuit: tantùm date illi tormentum & luctum.*

Quæst. 9. Confessores possunt-ne abstinere, ab imponendis satisfactionibus convenientibus tempore Jubilæi? Videtur enim indulgentias fore inutiles, si peccatores semper tenerentur exequi satisfactiones peccatis convenientes & proportionatas?

Resp. In nullo legimus Concilio, in nullo Ecclesiæ Patre, quod Jubilæum, aut quæcumque alia indulgentia eximat Confessores ab onere injungendi Pœnitentias salutares, ac qualitati criminis, & facultati Pœnitentium convenientes.

Unde semper ejusmodi satisfactiones imponi debent. Primò quia, ut diximus ex Concilio Tridentino: *Procul enim magnopere à peccato revocant, & quasi freno quodam coërcent hæ*

Concil. Trident. sess. 14. cap. 8.

satisfactoriæ

satisfactoriæ pœnæ, cautioresque & vigilantiores in futurum pœnitentes efficiunt. Proindeque gravem Confessor injuriam facit pœnitenti suo, si non conferat illi tam salutare remedium, quo eum revocet à peccando, hoc prætextu, quod per indulgentiam, obtinet omnis Pœnitentiæ debitæ relaxationem.

Secundò, quia Ecclesia non videtur velle ea tollere, quæ à sanctis Scripturis, Conciliorum Decretis, ac Patrum sententiis præcipiuntur, qui, ut optimè notavit S. Carolus, obligant peccatores ut dignos Pœnitentiæ fructus faciant, & ad Deum se convertant in jejunio, fletu, & planctu: Quare ut ait idem Archiepiscopus: *Parochus videbit*, ne pro peccatis « gravibus levissimas Pœnitentias imponat: id « quod & Confessoribus & pœnitentibus periculosum est: cùm id à sacris Litteris, & à Conciliorum Decretis, & à sanctorum Patrum « sententia alienum sit: nam divinæ Litteræ, ab « iis qui Pœnitentiam agunt, hoc efflagitant, ut « fructus dignos Pœnitentiæ faciant, utque ad « Dominum convertantur, in jejunio, fletu & « planctu. Et verò qui peccatis gravibus leves « quosdam Pœnitentiæ modos imponunt, hi, « Canon inquit, *consuunt pulvillos*, secundùm « Propheticum sermonem, *sub omni cubito manus, & faciunt cervicalia sub capite universæ ætatis, ad capiendas animas.* Imò Concilium Tridentinum docet, alienorum peccatorum participes fieri eos Confessores, qui dum « cum pœnitentibus indulgentiùs agunt levissima « quædam opera pro gravissimis delictis injungunt. «

S. Carol. Actorum. p. 4. de modo imponendæ Pœnitent. pag. 25.

Ipsi etiam summi Pontifices in Bullis Jubilæi asserunt, se indulgentias conferre, *Verè pœnitentibus & confessis, vel qui verè pœnitebunt, & confitebuntur*, ut patet ex Bulla

Bonifacius VIII. In Bulla Jubilæi, quæ incipit: *Antiquorum*.

primi Jubilæi concessi à Bonifacio VIII. quæ incipit: *Antiquorum.*

Paulus II. in Bulla reductionis Jubilæi, quæ incipit: *Ineffabilis.*

Et Paulus II. in Bulla reductionis Jubilæi, quæ incipit *Ineffabilis*, addit: *Vt mortis hujus & damnationis* detrimenta evitent, his atque aliis meritoriis operibus peccata sua omni ex parte studeant expiare, ut saltem per hæc remedia, atque remissionum & indulgentiarum largitionem hujusmodi, quibus Christicolas omnes veluti datâ manu ad salutem perpetuam invitamus, ac Sanctorumm eritis & intercessionibus adjuti, ad æternam mereamur beatitudinem pervenire.

S. Carol. Actor. part. 7. *Per il Santo Giubileo.*

Ideoque fortasse S. Carolus in Pastorali illa Epistola, quam scripsit ad instructionem populorum Diœcesis Mediolanensis, de modo quo se gerere deberent, ut Jubilæum anni sancti consequerentur, eos monet, *ut non solùm Romam* adeant, & Ecclesias Jubilæo assignatas visitent, sanctorumque reliquias; verùm etiam ut harum Ecclesiarum visitationi, veram adjungant Pœnitentiam, ita ut hoc iter conficiant in gratia Dei, tantaque cum carnis, & sensuum mortificatione, ut ea prodesse valeat in satisfactionem peccatorum.

Ne vi dovete solamente contentar, di andar a Roma, e visitare quelle Chiese e reliquie de Santi; mà a questo dovete congionger vera e perfetta penitenza, di modo che facciate questo viaggio in grazia di Dio, e con tal mortificatione della carne e sensi vostri, che serva anco per la satisfattione delli vostri peccati.

Quod quidem declarat, sanctum hunc Archiepiscopum manifestare voluisse populo suo, unumquemque eniti debere misericordiam Dei promereri bonis operibus, & Jubilæi indulgentiam intueri, non tanquam occasionem negligendæ Pœnitentiæ, sed tanquam medium quod supplere possit impotentiæ & infirmitatis nostræ defectus, nosque juvare, ut plenam in-

tegramque pro peccatis nostris Deo satisfactionem exhibeamus.

Illi igitur, qui verè cupiunt esse dispositi ad accipiendas indulgentias, debent, ut Ecclesiæ puræ intentioni respondeant, sese excitare ad sinceros Pœnitentiæ motus, operam dare, ut ante actæ vitæ peccata purgent, secundùm vires suas, vero sinceroque studio, illius Apostoli ad Galatas dicti recordantes: *Nolite errare, Deus non irridetur*: & tunc licet satis virium, satis constantiæ, ipsis non suppeteret ut ex toto implerent quod requiritur ad peccatorum satisfactionem, Ecclesia, quæ rationem habet bonæ eorum voluntatis, & fragilitatis miseretur, supplet per exhibitas indulgentias eorum defectus, ut divinæ justitiæ perfectè satisfacere valeant, quod per sua bona opera, præstare minimè prævalent. Ad Galat. cap. 6.

Id agnovit S. Cyprianus sermone de lapsis dum ait: *Pœnitenti operanti, roganti potest clementer ignoscere, potest acceptum ferre, quidquid pro talibus & petierint Martyres, & fecerint Sacerdotes.*

Et legimus in Historia Ecclesiastica, quam conscripsit Cardinalis Baronius ad annum Christi 1073. nu. 61. Gregorii VII. anno 1. *Cùm autem Lincolniensis Episcopus suis litteris ab eodem summo Pontifice petiisset suorum peccatorum absolutionem, quam usitatiori voce indulgentiam appellamus, eam his verbis impendit*: Absolutionem prætерea peccatorum tuorum sicut rogasti, authoritate principum Apostolorum Petri & Pauli fulti, quorum vice, quamvis indigni fungimur, tibi mittere dignum duximus; si tamen bonis operibus inhærendo, commissos excessus plangendo, quantùm valueris, corporis tui habitaculum Deo mundum templum exhibueris. *Vt appa-*

Cardinalis Baronius. Annal. Tom. 11. ad Ann. 1073. nu. 61.

veat sedis Apostolicæ indulgentias illis communicari, qui quantùm suppetunt vires, benè operari non prætermittunt; non autem ignavis, otiosis, ac negligentiâ torpescentibus.

Cardinalis Denoff. In Instruct. Pastorali. pag. 110.

Guardatevi dall'abuso ch'introducono certi Confessori, i quali nel tépo di Giubileo, e nell'occasioni d'indulgenze plenarie, col pretesto che queste, adempite letteralmente le opere enunziate nelle concessioni de sommi Pontefici, rimettono colla colpa tutta la pena, impongono a gravissimi peccatori leggierissime penitenze; perche tale prattica è contraria alla mente della Santa Chiesa, la quale vole bensi ajutare i suoi

Idcirco Eminentissimus Cardinalis Denoff desiderat, ut Confessarii vitent omninò abusum quem aliqui introducunt, dum in tempore Jubilæi, aut indulgentiæ alicujus plenariæ, sub prætextu, quod si ad litteram adimpleatur operæ præscriptæ in Bullis Pontificiis, remittitur non solùm culpa, sed etiam pœna peccatis debita, imponunt magnis peccatoribus levissimas Pœnitentias; quia scilicet hæc praxis contraria est intentioni Ecclesiæ, quæ vult quidem adjuvare filios suos, ut per indulgentias possint satisfacere pro pœnis debitis, quas aliqui non possunt omninò persolvere, aut propter debilitatem virium, aut propter brevitatem vitæ, aut certè quia vix aliquando pœnitentias peccatis convenientes impleverunt; sed Ecclesia non intendit dispensare à lege divina, quæ ad fructus dignos Pœnitentiæ faciendos obligat, aut pigritiam seu negligentiam inspirare, in exercendis operibus satisfactoriis tantoperè in sacra Scriptura, & à sanctis Patribus commendatis.

Unde in Concilio Tridentino declaratur, quod *neque verò securior alia via in Ecclesia Dei unquam existimata fuit ad amovendam imminentem à Deo pœnam, quàm ut hac pœnitentiæ opera homines cum vero animi dolore frequententt.* Eadem Ecclesiæ mens manifestatur in multis Bullis Pontificiis, in quibus summi Pontifices exprimunt, se indulgentias elargiri *verè pœnitentibus*; quæ clausula sinceram omnium peccatorum detestationem, firmum non peccandi propositum, & voluntatem congruè Deo satisfaciendi importat. Equidem

si ita dispositus sit peccator, & juxta vires conetur Divinæ justitiæ satisfacere: tunc Ecclesia, veluti pia mater, eum indulgentiis adhibitis adjuvat, ut possit debita omninò persolvere, si plenariæ sunt, aut aliquam partem si limitatæ.

Quapropter aliquando fieri potest ut indulgentias plenarias non omnes illi plenè consequantur, qui deposito peccatorum affectu, conditiones præscriptas ad litteram impleverunt; quia scilicet non omnes æqualis summæ debitores sunt, nec omnes æqualiter conati sunt debita minuere: & superior indulgentias concedens dictas circunstantias saltem habitualiter attendit & ponderat.

Hæc est S. Bonaventuræ doctrina: *Indulgentiæ*, inquit, *quantùm est ex potestate dantis, tantùm valent, quantùm promittunt.* ... *non tamen cuilibet valent tantùm, nec æqualiter omnibus; sed secundùm existimationem ejus, quam habuit vel habere debuit, qui indulgentiam fecit: quam non oportuit exprimere, quia omnes fideles debent illud in corde præsupponere, quod dona & miserationes sancti Spiritus donentur cum æquo libramine.*

Illud etiam inferri potest ex aliquibus summorum Pontificum constitutionibus, in quibus hanc esse illorum intentionem expresè declarárunt. Ita videtur in Constitutione Bonifacii VIII. in qua promulgans indulgentiam Jubilæi universalis, ita loquitur: *Unusquisque tamen plus merebitur, & indulgentias efficaciùs consequetur, qui Basilicas ipsas ampliùs, & devotiùs frequentabit.* Et in Constitutione, quam Innocentius IV. in Concilio Lugdunensi edidit, dum concedit indulgentiam plenariam iis, qui aliquid pro belli sacri expensis erogabunt, exprimit quod quisque hanc

figli, per mezzo dell'Indulgenze, a sodisfare per le pene incorse, le quali alcuni non possono finire a pagare per la debolezza delle forze, altri per la brevità della vita, molti non haveranno fatte penitenze proportionate a i loro peccati; Mà non intende gia dispensarli dalla legge divina, che gli obliga a fare frutti degni della penitenza: ne renderglì pigri e negligenti nell'esercizio delle opere sodisfattorie tanto raccomandate e nelle sagre Scritture, e da Santi Padri. Perciò il Concilio di Trento dichiara, non essere stata mai nella

indulgentiam lucrabitur, *juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum.* Et ita hi Pontifices indicant, indulgentias plenarias fideles lucrari, juxta mensuram operum Pœnitentiæ, & devotionis fervorem, quibus peccatorum debita minuuntur.

Hæc est Cardinalis Cajetani opinio, qui relatâ supradictâ formulâ *verè pœnitentibus*, adhibitâ à summis Pontificibus, asserit, *indulgentias non consequi pœnitentes negligentes; sed pœnitentes sollicitos, qui soli sunt verè pœnitentes.* Deinde exponit hujus opinionis prærogativas, juxta quam, *solvuntur omnes quæstiones tam de nimis largo Dei foro, quàm de omittendis suffragiis pro plenariè absolutis in morte: quam de admiratione sapientum, & oblocutionibus detrahentium: & excitantur fideles ad Pœnitentiæ opera. Nec aliquid adimitur efficaciæ indulgentiarum, sicut nihil adimitur efficaciæ Sacramentorum, ex hoc quod oportet accedentes ad illa esse benè dispositos, si fructuosa sibi esse volunt. Soli siquidem indigni indulgentiâ, ab illius fructu juxta hunc dicendi modum excluduntur.*

Ecclesia etiam nunc indulgentiarum thesauros, cum eadem intentione dispensat, idcirco dum concedit Jubilæos, imponit semper opera ex natura sua satisfactoria, ut sunt jejunia, eleemosynæ, orationes, & Ecclesiarum visitationes; & dum alias indulgentias plenarias elargitur, obligat ad recipiendum Sacramentum Pœnitentiæ, & ad implendam operam pœnalem præscriptam, ut ita modum suggerat fidelibus lucrandi tales indulgentias, aut dando complementum cum his operibus, satisfactioni jam inceptæ, aut supplendo quod deest pœnitentiarum defectibus, exercendo opera pœnitentialia in Bullis præscripta, &

Chiesa strada più sicura per sottrarsi dà i castighi de quali Iddio minaccia i peccatori, che d'esercitarsi spesso in simili opere di penitenza, accompagnandole con sentimento di vero dolore. Dichiarano questa mente della Chiesa molte Bolle dell'indulgenze cõcesse dà sommi Pontefici, nelle quali essi dicono, concedetle *verè pœnitentibus*; la quale clausula importa la sincera detestazione di tutti peccati, il fermo proponimento di non peccare, e la volontà di dare a Dio sodisfazione congrua: trovandosi il peccatore in tale disposizione, e facendo col

dolendo de peccatis cùm extraordinario fervore.

Cùm igitur hæc opinio Ecclesiæ menti magis conformis videatur, cum S. Bonaventura concludendum est: *Ideo sanum consilium est, quòd homo semper pœniteat.* Idem sentit sanctus Thomas, & in praxi omninò in Confessionali sequendus est, dum dicit: *Consulendum est eis*, qui indulgentiam consequuntur, ne propter hoc ab operibus Pœnitentiæ injunctis abstineant; ut etiam ex his remedium consequantur, quamvis à debitis pœnæ essent immunes; & præcipuè quia quandoque sunt plurium debitores quàm credant. Cardinalis Bellarminus in eodem S. Thomæ sensu loquitur, dum ait: *Omninò sic accipiunt prudentes Christiani Pontificias indulgentias, ut simul etiam studeant dignos fructus ferre, ac pro suis peccatis Domino satisfacere.*

fervore le sue parti per sodisfare alla divina giustizia, viene la Chiesa, quale madre pietosa, in ajuto collo " sborso delle Indul- " genze, ac- " ciò finisca di pagare " i suoi debiti, colle " plenarie tutti, colle limitate la porzione corrisponldente. Onde si danno casi, che le indulgenze plenarie non dà tutti che hanno deposto l'affetto a i peccati, & adempite letteralmente le condizioni prescritte, si guadagnino pienamente; perche non tutti hanno l'istessa quantità de debiti a pagare, ne tutti hanno fatti i medesimi sforzi a diminuirgli; alle quali cose il Superiore che le concede hà sempre riguardo habitualmente: è dottrina di san Bonaventura. in 4. sent. dist. 20. quæst. 6. in fine. Cio si raccoglie da alcune Constituzioni de sommi Pontefici, nelle quali hanno espressamente dichiarato essere tale la loro intentione: l'habbiamo in quella di Bonifacio VIII. ove promulgando l'Indulgenza del Giubileo universale, così parla: *Unusquisque tamen plus merebitur, & indulgentiam efficaciùs consequetur, qui Basilicas ipsas ampliùs & devotiùs frequentabit.* E nella Costituzione d'Innocenzo IV. publicata nel primo Concilio di Lione, colla quale concedendo l'Indulgenza plenaria a chi contribuità per le spese della guerra santa, dice che ognuno la guadagnerà, *juxta quantitatem subsidii, & devotionis affectum.* Con che ci danno ad intendere, che l'Indulgenze plenarie si guadagnino col riguardo sì alle opere penitenziali frequentate, come al fervore della divozione, con che si và scemando l'obligo della sodisfazione. Del medesimo sentimento è il Cardinale Gaetano, il quale dopo haver citata la gia accennata formola usata dà sommi Pontefici: *Verè pœnitentibus*, dice, *indulgentias*, &c.

Tract. 10. *De suscipientibus Indulgentias.* quæst. 1. Seguita la Chiesa anche hoggi a dispensare i tesori delle Indulgenze con l'istessa intenzione di prima ; mentre concedendo i Giubilei, impone ella opere di natura sua sodisfattorie, come sono i digiuni, le limosine, l'orazione, e la visita delle Chiese ; e compartendo altre indulgenze plenarie, impone l'obligo di ricevere il Sagramento della penitenza, col fare l'opera penale prescritta ; per dare con cio modi a fedeli di guadagnare tal' Indulgenze, ò col compire con esse la sodisfazione gia avanzata, ò col supplire alle passate impenitenze, pratticando le opere penitenziali ingionte dalla Bolla, e dolendo de peccati con un fervore straordinario. Dunque gia che questa opinione pare piu conforme alla mente della Chiesa, conchiudiamo con san Bonaventura : Ideo sanum est consilium quod homo semper pœniteat. Dell'istesso parere è San Tomaso, che dourete onninamente metter in prattica nel confessionario. La dottrina del Cardinali Bellarmino è uniforme all'accennata al Dottor Angelico. Lib. 1. *De Indulgentiis.* cap. 12. ad 5. *Omninò* afferma quel porporato, *Sic accipiunt prudentes Christiani Pontificias indulgentias, ut simul etiam studeant dignos fructus ferre, ac pro suis peccatis Domino satisfacere.*

Quæst. 10. Potest-ne absolvi Pœnitens, qui recusat Pœnitentiam sibi rationabiliter impositam, quamque potest implere, dicens se pro peccatis suis in Purgatorio satisfacturum ?

Resp. Certum est, eum absolvi minimè posse. Primò, quia frustra Tridentina Synodus præcepisset omnibus Sacerdotibus, ut imponant satisfactiones gravitati criminis convenientes, nisi velint alienorum peccatorum participes fieri, si pœnitentes, absque justa causa, tolerabilem Pœnitentiam recusare possent.

Secundò, quia ex eodem Concilio Tridentino: *Constat enim, Sacerdotes judicium* hoc incognitâ causâ exercere non potuisse: neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, si in genere duntaxat, & non potiùs in specie, ac sigillatim sua ipsi peccata declarassent. Hinc evidens est, juxta Concilium, eum absolvendum non esse, qui renuit

Concil. Trident. sess. 14. cap. 5.

acceptare Pœnitentiam peccatis suis convenientem ; quia tunc non servaretur æquitas, cui tamen servandæ studere debent Confessarii, cùm Judices sint, ut habet dictum Concilium.

Accedit authoritas S. Gregorii qui ait : *Quid prodest confiteri flagitia, si Confessionis vocem non sequitur afflictio Pœnitentiæ? tunc namque benè conversum peccatorem cernimus, cùm dignâ afflictionis austeritate delere nititur, quod loquendo confitetur :* Ac proinde cùm Confessor absolvere nequeat Pœnitentem, nisi cùm locus est credendi, ipsum verè conversum esse, sequitur eum absolvendum non esse, qui recusat Pœnitentiam sibi justè impositam ; quia tunc, ex S. Gregorio, Confessarius non potest rectè judicare, eum esse verè conversum. S. Greg. lib. 6. in cap. 15. 1. reg.

Quod confirmari quoque potest authoritate 4 Concilii Carthaginensis relati in Canone his verbis : *Is qui Pœnitentiam in infirmitate petit, si casu, dum ad eum Sacerdos invitatus advenit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in phrenesim versus fuerit ; dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat Pœnitentiam. Si supervixerit, admoneatur petitioni suæ satisfactum, & subdatur statutis Pœnitentiæ legibus, quamdiu Sacerdos qui Pœnitentiam dedit, probaverit.* Quod quidem satis declarat, rem esse prorsus alienam ab Ecclesiæ consilio pœnitentem absolvere, qui impositam sibi meritò Pœnitentiam complere negat, licèt possit ; quoniam vult Ecclesia, ut pœnitens qui pro infirmitate implere non potuit Pœnitentiam, ei satisfacere teneatur, ubi primùm poterit id præstare. Can. Is qui. 26. q. 6.

His addere possumus authoritatem Reverendi Patris Gerardi Ezarte Societatis Jesu ;

quamquam enim decisiones meas, confirmare tantùm statui sanctorum Doctorum authoritate, contra promissam fidem nihil me facturum credidi, cùm doctum hunc piumque Jesuitam laudavi, qui scientia & pietate sua meruit à D. Carolo proponi tanquam exemplar Confessariorum, cujusque libros in hunc finem edi jussit Actorum p. 4. in privatis Confessariorum monitis ad Jubilæum deputatorum.

Gaspar. Loarte. De Instructione Confessorum. cap. 9.

Quod si, inquit Pater Loarte, *Confessarius tolerabilem imposuisset Pœnitentiam, neque tamen eam verè pœnitens admitteret, nec justa aliqua ex causa recusaret, etsi quidam putent nihilominùs absolvendum, ne desperans abeat: ego tamen non absolvendum judicarem; quia qui sic affectus est, ad absolutionem consequendam non est dispositus, eritque melius ut malè contentus quàm deceptus abscedat.* Quoniam ut ait S. Gregorius in Synodo Romana relata in Canone: *Falsas pœnitentias dicimus, quæ non secundùm autoritatem sanctorum Patrum, pro qualitate criminum imponuntur.*

Can. Falsas. De Pœnit. dist. 5.

Quæst. 11. Potest-ne Confessarius commutare Pœnitentiam impositam ab altero Confessore, quando tolerabilis, seu rationabilis est?

Resp. Certum est, primò non posse Confessorem immutare Pœnitentiam ab altero impositam, non cognitâ priùs conscientia pœnitentis, & cognitis peccatis, quibus motus est talis Confessor ad illam Pœnitentiam injungendam; quia, ut ait Concilium Tridentinum: *Constat enim Sacerdotes judicium hoc, incognitâ causâ, exercere non potuisse; neque æquitatem quidem illos in pœnis injungendis servare potuisse, ut de facto tenentur.*

Sess. 14. cap. 5.

Secundò, si Confessarius causâ cognitâ Pœnitentiam mutet, id cautè admodum, & prudenter facere debet, & propter graves causas. Ut enim ait S. Raymundus: *Ad illud quod quæritur utrum Sacerdotes possint facere commutationes jejuniorum, vel alterius satisfactionis, ad petitiones ipsorum pœnitentium: Credo breviter quod sic, dum tamen discretè, & propter causam, & circa subditos suos; aliàs non.* Quod tamen fieri debet in Pœnitentiæ Tribunali postquam Confessionem pœnitentis audivit. S. Raymundus. lib. 3. §. 56.

Quæst. 12. Quomodo se gerere debet Confessarius in impositione satisfactionum erga illos, qui lapsi in ingentia crimina, ferè nullam de iis Pœnitentiam egerunt, quia Confessores, quos adierunt, numquam injunxerunt satisfactiones gravitati criminum convenientes, sed tantùm preces aliquas recitandas imposuerunt?

Resp. Cùm mollis indulgentia, aut ignorantia Confessorum, qui non imponunt pœnitentias congruas, & salutares, non eximat pœnitentes, quominùs sibimetipsis convenientes imponant, ut supra probavimus, sequitur quod Confessarius, qui tenetur saluti pœnitentis studere, debet satisfactiones convenientes imponere, non solùm peccatis, quæ post ultimam confessionem admisit, sed etiam illis, quæ jam confessus fuerat, quando ex ejus confessione novit ab illo, licèt in immania lapso flagitia, convenientem Pœnitentiam peractam non fuisse.

Ratio est, quia, ut ait S. Gregorius: *Peccatores, qui admissa deserunt*, nec tamen plangunt, non jam sibi relaxatas æstimare debent culpas; quas etsi agendo non multiplicant, nullis tamen fletibus mundant: neque S. Greg. in Pastorali, p. 3, admonitione 31.

„ enim qui contumelias irrogat, si solummodò
„ tacuerit, satisfecit; cùm profectò necesse sit,
„ ut verba præmissæ superbiæ verbis subjunctæ
„ humilitatis impugnet. Ita & cùm Deo delin-
„ quimus, nequaquam satisfacimus, si ab ini-
„ quitate cessamus, nisi voluptates quoque, quas
„ diliximus, è contrariò lamentis appositis in-
„ sequamur. Hinc Paulus ait: *Et hæc quidem*
„ *fuistis, sed abluti estis, sed sanctificati estis.*
„ Nimirum illos emendatior vita sanctificat,
„ quos per pœnitentiam abluens afflictio fletuum
„ mundat. Hinc Petrus cùm quosdam territos
„ malorum suorum consideratione conspiceret,
„ admonuit dicens: *Pœnitentiam agite, & bap-*
„ *tizetur unusquisque vestrum.* Dicturus enim
„ baptisma, præmisit Pœnitentiæ lamenta: ut
„ priùs aquâ se suæ afflictionis infunderent, &
„ postmodum Sacramento Baptismatis sanarent:
„ quâ igitur mente, qui transactas culpas flere
„ negligunt, securi vivunt de venia? quando ipse
„ summus Pastor Ecclesiæ, huic Sacramento
„ Pœnitentiam addendam credidit, quod pecca-
„ ta principaliter extinguit.

Quæst. 13. Quænam injungenda est Pœnitentia iis, qui mundi pompas sectantur, qui choreas frequentant, & aliis satanæ operibus delectantur?

S. Carolus. *De modo imponendæ Pœnitentiæ.* Act. p. 4.

„ *Resp.* Ex S. Carolo, *Mundi pompas, choreas,*
„ *aliaque* opera satanæ consectantibus eam Pœ-
„ nitentiam imponet, ut in hebdomada manè
„ certis diebus (id quod in singulos dies etiam
„ faciendum esse gravissimè beatus Chrysosto-
„ mus monet) sanctâ meditatione sibi propositâ,
„ solemnem illam sponsionem, quam compa-
„ tres in Baptismo sanctè fecerunt redintegrent,
„ intimè Deum precando: in qua precatione fir-
„ mo stabilique animi proposito statuant, se
„ Christo Domino adhærere, renuntiareque ite-

rum atque iterum sæculi pompis, operibus tenebrarum, & diabolo imprimis, cui se adversarios esse, & professi sunt, & profitentur perpetuò. "

Quæst. 14. Quænam injungenda est Pœnitentia iis, qui in prava mortalis peccati consuetudine versantur, cujusmodi sunt blasphemia, imprecationes, obscœnitates, & similia?

Resp. Cùm, ut ait sanctus Antoninus, *Ex perversa assuefactione vitiosus quasi repentè præcipitetur*, oportet, ut prudens Confessarius de salute pœnitentis sollicitus, ipsi imponat aliquam Pœnitentiam, quâ redire possit ad cor, & reflectere ad id quod facit, statim admisso peccato. v. g. blasphematoribus, ut osculentur terram, aut erogent aliquam eleemosynam, aut brevem aliquam recitent orationem; ut ait S. Carolus Actorum p. 4. vel ut sibi linguam mordeant, & similia quoties incidunt in peccata. Juvat etiam monere ut peccator notet aliquo signo quoties blasphemaverit. v. g. Calculum in peram injiciendo, nodum sudario nectendo, aut spingulam conspicuo in loco ponendo, ut ita animadvertere possit in privato conscientiæ examine, quod singulis noctibus priusquam decumbat, facere tenebitur, quoties in peccatum inciderit, & toties Pœnitentiam sibi injungere debet, v. g. digitum lucernæ seu Candelæ accensæ imponere debet, ut ita pœnarum inferni recordetur ad quas innumeri fuerunt damnati, qui vel semel inciderunt in illud peccatum toties ab ipso commissum, & pro quo ne digitum quidem supra candelam tenere vellet, dum *Ave Maria* recitaret:

S. Ant. 1 tit. 9. cap. 25 §. 3.

Iste modus procedendi, utile est ad hoc ut pœnitentes magis ad sua opera attendant, &

peccatorum suorum gravitatem agnoscant, & periculum cui se exposuerunt ex prava mortalis peccati consuetudine; quia alioquin peccata consuetudinis non multùm afficiunt, præsertim cùm multi alii cernantur, qui in hujusmodi peccatis versantur. *Peccata autem*, inquit S. Augustinus, *quamvis magna & horrenda, cùm in consuetudinem venerint, parva aut nulla esse creduntur: usque adeo, ut non solùm non occultanda, verùm etiam jam prædicanda ac diffamanda videantur*, quia ut alibi dicit idem S. Doctor: *Omne peccatum consuetudine vilescit, & fit homini quasi nullum sit: obduruit, jam dolorem perdidit. Quod valdè putre est, nec dolet; quod non dolet, non pro sano habendum, sed pro mortuo computandum est.* Vide quæ diximus Tomo 1. Tract. 1. cap. 15. de habitu, & Tomo 4. Tract. 6. cap. 12. q. 2.

S. Aug. in Emchiridio. cap. 80.

S. Aug. Serm. 17. nu. 3. in editione nova Parisiensi.

Tenentur præterea Confessarii illis imponere satisfactionem gravitati criminis convenientem, juxta id quod adduximus supra ex Concilio Tridentino: *Habeant autem præ oculis ut satisfactio, quam imponunt, non sit tantùm ad novæ vitæ custodiam, & infirmitatis medicamentum; sed etiam ad præteritorum peccatorum vindictam & castigationem.*

Sess. 14. cap. 8.

Confessarius debet etiam interrogare pœnitentem, ut peccati causam investiget, quo faciliùs possit ab eo recedere. v. g. si noverit pœnitentem propensum ad blasphemiam, quia frequentat tabernas, aut ludum; ipsi imponere debet, ut prædicta absolutè dimittat; neque enim, juxta leges Ecclesiæ à nobis superiùs expositas, ac sacris Scripturis & Canonibus comprobatas, absolvi potest is qui à proximis peccandi occasionibus non vult penitùs recedere.

Utilissimum quoque est injungere peccatoribus ex habitu, cujuscumque sint status, seu conditionis, & iis præcipuè qui delicatiores sunt, aut aliàs parum dispositi ad exercenda opera corpori laboriosa, & ad acceptandam Pœnitentiam gravitati, & numero peccatorum convenientem, ut petant à Deo misericordiam per semihoram singulis diebus genibus flexis, quindecim dierum, aut mensis spatio; aut ut eo tempore recogitent pœnas inferni quas pro peccatis suis meruerunt, aut ut Deum rogent, ut sibi manifestet quam Pœnitentiam facere debeant ut se à pœnis futuri sæculi liberent. Hæc pœnarum seu satisfactionum genera imponi possunt rudioribus, & idiotis, quas aliquando teneantur implere ante absolutionis Beneficium.

Quæst. 15. Quomodò se gerere debet Confessarius erga pœnitentem, quem dimiserat propter peccatum ex habitu, aut prava consuetudine, quando iterum redit ad Pœnitentiæ tribunal?

Resp. Debet illum interrogare utrum inciderit in eadem peccata? si cecidit, scire debet an remedia adhibuerit, quæ illi præscripserat, quoties idem peccatum admitteret? quod si pœnitens non adhibuerit illud remedium quoties peccavit, debet ipsum dimittere absque absolutione, illi interim repræsentans in Spiritu lenitatis & charitatis, injuriam quam facit animæ suæ, nolens seriam operam dare, ut eam liberet à morte æterna, ad quam damnatur per peccatum, cùm id tam facilè possit.

Si verò pœnitens diligenter applicuit remedium, & tamen in peccatum inciderit, quamvis minùs frequenter, debet Confessarius illi animum facere, ostendens quod, Dei aspiran-

te gratiâ, incipit peccatum dimittere, in quod non cecidit nisi semel aut bis qualibet hebdomada, cùm assueverit priùs illud committere sæpiùs in die; deinde illi repræsentare debet, eodem semper charitatis Spiritu, quod cùm peccatum altas egerit in ejus anima radices, nequit ipsum omninò evellere, nisi sibi magnam vim inferat.

Et quia Confessarius non parùm authoritatis sibi comparat in pœnitentis animum, posset ab ipso petere, vellet-ne aliam exequi pœnitentiam præter jam impositam, quam expertus est sibi salutarem admodum fuisse; & ita suaviter eniti pœnitentem graviori quidem Pœnitentiæ subjicere, quia prima, peccandi habitum penitùs extirpare non potuit, & quia pœnitens ipse majores vires acquisivit vim sibi inferendo, fortiùs & efficacius remedium potest sustinere. *Vt* juxta S. Augustini mentem, *violentia pœnitendi cedat consuetudo peccandi.*

S. August. in Evan. Joan. Expositio. Tract. 49.

Videtur tamen, quod nondum deberet illum absolvere, cùm non deprehendat in pœnitente, unam ex dispositionibus necessariis, juxta Concilium Tridentinum, nempè cessationem à peccato; neque enim dici potest, quod ille cessavit à peccando, qui cecidit in idem peccatum, quamvis rariùs, quemadmodum nec Medicus diceret, eum febri omninò carere, qui continua febri laboraret, quandò commutata est in tertianam seu quartanam, sed tantùm eum minùs frequenter laborare.

Æquum foret, ut absolutionem differret, donec per tempus notabile à peccando abstinuisset, quod tempus diuturnius esse debet, prout consuetudo diuturnior fuerit. Hoc autem solùm intelligendum est de peccatis, quæ committuntur cum plena deliberatione, non

verò de iis, ad quæ quis impellitur ex impetu inconsiderato.

Sed ut ait Eminentissimus Denoff, majus damnum oritur ex Confessariis, aut ignaris, aut certè negligentibus; qui scilicet non curantes procurare, & exigere à pœnitentibus veram morum emendationem, illos in peccatis vivere sinunt, cum ipsius etiam Religionis Christianæ dedecore, & evidenti damnationis periculo.

Cardinalis Denoff In Instruct. Pastorali. in princ.

Siamo rimasti persuasi, ch'il maggior male provenga da i Confessori, ò ignoranti, ò negligenti; i quali non curandosi d'esiggere da i loro penitenti, con Sacerdotale fortezza, l'effettiva emendazione de costumi, gli lasciano vivere frà i peccati, col discredito della Religione cristiana, e coll'evidente pericolo d'idannarsi.

Quæst. 16. Quomodo se gerere debet Confessarius, quando pœnitens aliquod commisit peccatum publicum?

Resp. Tenetur omninò Pœnitentiam publicam peccato convenientem imponere, eamque solus Episcopus in privatam commutare potest, propter aliquam justam causam. Hæc disciplina omnibus retrò sæculis in Ecclesia viguit, ut habet Catechismus Concilii Tridentini his verbis: *Sapientissimè illud ab Ecclesia* « observatum est, ut cùm ab aliquo publicè flagitium commissum esset, publica etiam Pœnitentia ei indiceretur, ut cæteri timore perterriti deinceps peccata diligentiùs vitarent, « quod etiam in occultis criminibus quæ graviora essent interdùm fieri solebat. Sed, ut diximus, in publicis hoc perpetuum fuit, ut qui ex commiserant, antequam publicam Pœnitentiam suscepissent, non absolverentur. «

Catechis. Conc. Trident. part. 2. De Sacram. Pœnitentiæ. n. 9.

Id perpetua constat traditione, ejusque usum Concilium Tridentinum solemniter confirmavit his verbis.

Apostolus monet, publicè peccantes, palam « Conc. Tri-

dent. sess. 24. de Reform. cap. 8. » esse corripiendos. Quando igitur ab aliquo » publicè & in multorum conspectu crimen commissum fuerit, unde alios scandalo offensos » commotosque fuisse non sit dubitandum: huic » condignam pro modo culpæ Pœnitentiam pu» blicè injungi oportet, ut quos exemplo suo ad » malos mores provocavit, suæ emendationis » testimonio ad rectam revocet vitam; Episco» pus tamen publicæ hoc Pœnitentiæ genus in » aliud secretum poterit commutare, quando » ita magis judicaverit expedire.

Idem decrevit S. Carolus in Concilio Mediolanensi 1. his verbis: *Iidem Confessores, quemadmodum à sancta Tridentina Synodo jussum est, publicè peccantibus, publicam Pœnitentiam imponant: neque illud Pœnitentiæ genus, nisi datâ ab Episcopo facultate secretâ, aliâ pœnâ commutare audeant.*

Conc. Mediol. 1. tit. *De Pœnitentia.*

S. Carol. Actor. part. 4.

Sanctissimus hic Cardinalis idem renovavit salutare Decretum multis aliis in locis Conciliorum, & Actorum suorum. In Concilio Mediolanensi 3. & 5. Actorum p. 3. tit. *capita in quibus, si opus erit, cogendi Regulares. Ne relaxent*, inquit, *publicam Pœnitentiam sine Episcopi consensu.* Actorum p. 4. Prohibet Parochis in sua Diœcesi, ne quemcumque ad Sacram Communionem qui in publicum aliquod insigne peccatum inciderit, priusquam publicè scandalum reparaverit, malumque quod dedit exemplum publicè correxerit, licet afferat certa testimonia, quæ fidem faceant, eum à pœnitentiariis nostris esse absolutum, aut à quocumque alio Confessario etiam regulari, nisi Parocho constet, Episcopum publicam Pœnitentiam, in secretam commutasse.

Non ammetta alla Communione alcuno c'habbia commesso peccati publici ò notorii, prima che habbia publicamente satisfatto allo scandalo ò mal esempio dato publicamente; ancor che habbia fede legitima d'essere assoluto dà Penitenzieri nostri ò altri Confessori, etiam Regolari: ne meno ammetta quelli che fossero obligati, secondo gli ordini del Con-

cilio di Trento, ò de nostri Sinodi Provinciali, ò de sacri Canoni, a far penitenza publica, overo anco solemne, per qualche delitto commesso publicamente in conspetto di molti, donde altri fossero commossi e offesi per il scandalo: dovendo simil persone fare publicamente condegna penitenza secondo la qualità della colpa, accio che rivochino alla retta via quelli che col suo esempio hanno provocati al male; eccetto però se gli constasse che questa sorte de penitenza gli fosse stata commutata da noi in altra.

Idem quoque constitutum fuit à Concilio Provinciali Genuensi anno 1574. tit. *De Pœnitentia*; Et in Concilio Sypontino Manfredoniæ habito anno 1567. tit. *De Pœnitentia*: ubi hæc habentur: *Et quoniam sacro Concilio Tridentino cautum est, publicis peccatis publicam infligi pœnam, ea propter publicam in privatam convertere non audeant: id quod Episcopis tantùm, aut eorum permissu licere volumus.*

Denique id ipsum præscribit Concilium Burdigalense tit. 12. *De Pœnitentia.* Concilium Bituricense tit. 2. Can. 2. Concilium Rothomagense anno 1581. Rhemense anno 1583. Concilium Turonense anno 1543. Concilium Aquense anno 1585. Hæc inquam omnia Concilia publicam præcipiunt Pœnitentiam pro peccatis publicis, caventque ne Confessarii, eam in secretam commutent; adeo ut asserere possimus, vix ullam esse partem disciplinæ Ecclesiasticæ, aut fortiùs, aut solidiùs stabilitam.

Unde Rituale Romanum de Sacramento Pœnitentiæ, ait: *Ne absolvat eos, qui publicum scandalum dederunt nisi publicè satisfaciant, & scandalum tollant.* Idem etiam Rituale Romanum de Sacramento Eucharistiæ loquens hæc habet: *Arcendi autem sunt à sacra Communione publicè indigni, quales sunt excommunicati, interdicti, manifestéque*

infames, ut meretrices, concubinarii, fœneratores, magi, blasphemi, & alii ejus generis publici peccatores, nisi de eorum Pœnitentia, & emendatione constet, & publico scandalo priùs satisfecerint.

Quæst. 17. Possunt-ne simplices Confessarii propria authoritate imponere pœnitentias publicas, non consulto Episcopo Diœcesano?

Resp. Ut huic quæstioni satisfaciamus, supponendum est dividi posse pœnitentias publicas in solemnes, & simpliciter publicas. Pœnitentia solemnis ea dicitur quæ solemniter ab Episcopo indicitur die Cinerum, quo die de Ecclesia pœnitentes ejiciuntur, usque in diem in Cœna Domini, ut præscribitur in Rituali Romano publicato à Clemente VIII. anno 1595. p. 3. tit. *De Expulsione publicè pœnitentium ab Ecclesia, in feria 4. Cinerum.* Cùm hæc Pœnitentia solemnis imponi possit à solo Episcopo, simplices Confessores eam injungere facultatem non debent: verumtamen pœnitentes hortari possent, ut se Episcopo sistant, ad eam ab ipso recipiendam, si compertum haberent Episcopum eam aliis pœnitentibus imponere velle, ineunte Quadragesimâ.

Quantùm verò ad Pœnitentiam publicam, sed non solemnem, constat non modò ab omnibus Confessariis imponi eam posse suis pœnitentibus, iis in Diœcesibus, in quibus impositio hujusmodi satisfactionum publicarum expressè non est Episcopo reservata, verùm etiam præceptam esse à Concilio Tridentino; ut vidimus in quæstione præcedente. Nihilominùs tamen in casu quodam extraordinario, ubi Confessarius dubitat, de publica Pœnitentia à se imponenda, seu qualem publicam Pœnitentiam possit imponere, consulat prudenter Episcopum necesse est, ut egregiè traditum est

in excellenti Instructione typis edita anno 1661. Gallico idiomate ab Illustrissimo Præsule Felici Vialard Episcopo Catalaunensi super Marnam.

Ecclesiastica disciplina, inquit, *quæ peccatores* publicos, publicæ subjicit Pœnitentiæ, ut sanctissimè fuit ab Apostolis stabilita, ita à Patribus omnibus & Conciliis recepta, etiam in sæculo præterito à Concilio Tridentino instaurata, à summis Pontificibus sanctisque deinceps sequentibus Præsulibus, & præsertim à S. Carolo cum insigni utilitate populorum sibi commissorum, & denique à Clero Gallicano in usu revocata, per Instructiones Confessariis datas, ab eodem S. Carolo, de quibus superiùs diximus, quasque idem Clerus Gallicanus, vertendas imprimendasque, & publicandas curavit, non ita pridem linguâ vulgari, authoritate sua illas omnibus hujus regni Præsulibus commendando, ut eas tanquam certas regulas, in administratione Sacramenti Pœnitentiæ, omnes Confessarii sequantur.

Cùm inquam hæc disciplina tantopere comprobata, tam sancta & Apostolica, tam justa & utilis, non minùs sit necessaria, hoc corrupto quo vivimus sæculo, quàm in præcedentibus, ut scandala, quæ Christianam deturpant religionem, cum bonorum omnium gemitu, penitùs expellant, quippe quæ infinitam malorum Christianorum multitudinem in inferos præcipitant.

Rogamus & obtestamur, Decanos, Promotores, per charitatem Christi Domini nostri, per gloriam ejus, & animarum salutem, quibus salvandis debent incumbere, per adventum ejus, ultimumque judicium, ut omni modo eam introducere, & in Diœcesi nostra fovere conentur: quocircà quoties ad ipsos

„ accesserint publicè blasphemantes, concubinarii omnibus noti, meretrices, ebriosi scandalosi, Festorum & Dominicarum dierum violatores, qui manifestas exercent inimicitias, & alii similes peccatores, iis absolutionem non impertiantur, neque ad Sacramentorum participationem admittant, nisi priùs scandalum sustulerint, & publicam satisfactionem peccati gravitati aliquo modo convenientem præstiterint, sive peccatum suum cum dolore confitendo, coram iis, quos scandalo affecerunt, vel etiam coram aliis viris honore dignis: sive aliquid tribuendo ad Ecclesiæ ornatum, ut ita scandalum aliquo modo reparare valeant, ut illis præscriptum fuerit: sive aliquo demùm alio modo scandali magnitudini congruo. Præterea Curatos omnes & Confessarios à nobis approbatos hortamur, ut eodem modo se gerant erga peccatores publicos, neque his indulgentiores sint, propter rationes aliquas mundanas, aut infirmitatem aliquam suo munere minùs dignam.

„ Ubi verò scandalum modum excesserit, nec satis compertum habuerint tunc Parochi, qualem Pœnitentiam imponere debeant, aut qualem pœnitentes subire possint, quemadmodum accidere solet in singularibus certaminibus, divortiis, cognatorum inimicitiis, & aliis hujùscemodi peccatis; iis significabunt Decani, nos id velle priùs scire, quàm quidquam statuant, aut exequantur: idque ipsum à Decanis in similibus casibus servari volumus.

Quæst. 18. Quasnam pœnitentias publicas posset Confessarius injungere in praxi peccatoribus publicis?

Resp. Cum præcipua ratio propter quam imponitur Pœnitentia publica, sit ad medendum scandalo, ut ait Concilium Tridentinum,

oportet ut Confessores rationem habentes, & qualitatis personarum, & peccati commissi, præscribant pœnitentias, quæ clarè ostendant peccatorem sui criminis pœnitere, & curare, ut Deo, & Ecclesiæ per Pœnitentiam à Confessario impositam, satisfaciat. Sic v. g. injungere posset Confessarius, ut qui publicè peccavit, genibus flexis, oculis demissis, & summâ cum modestia vestitus, cereum in manu tenens, aut etiam sine cereo in vestibulo Ecclesiæ, aut ante januam per Missam Parochialem intersit. Ut cuidam processioni nudis pedibus incedat. Ut comitetur sanctissimum Eucharistiæ Sacramentum cùm defertur ad infirmos accenso cereo præ manibus per annum. Ut genuflectat per aliquot horas ante fores Ecclesiæ, & interim hoc corporis habitu recitet Psalmos pœnitentiales die Festo. Posset etiam in Pœnitentiam injungi blasphematori publico, ut coram illis, quos scandalo offendit, dicat se suorum excessuum pœnitere, etiam atque etiam eos deprecans, ut orent Deum pro eo ad obtinendam suorum peccatorum veniam.

Parochus posset etiam præscribere peccatori publico, ut genuflecteret in extrema Ecclesiæ parte tempore Catechismi, seu instructionis familiaris, quam singulis Dominicis inter Missarum solemnia habere debet ad populum juxta mentem Concilii Tridentini, quâ functione peractâ, Parochus, qui de hoc priùs cum pœnitente convenerit, posset adstantibus dicere, talem, v. g. Petrum veniam petere à Deo, & ab Ecclesia pro scandalo dato, & in Pœnitentiam suscepturum talem peregrinationem pedibus, & sic de cæteris, quæ Christiana prudentia suggeret Confessori, qui tamen semper rationem habere debet qua-

litatis criminis commissi, ætatis, sexus, conditionis, infirmitatis, aut constantiæ pœnitentis.

Sic aliquando fecit D. Augustinus in sermone quem habuit ad populum, in quo injunxit Pœnitentiam publicam cuidam Christiano qui astrologiam judicialem exercebat. *Cùm Mathematicus in populo monstraretur;* ait D. Augustinus, *Iste seductus ab inimico, cùm esset fidelis, diu Mathematicus fuit, seductus seducens, deceptus decipiens, illexit, fefellit, multa mendacia locutus est contra Deum.....modò sicut de illo credendum est, horruit mendacium, & multorum hominum interitum: se aliquando à diabolo sensit illectum, convertitur ad Deum pænitens. Putamus, Fratres de magno timore cordis accidisse.....Pœnitens est, non quærit nisi solam misericordiam.......sciatis eum tamen Fratres, olim pulsare ad Ecclesiam ante Pascha. Ante Pascha enim cœpit petere de Ecclesia Christi medicinam; sed quia talis est ars, in qua exercitatus erat, quæ suspecta esset de mendacio atque fallacia, dilatus est ne tentaret, & aliquando tamen admissus est ne periculosiùs tentaretur. Orate pro illo Christum, prorsus hodiernam precem pro illo fundite Domino Deo nostro.*

S. August. in Psal. 61. in fine.

Considerare etiam debet Confessarius, Pœnitentiam quæ levior foret si privata esset, gravem fieri quando publicè fit.

Quæst. 19. Quænam præterea habere debet præ oculis Confessarius, ut imponat pœnitentias convenientes?

S. Carol. Actor. part. 4.

Deve il Confessore sapere li Canoni

Resp. Debent Confessarij secundùm consilium D. Caroli pluribus Actorum suorum locis, & præsertim parte 4. pag. 769. Pœnitentiales Canones scire; licèt enim eos possint, & debeant

debeant prudentiâ suâ moderari, juxta contritionem pœnitentis, habitâ semper ratione qualitatis personæ & aliarum circumstantiarum: nihilominùs tamen utile est eos servare, & tanquam certas regulas sequi, quantùm liceat, & expediens fuerit. Licèt autem Confessarius, non imponat Pœnitentiam juxta antiquos Canones, utile tamen sæpiùs erit eos manifestare Pœnitenti, ut ita Ecclesiæ judicio, peccatorum suorum gravitatem, & quas pro illis meretur pœnas possit percipere, & ita ad majorem contritionem excitari possit, & ad impositam Pœnitentiam faciliùs & promptiùs exequendam.

penitenziali percio che quantunque si possino e debbino moderare ad arbitrio di prudente e discreto Confessore, secondo la cõtritione del penitente, ò la qualità e diversità delle circostanze; nondimeno è bene sempre guardare li sodetti Canoni & a quelli come a regole conformarsi quanto si giudicarà spediente: è quantunque il Confessore non imporrà la penitenza del Canone antico, doverà nondimeno spesse volte manifestarlo al penitente, per indurlo a maggior contritione, & a esseguire tanto piu prontamente la minore penitenza che gli sarà stata ingionta, cavando utilità dalla benignità che hoggi usa seco la Santa Chiesa in mitigar il rigore dell'antica disciplina Ecclesiastica.

COMPENDIUM CANONUM POENITENTIALIUM

Ex Instructione S. Caroli ad Confessores desumptorum, quorum cognitio Parochis & Confessoribus necessaria est.

Contra primum Praeceptum.

QUI Fidem Catholicam deseruerit, Pœnitentiam aget annis decem.

Qui diabolo immolaverit, in Pœnitentia erit annis decem.

Qui aliquam Gentilium superstitionem sequutus fuerit, Pœnitentiam aget annos duos.

Qui comederit ex Sacrificio Paganorum, pœnitens victitabit pane & aquâ dies triginta.

Qui cum Judæo cibum sumpserit, pœnitens erit dies decem, pane & aquâ victitans.

Qui auguriis, & divinationibus servierit, quive incantationes diabolicas fecerit, pœnitens erit annos septem.

Qui Magos consuluerit, in Pœnitentia erit annis quinque.

Qui herbas Medicinales cum incantationibus collegerit, Pœnitentiam aget dies viginti.

Si quis ligaturas, aut fascinationes fecerit, pœnitens erit annos duos per ferias legitimas.

Contra secundùm Præceptum.

Si quis postquam Deo voverit, ad sæculum redierit, Pœnitentiam aget annos decem, quorum tres, in pane, & aquâ.

Quicumque sciens pejeraverit, quadraginta dies in pane, & aqua, & septem sequentes annos pœniteat, & nunquam in testimonium recipiatur.

Qui perjurium in Ecclesia fecerit, Pœnitentiam aget annos decem.

Qui sciens pejerat domini impulsu, pœnitens erit Quadragesimas tres, & ferias legitimas. Dominus autem, quia præcepit, quadraginta dies in pane & aqua, & septem sequentes annos.

Si quis per cupiditatem perjurium fecerit, Quadragesimam in pane & aqua jejunet, & quamdiu vivit omnes sextas ferias; aut Monasterium ingressus jugi se Pœnitentiæ subdat.

Si quis coactus, & necessitate aliqua impulsus perjurium commiserit, in Pœnitentia Quadragesimas tres.

Qui compellit alium, ut falsum juret, quadraginta dies in pane & aqua, & septem annis in Pœnitentia erit.

Si quis jusjurandum quo se Regi, & Domino astrinxerit, violaverit; in Monasterio Pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ suæ.

Si quis jurejurando astrinxerit, ut cum aliquo litiget, nec pacem cum eo habeat; Pœnitentiam aget dies quadraginta in pane, & aqua, per annum à Sacra Communione segregatus, ad Charitatem verò celeriter redeat.

Si quis Deum vel Beatam Virginem, vel aliquem Sanctorum publicè blasphemaverit; præ foribus Ecclesiæ diebus Dominicis septem, in manifesto dum Missarum solemnia agantur

ſtet, & ultimo ex illis diebus, ſine pallio & calceamentis ligatus corrigia circa collum, ſeptemque præcedentibus feriis ſextis, in pane & aqua jejunet: Eccleſiam nullo modo tunc ingreſſurus: recuſans, Eccleſiæ ingreſſu interdicatur: in obitu Eccleſiaſtica ſepulturâ careat.

Contra tertium Præceptum.

Qui opus aliquod ſervile, die Dominico, feſtove fecerit; Pœnitentiam aget tres dies in pane, & aqua.

Qui die Dominico opus terrenum fecerit, dies ſeptem Pœnitentiam aget.

Si quis ante Eccleſiam ſaltationes fecerit, Pœnitentiam aget diebus tribus.

Si quis pranſus Miſſæ interfuerit, pœnitens erit dies tres in pane, & aqua.

Si quis Sacram Communionem ſumpſerit, poſt aliquam, vel minimam deguſtationem: Pœnitentiam aget dies decem in pane, & aqua.

Si quis in Eccleſia confabuletur, cùm divina fiunt, pœnitens erit dies decem in pane, & aqua.

Si quis jejunia à ſancta Eccleſia indicta violaverit: Pœnitentiam aget dies viginti in pane, & aqua.

Qui in Quadrageſima jejunium violaverit, pro uno die, Pœnitentiam aget dies ſeptem.

In Quadrageſima carne, ſine inevitabili neceſſitate veſcens, in Paſcha non communicet, ac præterea à carne abſtineat.

Si quis jejunium quatuor temporum non cuſtodierit: Pœnitens erit dies quadraginta in pane, & aqua.

Contra quartum Preceptum.

Qui Parentibus maledixerit, quadraginta dies pœnitens erit in pane, & aqua.

Qui Parentes injuriâ affecerit, tres annos.

Qui percusserit, annos septem.

Si quis contra Episcopum, & Pastorem insurrexerit, in Monasterio Pœnitentiam aget omnibus diebus vitæ suæ, & omnia bona ejus proscriptione publicentur.

Si quis Episcopi, vel Parochi doctrinam, vel præcepta irrideat, vel subsannet, aget in pane, & aqua Pœnitentiam dies quadraginta.

Contra quintum Preceptum.

Qui Sacerdotem voluntariè occiderit, carne, & vino abstineat cunctis diebus vitæ suæ; quotidie, exceptis Festis, Dominicisque jejunet, non ingrediatur Ecclesiam quinque annis: sed præ ejus foribus stet, & per annos decem non communicet.

Si quis Presbyter, Presbyterum occiderit: Pœnitentiam aget annos viginti octo.

Si quis Patrem, aut Matrem, fratrem, aut sororem occiderit, toto vitæ suæ tempore non suscipiat Corpus Domini, nisi in obitu: abstineat à carne & vino dum vixerit, & jejunet feriis legitimis.

Qui filium suum, vel filiam voluntariè occiderit; extra patriam quinque annis exul fiat, deinceps viginti annis pœniteat.

Si qua mulier spontè abortum fecerit, Pœnitentiam aget tres annos: si nolens quadragesimas tres.

Qui sceleris occultandi causâ filium necaverit: Pœnitentiam aget annos decem.

Qui nolens filium oppresserit, Pœnitentiam aget dies quadraginta: deindè pœnitens

erit tres annos per legitimas ferias.

Cujus parvulus sine Baptismo per negligentiam moritur, tres annos pœniteat.

Qui mortem sibi consciverit: pro eo nulla in Missa commemoratio fiat, & Ecclesiastica sepulturâ careat.

Quæ veneno, aut alio quovis modo, maritum peremerit: Monasterium ingredietur.

Si quis spontè hominem occiderit, ad januam Ecclesiæ semper erit, & in obitu solùm Communionem recipiat.

Si quis per iram subitam, aut per rixam, hominem necaverit; Pœnitentiam aget annos tres.

Si casu homicidium fecerit: Pœnitens erit quadraginta dies, & post quinquennium ad Communionem recipiatur.

Si homicidii auctor fuit ob consilium quod dedit, Pœnitentiam aget annos septem.

Si quis aliquem calumniaverit, vel ei aliquod membrum præciderit: Pœnitentiam aget uno anno per legitimas ferias.

Si quis ictum proximo dederit, nec nocuerit, id est, absque vulnere: tres dies Pœnitentiam aget in pane, & aqua.

Si quis fratri suo, quem oderit, reconciliari non vult: tamdiu in pane, & aqua Pœnitentiam aget, quoad reconcilietur.

Contra sextum Præceptum.

Si solutus cum soluta concubuerit, pœnitens erit annos tres: & quantò sæpiùs, tantò majori Pœnitentiâ afficietur.

Uxor, conscio viro, mœchata, in obitu solùm communicabitur; si dignam Pœnitentiam egerit, post decem annos Sacram Communionem sumat.

Si quis conjugem fornicari consenserit, die-

bus omnibus vitæ in Pœnitentia erit.

Vir solutus si cum alterius uxore adulterium commiserit : Pœnitentiam aget annos quinque, mulier septem.

Si quis maritus semel lapsus est, Pœnitentiam aget annos quinque. Si sæpiùs, omnibus diebus vitæ suæ.

Si quis adolescens cum Virgine peccaverit : Pœnitentiam aget annum unum.

Qui balneum cum fœmina ingressus est: Pœnitentiam aget annos tres: qui concupierit Virginem, quam postea uxorem duxit, Pœnitentiam aget annum unum : si verò non duxit, annos duos.

Vidua quæ stuprum admiserit, Pœnitentiam aget annum totum, & prætereà in altero anno dies jejuniorum.

Cum duabus sororibus fornicatus : Pœnitentiam aget toto vitæ tempore.

Qui incestum minus fecerit : Pœnitens erit annos duodecim.

Quicumque Sacerdos spiritualem filiam violaverit, dignitatis honorem amittet, & perpetuam Pœnitentiam aget.

Qui Monialem violaverit : Pœnitens sit annos decem.

Qui cum brutis coïerit : Pœnitentiâ afficietur annorum decem, & diuturniori etiam pro personæ conditione.

Qui contra naturam coïerit, si servus est, scopis castigabitur, & pœnitebit annos duos; si liber est, & matrimonio junctus, annos decem : si solutus, annos septem : pueri, dies centum.

Quicumque lenocinium exercuerit : Pœnitentiam aget annos duos, & Sacram Communionem non accipiet, nisi in fine vitæ.

Si quæ mulier, cerussa, aliove pigmento se

oblinit, ut aliis viris placeat: Pœnitentiâ afficietur annorum trium.

Qui polluitur ob prava noctu desideria, septem Psalmos recitabit, & dies triginta Pœnitentiam aget.

Contra septimum Praceptum.

Qui furatus est aliquid Ecclesiæ supellectili, tres quadragesimas, cum septem sequentibus annis pœnitebit.

Qui sacras reliquias furatus est, septem quadragesimas jejunabit.

Qui pecuniam Ecclesiasticam furatus est, quadruplum reddet, & pœnitens erit annos septem.

Qui Ecclesiam incenderit, Pœnitentiam aget annos quindecim, similiter qui incendio consenserit.

Si quis sepulchrum violaverit malâ intentione, pœnitens erit annos septem.

Qui decimam sibi retinuerit, aut dare neglexerit, quadruplum restituet, & Pœnitentiam aget dies viginti in pane & aqua.

Qui hospitalis domus administrator, aliquid de administratione subtraxerit, pœnitens erit annos tres.

Qui fregerit noctu alicujus domum, & aliquid ceperit, Pœnitentiam aget annum unum in pane, & aqua.

Si quis furtum de re minori semel, aut bis fecerit, restituta re Pœnitentiam aget annum unum.

Qui rem inventam non reddit, furtum committit, idcircò tanquam de furto Pœnitentiam aget.

Si quis usuras accipit, rapinam facit, ideoque Pœnitentiam aget annis tribus, uno in pane, & aqua.

Omnes hæ Pœnitentiæ pro furto datæ, semper præter restitutionem intelligendæ sunt.

Contra octavum Præceptum.

Qui falsum testimonium præstiterit, toto vitæ tempore Communionem non suscipiet.

Qui falso testimonio consenserit: pœnitens erit annos quinque.

Qui proximo falsum crimen objicit: pœnitentiâ afficietur, ut falsus testis.

Qui proximo detraxerit, pœnitentiam aget dies tres.

Qui falsam stateram, mensuramque adhibuerit, pœnitens erit in pane, & aquæ dies viginti, præter restitutionem.

Falsarius, in pane, & aqua pœnitentiam agat quamdiu vivit.

Si quis facilè detraxerit, falsumque in hoc dixerit, septem diebus jejunabit in pane, & aqua.

Canones Pœnitentiales pro septem peccatis Capitalibus.

Capitalia peccata, quæ principalia etiam vocantur, utpotè è quibus omnia vitia principium habent; sunt Superbia, Vana gloria, Avaritia, Luxuria, Invidia, Ira, Gula, & Acedia seu Pigritia.

Pro Capitali, mortalique crimine, pœnitentia septem annorum indicitur, nisi peccatii gravitas, & personæ status, graviorem, & diuturniorem pœnitentiam requirat.

Pro Capitali crimine, pœnitentiam aget Laïcus annos quatuor; Clericus, quinque; Subdiaconus, sex; Diaconus, septem; Presbyter, decem; Episcopus, duodecim.

Sacerdos imprudenter ebrius factus, pane &

aquâ Pœnitentiam agat dies ſeptem ; ſi per negligentiam , dies quindecim jejunabit ; ſi per contemptum , dies quadraginta.

Diaconus & alii Clerici pro Acedia, pœnitentiam agent ſecundùm judicium Preſbyteri ; Monachus jejunabit menſes tres in pane , & aqua : Clericus , viginti dies : Laïcus graviter redarguetur , & ad Pœnitentiam cogetur per Preſbyterum.

Qui humanitatis gratiâ , alium inebriare impulerit , eum ad bibendum excitando , pœnitentiam aget dies ſeptem. Si per contemptum prohibitionis , dies triginta.

Qui præ ebrietate & crapula , vomitum fecerit : Si Preſbyter aut Diaconus , pœnitentiam agat dies quadraginta. Si Monachus ſit aut Clericus , dies triginta. Si Laïcus , dies quindecim , aut ut legitur in alio Canone , à vino , & carne abſtineat dies tres.

Si quis Gulæ causâ , ante horam legitimam jejunium fregerit , duos dies pœnitentiam aget in pane , & aqua.

Canones Pœnitentiales pro aliis peccatis.

Sacerdos excommunicatus , ſi celebrat , tribus annis pœnitens ſit , per quos in ſingulis hebdomadis abſtinebit à carne & vino ſecunda , quarta , & ſexta feria.

Si Preſbyter in perpetuum depoſitus celebrare audeat , privetur Communione , uſque ad ultimum diem , & in excommunicatione eſt , Viaticum tantùm in fine vitæ ſumens.

Si Preſbyter Guttam ſanguinis Jeſu-Chriſti cadere ſinat in terram ; pœnitentiam aget dies quinginta. Si ceciderit in primam Altaris mappam , dies duos. Si ad ſecundam pervenerit,

dies quatuor; si ad tertiam, dies novem; si ad quartam, dies viginti. Si per inadvertentiam id fecerit, licèt nullum inde malum, aut scandalum ortum sit, tribus mensibus à sui muneris administratione amovetur.

Qui sciens se rebaptizandum curaverit, si quidem per hæresim tale flagitium perpetrarit, Pœnitentiam agat annos septem, tres quadragesimas primi anni jejunet in pane & aquâ, & quarta & sexta feriâ aliorum annorum.

Si propter purificationem se rebaptizandum curaverit, Pœnitentiam aget annos tres, si per ignorantiam, non peccat quidem; nihilominùs non promoveatur ad sacros Ordines, licèt excellens, & eximius videatur.

Si Episcopus, aut Presbyter, aut Diaconus se rebaptizandum curaverit, per totam vitam Pœnitentiam aget.

Clerici, Monachi, & Monachæ sponte suâ per hæreticos rebaptizati, Pœnitentiam agent per annos duodecim.

Presbyter qui clandestinis sponsalibus interfuerit, suspendatur ab officio suo annos tres.

Presbyter qui mortuum Corpus, Altaris Mappis involverit, Pœnitentiam aget annos decem, & menses quinque. Diaconus autem, annos tres, & menses sex.

Qui legata pia Ecclesiæ non solvit, uno anno Pœnitens sit, & per legitimas ferias jejunet.

Qui sui sexus habitum mutaverit, Pœnitentiam aget annos tres, promittens emendationem.

Infirmos & in carcere detentos visitare negligens, Pœnitentiam aget dies decem, pane, & aquâ victitans.

Ut intelligantur hæ Pœnitentiæ per Canones Pœnitentiales impositæ, scire juvat, ut ait

S. Carolus, qui Canones Pœnitentiales collegit in instructionibus datis Confessariis, & à quo eas hausimus, quod tempus Pœnitentiæ antiquitùs exprimebatur per certum dierum numerum, aliquando per quadragesimas, & aliquando per annos.

Cùm Pœnitentia indicebatur per certum dierum numerum, v. g. decem, viginti, aut triginta, jejunari solebat illis diebus sine intermissione in pane & aqua.

Cùm verò indicebatur per quadragesimam, jejunabatur pariter per spatium dierum quadraginta in pane & aqua, & præter id jejunii tempus, sæpè ibant nudis pedibus, non armis, non matrimonio utebantur, nec lineis vestibus, & soli cibum sumebant.

Quod si plures quadragesimæ intra eundem annum indicerentur, redigi solebant ad tres, quarum prima erat ante diem Nativitatis Domini; altera ante Pascha Resurrectionis; tertia ante diem Festum S. Joannis Baptistæ. Per has quadragesimas jejunabat pœnitens pane & aquâ feriis tantùm legitimis, quo nomine intelliguntur feria secunda, quarta, & sexta.

Denique quando Pœnitentia imponebatur ad unum aut plures annos: In unaquaque hebdomada tres dies, id est, secunda feria, quarta, & sexta in pane & aqua pœnitens jejunabat primo anno; feria verò tertia, quinta, & Sabbatho, uti poterat pisciculis, fructibus, oleribus, & leguminibus, & cervisiam bibere. Diebus autem Dominicis, & Festis Nativitatis, Epiphaniæ, & per totam octavam Paschæ jejunare non tenebatur.

Pœnitentia secundi anni talis erat, ut hos duos dies, id est, secunda & quarta feria eodem modo viveret, ac reliquis diebus; sed feria sexta jejunabat in pane, & aqua, & tres

ſervabat quadrageſimas. Si plures præterea eſſent anni Pœnitentiæ, tres tantùm ſervabantur quadrageſimæ.

Quæſt. 20. Numquid dici poſſet, per contrariam conſuetudinem abrogatos eſſe prædictos Canones Pœnitentiales, ac proindè à Confeſſoribus rationem non habendam hujuſmodi Canonum in imponendis Pœnitentiis?

Reſp. S. Carolus oppoſitum ſentit. *Sunt enim*, inquit, *hujuſmodi Canones* quaſi regulæ quædam à quibus cum ad culpæ commiſſæ gravitatem rectè dignoſcendam, tum ad imponendam pro illius ratione veram Pœnitentiam Sacerdotes Confeſſarii ita diriguntur, ut ubi ſingula, & quæ ad peccati magnitudinem, & quæ ad pœnitentis ſtatum, conditionem, ætatem, intimumque cordis contriti dolorem pertinent accuratè perpenderit, tum demùm Pœnitentiam judicio, ac prudentia ſua moderetur.

Ratio eſt, quia cùm dici nullatenùs poſſit, quod Eccleſia à Spiritu ſancto directa & gubernata, aliquid ſtatuere queat abſque ſumma prudentia, nec proinde dici poterit, quod nimiâ uſa fuerit ſeveritate erga priorum ſæculorum Fideles, quando Canones Pœnitentiales ſtatuit. Cùm igitur hujus temporis Fideles ſanctiores non ſint primis Chriſtianis, cùm idem ſit Deus qui offenditur, & idem crimen quod admittitur, æquum eſt, ut idem homo ſatisfaciat eidem Deo, pro eodem crimine, in eadem Eccleſia, eodem modo.

Tolerat quidem gemens Eccleſia, uſum à laxitate invectum, quem nimia præſentium Chriſtianorum introduxit vivendi licentia, & tacet: Mater eſt dolens & afflicta, quæ ſuos gemitus, & ſuſpiria comprimere cogitur, quia profutura non videt, quoniam vix, ac ne

vix quidem, præsentes peccatores pœnitentiis antiquis subjici possunt.

Ex quibus inferre solummodò licet cum D. Carolo, quem in initio responsionis superioris laudavimus, & cum S. Francisco Salesio in suis admonitionibus ad Confessores, cap. 8. Confessarium non debere quidem Pœnitentiam ab antiquis Canonibus præscriptam imponere, ubi videt Pœnitentem minimè paratum, & dispositum ad eam suscipiendam, & tunc satiùs quidem fuerit faciliorem imponere, cùm meliùs sit ut plurimùm pœnitentes cum amore, & benignitate, sine ulla tamen adulatione, quàm cum rigore tractare; nihilominùs tamen antiquos Canones inculcandos esse, monendumque Pœnitentem, pro gravitate criminum suorum, majorem & severiorem Pœnitentiam se mereri, ut impositam cum majori humilitate & devotione suscipiat.

Quæst. 21. Quænam præterea observanda sunt à Confessore in imponendis pœnitentiis?

Resp. Cavere debet, ut ait S. Franciscus Salesius in admonitione sua ad Confessarios loco citato, ne imponat Pœnitentias confusas, & intricatas variis orationum, aliorumque rerum generibus. v. g. ut recitet pœnitens ter orationem Dominicam, Hymnum aliquem, preces, Collectas, Antiphonas, Psalmos, neque varias diversasque debet præscribere actiones. v. g. ut per tres dies eleemosynas largiatur, tribus feriis sextis jejunet, Missam unam celebrari curet, sese quinquies disciplinâ percutiat. Ex hac confusione actionum, & orationum, duo sequuntur incommoda; alterum quod pœnitens eorum obliviscitur, & postea scrupulis angitur; alterum quod plus cogitat quid dicendum, faciendumque sit, quàm de

iis ipsis quæ dicit, & facit, & dum in memoria sua quærit quid faciendum sit, aut in horis quid dicendum, devotionis fervor tepescit, & friget.

CAPUT VIII.

De Ministro Sacramenti Pœnitentiæ.

Quæst. 1. QUISNAM est legitimus Sacramenti Pœnitentiæ Minister?

Resp. De Fide est definitum in Concilio Tridentino, solum Sacerdotem habere authoritatem absolvendi, ut habetur in Decreto Eugenii in Concilio Florentino, ubi sic dicitur: *Minister hujus Sacramenti est Sacerdos, habens authoritatem absolvendi, vel ordinariam, vel ex commissione Superioris.* Verba verò Concilii Tridentini hæc sunt: *Circa Ministrum autem hujus Sacramenti declarat sancta Synodus, falsas esse, & à veritate Evangelii penitùs alienas doctrinas omnes, quæ ad alios quosvis homines præter Episcopos, & Sacerdotes, Clavium Ministerium perniciosè extendunt.* Sess. 14. cap. 6.

Quæst. 2. Sufficit-ne, ut quis sit Sacerdos, ad audiendum validè Confessiones?

Resp. Non sufficit, sed ut possit validè absolvere, præter potestatem Ordinis, quam universi Sacerdotes habent, requiritur potestas Jurisdictionis, ut definivit idem Concilium Tridentinum his verbis: *Hæc Synodus confirmat, nullius momenti absolutionem eam esse debere, quam Sacerdos in eum profert in quem ordinariam aut subdelegatam non habat Jurisdictionem.* Sess. 14. cap. 7.

Quæst. 3. Quinam habent Jurisdictionem in Pœnitentem?

Resp. Episcopi in tota Diœcesi, & Parochi in propria Parochia; sed in aliis Sacerdotibus requiritur expressa Episcopi approbatio ad audiendas Confessiones, ut definivit Concilium Tridentinum his verbis: *Decernit sancta Synodus, nullum etiam Regularem posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nec ad id idoneum reputari, nisi aut Parochiale Beneficium, aut ab Episcopis per examen, si illis videbitur esse necessarium, aut aliàs idoneus judicetur, & approbationem obtineat, Privilegiis & consuetudine quacumque etiam immemorabili non obstantibus.*

Conc. Trid. sess. 23, cap. 15.

Et si Episcopi eos approbent ad certum tempus, aut ad quædam loca, & quasdam tantùm personas; hujusmodi Sacerdotes nullatenùs transire possunt statutos limites: ut enim ait S. Carolus in Concilio Mediolanensi 6. *Episcopus à Confessionibus audiendis suspendat aut omninò amoveat Confessarios etiam Regulares jam approbatos, quos pro sua timorata conscientia religione viderit in eo munere, non ita sincerè integrèque, & cum ædificatione se gerere, quemadmodum & tanti Ministerii illis commissi sanctitas postulat, & animarum salus deposcit, quæ suæ Fidei concredita sunt.*

S. Carol. Concil. Mediol. 6. tit. *Quæ ad Pænit. Sacramentum pertinent.*

Quod probari quoque potest Bullâ Clementis X. quæ incipit *Superna magni*, in qua hæc habentur: „ *Illos autem Religiosos qui ad Confessiones* audiendas idonei generaliter reperti „ fuerint, ab Episcopis, generaliter quoque & indistinctè absque aliqua limitatione temporis „ cæterorumque locorum „ aut generis personarum „ in Diœcesi propria admittendos. Quoad

Bulla Clementis X, anno 1670.

cæteros verò, qui non adeo idonei reperientur, «
si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum «
relinqui ipsos cum limitatâ facultate, prout «
eisdem Ordinariis magis expedire videbitur, «
probare & admittere: Approbatos non posse «
ab eodem qui sic approbavit iterùm examina- «
ri, aut ab eisdem Confessionibus audiendis «
suspendi, seu licentias illis concessas revocari, «
nisi novâ superveniente causâ quæ ipsas Con- «
fessiones concernat; de qua tamen haud ne- «
cessarium esse ut in actis constet; nec eam te- «
neri Episcopum ipsis Regularibus significare, «
sed Sedi Apostolicæ duntaxat, ubi eam sibi «
aperiri postulaverit. Porrò si Regulares cum «
scandalo aut aliàs inhonestè vivant, vel ali- «
quod delictum committant, per quod ratio- «
nabili Episcopi judicio videantur à Confessio- «
nibus suspendendi (in quo ipsius Episcopi con- «
scientiam oneratam esse volumus) nihil obsta- «
re quominùs Episcopus ab eam causam possit «
Regulares à semetipso approbatos suspendere, «
aut repellere à Confessionibus audiendis. Sum- «
marium illius Bullæ reperitur in fine hujus
Tomi quarti.

Quæst. 4. Sacerdotes qui non sunt approbati ad audiendas Confessiones, possunt-ne audire, & absolvere eos, qui peccata tantùm venialia commiserunt?

Resp. Cùm Sacerdotes tam sæculares quàm Regulares nullam habeant potestatem Jurisdictionis, nisi in casu periculi mortis, ut ait Concilium Tridentinum, sequitur eos minimè posse, extra hunc casum, absolvere à peccatis etiam venialibus, quoniam Ecclesia nullam eis concessit unquam ab iis peccatis absolvendi facultatem: quare sacra Concilii Congregatio multos rescindere cupiens abusus, qui in administratione Sacramentorum Eucharis-

tiæ, & Pœnitentiæ irrepserant, qualis est, quando Sacerdos sine ulla Jurisdictione à peccatis venialibus in Sacramento Pœnitentiæ absolvere vult: Decretum edidit Innocentii XI. sanctæ memoriæ authoritate confirmatum, in

Decretum circa Communionem quotidianam 12. Februarii 1679.

„ quo sic habetur: *Non permittant ut* venia-
„ lium Confessio fiat simplici Sacerdoti non ap-
„ probato ab Episcopo aut Ordinario. Si Con-
„ fessarii etiam Regulares, aut quicumque alii
„ secùs egerint: sciant Deo optimo maximo ra-
„ tionem reddituros esse, neque defuturam Epis-
„ coporum & Ordinariorum justam & rigoro-
„ sam animadversionem in contrafacientes, etiam
„ Regulares, etiam Societatis Jesu, facultate
„ ipsis Episcopis & Ordinariis per hoc Decre-
„ tum per Sedem Apostolicam specialiter attri-
„ buta. Et facta de præmissis omnibus, ac de
„ verbo ad verbum relatione, Sanctitas sua pro-
„ bavit, ac præsens Decretum typis dari, ac
„ publicari voluit. Hoc Decretum reperitur integrum in fine hujus Tomi 4.

Quæst. 5. Sacerdotes sæculares, & Regulares, qui habent facultatem absolvendi à casibus sanctæ Sedi reservatis, possunt-ne absolvere à casibus quos sibi reservant Episcopi, absque expressa eorum licentia?

Resp. Certum est eos non posse, ut patet ex Concilio Tridentino. *Neque dubitandum est*,

Sess. 14. cap. 7.

„ inquit, *quando omnia quæ* à Deo sunt, ordi-
„ nata sunt, quin hoc idem Episcopis omnibus
„ in sua cuique Diœcesi, in ædificationem ta-
„ men, non in destructionem, liceat pro illis in
„ subditos tradita supra reliquos inferiores Sa-
„ cerdotes autoritate, præsertim quoad illa qui-
„ bus excommunicationis censura annexa est.
„ Hanc autem delictorum reservationem conso-
„ num est divinæ authoritati, non tantùm in ex-
„ terna politia, sed etiam coram Deo vim ha-

bere. Verumtamen piè admodum, ne hac ipsa « occasione aliquis pereat, in eadem Ecclesiâ « Dei custoditum semper fuit, ut nulla sit reservatio in articulo mortis : atque ideò omnes « Sacerdotes quoslibet pœnitentes à quibusvis « peccatis & censuris absolvere possunt. Extra « quem articulum Sacerdotes cùm nihil possint « in casibus reservatis, id unum pœnitentibus persuadere nitantur, ut ad superiores & legitimos judices pro Beneficio absolutionis accedant. «

Hæc Doctrina Concilii Tridentini clarissimè ac solidissimè tradita & exposita fuit à S. Carolo, qui Concilii mentem penitùs callebat, cùm ejus finem & conclusionem procuraverit, quique ipse Concilio Mediolanensi 3. tit. *De iis quæ ad Pœnit. Sacram. pertinent*, idem ait his verbis: *Caveant ne Confessarii Regulares eorum peccatorum, quorum absolutio Episcopo reservata est, vinculis irretitos pœnitentes absolvant ; quemadmodum à sede Apostolica declaratum est id eis non licere, quavis Privilegiorum suorum authoritate.*

Et in Concilio Mediolanensi 5. eodem tit. ait : *Ab iis verò casibus* proximè promulgatis, « si quis Confessarius cujusvis Ordinis, sine facultate scripta ab Episcopo data, aliquem « absolvere attentarit, excommunicationis pœ- « nam ipso facto subeat. Nec facultatum, Pri- « vilegiorumve jure, quæ cuique, etiam Rosarii, & Cruce signatorum Scolæ, Confratriæ, « Collegiove etiam Laïcorum ; quæve Collegiis, Confratribusve in ea adscriptis, ante vel « post Concilii Tridentini confirmationem con- « cessa sunt, Confessarius, cujusvis Ordinis sit, « ab iis casibus quos sibi Episcopus in sua Diœcesi reservaverit, pœnitentes, sine illius facultate absolvat. Si contra fécerit, suspensio- «

» nem à divinis ipso facto incurrat.

His Concilii Tridentini & Mediolanensis Decretis, possemus addere varia Concilia Ecclesiæ Gallicanæ, qualia sunt quæ decrevit Concilium Rotomagense anno 1581. & Burdigalense anno 1583. & 1624. Bituricense anno 1584. & Narbonense anno 1609. Plura quoque sanctorum Pontificum Decreta his adjungi possunt. Sufficiet autem referre Bullam Clementis X. quâ cætera prædecessorum suorum Decreta confirmata sunt, data anno 1670. quæ incipit *Superna magni*, in qua hæc habentur.

Quantùm ad Casus Sfmo Pontifici reservatos, aut dispensationes in foro Pœnitentiario pro casibus occultis, aut etiam condonationes, videatur Instructio in fine Tomi quinti.

» *Ex facultatibus enim* per Mare magnum, » aliave Privilegia Regularibus cujuscumque Ordinis, instituti, aut Societatis, etiam Jesu, » concessis, factam eis non esse potestatem absolvendi in casibus ab Episcopo sibi reservatis. » Et per confirmationes dictorum Privilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica post sacrum Concilium Tridentinum obtinuerunt, » nequaquam revixisse Privilegia priùs ab eodem Concilio, aut deinde Apostolicis etiam » Decretis sublata, atque extincta, si quæ habebant, absolvendi à casibus Episcopo reservatis. Et habentes facultatem absolvendi ab » omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis, » non ideò à casibus Episcopo reservatis posse » absolvere. Videatur hæc Bulla in fine hujus Tomi.

Quæst. 6. Cùm quis absolutus fuit in articulo mortis ab aliquo casu reservato, aut ab aliqua censura per Sacerdotem qui non habebat casus reservatos, tenetur-ne restitutus in pristinam sanitatem confiteri Presbytero, qui habeat potestatem à talibus casibus absolvendi?

Resp. S. Thomàs propositæ difficultati ita

respondet: *Non oportet quòd absolutus ab excommunicatione in articulo mortis ab eo qui non habet facultatem, ad judicem vadat qui aliàs absolvere potuisset, absolutionem petens, sed satisfactionem offerens.* S. Th. in 4. dist. 10. q. 1. art. 1. q. 2. ad 2.

Quæst. 7. Sacerdotes sæculares aut Regulares qui generaliter in aliqua Diœcesi sunt approbati, possunt-ne virtute hujus generalis approbationis audire Monialium Confessiones?

Resp. Videtur eos non posse, quoniam Religiosæ non possunt confiteri, nisi Sacerdotibus ab Episcopo sibi deputatis, juxta Concilium Oxoniense in Anglia celebratum anno 1222. *Confiteantur etiam*, inquit, *Moniales Sacerdotibus ab Episcopo sibi deputatis.* Concil. Oxoniense. De Confess. Monial. cap. 46.

Quod verbis expressis definitum est in Bulla Clementis X. superiùs citata asserentis: *Religiosos generaliter approbatos* ab Episcopo ad " personarum sæcularium Confessiones audiendas, nequaquam censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subjectarum; sed egere quoad hoc, speciali Episcopi approbatione; atque approbatos pro audiendis Confessionibus Monialium unius Monasterii, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterii. Itidemque Confessores extraordinarios semel deputatos atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice audiendas, haud posse expleta deputatione in vim approbationis hujusmodi illarum Confessiones audire; sed toties ab Episcopo esse approbandos, quoties casus contigerit. Videatur summarium dictæ Bullæ in fine hujus Tomi.

Quod quidem declarat generalem approbationem non sufficere ad audiendas Monialium Confessiones, sed specialem prætereà ad hunc

finem ab Episcopo desiderari, nisi declaret Episcopus, Confessarios omnes approbatos, posse Confessiones etiam Monialium audire; quo casu talem potentiam censetur illis contulisse.

Quæst. 8. Regulares egent-ne approbatione Episcopi, ad audiendas Confessiones Religiosorum sui Ordinis?

Resp. Non videntur tali approbatione indigere; quod probari potest ex Concilio Tridentino his verbis: *Decernit sancta Synodus, nullum etiam Regularem posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nisi aut Parochiale Beneficium habeat, aut ab Episcopis approbationem obtineat.* Ex quibus concludi potest, eos non egere approbatione Episcopi, sed tantùm suorum Superiorum ad audiendas Confessiones Religiosorum sui Ordinis.

Conc. Trid. sess. 23. cap. 15. de Reform.

Deinde Clemens Papa X. in Bulla *Superna magni*, ait, *Cæterum in Monasteriis ac etiam Collegiis, ubi juxta Regularia instituta vivitur, posse tam Prælatos Regulares, quàm Confessores, Regularium eorumdem Monasteriorum seu Collegiorum, audire Confessiones illorum sæcularium, qui inibi sunt verè de familia, & continui commensales, non autem illorum, qui tantùm ipsis deserviunt.*

Quæ quidem verba satis declarant à fortiori, eos sine Episcopi approbatione audire posse Religiosorum suorum Confessiones.

Quæst. 9. Regulares possunt-ne, absque Episcopi approbatione, audire Confessiones Monialium sui Ordinis?

Resp. Certum est, eos non posse; quod quidem satis constat ex Bulla Clementis X. à nobis mox laudata. Tum etiam ex Bulla Gregorii XV. quæ incipit *Inscrutabilis*, in qua sic

habetur : *Confessores, sive Regulares sive sæculares, quomodolibet exempti tam Ordinarii quàm extraordinarii ad Confessiones Monialium etiam Regularibus subjectarum audiendas, nullatenùs deputari valeant; nisi priùs ab Episcopo Diœcesano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant.* Videatur summarium Bullæ Clementis. X. in fine hujus Tomi.

Quæst. 10. Sacerdos generaliter approbatus in una Diœcesi; potest-ne audire in alia Diœcesi Confessionem illius qui ex ea Diœcesi esset, in qua fuit approbatus ? Et Parochus potest-ne similiter audire Confessionem sui subditi, seu Parochialis, ubicumque eum repererit ?

Resp. Sacerdos sæcularis aut Regularis generaliter approbatus in una Diœcesi, nullius Confessionem audire potest extra illam Diœcesim.

Ita expresse definitum legitur in Bulla Clementis X. sæpè à nobis laudata, in qua dicitur : *Religiosos ab Episcopo ad Confessiones sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos, non posse in alia Diœcesi, eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam fuerant approbati.*

Quod quidem conforme videtur Clementinæ, *Dudum de sepulturis*, ubi hæc leguntur : *Magistri, Priores, Provinciales, & Ministri Ordinum Prædicatorum eligere studeant personas sufficienter idoneas, vitâ probatas, discretas, modestas, atque peritas, ad tam salubre Ministerium & Officium exequendum : quas sic ab ipsis electas repræsentent vel faciant præsentari Prælatis, & de eorum licentia, gratia, & beneplacito in civitatibus*

& Diœcesibus eorumdem hujusmodi personæ sic electæ, Confessiones confiteri sibi volentium audiant; extra civitates & Diœceses in quibus fuerint deputatæ, Confessiones nullatenùs audituræ.

Videtur aliter dicendum de Parocho quod validè possit audire Confessionem sui Parochiani, ubicumque eum invenerit, modo id sine scandalo fieri possit.

Ratio est, quia cùm Parochus habeat Jurisdictionem Ordinariam in suos Parochianos, potest hanc exercere ubicumque eos invenerit, in rebus quæ fiunt sine strepitu Judicii, qualis est Confessio: Enim verò Canon *Omnis utriusque sexus*, Concilii Lateranensis, asserit solùm Fideles semel in anno, teneri confiteri peccata sua Parocho suo, non determinando locum ubi debeant confiteri: attamen Parochi non id debent temerè facere, & tutius est obtinere approbationem Episcopi in cujus Diœcesi vult audire Confessionem alicujus de sua Parochia.

Quæst. II. Parochi possunt-ne vocare alios Parochos, aut alios Vicarios ad audiendas Confessiones suorum subditorum?

Resp. Non possunt, nisi in casu, quo Parochi illi aut Vicarii generaliter essent in tali Diœcesi approbati, aut Episcopus significasset se Parochis concedere, ut ita agerent; quia tunc censeretur dedisse hanc facultatem audiendi Confessiones. Patet ex Concilio Tridentino supra citato, cùm enim determinaverit, *Nullum Sacerdotem posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nisi aut Parochiale Beneficium habeat, aut ab Episcopis approbationem obtineat*, decrevit consequenter, non posse Parochum audire Confessiones extra suam Parochiam absque approbatione

approbatione Episcopi, cùm in hoc casu titulus Beneficii, illi non tribuat Jurisdictionem, quam debet consequenter ab Episcopo obtinere.

Quare S. Carolus ait: *Quòd in nostris Sacramenti Pœnitentiæ instructionum additionibus cautum est, ut tempore Paschali Parochi aliorum Parochorum Ministerio ad Confessiones Parochialium suorum audiendas uti possint, id de Parochis tantummodò intelligi declaramus, quibus extra Parochiæ propriæ fines ad audiendas Confessiones probatis, scripta facultas data est.* S.Carol. Act. p. 2. in 11. Synodo.

Et sanè grave oriretur incommodum, si Sacerdotes Parochi in aliqua parva Parochia, quæ tantas non exigit notitias, jus haberent, absque Episcopi approbatione; audiendi Confessiones in Parochia multò ampliori, quæ majores notitias postulat ad hoc munus ritè obeundum.

Quæst. 12. Quomodo se gerere debet Confessarius qui per inadvertentiam aut ignorantiam, absolvit Pœnitentem à casu reservato, non obtenta facultate à Superioribus?

Resp. Egregiè respondet S. Antoninus, dum ait: *Nota, quòd quicumque absolvit aliquem ab aliquo peccato in casu in quo non potest, sive quia reservatus est Episcopo; sive quia nullam habet potestatem aut autoritatem; quamvis graviter peccet, præcipuè quando absolvit scienter, vel etiam ex ignorantia juris crassa, non tamen censuram aliquam seu excommunicationem ex hoc incurrit, sive sit Clericus sæcularis sive Religiosus dictus absolvens. Sed tenetur illum quem sic absolvit, advisare de errore suo, si cognoscit, vel potest invenire. Ille tamen quoad Deum excusatur, dum hoc ignorat.* S. Anton. 3. p. tit. 17. cap. 3.

CAPUT IX.

Quomodo se gerere debet Confessarius erga personas sibi ignotas.

Quæst. 1. CONFESSARIUS tenetur-ne interrogare suos pœnitentes ?

Resp. Qualitas Medici, quam Concilia & sancti Patres tribuunt Confessariis declarat eorum obligationem, in interrogandis pœnitentibus, non solùm de peccatis, in quæ potuerunt incidere ab ultima Confessione, sed etiam circa Confessiones præcedentes, quoties adest aliquod dubitandi motivum, utrum sufficienter peccata sua declaraverint, aut quòd aliquod vitium fuerit in Confessionibus præteritis, cùm sit medium necessarium, ad medelam ipsis afferendam. Quare legimus in libro de vera & falsa Pœnitentia, cap. 10. qui Divo Augustino tribuitur: *Diligens igitur inquisitor, & subtilis investigator, sapienter, & quasi astutè interroget à peccatore, quod forsitan ignorat, vel verecundiâ velit occultare; cognito itaque crimine, varietates ejus non dubitet investigare, & locum, & tempus, &c.*

Can. *Qui vult.* De Pœnit. dist. 6.

Quare, ut ait Divus Thomas: *Sacerdos debet perscrutari conscientiam peccatoris in Confessione, quasi Medicus vulnus, & Judex causam: Quia frequenter, quæ pro confusione confitens taceret, interrogatus revelat.*

S. Th. in 4. sentent. dist. 19. in expositione textûs.

Quæst. 2. Quomodo se gerere debet Confessarius in his interrogationibus ?

Resp. Ex Angelico Doctore ibidem: *In interrogationibus* faciendis tria sunt attendenda.
» Primò, ut quilibet peccator interrogetur de
» peccatis quæ consueverunt in hominibus illius

conditionis abundare: non enim oportet, quòd à milite quæratur de peccatis Clericorum aut Religiosorum: aut è converso. Secundò, ut non fiat explicita interrogatio de peccatis, nisi de illis quæ omnibus manifesta sunt; de aliis autem adinventionibus peccatorum, ita debet à longinquo fieri interrogatio, ut si commisit, dicat; si non commisit, non addiscat. Tertiò, ut de peccatis præcipuè carnalibus non descendat nimis ad particulares circumstantias, quia hujusmodi delectabilia quantò magis in speciali considerantur, magis concupiscentiam nata sunt movere, ut dicitur in 3. Ethic. Et ideo potest contingere, ut Confessor talia quærens, & sibi & confitenti noceat. Quare ubi speciem peccati, & circumstantias magis aggravantes detexerit, non ampliùs Pœnitentem interrogare debet.

Quæst. 3. Quomodo se gerere debet Confessarius erga pueros?

Resp. Prudenter faciet, si fideliter sequatur, quod tradit S. Carolus, qui ait: *Laudabilem esse consuetudinem*, ut parvuli quinque aut sex annos nati, ad Confessionem accedant, quia tunc incipiunt paulatim addiscere, seque assuefacere huic Sacramento. Nihilominùs tamen Confessarius non debet Sacramentalem absolutionem impendere iis, qui materiam non adhibent huic Sacramento necessariam, quique per ætatem nondum ejus sunt capaces: instrui quoque debent summa cum cura à septimo & octavo anno, ubi capaces primùm incipiunt esse, de necessitate, & effectis Sacramenti Pœnitentiæ, & de modo accedendi ad hoc Sacramentum.

S. Carol. Actor. part. 4. Instruct. Confess.

E santa usanza di far venire li putti e putte, quantunque non passino cinque ò sei anni, a uno a uno inanzi al Confessore; accio che comincino, & a poco a poco vadino instruendosi & introducendosi nella cognizione e poi nell'uso di questo Sacramento. Devono nondimeno i Sacerdoti esser avvertiti di non dare l'assoluzione Sacramentale a quelli, ne quali non si vede

materia d'assolutione, ne tanto uso di raggione, che si possa giudicare che siano capaci di questo Sacramento : & usaranno particolar diligenza d'instruire li putti e putte, come sono arrivati alli sette ò otto anni, secondo la capacità loro, della necessità e virtù di questo Sacramento, e modo di venire ad esso.

Quæst. 4. Quomodo se gerere debet Confessarius circa personas rudes, quæ nesciunt confiteri, & ignorant præcipua Fidei Mysteria?

Resp. Debet ipsos instruere cum Christiana charitate, & patientia de Principiis Religionis, quæ scire tenentur, & si tunc non vacat, differre ad tempus opportunum, ut meliùs erudiat, simulque ipsis ostendat, eos sibi ipsi graviter nocuisse negligentes ea addiscere, quæ necessaria sunt ad salutem, & debet statim ipsis injungere ut Catechesi frequenter intersint : attamen non debet ipsos absolvere, si carent sufficienti notitiâ præcipuorum Fidei Mysteriorum; quia, ut ait Divus Thomas, *Tam majores, quàm minores tenentur habere fidem explicitam de Mysteriis Christi.*

S. Thomas. 2. 2. q. 2. a. 7. in corp.

Et ut ait S. Carolus, ubi Confessor repererit pœnitentem suum præcipua hæc ignorare Mysteria, neque dispositum ita esse, ut ea quamprimùm addiscat, ei absolutionem minimè debet impendere, licèt velle videatur ea doceri Mysteria, si olim à Confessario excitatus fuerit aut in particulari à Parocho suo, ut ea addisceret, quæ singula interrogare debet Confessarius, si sufficientem pœnitens non adhibuerit diligentiam, ut ea sciret : & in illis casibus debet illum exhortari ut Confessionem generalem faciat.

S. Carol. Act. eor. part. 4. Instruct. Confessor.

Perche dunque ogniuno è obligato, sotto pena di peccato mortale, a sapere tutti quelli articoli del Simbolo Apostolico, che sono solennizati dalla Santa Chiesa, e quali siano, almeno quanto alla sostanza, e li comandamenti di Dio e della Santa Chiesa; per questo, trovando il Confessore, che il Penitente non sappia le sopradette cose, si non sarà disposto a impararle

quanto prima, non deve assolverlo, ne quando si esibisca pronto di farlo, si essendo stato ammonito, non l'hà fatto.

Praxis contraria damnata est ab Innocentio XI. in Decreto contra 65. propositiones dato die 2. Martii 1679. quo duæ sequentes propositiones sunt damnatæ.

64. Propositio damnata.

Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantiâ Mysteriorum Fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysteria sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Nostri Jesu-Christi.

65. Propositio damnata.

Sufficit illa Mysteria semel credidisse.

Quæst. 5. Qua ratione Patres & Matresfamilias monere debet Confessarius?

Resp. Interrogare eos debet, si curam habeant filiorum & domesticorum suorum; si eos instruant, aut instrui faciant de rebus ad salutem necessariis; utrum omni cum diligentia studeant, ut eorum curæ commissi servent mandata Dei, & Ecclesiæ. Quoniam, ut ait D. Paulus: *Si quis suorum, & maximè domesticorum, curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.* (1. ad Timoth. cap. 5. v. 8.) Si è contrario eos ad peccandum inducant, cogendo ut Festis diebus, ac Dominicis laborent, seu non dando tempus, ut Missæ Sacrificio intersint; si permittant, aut occasionem dent ullam, ut non observent jejunia ab Ecclesia præcepta: & in his omnibus casibus, secundùm D. Carolum, Act. p. 4. in Instructione Confessorum, eos Confessarius non debet absolvere, nisi emendationem polliceantur, & promittant deinceps, majorem se familiæ suæ curam habituros: neque verò hæc ipsa sufficit promissio, si jam à Confessoribus de talibus moniti fuerint, aut etiam à Parochis, nec se correxerint: tunc differri debet

absolutio, donec inceperint se corrigere, novæque vitæ indicia dare: interrogare quoque eos debet si filios suos removeant à sæculi pompis, quibus in Baptismo renunciarunt? an è contra passi sint, ut supra conditionem se ornent? an eorum filiæ indecenter indutæ incedant, nudoque collo & pectore, quo casu mortaliter peccant, secundùm S. Carolum. Neque possunt allegare patriæ consuetudinem, quia, ut ait S. Antoninus, 2. p. tit. 4. cap 5. §. 3. *Valde turpis & impudicus est talis usus; & ideo non servandus.* Utrùm sinant filios suos frequentare choreas, comœdias, & perniciosos hujusmodi cœtus, qui teste Tertulliano, *De spectaculis*, cap. 17. *Privatum sunt consistorium impudicitiæ.* Vide quæ diximus, Tomo 5. Tract. 5. cap. 2. q. 6. & 11. & Tract. 4. cap. 2. q. 4.

S. Carol. Act. p. 1. in Conc. Provinc. 3.

Quod quidem agnovit S. Carolus cùm dixit in Concilio suo Provinciali 3. *Quoniam usu nimis compertum est depravatis his temporibus & moribus, ad choreas, tripudia, saltationes, & id genus alia nunquam ferè sine multis, & iis quidem gravissimis Dei offensionibus conveniri, idque tum ob turpes cogitationes, obscenè dicta, inhonestas actiones, morum corruptelas, & perniciosas ad omnia opera carnis illecebras illis perpetuò conjunctas, &c.*

S. August. de verb. Domini. Serm. 18.

Confessarius illis absolutionem in talibus casibus denegare debet, nisi illos videat, verè ad emendationem paratos, & polliceantur se non ampliùs in familiis suis talia permissuros peccata juxta Divi Augustini verba: *Nec tamen negligentes sitis in corrigendis vestris, ad curam scilicet vestram quoquo modo pertinentibus; monendo, docendo, hortando, terrendo, quibuscumque modis potestis, agite.*

Quia verò Patres, & Matres-familias, sæpè damnationem incurrunt, propter aviditatem amplificandæ domûs, & congerendi divitias, ut filios extollant, quod infinita ferè parturit mala, Confessores hac de re interrogare eos debent, ac scire si nimia rerum temporalium cura, eos non cogat negligere ea, quæ ad salutem pertinent; si aliquos ex liberis suis invitos aut reluctantes in Monasterium detrudant, aut ad Sacerdotium promoveri faciant, non consideratâ priùs Dei vocatione, nec habita ratione talentorum, quæ ad hæc vitæ genera requiruntur, ut alios ditiores efficiant. Vide quæ diximus, Tomo 5. Tract. 5. cap. 1. q. 8. Et Tomo 2. Tract. 2. cap. 3. q. 11.

Tandem moneant desiderium illud opum pro liberis congregandarum, esse periculosissimam tentationem, quæ Patribus familias accidere solet, juxta id quod dixit Apostolus: *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem: Radix enim omnium malorum est cupiditas.* Et Dominus Noster Jesus-Christus in Evangelio ait: *Qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.*

1. ad Timoth. cap. 6. v. 9.

Lucæ 14. v. 33.

Quod explicans venerabilis Beda ait: *Distat sanè inter renuntiare omnibus, & relinquere omnia: paucorum enim perfectiorumque est relinquere omnia, curas mundi postponere, solis desideriis æternis inhiare. Cunctorum autem fidelium est renunciare omnibus quæ possideret, hoc est, sic tenere quæ mundi sunt, ut tamen per ea non teneantur in mundo: habere rem temporalem in usu, æternam in desiderio: sic terrena gerere, ut tamen totâ mente ad cælestia tendant.*

S. Beda in Homil. æstivali de Sanctis Homil. de uno Martyre. Lucæ 14.

Quæst. 6. Faciendæ ne sunt aliquæ interrogationes divitibus?

Resp. Interrogari debent in primis circa duo eleemosynæ præcepta, quæ à paucis observantur. Alterum consistit in superfluo, quod erogari debet in pauperes, ut ait Apostolus: *Divitibus hujus sæculi præcipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum; sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundè: bene agere, divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thezaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant vitam æternam.* Idem præcipit Dominus noster Jesus-Christus in Evangelio, dum ait: *Quod superest, date eleemosynam.*

1. ad Timoth. cap. 6. v. 17.

Luc. cap. 11.

Alterum præceptum obligat, ut largiamur etiam ex iis ipsis, quæ aliquo modo ad statum nostrum necessaria sunt, quando videmus pauperes in extrema necessitate, ut communiter asserunt sancti Patres; sanctus Basilius in Homilia de divite ait: *Quod dives iste damnatus est, quia nesciebat, se ex præcepto teneri superflua distribuere in pauperes.*

Et Divus Thomas ait: *Sic ergo dare eleemosynam de superfluo est in præcepto, & dare eleemosynam ei, qui est in extrema necessitate: aliàs autem eleemosynas dare est in consilio.*

S. Th. 2. 2. q. 32. art. 5. in corp.

Et idem Doctor explicans quandonam obligat præceptum de eleemosyna, sic docet: *Obligat præceptum de eleemosynis faciendis, quando apparent signa probabilia extremæ necessitatis futuræ, nisi ei subveniatur, ut cùm aliquis videt alios impotentes vel pigros ad subveniendum, & pauperem indigentem cibo & potu & aliis vitæ necessariis: non enim expectanda est ultima necessitas. Qui habue-*

S. Tho. in 4. sent. dist. 15. q. 2. art. 1. q. 4. ad 4.

rit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?

Quæst. 7. Quid agere debet Confessarius cum iis, qui versantur in aliqua proxima peccati mortalis occasione, & asserunt fieri non posse, ut illam dimittant?

Resp. Debet primò illis exponere, quòd dum agitur de salute, omnia tentanda sunt, omnia sunt suscipienda, nihil omittendum: tùm enim Evangelium obligat, ut ab iis etiam rebus, quæ maximè necessariæ videntur, recedamus, cùm in sensu morali dicit: *Si oculus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te: expedit enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quàm totum Corpus tuum mittatur in gehennam; & si dextera manus tua scandalizat te, abscinde eam, & projice abs te.* Quin etiam ipsa despicienda vita est, ut salus æterna comparetur; quare si pœnitens velit æternam mortem effugere, omnia forti & generoso animo dissolvenda sunt vincula, licèt aliquo modo videantur necessaria, ut animæ salutem assequatur, cujus pretium æstimari nequit. Matth. cap. 5. v. 29.

Ita sanctus Joannes Chrysostomus explicat hunc Evangelii locum, dum ait: *Etsi tantùm aliquem diligas, ut eo dextri oculi utaris vice: aut ita tibi quempiam esse utilem putes, ut eum dextra manus habeas loco: & hi tamen animæ tuæ fortassis incommendent, etiam istos à te abscinde, & quidem vim sermonis observa; non enim dixit: à talium societate discede; sed maximam separationem indicans, erue, ac projice abs te.* S. Joan. Chrysost. Homil. 17. in Matth.

Ostendendum etiam est huic pœnitenti, quòd si dimittenda foret hæc occasio ad obti-

& Diœcesibus eorumdem hujusmodi personæ sic electæ, Confessiones confiteri sibi volentium audiant; extra civitates & Diœceses in quibus fuerint deputatæ, Confessiones nullatenùs audituræ.

Videtur aliter dicendum de Parocho quod validè possit audire Confessionem sui Parochiani, ubicumque eum invenerit, modo id sine scandalo fieri possit.

Ratio est, quia cùm Parochus habeat Jurisdictionem Ordinariam in suos Parochianos, potest hanc exercere ubicumque eos invenerit, in rebus quæ fiunt sine strepitu Judicii, qualis est Confessio: Enim verò Canon *Omnis utriusque sexus*, Concilii Lateranensis, asserit solùm Fideles semel in anno, teneri confiteri peccata sua Parocho suo, non determinando locum ubi debeant confiteri: attamen Parochi non id debent temerè facere, & tutius est obtinere approbationem Episcopi in cujus Diœcesi vult audire Confessionem alicujus de sua Parochia.

Quæst. II. Parochi possunt-ne vocare alios Parochos, aut alios Vicarios ad audiendas Confessiones suorum subditorum?

Resp. Non possunt, nisi in casu, quo Parochi illi aut Vicarii generaliter essent in tali Diœcesi approbati, aut Episcopus significasset se Parochis concedere, ut ita agerent; quia tunc censeretur dedisse hanc facultatem audiendi Confessiones. Patet ex Concilio Tridentino supra citato, cùm enim determinaverit, *Nullum Sacerdotem posse Confessiones sæcularium, etiam Sacerdotum, audire, nisi aut Parochiale Beneficium habeat, aut ab Episcopis approbationem obtineat*, decrevit consequenter, non posse Parochum audire Confessiones extra suam Parochiam absque approbatione

approbatione Episcopi, cùm in hoc casu titulus Beneficii, illi non tribuat Jurisdictionem, quam debet consequenter ab Episcopo obtinere.

Quare S. Carolus ait: *Quòd in nostris Sacramenti Pœnitentiæ instructionum additionibus cautum est, ut tempore Paschali Parochi aliorum Parochorum Ministerio ad Confessiones Parochialium suorum audiendas uti possint, id de Parochis tantummodò intelligi declaramus, quibus extra Parochiæ propriæ fines ad audiendas Confessiones probatis, scripta facultas data est.* S. Carol. Act. p. 2. in 11. Synodo.

Et sanè grave oriretur incommodum, si Sacerdotes Parochi in aliqua parva Parochia, quæ tantas non exigit notitias, jus haberent, absque Episcopi approbatione, audiendi Confessiones in Parochia multò ampliori, quæ majores notitias postulat ad hoc munus ritè obeundum.

Quæst. 12. Quomodo se gerere debet Confessarius qui per inadvertentiam aut ignorantiam, absolvit Pœnitentem à casu reservato, non obtenta facultate à Superioribus?

Resp. Egregiè respondet S. Antoninus, dum ait: *Nota, quòd quicumque absolvit aliquem ab aliquo peccato in casu in quo non potest, sive quia reservatus est Episcopo; sive quia nullam habet potestatem aut autoritatem; quamvis graviter peccet, præcipuè quando absolvit scienter, vel etiam ex ignorantia juris crassa, non tamen censuram aliquam seu excommunicationem ex hoc incurrit, sive sit Clericus sæcularis sive Religiosus dictus absolvens. Sed tenetur illum quem sic absolvit, advisare de errore suo, si cognoscit, vel potest invenire. Ille tamen quoad Deum excusatur, dum hoc ignorat.* S. Anton. 3. p. tit. 17. cap. 3.

CAPUT IX.

Quomodo se gerere debet Confessarius erga personas sibi ignotas.

Quæst. I. CONFESSARIUS tenetur-ne interrogare suos pœnitentes?

Resp. Qualitas Medici, quam Concilia & sancti Patres tribuunt Confessariis declarat eorum obligationem, in interrogandis pœnitentibus, non solùm de peccatis, in quæ potuerunt incidere ab ultima Confessione, sed etiam circa Confessiones præcedentes, quoties adest aliquod dubitandi motivum, utrum sufficienter peccata sua declaraverint, aut quòd aliquod vitium fuerit in Confessionibus præteritis, cùm sit medium necessarium, ad medelam ipsis afferendam. Quare legimus in libro de vera & falsa Pœnitentia, cap. 10. qui Divo Augustino tribuitur: *Diligens igitur inquisitor, & subtilis investigator, sapienter, & quasi astutè interroget à peccatore, quod forsitan ignorat, vel verecundiâ velit occultare; cognito itaque crimine, varietates ejus non dubitet investigare, & locum, & tempus, &c.*

Can. *Qui vult.* De Pœnit. dist. 6.

Quare, ut ait Divus Thomas: *Sacerdos debet perscrutari conscientiam peccatoris in Confessione, quasi Medicus vulnus, & Judex causam: Quia frequenter, quæ pro confusione confitens taceret, interrogatus revelat.*

S. Th. in 4. sentent. dist. 19. in expositione textûs.

Quæst. 2. Quomodo se gerere debet Confessarius in his interrogationibus?

Resp. Ex Angelico Doctore ibidem: *In interrogationibus* faciendis tria sunt attendenda. » Primò, ut quilibet peccator interrogetur de » peccatis quæ consueverunt in hominibus illius

conditionis abundare: non enim oportet, quòd à milite quæratur de peccatis Clericorum aut Religiosorum: aut è converso. Secundò, ut non fiat explicita interrogatio de peccatis, nisi de illis quæ omnibus manifesta sunt; de aliis autem adinventionibus peccatorum, ita debet à longinquo fieri interrogatio, ut si commisit, dicat; si non commisit, non addiscat. Tertiò, ut de peccatis præcipuè carnalibus non descendat nimis ad particulares circunstantias, quia hujusmodi delectabilia quantò magis in speciali considerantur, magis concupiscentiam nata sunt movere, ut dicitur in 3. Ethic. Et ideo potest contingere, ut Confessor talia quærens, & sibi & confitenti noceat. Quare ubi speciem peccati, & circunstantias magis aggravantes detexerit, non ampliùs Pœnitentem interrogare debet.

Quæst. 3. Quomodo se gerere debet Confessarius erga pueros?

Resp. Prudenter faciet, si fideliter sequatur, quod tradit S. Carolus, qui ait: *Laudabilem esse consuetudinem*, ut parvuli quinque aut sex annos nati, ad Confessionem accedant, quia tunc incipiunt paulatim addiscere, seseque assuefacere huic Sacramento. Nihilominùs tamen Confessarius non debet Sacramentalem absolutionem impendere iis, qui materiam non adhibent huic Sacramento necessariam, quique per ætatem nondum ejus sunt capaces: instrui quoque debent summa cum cura à septimo & octavo anno, ubi capaces primùm incipiunt esse, de necessitate, & effectis Sacramenti Pœnitentiæ, & de modo accedendi ad hoc Sacramentum.

S. Carol. Actor. part. 4. Instruct. Confess.

E santa usanza di far venire li putti e putte, quantunque non passino cinque ò sei anni, a uno a uno inanzi al Confessore; accio che comincino, & a poco a poco vadino instruendosi & introducendosi nella cognizione e poi nell'uso di questo Sacramento. Devono nondimeno i Sacerdoti esser avvertiti di non dare l'assoluzione Sacramentale a quelli, ne quali non si vede

materia d'assolutione, ne tanto uso di raggione, che si possa giudicare che siano capaci di questo Sacramento : & usaranno particolar diligenza d'instruire li putti e putte, come sono arrivati alli sette ò otto anni, secondo la capacità loro, della necessità e virtù di questo Sacramento, e modo di venire ad esso,

Quæst. 4. Quomodo se gerere debet Confessarius circa personas rudes, quæ nesciunt confiteri, & ignorant præcipua Fidei Mysteria?

Resp. Debet ipsos instruere cum Christiana charitate, & patientia de Principiis Religionis, quæ scire tenentur, & si tunc non vacat, differre ad tempus opportunum, ut meliùs erudiat, simulque ipsis ostendat, eos sibi ipsi graviter nocuisse negligentes ea addiscere, quæ necessaria sunt ad salutem, & debet statim ipsis injungere ut Catechesi frequenter intersint : attamen non debet ipsos absolvere, si carent sufficienti notitiâ præcipuorum Fidei Mysteriorum ; quia, ut ait Divus Thomas, *Tam majores, quàm minores tenentur habere fidem explicitam de Mysteriis Christi.*

S. Thomas. 2. 2. q. 2. a. 7. in corp.

Et ut ait S. Carolus, ubi Confessor repererit pœnitentem suum præcipua hæc ignorare Mysteria, neque dispositum ita esse, ut ea quamprimùm addiscat, ei absolutionem minimè debet impendere, licèt velle videatur ea doceri Mysteria, si olim à Confessario excitatus fuerit aut in particulari à Parocho suo, ut ea addisceret, quæ singula interrogare debet Confessarius, si sufficientem pœnitens non adhibuerit diligentiam, ut ea sciret : & in illis casibus debet illum exhortari ut Confessionem generalem faciat.

S. Carol. Actor. part. 4. Instruct. Confessor.

Perche dunque ogniuno è obligato, sotto pena di peccato mortale, a sapere tutti quelli articoli del Simbolo Apostolico, che sono solennizati dalla Santa Chiesa, e quali siano, almeno quanto alla sostanza, e li comandamenti di Dio e della Santa Chiesa; per questo, trovando il Confessore, che il Penitente non sappia le sopradette cose, si non sarà disposto a impararle

quanto prima, non deve assolverlo, ne quando si esibisca pronto di farlo, si essendo stato ammonito, non l'hà fatto.

Praxis contraria damnata est ab Innocentio XI. in Decreto contra 65. propositiones dato die 2. Martii 1679. quo duæ sequentes propositiones sunt damnatæ.

64. Propositio damnata.

Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantiâ Mysteriorum Fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysteria sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini Nostri Jesu-Christi.

65. Propositio damnata.

Sufficit illa Mysteria semel credidisse.

Quæst. 5. Qua ratione Patres & Matresfamilias monere debet Confessarius?

Resp. Interrogare eos debet, si curam habeant filiorum & domesticorum suorum; si eos instruant, aut instrui faciant de rebus ad salutem necessariis; utrum omni cum diligentia studeant, ut eorum curæ commissi servent mandata Dei, & Ecclesiæ. Quoniam, ut ait D. Paulus: *Si quis suorum, & maximè domesticorum, curam non habet, fidem negavit, & est infideli deterior.* 1. ad Timoth. cap. 5. v. 8. Si è contrario eos ad peccandum inducant, cogendo ut Festis diebus, ac Dominicis laborent, seu non dando tempus, ut Missæ Sacrificio intersint; si permittant, aut occasionem dent ullam, ut non observent jejunia ab Ecclesia præcepta: & in his omnibus casibus, secundùm D. Carolum, Act. p. 4. in Instructione Confessorum, eos Confessarius non debet absolvere, nisi emendationem polliceantur, & promittant deinceps, majorem se familiæ suæ curam habituros: neque verò hæc ipsa sufficit promissio, si jam à Confessoribus de talibus moniti fuerint, aut etiam à Parochis, nec se correxerint: tunc differri debet

absolutio, donec inceperint se corrigere, novæque vitæ indicia dare: interrogare quoque eos debet si filios suos removeant à sæculi pompis, quibus in Baptismo renunciarunt? an è contra passi sint, ut supra conditionem se ornent? an eorum filiæ indecenter indutæ incedant, nudoque collo & pectore, quo casu mortaliter peccant, secundùm S. Carolum. Neque possunt allegare patriæ consuetudinem, quia, ut ait S. Antoninus, 2. p. tit. 4. cap 5. §. 3. *Valde turpis & impudicus est talis usus; & ideo non servandus.* Utrùm sinant filios suos frequentare choreas, comœdias, & perniciosos hujusmodi cœtus, qui teste Tertulliano, *De spectaculis*, cap. 17. *Privatum sunt consistorium impudicitiæ.* Vide quæ diximus, Tomo 5. Tract. 5. cap. 2. q. 6. & 11. & Tract. 4. cap. 2. q. 4.

S. Carol. Act. p. 1. in Conc. Provinc. 3.

Quod quidem agnovit S. Carolus cùm dixit in Concilio suo Provinciali 3. *Quoniam usu nimis compertum est depravatis his temporibus & moribus, ad choreas, tripudia, saltationes, & id genus alia nunquam ferè sine multis, & iis quidem gravissimis Dei offensionibus conveniri, idque tum ob turpes cogitationes, obscenè dicta, inhonestas actiones, morum corruptelas, & perniciosas ad omnia opera carnis illecebras illis perpetuò conjunctas, &c.*

S. August. de verb. Domini. Serm. 18.

Confessarius illis absolutionem in talibus casibus denegare debet, nisi illos videat, verè ad emendationem paratos, & polliceantur se non ampliùs in familiis suis talia permissuros peccata juxta Divi Augustini verba: *Nec tamen negligentes sitis in corrigendis vestris, ad curam scilicet vestram quoquo modo pertinentibus; monendo, docendo, hortando, terrendo, quibuscumque modis potestis, agite.*

Quia verò Patres, & Matres-familias, sæpè damnationem incurrunt, propter aviditatem amplificandæ domûs, & congerendi divitias, ut filios extollant, quod infinita ferè parturit mala, Confessores hac de re interrogare eos debent, ac scire si nimia rerum temporalium cura, eos non cogat negligere ea, quæ ad salutem pertinent; si aliquos ex liberis suis invitos aut reluctantes in Monasterium detrudant, aut ad Sacerdotium promoveri faciant, non consideratâ priùs Dei vocatione, nec habita ratione talentorum, quæ ad hæc vitæ genera requiruntur, ut alios ditiores efficiant. Vide quæ diximus, Tomo 5. Tract. 5. cap. 1. q. 8. Et Tomo 2. Tract. 2. cap. 3. q. 11.

Tandem moneant desiderium illud opum pro liberis congregandarum, esse periculosissimam tentationem, quæ Patribus familias accidere solet, juxta id quod dixit Apostolus: *Qui volunt divites fieri, incidunt in tentationem, & in laqueum diaboli, & desideria multa inutilia & nociva, quæ mergunt homines in interitum & perditionem: Radix enim omnium malorum est cupiditas.* Et Dominus Noster Jesus-Christus in Evangelio ait: *Qui non renunciat omnibus quæ possidet, non potest meus esse discipulus.* 1. ad Timoth. cap. 6, v. 9. Lucæ 14. v. 33.

Quod explicans venerabilis Beda ait: *Distat sanè inter renuntiare omnibus, & relinquere omnia: paucorum enim perfectiorumque est relinquere omnia, curas mundi postponere, solis desideriis æternis inhiare. Cunctorum autem fidelium est renunciare omnibus quæ possideret, hoc est, sic tenere quæ mundi sunt, ut tamen per ea non teneantur in mundo: habere rem temporalem in usu, æternam in desiderio: sic terrena gerere, ut tamen totâ mente ad cælestia tendant.* S. Beda in Homil. æstivali de Sanctis Homil. de uno Martyre. Lucæ 14.

Quæst. 6. Faciendæ ne sunt aliquæ interrogationes divitibus?

Resp. Interrogari debent in primis circa duo eleemosynæ præcepta, quæ à paucis observantur. Alterum consistit in superfluo, quod erogari debet in pauperes, ut ait Apostolus: *Divitibus hujus sæculi præcipe, non sublime sapere, neque sperare in incerto divitiarum; sed in Deo vivo, qui præstat nobis omnia abundè: bene agere, divites fieri in bonis operibus, facilè tribuere, communicare, thezaurizare sibi fundamentum bonum in futurum, ut apprehendant vitam æternam.* Idem præcipit Dominus noster Jesus-Christus in Evangelio, dum ait: *Quod superest, date eleemosynam.*

1. ad Timoth. cap. 6. v. 17.

Luc. cap. 11.

Alterum præceptum obligat, ut largiamur etiam ex iis ipsis, quæ aliquo modo ad statum nostrum necessaria sunt, quando videmus pauperes in extrema necessitate, ut communiter asserunt sancti Patres; sanctus Basilius in Homilia de divite ait: *Quod dives iste damnatus est, quia nesciebat, se ex præcepto teneri superflua distribuere in pauperes.*

S. Th. 2. 2. q. 32. art. 5. in corp.

Et Divus Thomas ait: *Sic ergo dare eleemosynam de superfluo est in præcepto, & dare eleemosynam ei, qui est in extrema necessitate: aliàs autem eleemosynas dare est in consilio.*

Et idem Doctor explicans quandonam obligat præceptum de eleemosyna, sic docet: *Obligat præceptum de eleemosynis faciendis, quando apparent signa probabilia extremæ necessitatis futuræ, nisi ei subveniatur, ut cùm aliquis videt alios impotentes vel pigros ad subveniendum, & pauperem indigentem cibo & potu & aliis vitæ necessariis: non enim expectanda est ultima necessitas. Qui habue-*

S. Tho. in 4. sent. dist. 15. q. 2. art. 1. q. 4. ad 4.

rit substantiam hujus mundi, & viderit fratrem suum necessitatem habere, & clauserit viscera sua ab eo, quomodo charitas Dei manet in eo?

Quæst. 7. Quid agere debet Confessarius cum iis, qui versantur in aliqua proxima peccati mortalis occasione, & asserunt fieri non posse, ut illam dimittant?

Resp. Debet primò illis exponere, quòd dum agitur de salute, omnia tentanda sunt, omnia sunt suscipienda, nihil omittendum: tùm enim Evangelium obligat, ut ab iis etiam rebus, quæ maximè necessariæ videntur, recedamus, cùm in sensu morali dicit: *Si oculus dexter scandalizat te, erue eum, & projice abs te: expedit enim tibi, ut pereat unum membrorum tuorum, quàm totum Corpus tuum mittatur in gehennam; & si dextera manus tua scandalizat te, abscinde eam, & projice abs te.* Quin etiam ipsa despicienda vita est, ut salus æterna comparetur; quare si pœnitens velit æternam mortem effugere, omnia forti & generoso animo dissolvenda sunt vincula, licèt aliquo modo videantur necessaria, ut animæ salutem assequatur, cujus pretium æstimari nequit. Matth. cap. 5. v. 29.

Ita sanctus Joannes Chrysostomus explicat hunc Evangelii locum, dum ait: *Etsi tantùm aliquem diligas, ut eo dextri oculi utaris vice: aut ita tibi quempiam esse utilem putes, ut eum dextræ manus habeas loco: & hi tamen animæ tuæ fortassis incommendent, etiam istos à te abscinde, & quidem vim sermonis observa; non enim dixit: à talium societate discede; sed maximam separationem indicans, erue, ac projice abs te.* S. Joan. Chrysost. Homil. 17. in Matth.

Ostendendum etiam est huic pœnitenti, quòd si dimittenda foret hæc occasio ad obti-

nendam coronam, vel ad evitandam mortem infamem, nihil ei impossibile videretur; & tamen ad vitandam mortem æternam, & cœlum comparandum, renuit sibi hanc salutarem vim inferre.

S. Carol. in Instruct. Confessor.

Nihilominùs tamen, si Confessarius videat, occasionem talem esse, ut ab ea vix pœnitens liberare se possit, eumque in desperationem præcipitem agi, si relinquendi eam occasionem, ei necessitatem imponeret. v. g. si filia familias, occasione peccandi implicita sit in ipsa Patris domo, & non possit eam devitare, nisi Parentes deserendo. In talibus casibus differenda tantùm est absolutio, donec constet pœnitentem non ampliùs in peccatum casurum, ut ait S. Carolus: Præscribenda tamen est vitæ ratio, quâ relapsus caveri possit. v. g. ut nunquam sola reperiatur cum illo cum quo peccavit, obligare illam ad orationes faciendas, carnemque maceratione domandam, illam etiam obligare debet, ut frequentiùs ad Confessionem accedat, & similia: sin autem, post similes præcautiones, comperiat Confessarius pœnitentem in illud peccatum relabi, denegganda prorsus est absolutio, donec omninò deseruerit proximam peccandi occasionem, quidquid tandem evenire debeat. Ita S. Carolus, Act. p. 4. in Instruct. Confess.

Perche puo accadere tal caso, ch'el penitente con tutti gli ricordi e modi che gli vengono proposti dal prudente & zelante Confessore, veramente non possa lasciare l'occasione senza pericolo ò scandalo: deve il Confessore servirsi di questi rimedii. Primieramente differisca l'assolutione sin tanto che veda prova di vera emendatione. Deve proporgli quelli rimedii che gli parranno piu opportuni e necessarii, come per esempio, ordinargli che non si trovi solo con la tal persona, assegnarli orationi, qualche maceratione della carne, e sopra tutto le frequenti Confessioni, & altri simili. E se dopo questa diligenza fatta da lui, ò da altro Confessore precedente, non si sarà emendata, non gli dia l'assolutione fin che attualmente non habbia levata l'occasione.

Quæst. 8 Quomodo se gerere debet Confessarius cum Ecclesiasticis, quando eorum conscientiæ notitiam non habet?

Resp. Tenetur in hoc casu illos interrogare circa res ad eorum statum pertinentes ; v. g. quo pacto & quo motivo ; Ordines susceperint ? si habeant Beneficia, quomodo illa obtinuerint ? utrum plures habeant ? an proventus impendant ad alendos pauperes, & ad Ecclesiæ necessitates, detractâ congruâ ad propriam sustentationem portione, quemadmodum tenentur ? an Missam illa intentione celebrent, ut ex hoc pecuniam consequantur, quia peccarent mortaliter juxta S. Thomam, qui ait: *Non potest tamen Sacerdos illa intentione celebrare, ut ex hoc pecuniam consequatur, quia peccaret mortaliter* : An sciant cæremonias, & Rubricas Missalis & Breviarii ? si addicti sint choro, quomodo hoc fungantur Officio ? si sint Confessores, eos interrogare debet, an ea sciant, quæ ad hoc munus exercendum necessaria sunt ? si indulgentiores quàm par est erga pœnitentes suos fuerint, iis non imponendo congruas pro magnitudine criminum pœnitentias, quod tamen facere tenentur ex præcepto Concilii Tridentini, qui ait : *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantùm Spiritus & prudentia suggesserit, pro qualitate criminum, & pœnitentium facultate salutares, & convenientes satisfactiones injungere ?* An se duros præbuerint, impatientes, & charitate destitutos ergà pœnitentes ? & in his casibus absolvendi non sunt, nisi videantur dispositi ad sequendas sanctas Ecclesiæ leges. Si sint Prædicatores, debet inquirere, utrum prædicent ad sibi-laudes & favores hominum acquirendos, aut propter lucrum temporale ? Vide quæ diximus, Tomo 2. Tract. 2. cap. 3. q. 30. & 31. utrum sciant quod dicit S. Carolus: *Publicarum peccatorum illecebras, quas homines, depravatæ consuetudinis errore decepti,*

S.Th. Opusc. De Offic. sacerd. p. 2. art. unico.

Concil. Trident. sess. 14. cap. 8.

« S. Caroll. « Acta tit. « *Officiū. con-* « *cionatoris.*

„ pro nihilo putant, Concionator perpetuò reprehendat, atque in summum odium adducere contendat: spectacula, ludos, ludicrasque res id generis, quæ ab ethnicorum moribus originem ducunt, disciplinæque Christianæ adversantur, perpetuò detestabitur, execrabitur choreas, saltationes, ac tripudia, quibus mortiferæ cupiditates excitantur; de suggestu graviter reprehendet, atque insectabitur scenicas personatasque actiones, omnem in muliebri vestitu luxum, caudatas vestes, superbum ornatum, deformem illam capitis ornandi speciem, muliebres fucos, ac pigmenta, cæteraque ad mollitiem, atque adeo ad libidinis incitamentum fœdè excogitata omni persuasionum vi, & argumentorum quasi telis oppugnabit; effusam etiam virorum impensam & omnem intemperantiam omni studio coarguet: servorum, quorum opera nulla est, neque domi, neque foris, multitudinem inutilem, ac desidem supervacaneam dissuadebit: epulas illas sumptuosas & comessationes immoderatas, à frugalitate Christiana alienas; omnis intemperantiæ, impudicitiæ, libidinis, aliorumque vitiorum illecebras arguet, increpabit, atque planè dissuadebit; omnem aleam, omnemque ejus generis ludum, unde jurgiis, furto, maledictis, ac aliis malis, maleficiisque, quasi fores aperiuntur, graviter objurgabit, atque exagitabit: eorum peccata exagitabit, insectabitur, qui ædes suas quasi ad ludum aleatorium exponunt, multorum otiosam vitam, atque voluptuariam ita facilè peccatis expositam, reprehendet quàm sæpissimè.

CAPUT X.

De Scientia Confessorum.

Quæst. 1. SCIENTIA est-ne absolutè Confessori necessaria?

Resp. Omninò est necessaria ad ejus propriam & pœnitentis salutem. Quod quidem facilè colligitur ex duabus qualitatibus, quas Concilia Confessariis attribuere solent, cùm eos & medicos, & judices vocent. Qualitas enim judicis, ut ait S. Augustinus relatus in Can. in Confessario scientiam desiderat, inquit enim: *Caveat spiritualis Judex, ut sicut non commisit crimen nequitiæ, ita ne careat munere scientiæ. Oportet enim ut sciat cognoscere quidquid debet judicare. Judiciaria enim potestas hoc expostulat, ut quod debet judicare, discernat.* S. Aug. Can. *Quis vult.* dist. 6. De Pœnit.

Patet etiam, quòd Officium spiritualis Medici, quod exercet Confessarius, scientiæ dona requirit, ut enim ait celebre Concilium Lateranense generale: *Sacerdos more periti Medici, super infundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens, & peccatoris circunstantias, & peccati, quibus prudenter intelligat, quale debet ei præbere consilium, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum.* Can. *Omnis utriusque sexus.* De Pœnit. & remissionibus.

Christus Dominus id paucis expressit cùm dixit: *Cæcus autem, si cæco ducatum præstet, ambo in foveam cadunt*, id est, in æternam damnationem. Hinc S. Augustinus ait: *Terret non solùm cæcum ducentem, sed & cæcum sequentem: neque enim ait, cadit in foveam* Matth. cap. 15. S. Aug. Tom. 9. lib. de Pastorib. cap. 10.

ducens, & non cadit sequens: sed cæcus cæcum ducens, ambo in foveam cadunt, hoc est, tam Confessarius ignarus, quàm pœnitens qui ab eo dirigitur.

Catechis. Conc. Trid. p. 2. De Pœnit. Sacram. n. 73.

Et Catechismus Concilii Tridentini ait: *Ac quod ad Judicis Officium attinet, satis constat non vulgarem scientiam necessariam esse, quâ & peccata investigare & ex variis peccatorum generibus, quæ gravia & quæ levia sint pro cujusque hominis ordine & genere judicare possit. Ut autem Medicus est, summâ quoque prudentiâ indiget; etenim diligenter providendum est, ut ea remedia ægroto adhibeantur, quæ ad illius animam sanandam & imposterum contra morbi vim muniendam aptiora esse videantur.*

Quæst. 2. Interest-ne ad pœnitentium salutem ut doctos eligant Confessores?

Resp. Idem Catechismus Concilii Tridentini loco mox citato afferit. *Ex quo poterunt Fideles intelligere, maximo studio curandum esse, ut eum sibi Sacerdotem deligant, quem vitæ integritas, doctrina, prudens judicium commendet, quique quantùm in eo Officio cui præest ponderis ac momenti sit, & quæ cuique sceleri pœna conveniat, & qui vel solvendi, vel ligandi sint optimè noverit.*

Sancta Theresia veritatem hanc perfectè cognovit, cùm ait, cap. 5. in libro de via perfectionis: Magni prorsus interesse, ut Confessarius verè doctus sit; esse omninò periculosum ab ignaro regi, licèt multum sit spiritualis aut esse possit.

Et in cap. 5. vitæ suæ quam ipsa scripsit ait: „ *Experentiâ mihi* compertum est, melius esse, „ ut Confessarii penitùs ignari sint, modò sint „ probi, quam semidocti: quia qui ignari sunt, „ sibi non confidunt, nihilque concludunt incon-

sultis viris doctis, neque ego eam in ipsis habuissem fiduciam: verùm à viro docto nunquam decepta sum: ii certè decipere me non volebant, verumtamen ampliùs non sciebant; contrarium tamen ego putabam, & me teneri tantùm illis credere, quamquam mihi magnam concederent libertatem, & latam mihi doctrinâ suâ aperuissent viam: ita enim prava eram, ut si per angustiores regulas me regere voluissent, alios quæsivissem Confessores. Quod peccatum erat veniale, iis nullum videbatur; & mortale peccatum, veniale tantùm esse dicebant: quod quidem tantum mihi peperit damnum, ut non abs re fore putaverim, hîc illud asserere, ut alii tantum malum caveant, quoniam coram Deo non ideo sum excusata, quia planè mihi sufficiebat, quod illæ res per se bonæ non essent, ut eas caverem. Credo enim permisisse Deum, ut ipsi decepti fuerint, & ego ab iis decepta, propter peccata mea. Quin etiam alias quoque decepi, illis dicendo, quæ ab iis semidoctis didiceram; in hac cæcitate per septem-decim annos ut puto perseveravi, donec tandem ab eruditissimo Patre Dominicano, in aliquibus fuissem instructa, & penitùs tandem edocta à Patribus Societatis Jesu, qui mihi timorem grandem incusserunt, talia initia exaggerando, ut inferiùs dicam.

Si quantam pro corporis salute, & vitæ mortalis curam, tantam haberent pœnitentes, pro salvanda anima, & vita æterna, minimè necessarium foret, eos monere ut doctum & expertum imprimis Confessarium haberent, qui eos per salutis semitam ducere valeret, quæ tam angusta est, ut ait ipse Dominus noster Jesus-Christus, qui est summa veritas, cujusque verba in æternum manebunt.

Quando detinentur aliquo gravi morbo, non quemlibet eligunt Medicum, & multò minus eligunt minus doctos, minusque peritos: non dicunt ille mihi sufficit, Medicus habetur, artem suam callere debet, si nesciat, sua, non mea culpa est, coram Deo ipse citra dubium respondebit: qui ita ageret manifestâ dementiâ convinceretur. Hoc tamen sæpissimè fit à pœnitentibus, cùm agitur de delectu Confessoris, qui animarum Medicus est, ut eas ab extrema morte liberet, & ad æternam vitam ducat: qui primò fit obvius, sufficiens censetur, & aïunt, Confessores omnes doctos esse: Si enim non essent, non committeretur illis munus audiendi Confessiones.

Valdè expediret ut hi qui ita sentiunt in praxi, seriò perpenderent quod à sancto Basilio dicitur de attenta sollicitudine cum qua quæri debet Confessarius & animæ nostræ dux & Director: *Summa vigilantia*, inquit, *acerrimaque* in omnes partes animi circumspectione operam dato, ut aliquem tibi virum invenias, quem in omnibus deinceps delectæ tibi vitæ studiis certissimum ducem sequare, & ejusmodi, qui rectum iter pergentibus ad Deum indigitare valeat: qui virtutibus fulgeat: cujus opera domestica & quotidiana sinceram ejus flagrantemque in Deum charitatem testatam faciant: qui divinas litteras pulchrè calleat, qui nulli distractioni indulgeat, ab avaritia penitùs abhorreat; nec se ingerat pertractandis negotiis; quieti studeat, Dei amore ardeat, studeat sublevandæ pauperum inopiæ, sit expers iracundiæ, injuriarum immemor; qui libenti animo ventitantes ad se doceat; qui non turgeat inani gloria, quem superbia non extollat, adulatio non frangat; qui præbeat se constantem, qui denique divi-

Tract. de abdicatione rerum.

nâ gloriâ nihil antiquius & commendatius habeat. «
«
Quæst. 3. Quænam scientia necessaria est Confessariis ?

Resp. Confessor triplici indiget scientiâ : Prima est illa, quam Salomon vocat scientiam Sanctorum : *Dedit illis scientiam Sanctorum* ; hæc scientia nos efficit Jesu-Christi discipulos, nosque docet diversas vias, quibus se animabus communicat : hæc scientia per orationem comparatur, & accuratâ observantiâ omnium motuum, & impulsuum divini Spiritus, quæ Confessarius sæpè debet consulere, priusquam pœnitenti suo tradat consilium. De hac scientia loquitur sanctus Gregorius dum ait : *Nulla ars doceri præsumitur, nisi intenta priùs meditatione discatur : ab imperitis ergo Pastoribus magisterium Pastorale suscipitur in magna temeritate ; quoniam ars est artium regimen animarum. Quis autem cogitationum vulnera occultiora esse nesciat vulneribus viscerum ? & tamen sæpè qui nequaquam spiritualia præcepta cognoverunt, cordis se Medicos profiteri non metuunt : dum qui pigmentorum vim nesciunt, videri Medici carnis erubescunt.*

S. Greg. in Pastoral. p. 1. cap. 1.

Altera scientia, quæ Confessoribus necessaria est, doctrina est Sacramenti Pœnitentiæ, qui sint ejus effectus, partes, & modus illud administrandi ? Tenentur scire quæ peccata sint venialia, quæ mortalia, & circumstantias peccatorum, eas præcipuè quæ obligant ad restitutionem ; ut enim ait sanctus Carolus, Qui conscientiæ casus probè non noverit, qui hanc scientiam Canonum studio non comparaverit, piorumque librorum, qui de hac materia tractant, facilè non debet omnium hominum Confessionibus suscipiendis se exponere : sed priùs

S. Carol. Act. p. 4. Instruct. Confess.

Non havendo piu che gran pratica de casi di

conscienza, farra coll'studio de sacri Canoni e somme, non s'ingerisca a Confessar ogni sorte di persone; mà habbi occhio a misurare le forze della sua scienza e prattica.

scientiam suam & experientiam explorare debet.

Et ut ait Concilium Toletanum relatum in Canone, ubi postquam dixit Presbyteros qui cæteros docere tenentur, quales sunt Confessarii, minimè ignaros esse debere, rationem reddit his verbis: *Ignorantia mater cunctorum errorum maximè in Sacerdotibus Dei vitanda est. Sciant igitur Sacerdotes Scripturas Sanctas, & Canones, ut omne opus eorum in prædicatione & doctrinâ consistat: atque ædificent cunctos tam fidei scientiâ, quàm operum disciplinâ.*

Can. *Ignorantia*. dist. 38.

Cælestinus quoque Papa relatus etiam in Canone, ait: *Nulli Sacerdotum liceat Canones ignorare, nec quidquam facere, quod Patrum possit regulis obviare.* Si scientia Scripturæ sacræ & sacrorum Canonum fuit omni tempore necessaria Confessoribus, ut per viam salutis pœnitentes sibi commissos conducerent: hoc præsertim tempore maximè necessaria est, quo, ut ait Alexander Papa septimus, tam frequentes conspiciuntur errores per totam Ecclesiam dispersi, quia nova difficultatibus respondendi forma, quæ in morum disciplina reperiuntur introducta est, simplicitati Evangelii, & sanctorum Patrum doctrinæ prorsus opposita. Ita loquitur summus ille Pontifex, *Sanctissimus Dominus noster audivit, non sine magno animi sui mœrore, complures opiniones Christianæ disciplinæ relaxativas & animarum perniciem inferentes, partim antiquatas iterum suscitari, partim noviter prodire, & summam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excrescere, per*

Can. *Nulli*. dist. 38.

Decr. adversus lapsas Casuistarũ opiniones. 24. Sept. 1665.

quam in rebus ad conscientiam pertinentibus modus opinandi irrepsit alienus omninò ab Evangelica simplicitate sanctorumque Patrum doctrina: & quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens eruptura esset Christiana vita corruptela. Quare ne ullo unquam tempore viam salutis, quam suprema veritas Deus, cujus verba in aternum permanent, arctam esse definivit, in animarum perniciem dilatari, seu veriùs, perverti contingeret: Idem sanctissimus Dominus noster, ut oves sibi creditas ab ejusmodi spatiosa, lataque per quam itur ad perditionem, via pro Pastorali sollicitudine in rectam semitam evocaret, &c.

Tertia demùm scientia Confessariis necessaria, ea est, quæ illis competit in quantùm Medici sunt; ut enim ait sanctus Augustinus relatus in Canone: ***Sacerdos diligens sit inquisitor, & subtilis investigator: sapienter interroget à peccatore, quod forsitan ignorat, vel verecundiâ velit occultare.*** Quapropter oportet ut Confessores plenam habeant notitiam peccatorum, quæ committi solent in quocumque statu, Censurarum, Irregularitatum, & Casuum reservatorum. Scire etiam debent diversa remedia, quibus uti possunt ad curandos pœnitentes, illis semper imponentes Pœnitentiam gravitati criminum convenientem; hoc autem præstare debent, quâ maximâ fieri potest lenitate, applicantes verbi gratia remedium non simul & semel, sed variis, & intermissis vicibus: quando vident ægrotum primâ fronte vim remedii ferre non posse, quod ejus plagam curare possit, semper tamen illud adhibere debent remedium, quod ad ejus sanitatem procurandam planè necessarium est, licèt possint illud diversis variisque

Can. *Qui vult.* De Pœnit. dist. 6.

Can. *Omnis*. De Pœnit. & remissionibus.

temporibus adhibere: juxta Canonem *Omnis utriusque sexus*, in quo sic legitur: *Sacerdos, more periti Medici, superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum.*

Atque ut in pœnitentiis imponendis non errent, habeant, oportet, perfectam notitiam Canonum pœnitentialium.

S. Carol. Act. p. 4. p. 515.

Patres docuerunt, ait sanctus Carolus, *quàm necessaria admodum sit Sacerdotibus qui in audiendis pœnitentium Confessionibus versantur, Canonum pœnitentialium scientia; etenim si omnia quæ ad pœnitendi modum pertinent, non prudentiâ solùm ac pietate, sed justitiâ etiam metienda sunt: certè Norma hæc è Canonibus pœnitentialibus sumatur oportet: sunt namque ii quasi regulæ quædam, quibus cum ad culpæ commissæ gravitatem rectè dignoscendam, tum ad imponendam pro illius ratione veram Pœnitentiam Sacerdotes Confessarii ita diriguntur, ut ubi singula, quæ ad peccati magnitudinem, & quæ ad pœnitentis statum, conditionem, ætatem, intimumque cordis dolorem pertinent, accuratè perpenderint, tum demùm Pœnitentiam judicio & prudentiâ suâ moderentur.*

Quæst. 4. Est-ne necesse, ut Confessores, & Episcopi perfectè sciant quidquid continetur in Scripturâ sacrâ, sacrisque Canonibus, & quidquid ad proprium pertinet Ministerium?

Cap. *Cùm nobis*. De Elect. & electi potestate.

Resp. Innocentius Papa tertius relatus in Canone, ait: *Illius quoque litteratura, licèt non eminentis, tamen convenientis electus existit, ut pro defectu scientiæ, ab electione non deberet excludi.* Glossa ibidem verbo *Eminentis*, ait: *Eminens scientia benè est desideranda in Prælato, competens toleranda.*

Scientiam autem reputamus eminentem, inquit Innocentius Papa quartus, *quæ subtiles quæstiones discutere & definire novit, & in promptu responsiones habet; ille habet mediocrem, qui scit aliquo modo examinare negotia, quamvis ad omnia nesciat respondere; & qui in libris veritatem eorum, quæ scire tenetur, scit quærere, etsi in promptu omnia non habeat.* In cap. *Cùm in cunctis.* De Elect. & electi potest.

Hinc inferre licèt cum sancto Antonino, quod *Scientia Confessoris, etsi non sit major, tamen tanta debet esse, ut sciat discernere inter peccatum & peccatum, & inter veniale & mortale. Et si in aliquo esset dubitatio, sciat dubitare, ut possit recurrere ad peritiores.* S. Anton. 3. p. tit. 17. cap. 4. §. 1.

Sanctus autem Bonaventura hæc dicit: *Necessaria est Sacerdoti tanta scientia, quod sciat discernere in peccatis communibus, & quod sit veniale & quod mortale: & quod sciat semper ad quæ peccata potestas sua potest se extendere; & hoc quia alia Pœnitentia danda est pro veniali, alia pro mortali; & si ad aliquod genus peccati potest extendere manum, illud necessarium est ei agnoscere: alioquin in periculum animæ suæ & confitentium audit Confessiones. Alia est discretio quâ sciat per habitum acquisitum discernere inter perplexitates peccatorum: & hæc est de benè esse; in talibus autem debet securiorem viam semper eligere & sapientes consulere.* S. Bonav. in 4. sent. dist. 17. num. 981. in expos. Textus, dub. 3.

Quæst. 5. Confessarius potest-ne in Tribunali Confessionis se conformare sententiæ sui pœnitentis, contra propriam, quando pœnitens asserit opinionem suam esse probabilem, se suum ea de opinione consilium habere, & plures affert authores ad illius confirmationem?

Resp. Ut clarè huic quæstioni satisfiat, & evidenter appareat falsitas hujus Principii, quo Confessario licet pœnitentis opinionem, suæ contrariam sequi, sufficit vel leviter attendere, quid sit Confessarius, & quid pœnitens. Confessarius gerit vices Jesu-Christi Domini nostri, quoniam ut ait ipse Christus Dominus: *Magister vester unus est Christus*, & talem se præbere debet, ut de illo verè dici possit, quod adversarii de ipso Christo Domino dicere coacti fuerunt: *Magister, scimus quia verax es, & viam Dei in veritate doces; & non est tibi cura de aliquo: non enim respicis personam hominum.*

Matth. cap. 23.

Matth. cap. 22.

Pœnitens verò est Christianus, & de Christianis sic loquitur Apostolus: *Qui vivunt jam non sibi vivant, sed ei qui pro ipsis mortuus est.* Et in alio loco: *Qui Christi sunt carnem suam crucifixerunt cum vitiis & concupiscentiis*: Qui per angustam portam, & arctam viam, quæ ducit ad vitam incedere cupit, ut Deus ipse declaravit: *Quàm angusta porta, & arcta via est qua ducit ad vitam!*

2. ad Cor. cap. 5.

ad Galat. cap. 5.

Matth. cap. 7.

Hic pœnitens consilium petit à suo Confessario, utrum aliquid sibi licitum sit an prohibitum? qui oculos habent facilè percipiunt, & vident consultationes omnes, quæ pro temporalibus rebus fiunt, in quibus homines adeo solertes & providi sunt ne decipiantur, nihil prorsùs esse, si cum his rebus comparentur, in quibus agitur de æternâ consulentis salute, qui ex pravo consilio præceps agitur ad inferos: at non modò agitur de salute pœnitentis, verùm etiam Confessoris, qui malo suo consilio pœnitentem in foveam projicere non potest, quin in eandem cum illo ipsemet cadat; quoniam Christus Dominus, qui mentiri non potest, dixit: *Cæcus autem si cæco duca-*

Matth. c. 15.

tum præstet, ambo in foveam cadunt.

Quis igitur non horreat agendi modum Sacerdotis, qui inspirat pœnitenti, id quod credit potiùs falsum quàm verum, potiùs prohibitum quàm licitum, quod potiùs eum ad inferos quàm ad cælos conducere credit, ne ipsi displiceat; & non dubitat ipsum præcipitem agere ad æternam damnationem, quia noluit ipsum obligare ut aliquam sibi vim inferret, in hac temporali vita?

Itaque verè rectéque exclamat contra hanc doctrinam Divus Bonaventura, O *inauditum philosophandi genus: Judex sententiam ferre debet ad arbitrium rei, & reus Judicis judicio obtemperare non tenetur.*

Præterea, ut jam diximus, Confessarius semper tenetur sequi opinionem tutiorem, quoties opposita non est notoriè probabilior, quod quidam ad ejus prudentiam pertinet, de qua sequenti capite dicemus.

CAPUT XI.

De Qualitatibus necessariis Confessoribus.

Quæst. 1. QUÆNAM sunt dotes, seu qualitates Confessoris?

Resp. Egregiè illas explicat sanctus Carolus, dum ait. *In probandis Confessoribus hanc rationem habeant Episcopi, ut pii, benè morati, docti, prudentes, de animarum salute solliciti, & fideles custodes sint eorum quæ in Confessione dicuntur.*

S. Carol. in Conc. Provinc. 1. tit. *Quæ pertinent ad Sacram. Pœnit. administrat.*

Quæst. 2. In quo consistit pietas, quæ requiritur in Confessore?

Resp. Pietas quæ requiritur in Confessore;

ea est, de qua loquitur Apostolus, dum ait, *Exerce te ipsum ad pietatem, pietas ad omnia utilis est*: Divus Thomas explicans hunc locum Apostoli ait, *Pietas accipitur hic utroque modo: scilicet pro cultu Dei, & misericordia.*

1. ad Timoth. cap. 4.

S. Tho. in Epist. ad Timoth. cap. 4. sect. 2.

Pietas his duobus modis accepta, necessaria admodum est Confessori. Prima comparatur frequenti orationis mentalis usu, piorum librorum lectione, cordis, mentisque repetitâ sæpiùs in Deum conversione, ut in nobis ejus amorem, cultúmque excitemus: quia Sacerdos spiritu pietatis animatus dignum est omnipotentis manus Dei instrumentum, quo utitur ad infundendum omnem Spiritum in corda eorum, qui ad ipsum accedunt, piis Sacerdotis Officiis, & præsertim Sacramenti Pœnitentiæ administratione.

Pietas etiam, quatenùs respicit proximum, est Confessori necessaria, ut enim ait sanctus Augustinus relatus in Canone; *Confessor habeat pietatem in alterius crimine: adjuvet confitentem orando, eleemosynam dando, & cætera bona pro eo faciendo, semper eum juvet leniendo, consolando, spem promittendo, & cùm opus fuerit, etiam increpando: doceat loquendo, instruat operando, sit particeps laboris, qui particeps vult fieri gaudii: doceat perseverantiam: caveat ne corruat, ne justè perdat potestatem judiciariam.*

Can. Qui vult. De Pœnit. dist. 6.

Hanc pietatem, seu potiùs charitatem erga proximum, egregiè describit Cardinalis Denoff, his verbis: *Si Confessarii* hac virtute verè prædìti, plenique essent, quot illius fructus ad Fidelem populum derivarent? Sed vera charitas ita hodie rara est inter Sacramenti Pœnitentiæ Ministros, ut vix illius umbra in benè multis appareat. Quidam charitatem se

Cardinalis Denoff. Instruct. Confess. p. 19. » Se i Confessori fossero ripieni di questa virtù, ô quâti fruc-

putant exercere, dum cuicúmque petenti abſolutionem concedunt, non penſantes utrum talis abſolutio conferat vitam, vel mortem, juxta varias contrariaſque pœnitentium diſpoſitiones. Alii charitatem æſtimant, imponere leves pœnitentias, quæ nullo modo conveniunt peccatis, aut diſpoſitionibus peccatorum. Alii charitate ſe moveri putant, cùm non aperiunt, & indicant peccatoribus periculoſum ſtatum in quo degunt, ſub inani prætextu illos non conſtituendi in mala fide; etiam in caſibus in quibus ignorantia non excuſat, aut præſumi non debet. Tales charitatum ſpecies ſimiles ſunt charitati, quàm prætendere poſſet Medicus, dans medicinam, cæteroqui optimam, ad petitionem infirmi, non conſiderans utrum in talibus circunſtantiis poſſit eſſe cauſa mortis vel ſanitatis: aut qui præſcriberet unctiones, aut potiones dulces, dum æger indiget potionibus amaris, & ſectionibus: aut denique qui nollet gravitatem, periculumque morbi aperire ægroto, ut ſibi & ſuis providere poſſet, ne ſcilicet eum aliquo modo conturbaret.

Vera Chriſtiana charitas inquirit omnes modos, omniaque remedia ſuavia & fortia, dulcia & amara, quibus poſſit peccatorem è miſero ſtatu peccati eripere; & quia juxta Apoſtolum, *patiens eſt & benigna*, magnam patientiam benignitatemque erga pœnitentes, in animum Confeſſarii infundit.

« ci ne riceverebbero « i popoli? « Mà è coſa così rara in « hoggi la « vera carità frà i « Miniſtri « del Sagramento della « penitenza che a « pena ſe ne « ſcorge l'ombra nella « più parte. « Alcuni di « eſſi ſtimano « carità « dare l'aſſoluzione « a chiunque « la domanda, ſenza « riflettere « punto, ſe « queſta ſia « per dare vita ò morte, ſecondo « la diverſità delle diſpoſizioni de « penitenti. « Altri credono eſercizio « di carità, l'imporre penitenze leggiere ſproporzionate affatto ed a i peccati commeſſi, ed a i biſogni preſenti del peccatore. Altri a non ſcoprire a i peccatori il loro cattivo ſtato, ſotto vani preteſti di non metterli in mala fede, anche ove l'ignoranza è colpevole, ò non ſi deve preſumere. Simili carità raſſomigliano a quella d'un Medico, il quale ò daſſe la medicina, per altra ottima; alla requiſizione d'ell'infermo, ſenza conſiderare ſe in quelle circoſtanze lo poſſa ſanare, ò fare morire: ò che gli preſcriveſſe onzioni e pozioni dolci, quando egli hà

bisogno de tagli e delle bevande amare : ò per fine, non gli volesse scoprire il suo grave pericolo, per dare sesto a suoi affari, col titolo di non conturbarlo. La vera carità Cristiana cerca tutti i mezzi soavi e forti, dolci & amari, con i quali posse ajutare i peccatori ad uscire dal miserabile stato del peccato. E come che la carità, secondo l'Apostolo, è paziente e benigna, ella inclina i Confessori ad una gran pazienza e benignità verso i penitenti.

Quæst. 3. In quo consistunt boni mores Confessoris ?

Resp. Per bonos mores intelligitur vitæ sanctitas, ut enim inquit sanctus Augustinus relatus in Canone : *Sacerdos itaque cui omnis offertur peccator, ante quem statuitur omnis languor, in nullo eorum sit judicandus, quæ in alio judicare est promptus* : Quod saltem intelligi debet de peccatis mortalibus.

Can. *Qui vult.* De Pœnit. dist. 6.

Debet etiam Sacerdos vitam ducere adeo exemplarem, ut possit cum Christo Domino inimicis & adversantibus dicere, *Quis ex vobis arguet me de peccato ?*

Joan. cap. 8.

Quæst. 4. In quo consistit prudentia necessaria Confessoribus ?

Resp. Sanctus Franciscus Salesius, in suis ad Confessarios admonitionibus capite primo ait, Confessarium habere debere prudentiam Medici, quoniam peccata animæ morbi sunt, & spiritualia vulnera ; quare debet attentè perpendere pœnitentis dispositionem, ut eum possit curare.

Hæc autem prudentia in cognoscenda pœnitentis dispositione, & adhibendis remediis congruis, ut eum à peccato liberet, & ad eum perfectionis gradum perducat, cujus ipse pœnitens est capax, in tribus præcipuè posita est.

S. Carol. Instruct. Confess.

Prima in modo quo inducit pœnitentem, ut sincerè conscientiam suam aperiat, ideoque, ut ait sanctus Carolus in Instructionibus Confessariis datis : agere debet prudenter & interro-

Deve essere il Confessore

gate diligenter pœnitentem, præsertim de his peccatis, quæ ordinaria sunt personis illius sortis & conditionis, & secundùm hanc prudentiam cautè debet imprimis agere, quoties interrogat de peccatis carnis, de quibus nihil aliud scire debet, quàm peccati species, & circumstantias notabiliter aggravantes.

Prudente, uzando particolar diligenza in domandare di quei peccati, ne i quali gli huomini dello stato, nel quale è il penitente, sogliono per lo più incorrere: e nelli peccati carnali, insieme con la prudenza, deve uzare molta cautela, in non cercar altro, quando haverà inteso la specie del peccato e le circostanze grandemente aggravanti.

Sanctus Franciscus Salesius in suis admonitionibus ad Confessores, capite primo egregiè prorsùs explicat, qua ratione sit interrogandus pœnitens de peccatis carnalibus: *Si videas*, inquit, *pœnitentem* difficultate quadam laborare « in detegendis turpibus his peccatis. Primùm le- « viora quæres, verbi gratia, si voluptatem per- « ceperit aliquam in audiendis aliquibus, de iis « rebus loquentibus; si turpes aliquas rerum ha- « buerit cogitationes, & ita paulatim ab uno « gradu ad alium procedendo, nimirùm ab au- « ditu ad cogitationes, à cogitationibus ad desi- « deria, & à desideriis ad actiones: & qua propor- « tione se detexerit, eum excitabit, ut ulteriùs « pergat, his aut similibus verbis. Itanè verò pu- « det te bene confiteri? Crede mihi, non leve tibi « beneficium à Deo conferri, agnosco pulsantem « ad cor tuum Spiritum-sanctum, teque exci- « tantem, ut bonam facias Confessionem? Mac- « te animo, fili, audacter confitere peccata tua, « ne sis anxius aut sollicitus, brevi non medio- « crem suscipies bonâ Confessione voluptatem; « neque enim velles, pro rebus omnibus con- « scientiam tuam ab hoc onere non liberasse, « magnam in hora mortis ex hac humili Con- « fessione percipies consolationem, Deus bene- «

" dicat, juvetque cor tuum tam bene dispositum ad se ipsum accusandum : & ita suaviter " urgebit pœnitentem, ut perfectam faciat Con- " fessionem.

Hæc prudentia secundò consistit in discernendo, an pœnitentes verum peccatorum suorum dolorem habeant, differendo absolutionem iis qui nullum dant veri sincerique doloris supernaturalis signum. Ut enim ait sanctus Franciscus Salesius in suis Synodalibus constitutionibus : Cùm rectus clavium usus, Pœnitentiæ disciplinam conservet, peccatorem à servitute eripiat, & ædificet Ecclesiam, quæ fidelis est clavium Cœli depositaria ; nihil magis enervat Ecclesiasticam disciplinam, fovetque blandiùs peccatores in iniquitatibus suis, quàm abusus hujusmodi clavium, cùm Sacerdotes servorum potiùs, quàm judicum more, sceleratâ prorsùs indulgentiâ, & imprudentiâ pœnitentes priùs absolvunt, quàm explorarint an absolutionis sint capaces.

De his adulatoribus, & imprudentibus loquens Divus Cyprianus, ait, eos in Ecclesiam inducere suavem & quandam crudelitatem, sub misericordiæ & pietatis nomine : & illa absolutio est, quæ ab eodem sancto Patre dicitur : *Irrita & falsa pax, periculosa dantibus, & accipientibus nihil profutura : operiuntur morientium vulnera, & plaga lethalis contegitur.*

S. Cypr. Sermone. De Lapsis.

In sequentibus examinabimus, quibus casibus differenda aut neganda sit absolutio. *Hac prudentiâ utatur oportet, pro habenda resolutione multarum difficultatum, quarum decisiones non ita passim obvia reperiuntur. Item pro eligenda meliori ac tutiori sententiâ, quando adversantes sibi invicem opiniones occurrunt.* Ait Gaspar Loartus, bonus ille

Jesuita quem jam laudavimus, in suis instructionibus Confessariis datis, capite primo.

Hæc etiam prudentia desideratur in Confessario, ut congrua pœnitentibus det consilia, pœnitentiasque imponat salutares pro gravitate, numero, & duratione peccatorum; quod quidem explicatur in Canone *Omnis utriusque sexus*: in quo Concilium generale Lateranense celebratum sub Innocentio tertio, præscribit omnibus Confessariis, modum quem servare debent, in administrando Pœnitentiæ Sacramento: *Sacerdos autem*, inquit, *sit discretus & cautus, ut more periti Medici, superinfundat vinum & oleum vulneribus sauciati, diligenter inquirens & peccatoris circumstantias & peccati; quibus prudenter intelligat, quale debeat ei consilium, & cujusmodi remedium adhibere, diversis experimentis utendo ad sanandum ægrotum.* Can. *Omnis* De Pœnit. & remiss.

Prudentia Confessoris adhuc multùm necessaria est, in evitando ea quæ suæ famæ nocere possunt, aut minuere confidentiam, quam pœnitentes Confessoribus habent, vel etiam eos exponere in periculo peccandi.

Possidius Episcopus, in vita sancti Augustini, capite vigesimo-septimo ait: *Fœminarum Monasteria, non nisi urgentibus necessitatibus, visitabat. Servandum quoque in vita & moribus hominis Dei referebat, quod in institutis sanctæ memoriæ Ambrosii compererat; ut uxorem cuiquam nunquam posceret, neque militare volentem ad hoc commendaret, neque in sua Patria petitus, iret ad convivium; de singulis præstans causas: scilicet, nedum inter se conjugati casu jurgarent, ei maledicerent per quem conjuncti essent; & ne militia commendatus, suam culpam, malè agens, suffragatori tribueret; & ne per frequentiam*

in Patria convivijs constitutus, temperantiæ amitteretur modus.

Ideoque necesse est, ut Confessores singulari prudentiâ vitent se negotiis sæcularibus suorum pœnitentium implicare, & advertant ad id quod dicit sanctus Hieronymus: *Facilè contemnitur Clericus, qui sæpè vocatus ad prandium, non recusat.*

S. Hieron. in Epist. ad Nepotian.

Tandem prudentia Confessoris debet manifestari in modo tractandi cum mulieribus. *Sermo brevis*, ait sanctus Augustinus, *& rigidus cum mulieribus habendus est; nec tamen quia sanctiores fuerint ideo minùs cavenda: quo enim sanctiores fuerint, eo magis alliciunt, & sub prætextu blandi sermonis immiscet se viscus impiissimæ libidinis. Crede mihi, Episcopus sum, Episcopo loquor, non mentior. Cedros Libani, id est contemplationis altissimæ homines, & gregum arietes, id est, magnos Prælatos Ecclesiæ, sub hac specie corruisse reperi, de quorum casu non magis præsumebam, quàm Hieronymi [illegible] & Ambrosii.* Tandem Concilium Toletanum primum anno 450. Canone sexto, ait, *puella familiaritatem non habeat cum Confessore.*

Quæst. 5. In quo consistit patientia necessaria Confessoribus?

S. Carol. Instruct. Confess.

Resp. Consistit primò, in modo facili & blando, quo Confessarii recipere debent pœnitentes, ut ait sanctus Carolus in Instructione Confessorum: prompti facilesque esse debent erga pœnitentes, qui confiteri volunt, ac cavere debent, ne eos repellant, aut laborem fugere videantur, & occasionem dent pœnitentibus, suis vel dictis, vel factis, suspicandi, se non libenter eos audire: sed contra eniti debent, ut pœnitentes intelligant se sensibilem consolationem, & singularem animi volupta-

Siano pronti a udir le Confessioni, e si guardino non solamente, di mandar in dietro, per fuggire la fatiga, quelli

tem, tunc percipere, cùm eos juvare, & animabus ipsorum opem afferre possint.

che vengono per confessarsi, mà ne pur mostrino con cenno ò parole, di ascoltarli mal volontieri: anzi faccino si che i loro penitenti sappino, che essi sentono consolatione e piacere de simili fatighe per beneficio loro.

Secundò consistit in sufferendo patienter eorum rusticos, & agrestes modos, ignorantiam & imbecillitatem: Mementote, inquit sanctus Franciscus Salesius loco supra citato, miseros pœnitentes in initió Confessionis suæ, vos statim Patres vocare: proindéque vos habere debere paternum erga illos affectum, eos summo cum amore complectendo, rudem illorum indolem, ignorantiàm, imbecillitatem, tarditatem, aliasque imperfectiones patienti animo ita tolerando, ut nunquam fatigari videamini, in iis adjuvandis, quandiu aliqua in iis superest spes emendationis: Secundùm illud Divi Bernardi dictum: Pastores non fortes, sed infirmos curare debent: Fortes enim ex seipsis satisfaciunt, infirmi verò, debilesque ferendi sunt. Quocirca sicut Filius prodigus, licèt redierit omninò nudus, sordidus, & putridus à porcis, bonus tamen Pater eum amplectitur suaviter, osculatur, & præ gaudio lacrymatur, quia Pater ejus erat, & Patres erga suos liberos teneri esse solent.

Quæst. 6. In quo positus esse debet zelus, quem pro pœnitentium salute habere debent Confessarii?

Resp. Tribus potissimùm zelum suum demonstrare debent. Primò in ardenti desiderio propriæ perfectionis, ut efficaciùs ad aliorum salutem procurandam incumbere possint.

Confessarius, inquit sanctus Carolus, in Instructionibus ad Confessores, qui vero animarum zelo ardet, easque ad Christianas virtutes promovere studet, & iis salutaria tra-

S. Carol. Instruct. Confess.

Anzi il zelante Confess-

fore e desideroso di ajutar l'anime, e d'indirizzarle nelle virtù Crisitiane, e dargli remedii spirituali per uscir dal peccato, e insegnarli a conoscere le astutie del nemico della nostra salute, e finalmēte di spogliare il penitente dall'huomo vecchio e vestirlo del novo, e formare in esso un Cristiano perfetto; non si deve contentare di andar ad amministrare questo Sacramento senza peccato mortale: mà conoscendo, che per li sopradetti effetti importa molto practicar prima in se stesso quel che desidera in altri, perche piu movono gli esempi che le parole, ne si puo bene insegnar ad altri la virtù che non si hà. Per tanto deve haver grandissimo desiderio di profettione propria.

dere remedia, quibus se à peccatis liberare valeant, easque docere modum detegendi artes & astutias nostræ salutis inimici; qui tandem pœnitentem eò vult inducere, ut veterem hominem exuat, & novum induat, in eoque perfectè Christum formare: non modo hoc Sacramentum administrare debebit, ab omni peccato mortali prorsùs immunis; verùm cùm sciat magni prorsùs interesse ad producendos prædictos effectus, quod primò in seipso exerceat, quod in aliis studet promovere, quia exempla fortiùs animum movent quàm verba, & vix quemquam eas potest docere virtutes, quas non habet: Ideoque summo propriæ perfectionis desiderio teneri debet, easque exercere virtutes, quibus illa comparatur.

Secundò debent ostendere zelum in magno veri rectique amore, quia ut ait sanctus Leo Papa: *Verus recti amor in semetipso habet, & Apostolicas authoritates, & Canonicas sanctiones.*

S. Leo. Epist. 90. ad Ravennium Arelatensem Episc.

Hic veritatis amor, debet ipsos impellere, ut conentur Fidelium vitam præceptis Christi conformem efficere sine ulla adulatione, memores illius dicti sancti Augustini: *Quòd si fecerimus, non verba Dei, non verba Christi dicentes, sed nostra, erimus Pastores nosmetipsos pascentes, non oves.*

S. Aug. lib. De Past. tom. 9.

Consistit etiam hic zelus in Christiana Spiritus libertate quæ Confessores elevans super

omnes mundi promissiones, & ruinas, ipsos monet ad unicè quærendum gloriam Dei & salutem animarum, & ita ad agendum fortiter. Si, ut ait sanctus Cyprianus: *Aperiendum vulnus est & secandum: vociferetur & clamet licèt, & conqueratur æger impatiens per dolorem; gratias aget postmodum, cùm senserit sanitatem.* Et ut ait Divus Augustinus: *Non audit Medicus ad voluntatem, sed audit ad sanitatem.* Et sanctus Hieronymus, *cum clementi crudelitate non parcit Medicus, ut parcat: sævit, ut misereatur.*

S. Cypr. serm. de Lapsis.

In Exposit. 2. in Psalm. 21.

S. Hieron. Epist. 147. ad Amandum Presb. in fine.

Sacerdos Dei, inquit sanctus Cyprianus: *Evangelium tenens, & Christi præcepta custodiens, occidi potest, vinci non potest.* Cujus quidem rationem affert Divus Augustinus his verbis: *Non itaque calcatur ab hominibus qui patitur persecutionem: Sed qui persecutionem timendo infatuatur. Calcari enim non potest, nisi inferior; sed inferior non est, qui quamvis corpore multa in terra sustineat, corde tamen fixus in cælo est.* Et qui veritatem Evangelii minimè deserit, ut depravatis hominum moribus faveat.

Lib. 1. Epist. 3. ad Cornelium.

S. Aug. lib. 1. de Serm. Dom. in monte. cap. 6.

Hæc certè Christiana constantia, & animi imperterriti fortitudo verè Apostolica, considerari potest tanquam una ex dotibus, qualitatibusque Confessario magis necessariis; cùm sine illa periculum sit ne in Pœnitentiæ Tribunali plura fiant, pœnitentibus non minùs quàm Confessario nociva; eò magis quod humilis animi demissio, quam ut plurimùm præ se ferunt pœnitentes, dum etiam se in Confessarii probitate, charitateque confidere testantur, & affectuosæ supplicationes quibus uti solent, multùm movent, & à justâ sententiâ sensim decedere, eisque non ingrata dicere suadent, & quasi cogunt Confessarium, quem

ſola juſtitiæ, & obligationis Miniſterii ſui ratio poteſt ſtabilem, conſtantemque reddere, contra ſecretam & intimam propenſionem, quæ nos in talibus circumſtantiis, ad non diſplicendum impellit.

S. Chryſoſt. Hom. 7. in cap. 3. Ep. ad Colloſſ.

Sanctus Joannes Chryſoſtomus, iis qui illum in ſimilibus ad condeſcendendum impellere ſatagebant, conſtanter reſpondebat: *Cùm ad Chriſti Tribunal judicandus aſtitero, non eſtis mihi præſto futuri, nec mihi quidquam profuturus eſt veſter in me amor, in ratione quam tam formidoloſo judici ſum redditurus.*

Cardinalis Dinoff. Inſtruct. Paſtor. pag. 22.

Hanc animi conſtantiam ſeu fortitudinem, in praxim deduci optat Cardinalis Denoff, in admonitionibus neceſſariis pœnitentibus, ſine humano reſpectu faciendis: ut etiam in eligendis ſalutaribus animæ remediis, etiamſi amara quandoque videantur: Dum præterea neceſſe eſt obligare pœnitentes ad reſtitutionem bonorum, vel etiam famæ, ad damnorum compenſationem, ad renunciandum in his rebus vel perſonis, quæ occaſionem peccati proximam conſtituunt, etiamſi ita ſint utiles vel neceſſariæ peccatori, ut oculus, manus, & pes, juxta Salvatoris doctrinam. Dum etiam imponendæ ſunt Pœnitentiæ convenientes juxta Eccleſiæ mentem.

Dum autem Confeſſarii in hac animi conſtantia deficiunt, id oritur ex deſiderio quod habent hominibus placendi, quod deſiderium ſi evelli poſſet, & eradicari à corde Miniſtrorum Eccleſiæ, mundus, juxta ſanctum Chryſoſtomum, à vitiis purgaretur: *Tolle*, inquit, *hoc vitium à Clero, ne velint hominibus placere, & omnia vitia reſecantur.*

Queſta fortezza conſiſte principalmente nell'ammonire, ove è il biſogno, ſenza alcun riſpetto: nell'adoprare rimedii ſalutevoli al penitente ancor che amari: Nell'obligare alle reſtituzioni della robba e della fama; alla compenſazione de danni fatti; alla remozione dele coſe che lo coltiuiſcono nell'occaſione che al peccatore foſſero utili ò neceſſarie, quanto ſono all'huomo l'occhio, la mano, ed il piede,

secondo la dottrina di Giesu-Cristo. E nell'imporre penitenze convenienti, e conformi, alla mente della Chiesa: il diffetto di tale vigorosa condotta ne Confessori, procede dal desiderio che hanno di piacere a gli huomini, il quale se si potesse sradicare dà i cuori de Ministri della Chiesa, il mondo, secondo san Crisostomo, sarrebe purgato da vizii.

Quæst. 7. Licet-ne Confessario aliquibus in casibus confessionem revelare ad salutem pœnitentis procurandam?

Resp. Huic difficultati respondet Divus Thomas cùm ait: *Respondeo dicendum, quòd in nullo casu licet revelare Confessionem, nec verbo, nec facto, nec nutu, nec aliquo signo licet facere; quia est sacrilègium. Nam ita est in Sacramentis nova Legis, quod efficiunt quod figurant: effectus autem Pœnitentia est occultatio peccatorum ab oculis Dei viventis; & hac occultatio significatur per secretum Confessionis, & ideo sicut prophanaret Sacramentum, qui conficeret Corpus & sanguinem Christi de alio quàm de pane & vino; ita esset revelans sacrilegus.* S. Th. quodlib. 11. art. 16.

Et Canone *Omnis utriusque sexus* Concilii generalis Lateranensis dicitur: *Quoniam qui peccatum in pœnitentiali judicio sibi detectum præsumpserit revelare, non solùm à Sacerdotali Officio deponendum decernimus, verùm etiam ad agendum perpetuam Pœnitentiam in arctum Monasterium detrudendum.* Idem decreverat sanctus Gregorius ut habetur in Canone *Sacerdos.* De Pœnitentia, dist. 6. Cap. Omnis. De Pœnit. & remiss.

Quæst. 8. Potest-ne Confessarius cum licentia pœnitentis, ea declarare, quæ in Confessione percepit?

Resp. Certum est eum posse, cujus rationem affert Divus Thomas, dum ait, *Respondeo dicendum quòd duo sunt propter qua Sacerdos tenetur peccatum occultare. Primò & princi-* S. Tho. in 4. sent. dist. 21. q. 3. art. 2. in corp.

paliter quia ipsa occultatio est de essentia Sacramenti, in quantum scit illud ut Deus, cujus vicem gerit ad Confessionem. Alio modo propter scandalum vitandum: potest autem pœnitens facere ut illud quod Sacerdos sciebat ut Deus, sciat etiam ut homo: quod facit dum licentiat eum ad dicendum; & ideò si dicat, non frangit sigillum Confessionis. Tamen debet cavere scandalum dicendo, ne fractor sigilli prædicti reputetur.

Quæst. 9. Violaret-ne Confessarius secretum Confessionis, qui adduceret eam, quæ ad venerem incitata fuit in Confessione, ad detegendum Episcopo abominabilem illum Confessorem; aut saltem ad permittendum, ut Episcopo, aut Inquisitoribus detegatur à Confessore, si pœnitens vel non posset, vel præ pudore non vellet?

Resp. Certum est, quod non violaret secretum, quoniam Confessarius potest, ut præcedenti quæstione diximus, cum licentia pœnitentis, ea declarare, quæ in Confessione dicta sunt, & in præsenti casu, ac quæstione, Confessarius omninò strictéque tenetur, eam monere, quæ in Confessione sollicitata fuit, eam teneri Episcopo vel Inquisitoribus denunciare Confessorem, à quo fuit sollicitata. Quod verbis expressis declaratum est in Bulla trigesima-quarta Gregorii decimi-quinti.

Bulla 34. Greg. XV. Videatur Bulla integra in fine hujus Tomi 4.

Contra illos qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda, in actu Sacramentalis Confessionis, sive ante, vel post immediatè, seu occasione vel prætextu Confessionis hujusmodi, etiam ipsa Confessione non secuta, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque ubi Confessiones Sacramentales audiantur, seu ad

Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint, mandantes omnibus Confessariis, ut suos pœnitentes, quos noverint fuisse ab aliis ut supra sollicitatos, moneant de obligatione denuntiandi sollicitantes; seu ut præfertur tractantes, Inquisitoribus seu locorum Ordinariis prædictis. Quòd si hoc Officium prætermiserint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denuntiandum Confessarios sollicitantes, seu tractantes ut supra: iidem locorum Ordinarii & Inquisitores illos pro modo culpæ punire non negligant.

Quæst. 10. Inventum-ne est & excogitatum aliquod effugium, ad declinandum Pontificiæ authoritatis pondus?

Resp. Laxiores Casuistæ nonnulli docuerunt, quod *Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit pœnitenti Chartam postea legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in Confessione, ac proinde non est denuntiandus.* Et hæc propositio damnata fuit ab Alexandro Papa septimo. Alia verò propositio huic similis quæ damnata etiam fuit ab Alexandro septimo est: *Modus evadendi obligationem denuntiandæ sollicitationis est, si sollicitatus confiteatur cum sollicitante; hic potest ipsum absolvere absque onere denuntiandi.* Quæ propositiones non solùm damnatæ sunt, sed prætereà prohibitum fuit sub pœna Casus reservati soli summo Pontifici, ne quis eas doceat, vel sustineat. Videatur Tom. 6. Tractatu 7. capite 3. quæst. 13. Decretum Alexand. VII. adversus laxas Casuistarum opiniones 24. Sept. 1665.

Quæst. 11. Est ne necesse, ut Confessarius fugiat avaritiæ n[illegible]

S. Carol. Instruct. Confess.

Resp. Omninò necesse est, ut ostendit pluribus in locis sanctus Carolus; & præsertim Actorum parte quarta in Instructionibus ad Confessarios, his verbis, Confessarium ut liber sit, suoque erga pœnitentem munere fungatur, & majorem habeat authoritatem, præcipiendi ea quæ saluti sunt necessaria, ab omni non modo avaritia immunem esse debere, verùm etiam cavere vel minimam ejus suspicionem, & imprimis ne per signum quidem, pecuniam desiderare, aut quamcumque aliam rem in Confessione quærere, aut ejus occasione; verùm etiam declarare debet quantum potest verbis non modo, sed & gestis se à talibus rebus abhorrere.

Quare vult idem sanctus Carolus, quod si Confessarius decernat loco Pœnitentiæ Missas celebrandas, Confessarius non debet tales Missas sibi, vel Ecclesiæ suæ, vel Monasterio directè vel indirectè dicendas tribuere.

Eodem modo, addit, se gerere debet, ubi præcipiendæ sunt satisfactiones pro debitis incertis, pro votis mutandis, & similibus, neque pecunias, aut alias res restituendas accipere debet, nisi necessarium planè fuerit, id agere, ne pœnitens detegatur & in tali casu schedulam receptionis ab eo petat, cui res eas restituerit, ut eam schedulam pœnitenti possit reddere. Denique ita se gerere debet ut ab omni specie, & avaritiæ umbra, videatur alienus.

Perche sia piu libero il Confessore a fare gl'officii che deve col penitente, & habbia con esso piu autorità in tutte le cose che gl'ordinarà per la salute d'esso, fugga non solo ogni avarizia, mà anco ogni sospirione d'essa. Particolarmente non domandi, ne pur con segni, denari ò altra cosa nelle Confessioni ne per occasioni d'esse; anzi non solo con le parole, mà piu ancora con gli fatti, dia ogni testimonio d'abhorrire simili cose. Ingiongendo penitenza al penitente di far dir Messe, non l'applichi diretta, ne indirettamente, ne a se, ne alla sua Chiesa ò Monasterio. Il medesimo servi nelle satisfattioni che gli occorrerà far fare per occasioni di debiti incerti, per commutatione de voti, ò simili altre cose. Ne meno pigli denari ò altre cose da restituire, eccetto se la necessità, per non discoprire il penitente, lo ricercasse; & in tal caso procuri una poliza di ricevuta da colui a chi haverà fatta la resti-

tuzione, e la consegni al penitente; & in tutto proceda di maniera che fugga ogni ombra & apparenza d'avaritia.

Quæst. 12. In quo consistit Charitas, seu benignitas, quam Ecclesiæ Canones, & sancti Patres identidem inculcant Confessariis?

Resp. Hæc benignitas ostendi debet in modo charitate pleno recipiendi pœnitentem, cui testari debet Confessarius ingens ejus salutis desiderium, simulque manifestare se paratum esse omnia planè tentare, ut spirituali ejus morbo medeatur, & præcipuè cavere debet, ne exhibeat pœnitenti se ægrè eum audire in Confessione. *Nam*, ut ait sanctus Ambrosius, *quemadmodum se tibi curandum præbeat, quem fastidio habeas? Qui contemptui se, non compassioni medico suo putet futurum?* Confessarius pœnitenti viscera misericordiæ debet ostendere, nec quidquam negligere quod eum à peccato revocare possit, & ad Deum verâ animi contritione & vitæ mutatione conducere. S. Ambr. De Pœnit. lib. 2. cap. 1.

Debet etiam sapienter cum summa suavitate temperare remedia pœnitenti applicanda, & necessarias correptiones laudibus intermissis, ut faciliùs se in ejus animum insinuet: imitari debet *Sapientes Medicos*, qui ut ait sanctus Augustinus, *si quando usus poposcerit austeriora medicamenta ægris offerunt mortalibus, ne æger utilitatem præ austeritate refugiat, ora ac summitates poculi, quo remedium porrigunt, melle circumliniunt.* S. Aug. in Prolog. in Psalmos.

Plerumque, inquit sanctus Gregorius, *utiliùs corripimus si correptionibus quædam laudum fomenta misceamus. Inferenda namque sunt illis aut alia bona quæ in ipsis sunt, aut dicendum certè quæ poterant esse, si non sunt; & tunc demùm resecanda sunt mala quæ nobis displicent, cùm priùs ad audiendum eorum placabilem mentem fecerint præmissa bona quæ* S. Greg Past. P. 3. cap. 18.

placent. Amaro pigmentorum poculo, mellis dulcedo adjungitur: ne ea quæ saluti profutura est, in ipso gustu aspera amaritudo sentiatur: & dum gustus per dulcedinem fallitur, humor mortiferus per amaritudinem vacuatur. Ipsa ergo invectionis exordia permista sunt laude temperanda, ut dum admittunt favores quos diligunt, etiam correptiones recipiant quas oderunt.

Sub specie tamen benignitatis, cavere debet Confessarius, ne cum pœnitentibus eò crudeliùs agat, quo videtur blandiùs ipsos excipere, nec imitari debet eos, *Qui pulvillos*, ut loquitur Propheta, *sub omni cubito manus ponunt.*

S. Greg. Pastor. lib. 2. cap. 8.

Nam ut ait sanctus Gregorius, *Pulvillos quippè sub omni cubito manus ponere, est cadentes à sua rectitudine animas, atque in hujus mundi se dilectione reclinantes, blandâ adulatione refovere; quasi enim Pulvillo cubitum, vel cervicalibus caput jacentis excipitur, cùm correptionis duritia peccanti subtrahitur, eique mollities favoris adhibetur: ut in errore molliter jaceat, quem nulla asperitas contradictionis pulsat.* Enimverò tunc in ea profunda, sed falsa pace perseverant de quaJerem. cap. 7. loquens Jeremias ait, *Pax, Pax, & non erat Pax.*

Itaque Confessarius, ut vera cum benignitate pœnitentes suos excipiat, his Divi Prosperi verbis debet attendere. *Cùm verò nobis, Fratres, quilibet peccata sua tanquam medicis vulnera quibus urgentur, aperiunt, operam dare debemus, ut quantociùs ad sanitatem Deo authore perveniant; ne in pejus dissimulatâ curatione proficiant.*

S. Prosp. de vita Act. Sacerdotis. lib. 2. cap. 7.

In Epist. per univ. prov. refertur.

Quæ est ista, inquit Hormisdas Papa, *inimica benignitas, palpare crimina, & vulne-*

ra eorum usque ad diem judicii incurata servare? in Can. Si quis. dist. 50.

Qui vitiis nutriendis parcit, inquit sanctus Augustinus relatus in Canone, *ne contristet peccantium voluntatem, tam non est misericors, quàm qui non vult cultrum rapere puero ne audiat plorantem, & non timet ne vulneratum doleat vel extinctum.* S. Aug. ad Loth. refertur in Can. Qui vitiis. 23. quæst. 5.

Lethargici, inquit idem Divus Augustinus, *excitantur, phrenetici ligantur, & tamen utrique amantur.* S. Aug. in Psalm. 34. p. 2.

Hæc filia suavitas ita perniciosa visa est sancto Thomæ de Villanova, ut dixerit: *Quid enim Ecclesiam Domini hodie perdit, nisi Confessorum & Pastorum blandiens adulatio, deliniens demulcensque assentatio?* In Serm. Fer. 6. post Domin. 4. quadrag.

CAPUT XII.

De dilatione aut negatione absolutionis.

Quæst. I. QUIBUS præsertim in casibus Confessarius absolutionem, vel omninò denegare debet, vel ad tempus differre?

Resp. Optimè quidem & solidissimè explicantur ab Eminentissimo Cardinali Grimaldi Aquensium Archiepiscopo, in suo Mandato Synodico, quod tanquam regulam Confessariis suæ Diœcesis proposuit.

Casus Ordinarii in quibus Confessarii absolutionem differre vel negare debent: Sacræ Scripturæ, Conciliorum, Summorum Pontificum, sanctorum Patrum, & aliorum sanctorum Doctorum testimoniis confirmati.

Per Eminentissimum Cardinalem Grimaldi, Aquensem Archiepiscopum.

Ut Confessarii moneantur, ne absolutionis gratiam verè indignis conferant, quod sæpè facere solent, aut per inadvertentiam, aut per negligentiam, aut propter aliam causam; unde fit ut multi diu multúmque durent in iisdem peccatis, cum deplorabili animarum suarum ruina, ut ait sanctus Carolus in Instructionibus Confessariis datis Latinæ versionis Antuerpiæ anno 1586.

Primò, cùm nullum veri & supernaturalis doloris indicium conspicitur & vitam in melius emendare nolunt, vitæque rationem mutare, absolutionis sunt incapaces.

Secundò, absolvi minimè debent qui odia & inimicitias ex corde non deposuerunt, & quantùm in se est cum suis inimicis pacem & reconciliationem inire nolunt.

Tertiò, cùm pœnitens injustè detinet bona aliena, aut cùm fortunæ bonis, famæque proximi damnum aliquod intulerit, id reparare non curat, nec vult restituere, aut satisfacere, sive penitùs sive partim secundùm facultatem suam, ei deneganda est absolutio.

Quartò, si pœnitens sit in aliqua proxima mortaliter peccandi occasione, & possit eam deserere, absolvi non debet, donec eam deseruerit: & si non possit eam deserere, est differenda absolutio, donec aliqua dederit emendationis indicia, & legitimum sit aliquid credendi fundamentum, fore ut deinceps à peccato caveat.

Quintò, iis quoque deneganda est absolutio, qui proximam peccandi occasionem dant aliis, nisi velint eam auferre, & mederi quantùm possunt malo, cujus occasionem præbuerunt: tales sunt.

1. Qui conventus lusorios congressusque fovent, impietatibus, blasphemiis, compo-

tationibus, lasciviis, aliisque peccatis obnoxios.

2. Qui componunt, imprimunt, aut vendunt malos libros, scriptaque quæ continent res Fidei, Pudicitiæ, bonisque moribus contraria.

3. Qui lascivas habent tabellas & imagines, quæ peccandi occasionem inspicientibus præbere possunt, quique eas aut faciunt aut vendunt.

4. Fœminæ puellæque quæ nudo incedunt pectore, & sinu, postquam satis superque fuerint admonitæ, quanta mala ex hoc immodesto vestiendi modo prodire solent.

5. Iis quoque deneganda est Eucharistia, quoties ad Sacram Mensam eo modo accedunt.

6. Iis etiam deneganda est absolutio, qui artem aliquam, aut vivendi rationem exercent, quam probè norunt sibi ita noxiam esse, ut eam sine peccato prosequi moraliter non possint; nisi polliceantur eam deserere.

7. Differenda est absolutio iis qui mortaliter peccandi habitum contraxerunt, donec emendationis signa compareant. Hanc praxim in Pœnitentiæ Tribunali planè necessariam authoritate sua confirmavit Innocentius Papa undecimus, cùm sequentem propositionem damnavit.

60. Propositio damnata.

Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponat emendationem. Innoc. XI. Decreto contra 65. Propos. 2. Martii 1679.

8. Deneganda est etiam absolutio peccatoribus publicis, & iis qui publicè scandalum

dederunt, donec publicè satisfecerint, & scandalum sustulerint quantùm possunt.

9. Confessarii audire non debent, aut absolvere eos, quorum peccatorum participes & complices fuerunt.

10. Nullus Confessarius potest, aut debet absolvere à casibus reservatis, nisi specialem habuerit licentiam & facultatem, nisi in articulo mortis, quando non adest copia Confessoris.

11. Iis quoque qui præcipua Fidei Mysteria ignorant, Orationem Dominicam, Dei & Ecclesiæ mandata; quoties compertum est hanc ignorantiam è salutis negligentiâ nasci, aut quoties ita rudes sunt, ut statim instrui nequeant, differenda eis est absolutio. Contrariam Casuistarum aliquorum praxim damnavit Innocentius Papa undecimus, dum sequentem propositionem Censurâ affecit.

64. Propositio damnata.

Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantiâ Mysteriorum Fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysterium sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Jesu-Christi.

12. Iis deneganda est absolutio qui ea nesciunt, quæ ad proprium statum eorum pertinent, quique à suo Officio insigniter deficiunt. Quocircà Confessarii pœnitentes interrogare tenentur de his, quæ ad eorum statum & conditionem pertinent.

13. Ecclesiastici qui sacros Ordines susceperint, vel Beneficium possidentes, talarem vestem & Tonsuram ferre nolunt, seu qui sua Beneficia malè consecuti sunt, aut incompatibilia possident, aut non resident cùm residere tenentur, sine legitima causa: non debent absolvi.

14. Iis quoque denegabitur absolutio, qui deserere nolunt usum mutuandi pecunias, ut aliquid præter sortem accipiant, sive per simplicem schedulam, sive per contractum, sive alio quovis modo, aut qui nolunt ab omni penitùs usura recedere, quæcumque tandem illa sit.

15. Chirurgis & Tonsoribus qui Capillos barbamque abradunt Dominicis festisque diebus, sive in officinâ, sive alio quovis loco absolutio denegabitur, nisi polliceantur se non ampliùs id facturos; eodemque modo tractabuntur, omnes qui ex habitu, & sine ulla justa necessitate, servilibus operibus vacant diebus Dominicis & Festis ab Ecclesia præceptis.

Quæst. 2. Quare Confessarii tenentur, aut omninò denegare, aut saltem ad tempus absolutionem differre, in casibus prænotatis?

Resp. Primò quia tenentur, ut sæpiùs dictum fuit, Sacerdotes illis solùm absolutionem impendere, quos rationabiliter credunt verè esse conversos, nec in pristina flagitia relapsuros: atqui exploratio per aliquod temporis spatium sæpè necessaria est, ad dignoscendum sincerum futuræ emendationis desiderium, præsertim cùm frequenter relabi solent, ut enim ait Apostolus: *Quæ secundùm Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur*, Hoc est vera cordis contritio: nec alio modo ut plurimùm, quam per hanc mutationem, quæ aliquo tempore duraverit, vera contritio cognosci potest, & à falsa distingui, quæ speciem tantùm habet contritionis.

2. ad Cor. cap. 7.

Experientiâ enim satis constat, quod defectu illius dilationis absolutionis, multi Christiani magnam vitæ suæ partem ducunt in continuis peccatis, & quasi circulum faciunt criminum & Confessionum.

Deinde humiliatio quam ex illa dilatione Confessarii concipit, eum seriò inducit ad seipsum considerandum; & verâ cordis contritione purgandum, tum etiam continuo Pœnitentiæ operum exercitio, contractos malos habitus imminuere, aut penitùs exuere conatur, qui sunt veluti superflui quidam, malignive humores qui expellendi penitùs sunt, ut sanitatis remedia recipere valeat; cùm enim Confessarius absolutionem differt, peritum imitatur Medicum, qui proprium sanandi tempus expectat, ut ait sanctus Ambrosius: *Medicus medendi tempus expectat, ut digestis ægritudinibus, Medicinæ subsidia deferantur, ne acerba adhuc & immatura, ut asserunt, ægritudo, curationis remediis reluctetur, & beneficium sentire non possit.*

S. Ambr. in Psalm. 37.

Hoc principaliter evenit dum peccatores frequenter relabuntur in eadem peccata, ex quibus anima ita debilitatur ut difficillimum sit ut statim ab illo statu ad perfectam pœnitentiam reducatur; Quoniam, ut ait sanctus Augustinus: *Ipsis vulneribus, vel fracturis corporum, infirmitates cognoscere possumus animarum. Si enim alicui pes frangatur, aut manus, cum labore solet ad pristinum officium revocare. Si verò secundò, tertiò, & adhuc frequentiùs in eodem loco membra ipsa frangantur, potest intelligere charitas vestra cum quantis doloribus vulnera curanda sunt, & tamen post longas, & multas tribulationes, vix erit antequam ad pristinum statum membra ipsa valeant revocari. Similis ratio in animarum fracturis seu vulneribus esse credenda est*: Id est, ut fusiùs explicat idem Doctor, quod non possunt nisi longo tempore & cum difficultate sanari, quando vulnera

S. Aug. Serm. 58. de Temp.

sæpiùs

sæpiùs iterata fuerunt, ideoque conveniens est in similibus casibus negare vel differre absolutionem.

Quinimò Eminentissimus Cardinalis de Aguirre, in quo Apostolicam probitatem cum insigni eruditione conjunctam mirati sunt in Urbe omnes boni: *Inhærentes*, inquit, *non modò Conciliis, Canonibus, & Patribus suprà laudatis, nec non Cardinalibus, Episcopis & Theologis horum temporum, sed etiam rationi manifestæ, fundatæ in doctrina Fidei & experimento frequenti, dicimus maximè oportere, ut graviorum peccatorum rei, præsertim relapsi, antequam confiteantur, præmittant aliquanto tempore juxta numerum & qualitatem scelerum, fructus dignos Pœnitentiæ interioris, exteriorisque. . . . . . Aliquantò, inquam, tempore, veluti (si quid ampliùs obtineri non potest) quarumdam Hebdomadarum aut saltem dierum, in assiduâ contritione, oratione, jejunio, fletu, planctu, eleemosynis aliisque exercitationibus piis.*

Rationem autem hujusce dilationis affert idem eruditissimus Cardinalis, quia scilicet. *Licèt Deus potestate absolutâ, aut providentiâ, vel miseratione singulari, possit hominem gravium scelerum reum, subitò ad ingentem contritionem movere efficaciter, & perfectè ad se convertere, nihilominùs juxta cursum ordinarium ea insignia & præstantissima dona non largitur subitò, sed gradatim, ac mediâ impetratione factâ per opera pœnalia, in Oratione, eleemosynâ, jejunio, fletu, & planctu, aliisque mortificationibus corporis & animæ. Per eos autem actus divino auxilio exhibitos, paulatim impetrat peccator majora, & ulteriora auxilia ad dilectionem Dei & contritionem.*

placent. Amaro pigmentorum poculo, mellis dulcedo adjungitur: ne ea quæ saluti profutura est, in ipso gustu aspera amaritudo sentiatur: & dum gustus per dulcedinem fallitur, humor mortiferus per amaritudinem vacuatur. Ipsa ergo invectionis exordia permista sunt laude temperanda, ut dum admittunt favores quos diligunt, etiam correptiones recipiant quas oderunt.

Sub specie tamen benignitatis, cavere debet Confessarius, ne cum pœnitentibus eò crudeliùs agat, quo videtur blandiùs ipsos excipere, nec imitari debet eos, *Qui pulvillos*, ut loquitur Propheta, *sub omni cubito manus ponunt.*

S. Greg. Pastor. lib. 2. cap. 8.

Nam ut ait sanctus Gregorius, *Pulvillos quippè sub omni cubito manus ponere, est cadentes à sua rectitudine animas, atque in hujus mundi se dilectione reclinantes, blandâ adulatione refovere; quasi enim Pulvillo cubitum, vel cervicalibus caput jacentis excipitur, cùm correptionis duritia peccanti subtrahitur, eique mollities favoris adhibetur: ut in errore molliter jaceat, quem nulla asperitas contradictionis pulsat.* Enimverò tunc in ea profunda, sed falsa pace perseverant de quaJerem. cap. 7. loquens Jeremias ait, *Pax, Pax, & non erat Pax.*

Itaque Confessarius, ut vera cum benignitate pœnitentes suos excipiat, his Divi Prosperi verbis debet attendere. *Cùm verò nobis, Fratres, quilibet peccata sua tanquam medicis vulnera quibus urgentur, aperiunt, operam dare debemus, ut quantociùs ad sanitatem Deo authore perveniant; ne in pejus dissimulatâ curatione proficiant.*

S. Prosp. de vita Act. Sacerdotis. lib. 2. cap. 7.

In Epist. per univ. prov. refertur.

Quæ est ista, inquit Hormisdas Papa, *inimica benignitas, palpare crimina, & vulne-*

ra eorum usque ad diem judicii incurata servare? In Can. Si quis. dist. 50.

Qui vitiis nutriendis parcit, inquit sanctus Augustinus relatus in Canone, *ne contristet peccantium voluntatem, tam non est misericors, quàm qui non vult cultrum rapere puero ne audiat plorantem, & non timet ne vulneratum doleat vel extinctum.* S. Aug. ad Loth. refertur in Can. Qui vitiis. 23. quæst. 5.

Lethargici, inquit idem Divus Augustinus, *excitantur, phrenetici ligantur, & tamen utrique amantur.* S. Aug. in Psalm. 34. p. 2.

Hæc falsa suavitas ita perniciosa visa est sancto Thomæ de Villanova, ut dixerit: *Quid enim Ecclesiam Domini hodie perdit, nisi Confessorum & Pastorum blandiens adulatio, deliniens demulcensque assentatio?* In Serm. Feri. 6. post Domin. 4. quadrag.

CAPUT XII.

De dilatione aut negatione absolutionis.

Quæst. I. QUIBUS præsertim in casibus Confessarius absolutionem, vel omninò denegare debet, vel ad tempus differre?

Resp. Optimè quidem & solidissimè explicantur ab Eminentissimo Cardinali Grimaldi Aquensium Archiepiscopo, in suo Mandato Synodico, quod tanquam regulam Confessariis suæ Diœcesis proposuit.

Casus Ordinarii in quibus Confessarii absolutionem differre vel negare debent: Sacræ Scripturæ, Conciliorum, Summorum Pontificum, sanctorum Patrum, & aliorum sanctorum Doctorum testimoniis confirmati.

Per Eminentissimum Cardinalem Grimaldi,
Aquensem Archiepiscopum.

Ut Confessarii moneantur, ne absolutionis gratiam verè indignis conferant, quod sæpè facere solent, aut per inadvertentiam, aut per negligentiam, aut propter aliam causam; unde fit ut multi diu multúmque durent in iisdem peccatis, cum deplorabili animarum suarum ruina, ut ait sanctus Carolus in Instructionibus Confessariis datis Latinæ versionis Antuerpiæ anno 1586.

Primò, cùm nullum veri & supernaturalis doloris indicium conspicitur & vitam in melius emendare nolunt, vitæque rationem mutare, absolutionis sunt incapaces.

Secundò, absolvi minimè debent qui odia & inimicitias ex corde non deposuerunt, & quantùm in se est cum suis inimicis pacem & reconciliationem inire nolunt.

Tertiò, cùm pœnitens injustè detinet bona aliena, aut cùm fortunæ bonis, famæque proximi damnum aliquod intulerit, id reparare non curat, nec vult restituere, aut satisfacere, sive penitùs sive partim secundùm facultatem suam, ei deneganda est absolutio.

Quartò, si pœnitens sit in aliqua proxima mortaliter peccandi occasione, & possit eam deserere, absolvi non debet, donec eam deseruerit: & si non possit eam deserere, est differenda absolutio, donec aliqua dederit emendationis indicia, & legitimum sit aliquid credendi fundamentum, fore ut deinceps à peccato caveat.

Quintò, iis quoque deneganda est absolutio, qui proximam peccandi occasionem dant aliis, nisi velint eam auferre, & mederi quantùm possunt malo, cujus occasionem præbuerunt: tales sunt.

1. Qui conventus lusorios congressusque fovent, impietatibus, blasphemiis, compo-

tationibus, lasciviis, aliisque peccatis obnoxios.

2. Qui componunt, imprimunt, aut vendunt malos libros, scriptaque quæ continent res Fidei, Pudicitiæ, bonisque moribus contraria.

3. Qui lascivas habent tabellas & imagines, quæ peccandi occasionem inspicientibus præbere possunt, quique eas aut faciunt aut vendunt.

4. Fœminæ puellæque quæ nudo incedunt pectore, & sinu, postquam satis superque fuerint admonitæ, quanta mala ex hoc immodesto vestiendi modo prodire solent.

5. Iis quoque deneganda est Eucharistia, quoties ad Sacram Mensam eo modo accedunt.

6. Iis etiam deneganda est absolutio, qui artem aliquam, aut vivendi rationem exercent, quam probè norunt sibi ita noxiam esse, ut eam sine peccato prosequi moraliter non possint, nisi polliceantur eam deserere.

7. Differenda est absolutio iis qui mortaliter peccandi habitum contraxerunt, donec emendationis signa compareant. Hanc praxim in Pœnitentiæ Tribunali planè necessariam authoritate sua confirmavit Innocentius Papa undecimus, cùm sequentem propositionem damnavit.

60. Propositio damnata.

Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponat emendationem. Innoc. XI. Decreto contra 65. Pro posit. 2. Martii 1679.

8. Deneganda est etiam absolutio peccatoribus publicis, & iis qui publicè scandalum

dederunt, donec publicè satisfecerint, & scandalum sustulerint quantùm possunt.

9. Confessarii audire non debent, aut absolvere eos, quorum peccatorum participes & complices fuerunt.

10. Nullus Confessarius potest, aut debet absolvere à casibus reservatis, nisi specialem habuerit licentiam & facultatem, nisi in articulo mortis, quando non adest copia Confessoris.

11. Iis quoque qui præcipua Fidei Mysteria ignorant, Orationem Dominicam, Dei & Ecclesiæ mandata; quoties compertum est hanc ignorantiam è salutis negligentiâ nasci, aut quoties ita rudes sunt, ut statim instrui nequeant, differenda eis est absolutio. Contrariam Casuistarum aliquorum praxim damnavit Innocentius Papa undecimus, dum sequentem propositionem Censurâ affecit.

64. Propositio damnata.

Absolutionis capax est homo, quantumvis laboret ignorantiâ Mysteriorum Fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem, nesciat Mysterium sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Jesu-Christi.

12. Iis deneganda est absolutio qui ea nesciunt, quæ ad proprium statum eorum pertinent, quique à suo Officio insigniter deficiunt. Quocircà Confessarii pœnitentes interrogare tenentur de his, quæ ad eorum statum & conditionem pertinent.

13. Ecclesiastici qui sacros Ordines susceperint, vel Beneficium possidentes, talarem vestem & Tonsuram ferre nolunt, seu qui sua Beneficia malè consecuti sunt, aut incompatibilia possident, aut non resident cùm residere tenentur, sine legitima causa: non debent absolvi.

14. Iis quoque denegabitur absolutio, qui deserere nolunt usum mutuandi pecunias, ut aliquid præter sortem accipiant, sive per simplicem schedulam, sive per contractum, sive alio quovis modo, aut qui nolunt ab omni penitùs usura recedere, quæcumque tandem illa sit.

15. Chirurgis & Tonsoribus qui Capillos barbamque abradunt Dominicis festisque diebus, sive in officinâ, sive alio quovis loco absolutio denegabitur, nisi polliceantur se non ampliùs id facturos; eodemque modo tractabuntur, omnes qui ex habitu, & sine ulla justa necessitate, servilibus operibus vacant diebus Dominicis & Festis ab Ecclesia præceptis.

Quæst. 2. Quare Confessarii tenentur, aut omninò denegare, aut saltem ad tempus absolutionem differre, in casibus prænotatis?

Resp. Primò quia tenentur, ut sæpiùs dictum fuit, Sacerdotes illis solùm absolutionem impendere, quos rationabiliter credunt verè esse conversos, nec in pristina flagitia relapsuros: atqui exploratio per aliquod temporis spatium sæpè necessaria est, ad dignoscendum sincerum futuræ emendationis desiderium, præsertim cùm frequenter relabi solent, ut enim ait Apostolus: *Quæ secundùm Deum tristitia est, pœnitentiam in salutem stabilem operatur*, Hoc est vera cordis contritio: nec alio modo ut plurimùm, quam per hanc mutationem, quæ aliquo tempore duraverit, vera contritio cognosci potest, & à falsa distingui, quæ speciem tantùm habet contritionis. 2. ad Cor. cap. 7.

Experientiâ enim satis constat, quod defectu illius dilationis absolutionis, multi Christiani magnam vitæ suæ partem ducunt in continuis peccatis, & quasi circulum faciunt criminum & Confessionum.

S. Aug. Serm. 7. de Temp. *Multi*, inquit sanctus Augustinus, *assiduè se dicunt esse peccatores, & tamen adhuc illos delectat peccare: Professio est, non emendatio: accusatur anima, non sanatur: pronuntiatur offensa, non tollitur. Pœnitentiam certam non facit, nisi odium peccati, & amor Dei. Quando sic pœnites ut tibi amarum sapiat in animo, quod ante dulce fuit in vita, & quod te prius oblectabat in corpore, ipsum te cruciat in mente: jam bene ingemiscis ad Deum.*

Ideoque Concilium generale Lateranense tribuit potestatem Confessariis, etiam in ipso Paschatis Festo, pœnitentium Communionem ad aliud tempus differendi, quoties credunt eos non sufficienter esse dispositos. Sic enim ait: Cap. Omnis. De Pœnit. & remiss. *Suscipiens reverenter ad minùs in Pascha Eucharistiæ Sacramentum: nisi fortè de proprii Sacerdotis consilio, ob aliquam rationabilem causam, ad tempus ab hujusmodi perceptione duxerit abstinendum.*

Secunda ratio, quæ etiam demonstrat differendæ absolutionis utilitatem, est: quia dilatio absolutionis pœnitenti ponit ob oculos, æternam pœnam quam ejus peccata merentur, & quia videt se adstrictum ad permanendum per aliquot temporis spatium in Pœnitentia, & privatione Sacramentorum, meliùs concipit suorum criminum horrorem, & cautior evadit ad conservandam Dei gratiam; & considerando deplorabilem statum in quem peccando reductus est, constanter statuit, ea omnia facere & pati, & cuncta potiùs deserere, quàm relabi in miserabilem illum statum, ex quo conatur emergere: Nam ut ait Divus S. Aug. Serm. 34. de divers. Augustinus, *Si citò rediret homo ad pristinam beatitudinem, ludus illi esset peccando cadere in mortem.*

Hâc de causâ cùm seriò incumbit peccator ut ad Deum convertatur, supremus animarum Medicus videtur differre sæpè illi gratiam, quâ sese à pravâ peccandi consuetudine eripiat. Ita sentire videtur Divus Augustinus explicans hæc verba Psalmi sexti, *Et tu Domine usquequò*. Sic enim ait: *Quis non intelligat significari animam luctantem cum moribus suis, diu autem dilatam à Medico, ut ei persuaderetur in qua mala se peccando præcipitaverit? quòd enim facilè sanatur, non multùm cavetur: ex difficultate autem sanationis, erit diligentior custodia recepta sanitatis: non ergo tanquam crudelis Deus æstimandus est cui dicitur*: Et tu Domine, usquequò. *Sed tanquam bonus persuasor animæ, quid mali sibi ipsi pepererit*, ut scilicet deinceps cum majori cura, in integritate se conservet. Quoniam ut ait sanctus Gregorius: *Omnis curatio, quantò difficiliùs acquiritur, tantò acquisita cautiùs custoditur*. Et ut optimè ait Cardinalis Bellarminus: *Non esset tanta facilitas peccandi, si non esset tanta facilitas absolvendi*. Vide quæ diximus, Tom. 1. Tract. 1. cap. 15.

S. Greg. in Exposit. 1. Psal. Pœnit.

Card. Bellarm. Serm. 8. de advent.

Tertiò, quia, ut notavit sanctus Ambrosius: *Non coërcere delinquentes, majoris austeritatis est, quàm si ulciscaris: traduntur enim in Passiones ignominiæ qui cùm aliquid inhonestum commiserint, nullum culpæ pretium ferunt.*

S. Ambr. in Psalm. 118.

Præterea absolutionis dilatio, tempus præbet pœnitenti, ut auferat impedimenta ad gratiam recipiendam, salutari purgatione, & bonorum operum exercitatione, ut possit majori cum securitate, superare proclivem illum quem nascendo contraximus peccandi impetum, quemque malâ suâ vitâ peccator auxit.

Deinde humiliatio quam ex illa dilatione Confessarii concipit, eum seriò inducit ad seipsum considerandum; & verâ cordis contritione purgandum, tum etiam continuo Pœnitentiæ operum exercitio, contractos malos habitus imminuere, aut penitùs exuere conatur, qui sunt veluti superflui quidam, malignive humores qui expellendi penitùs sunt, ut sanitatis remedia recipere valeat; cùm enim Confessarius absolutionem differt, peritum imitatur Medicum, qui proprium sanandi tempus expectat, ut ait sanctus Ambrosius: *Medicus medendi tempus expectat, ut digestis ægritudinibus, Medicinæ subsidia deferantur, ne acerba adhuc & immatura, ut asserunt, ægritudo, curationis remediis reluctetur, & beneficium sentire non possit.*

S. Ambr. in Psalm. 37.

Hoc principaliter evenit dum peccatores frequenter relabuntur in eadem peccata, ex quibus anima ita debilitatur ut difficillimum sit ut statim ab illo statu ad perfectam pœnitentiam reducatur; Quoniam, ut ait sanctus Augustinus: *Ipsis vulneribus, vel fracturis corporum, infirmitates cognoscere possumus animarum. Si enim alicui pes frangatur, aut manus, tum labore solet ad pristinum officium revocare. Si verò secundò, tertiò, & adhuc frequentiùs in eodem loco membra ipsa frangantur, potest intelligere charitas vestra cum quantis doloribus vulnera curanda sunt, & tamen post longas, & multas tribulationes, vix erit antequam ad pristinum statum membra ipsa valeant revocari. Similis ratio in animarum fracturis seu vulneribus esse credenda est*: Id est, ut fusiùs explicat idem Doctor, quod non possunt nisi longo tempore & cum difficultate sanari, quando vulnera sæpiùs

S. Aug. Serm. 58. de Temp.

sæpiùs iterata fuerunt, ideoque conveniens est in similibus casibus negare vel differre absolutionem.

Quinimò Eminentissimus Cardinalis de Aguirre, in quo Apostolicam probitatem cum insigni eruditione conjunctam mirati sunt in Urbe omnes boni: *Inhærentes*, inquit, *non modò Conciliis, Canonibus, & Patribus supra laudatis, nec non Cardinalibus, Episcopis & Theologis horum temporum, sed etiam rationi manifestæ, fundatæ in doctrina Fidei & experimento frequenti, dicimus maximè oportere, ut graviorum peccatorum rei, præsertim relapsi, antequam confiteantur, præmittant aliquanto tempore juxta numerum & qualitatem scelerum, fructus dignos Pœnitentiæ interioris, exteriorisque...... Aliquantò, inquam, tempore, veluti (si quid ampliùs obtineri non potest) quarumdam Hebdomadarum aut saltem dierum, in assiduâ contritione, oratione, jejunio, fletu, planctu, eleemosynis aliisque exercitationibus piis.*

Rationem autem hujusce dilationis affert idem eruditissimus Cardinalis, quia scilicet. *Licèt Deus potestate absolutâ, aut providentiâ, vel miseratione singulari, possit hominem gravium scelerum reum, subitò ad ingentem contritionem movere efficaciter, & perfectè ad se convertere, nihilominùs juxta cursum ordinarium ea insignia & præstantissima dona non largitur subitò, sed gradatim, ac mediâ impetratione factâ per opera pœnalia, in Oratione, eleemosynâ, jejunio, fletu, & planctu, aliisque mortificationibus corporis & animæ. Per eos autem actus divino auxilio exhibitos, paulatim impetrat peccator majora, & ulteriora auxilia ad dilectionem Dei & contritionem.*

Cardinalis Nigronus.

In Synodo Faventina.

Demùm Eminentissimus Cardinalis Nigronus, in accuratâ Synodo quam dum Ecclesiæ Faventinæ præerat Faventiæ celebravit, & approbantibus Eminentissimis Cardinalibus Carpineo, Casanata, & Marescotto, imò plaudente sacri Concilii Congregatione, in lucem Romæ edidit anno 1695. *Quia*, inquit, *non sine lacrymis intelligimus, Sacramenti Pœnitentiæ antidotum sæpè converti in animarum venenum, summoperè commendamus omnibus Confessariis, ut curandis recidivis sedulò incumbant, illis, etiamsi sint Sacerdotes, opportunè in aliud tempus absolutionem differendo, ut hac ratione pravos habitus exuere, rebellesque animi affectus compescere doceantur.*

Quæst. 3. Exemplum Christi Domini, qui introduxit in gloriam bonum latronem, uno eodemque die simul confessum latrocinia sua; qui peccatrici in Evangelio pepercit, dicens *Remittuntur ei peccata multa, quia dilexit multum*; qui dixit mulieri adulteræ, *Vade & noli ampliùs peccare*: nulla prorsus imposita Pœnitentiâ; nonne videtur damnare duritiem Confessariorum, qui peccatoribus absolutionem denegant, aut differunt, & opera Pœnitentiæ priùs exigunt, quàm eos absolvant?

Yvo Carnotens. Epist. 1.

Resp. Huic difficultati facilè respondere possumus cum Yvone Carnotensi Episcopo. *Quæstio*, inquit, *facilè solvitur, si interni judicis animadversio, & humanæ fragilitatis consideratio diligentiùs attendatur. Per internum gemitum satisfit interno Judici: & idcircò indilata datur ab eo peccati remissio, cui manifesta est interna conversio; Ecclesia verò quia occulta cordis ignorat, non solvit ligatum, licèt suscitatum, nisi de monumento elatum, id est, publicâ satisfactione purgatum.*

His quoque exemplis omnibus à nobis relatis cum Divo Bernardo respondere possumus, ubi de bono latrone loquitur & de aliquibus aliis peccatoribus in momento conversis: *Non tam exemplum, quàm miraculum.* S. Bern. Ep. 8. ad Brunon.

Sanctus Augustinus etiam respondet difficultati propositæ his verbis, *Quia plerumque dolor alterius cordis occultus est alteri, neque in aliorum notitiam per verba, vel quacumque alia signa procedit, cùm sit coram illo cui dicitur*: Gemitus meus à te non est absconditus, *rectè constituuntur ab iis qui Ecclesiæ præsunt, tempora Pœnitentiæ, ut fiat etiam satis Ecclesiæ in qua remittuntur peccata; extra eam quippè non remittuntur.* S. Aug. de Fide, Spe & Charitate. cap. 65.

Quæst. 4. Quomodo se gerere debet Confessarius erga illos, qui, ut absolutionem post peccatorum Confessionem consequantur, dicunt quod periclitaretur æterna eorum salus, si repentinâ morte interim opprimerentur antequam accepissent absolutionem?

Resp. Confessarius exponere debet pœnitenti, primò, infelicem hunc casum posse difficilè contingere; quoniam præter specialem curam, quam Confessarius suscipere debet, pœnitentis, cui differt absolutionem, nullus est omninò Sacerdos, qui non possit eum absolvere in articulo mortis, ubi aliqua dederit doloris indicia, licèt subitus morbi casus, eum impediret à repetendâ Confessione. Fiducia prætereà quam peccator de Deo debet concipere, ejus timorem in spem bonam commutare debet, considerando animam suam divinæ bonitati esse concreditam; vitam mortemque suam, non à casu, nec à fortunâ dependere: sed à sola voluntate supremi moderatoris, & ab æternis ejus providentiæ Decretis: Si autem divina bonitas eum in hoc mundo toleravit,

dum concessâ vitâ ad peccandum abutebatur, credere profectò & sperare debet, Deum nolle illum tunc perimere, cùm divinâ gratiâ commotus, & impulsus firmiter statuit Deo totus servire, & tempus deinceps impendere, ad deflenda peccata, & præteritos errores corrigendos; si enim Deus per patientiam suam, & longanimitatem eum toleravit, ut ad Pœnitentiam reduceret, ut ait Divus Paulus, non facilè credendum est, eum à Deo tunc deserendum, cùm impositam exercet Pœnitentiam, ad quam divinitùs vocari videtur: & quoniam eum tam misericorditer tractavit, cùm in Deum peccare tantùm cogitaret, vix credi potest eundem Deum eum irato vultu conspicere velle, cùm omni conatu suo, Deo satisfacere per Pœnitentiam studet: Ita respondet sanctus Cyprianus in simili casu. *Neque enim*, inquit, *deserentur ab ope & auxilio Domini, qui mites & humiles, & Pœnitentiam verè agentes, in bonis operibus perseveraverint, quominus illis quoque divino remedio consulatur.*

S. Cyprian. Ep. 13. ad Clerum, lib. 3. Ep. 17. incipit: *Miror vos Fratres.*

Dicere secundò potest Confessarius, quòd si moriendum sit, eos meliori longè in statu fore, si peccatorum dolore compuncti, Pœnitentiam agere niterentur, secundùm Sacerdotis Dei & Ecclesiæ præceptum, sine absolutione, quam cùm absolutionem acceperint, sine necessariis dispositionibus: quoniam Ecclesia per sanctos Patres sæpè declaravit, præcipites illas absolutiones, recipientibus nihil prodesse, & dantibus esse periculosas. De his enim loquitur sanctus Cyprianus, dum ait: *Falsa Pax, periculosa dantibus, nihil recipientibus profutura.*

S. Cyprian. Serm. 5. de lapsis.

Nonnulli, inquit sanctus Ambrosius, *ideo poscunt Pœnitentiam, ut statim sibi reddi*

S. Ambr. lib. 2. De Pœnit. cap. 9.

Communionem velint : ii non tam se solvere cupiunt ; quàm Sacerdotem ligare , suam enim conscientiam non exuunt , Sacerdotis induunt.

Ideo idem sanctus Doctor loquens de sancti Petri Pœnitentia , ait : *Inveni cur tacuit Petrus ; ne tam citò venia petitio plus offenderet : lacrymæ veniam non postulant , sed merentur.* S. Ambr. in Comment. in Lucam , lib. 10.

In omni culpa priùs flendum est , ait sanctus Eligius Episcopus, *& sic deinceps precandum : lacrymæ enim tacitæ quodammodo preces sunt, veniam non loquendo postulant , & merentur.* Homil. in

E contra verò Ecclesia semper bene judicavit de salute hominis , qui verâ peccatorum suorum contritione compunctus , totisque animi viribus , præteritos errores vitæ reparare studens veris Pœnitentiæ fructibus , subirâ priùs morte corriperetur , quàm Sacerdotalem absolutionem susciperet. Legimus in secundo Concilio Vasensi celebrato anno 442. in nostra civitate Episcopali. *Pro his qui Pœnitentiâ acceptâ in bona vita cursu satisfactoriâ compunctione viventes , sine Communione inopinato nonnunquam transitu , in agris aut in itineribus præveniuntur , oblationem recipiendam , & eorum funera , ac deinceps memoriam Ecclesiastico affectu prosequendam : quia nefas est eorum commemorationes excludi à salutaribus sacris , qui ad eadem sacra fideli affectu contendentes , dum se diutiùs reos statuunt , indignos salutiferis Mysteriis judicant , ac dum purgatiores restitui desiderant, absque Sacramentorum Viatico intercipiuntur : quibus fortasse nec absolutissimam reconciliationem Sacerdos negandam putasset.* Concil. Vasense. 2. Can. 2.

In Concilio Carthaginensi quarto legitur ,

Can. 79. *Pœnitentes qui attentè leges Pœnitentiæ exequuntur: si casu in itinere vel in mari mortui fuerint, ubi eis subveniri non possit: Memoria eorum & orationibus & oblationibus commendetur.*

Eadem præcipit Concilium Arelatense secun-
Can. 13. dum his verbis. *De his qui in Pœnitentiâ positi, vitâ excesserunt, placuit nullum Communione vacuum debere dimitti: sed pro eo quod honoraverit Pœnitentiam, Oblatio illius recipiatur.*

Quocirca videmus Ecclesiam, eos qui in hoc statu moriebantur, semper considerasse, tanquam mortuos in pace, & gratiâ Domini; Quoniam quidem Presbyteri Oblationes quæ pro iis fiebant, aut eorum nomine, accipiebant, offerentes Sacro-sanctum Sacrificium, & Ecclesiæ preces pro illarum animarum salute.

Omnia quæ modò diximus clarè satis ostendunt, eos qui mori in peccato timent, non recurrere debere ad Sacerdotalem absolutionem, nimis præcipitem, tanquam ad securius salutis remedium; sed potiùs ad Pœnitentiam, vel absolutionis dilationem, ut hoc modo contra frequentes relapsus securos tutosque se possint servare.

Quæst. 5. Potest-ne impendi Sacramentalis absolutio moribundo, cui vis morbi facultatem adimit confitendi peccata sua, imò & præbendi aliquod doloris signum, & desiderium percipiendi peccatorum suorum absolutionem?

Resp. Certum est primò, absolvendum esse in extremo mortis articulo pœnitentem, qui antequam morbi violentiâ opprimeretur, aut in phrenesim inciderit, Confessorem petiit à quo absolveretur, ut dicitur in Concilio Car-

thaginensi relato in Canone ubi sic legitur : *Is qui Pœnitentiam in infirmitate petit, si casu dum ad eum Sacerdos invitatus advenit, oppressus infirmitate obmutuerit, vel in Phrenesim versus fuerit : dent testimonium qui eum audierunt, & accipiat Pœnitentiam : si supervixerit, admoneatur petitioni suæ satisfactum, & subdatur statutis Pœnitentiæ legibus, quamdiù Sacerdos qui Pœnitentiam dedit probaverit.* Can. *Is qui.* 26. quæst. 6.

Si verò pœnitens nulla præ morbo potuit edere signa, nec significaverit priusquam in eum casum inciderit, velle se confiteri, distinguendum videtur ; vel enim agitur de homine pio, qui Sacramenta frequentare solebat cùm sanus erat, & communi hominum existimatione bono ; & in hoc casu absolvi potest, etiamsi nulla animi pœnitentis indicia, vel verbo, vel nutu ediderit ; nam toto vitæ Christianæ quam egit curriculo, idonea sanè & luculenta conversi ad Deum cordis argumenta præbuit, atque adeo se præstitit dignum, cui in ultimâ vitæ lineâ constituto, Ecclesiæ Sacramenta absque ulla suæ voluntatis significatione porrigerentur.

Et ratio est, quia, ex communi Theologorum consensu post Concilium quartum Carthaginense mox citatum, ei danda est absolutio, quem præsentes testati sunt velle confiteri, licèt aliundè malè viveret, quia ex hoc testimonio Confessarius sufficiens habet fundamentum credendi ægrum peccatorum suorum Pœnitentiam agere, verúmque emendationis propositum habere, & ita sufficientem materiam comperit Confessarius, ut tali moribundo possit absolutionem concedere. A fortiori ei danda est absolutio, qui vitam egit homine Christiano dignam, licèt morbo subito correp-

tus, nullum possit indicium præbere, quoniam ejus bona peracta vita, juxta Patrum unanimem consensum, securius longè præbet fundamentum credendi, cum tali casu correptum à peccatis absolvi velle, quam ea signa quæ ab improbo tradi potuerunt, velle se converti in articulo mortis; cùm sancti Patres eas conversiones, semper suspectas habuerint, quæ in tali casu fiebant, quando ægroti non solùm confiteri velle se significabant, verùm etiam cum lacrymis confessi erant peccata sua, de quibus ait sanctus Augustinus; *Absolutionem damus, securitatem non damus.* Vide cap. 5. quæst. 21.

Sacerdotale juxta usum Ecclef. Rom. Venetiis. apud Joan. Variscum & Socios excusum. anno 1560. fol. 62.

Id etiam probari potest ex Sacerdotali Romano his verbis: *Talis infirmus, aut jam amisit loquelam, vel usum rationis; putà, quia phreneticus, aut non: in primo casu si benè vivebat ut bonus fidelis, & frequentabat Confessionem & Communionem, & hujusmodi, quamvis non petierit Sacramenta, quia ex insperato talia acciderunt: vel etiam si malus & obstinatus diù perseverans in peccatis est, & diu non confessus; si petiit Sacerdotem ut confiteretur, ostendit se facere velle omnia quæ debet, & interea factus est mutus, vel phreneticus, & periculum est in mora, debet præsupponi contritus; & faciente aliquo Confessionem generalem pro eo, sicut fit in populo, Sacerdos faciat absolutionem ab omni sententia & peccato, & potest injungere circumstantibus aliquid pro eo faciendum, vel hæredibus, aut consanguineis pro ejus anima, si volunt acceptare. Deinde debet dari ei Eucharistia quamvis non sit confessus.*

Anno 1610, cap. 10.

Statuta quoque Synodalia Ecclesiæ Lemovicensis idem asserunt his verbis: *Poterit quoque idem applicari remedium ei, qui judicio,*

omniumque sensuum usu statim captus est non petitâ Pœnitentiâ, nulloque signo contritionis edito, cùm violentia morbi judicatur derepentè & ex improviso præventus, & oppressus, & Christianè vixit; ferrique potest judicium ex actionibus vitæ & moribus, eum libenter Pœnitentiæ Sacramentum petiturum fore, si tempus & morbi violentia permisissent, licèt hoc in casu nihil de absolutionis effectu promittere possimus: sed animarum salvandarum causâ nullum remedium omittere debemus quod Deus potestati nostræ commisit, Deum orantes ut immensâ bonitate & misericordiâ quod deest ægrotorum dispositioni suppleat, cætera inscrutabilibus Dei judiciis commendantes.

Sin autem æger, qui nullum contritionis signum dare potest, luxuriosè nimiâque cum licentiâ vixerit, quæ à nobis dicta sunt ostendere planè videntur, ei non dandam esse absolutionem, quoniam Confessarius nullum habet legitimum fundamentum credendi, materiam proximam Sacramenti (scilicet pœnitentis actus) esse præsentem.

Nec colligi potest ei dandam esse absolutionem ex verbis Divi Augustini in fine libri primi de Adulterinis Conjugiis, ubi loquens de Catechumenis, hoc est de iis qui se disponebant ad recipiendum Baptismum, ait: *Ego non solùm alios Catechumenos, verùm etiam ipsos qui viventium conjugiis copulati retinent adulterina consortia, cùm salvos corpore in his permanentes non admittamus ad Baptismum: tamen si desperati, & intra se pœnitentes jacuerint, nec pro se respondere potuerint, baptisandos puto, ut jam hoc peccatum cum cæteris lavacro regenerationis abluatur: si autem ab illa desperatione fuerint recreati, potuerint*

S. August. in fine, lib. 1. de Adulter. Conjug.

vivere, aut facient quod statuerunt.... Quæ autem Baptismatis, eadem reconciliationis est causa; si fortè Pœnitentiam finiendæ vitæ periculum præoccupaverit.

Ex his, inquam, sancti Doctoris verbis, non licet concludere in casu de quo modò locuti sumus, concedendam esse absolutionem; quia Divus Augustinus, hoc loco loquitur de iis qui se disponebant ad recipiendum Baptismum, licèt essent adhuc adulterii peccato impliciti, ac proinde sermo est de iis qui significaverant se velle Baptismum recipere. Unde idem Sanctus ait in eodem loco: *Si autem ab illa desperatione fuerint recreati, potuerint vivere, aut facient quod statuerunt.* Quæ verba satis declarant, eum solùm loqui voluisse de iis qui Baptismum petebant, seque ad eum recipiendum parabant, qui Catechumeni statum erant amplexi.

Quæst. 6. Posset-ne dari absolutio moribundo, saltem sub conditione, qui nimiâ semper cum licentia vixit, cùm morbus eum impedit, quominus aliquod doloris indicium possit proferre?

Resp. Mos ille dandi absolutionem sub conditione, in Ecclesia nunquam viguit per sexdecim sæcula, & asserere possumus, non sine magnâ temeritate rem tanti momenti in Ecclesiam introduci posse; sine aliquâ legitimâ authoritate, & contra universalem Ecclesiarum omnium traditionem; quoniam nullum vestigium ejus reperire licet in aliquo Concilio, in aliquo sancto Patre, aut aliquo Rituali Ecclesiæ Latinæ vel Græcæ: Nusquàm, inquam, comperitur, absolutionem dari posse sub conditione in Sacramento Pœnitentiæ, quocúmque tandem casu. Ritualia namque, & præsertim Romanum, minimas quasque Sa-

cramentorum cæremonias præſcribunt, & ſingulari cum curâ ea notant, quæ ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinent, quod frequentiùs cæteris Sacramentis adminiſtrari ſolet. Si abſolutio ſub conditione dari poſſet, ab illis proculdubio determinatum fuiſſet; quoniam determinarunt caſus quibus adminiſtrari poſſet Baptiſmus, & extrema Unctio ſub conditione: & quoniam ſanctus Auguſtinus, & Concilium Carthaginenſe quartum, multaque Ritualia ſingulariter tractant de modo quo adminiſtrari debet Sacramentum Pœnitentiæ moribundis, certum eſt eos non omiſſuros hunc modum ita commodum, dandæ abſolutionis ſub conditione, ſi credidiſſent illum in aliquo caſu fuiſſe licitum. Videmus etiam apud ſanctum Carolum in Inſtructione Confeſſorum, expreſſum fuiſſe modum, quo ſuſcipiendi ſunt infantes, ſeu pueri, puellæque teneriores ad Confeſſionem: Si autem caſus eſſet aliquis, in quo dari poſſet abſolutio ſub conditione, eò profectò maximè contingeret, cùm vix detegi poſſit, ſi ſint capaces abſolutionis. Nihilominùs tamen ſanctus hic Archiepiſcopus, qui diligentiſſimè res quaſque minimas ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinentes denotat, ſolummodò dixit, Actorum parte quarta Inſtructionum Confeſſorum, Presbyteros animadvertere debere abſolutionem Sacramentalem iis non eſſe dandam, qui non afferunt materiam neceſſariam huic Sacramento, & qui nondum per rationis uſum capaces ejus ſunt: Quoniam ergo ab univerſali Eccleſiæ traditione recedere non poſſumus, nec authoritate privatâ, novos excogitare modos adminiſtrandi formam Sacramentorum; nullo prorſus caſu abſolutionem Sacramentalem ſub conditione dare poſſumus; & eo quidem magis, quo à Concilio

Tridentino prohibetur, ne vel excogitetur, vel mutetur ritus aliquis à receptis Ecclesiæ ritibus in administratione Sacramentorum.

Conc. Trid. sess. 7. De Sacram. in genere. Can. 13.

Si quis, inquit Concilium Tridentinum, *dixerit, receptos & approbatos Ecclesiæ Catholicæ ritus, in solemni Sacramentorum administratione adhiberi consuetos, aut contemni, aut sine peccato à Ministris pro libito omitti, aut in novos alios per quemcúmque Ecclesiarum Pastorem mutari posse, anathema sit.*

Optandum esset, ut qui desiderant callere modum administrandi cum fructu Sacramentum Pœnitentiæ, seriò legerent Tomum secundum libri cui titulus: *Amor pœnitens*, editionis secundæ, qui liber authorem habet Episcopum Castoriensem, Vicarium olim Apostolicum in Provinciis fœderati Belgii: Illic videre possent eamdem doctrinam, quam in hocce Tractatu pro viribus explicuimus, nitidè assertam & solidis admodum argumentis probatam.

Specchio di Cōfessioni, composto dal Padre Emerio de Bonis, Gesuita. In Roma, appresso Domenico Baba. 1595.

Non abs re fore duxi hîc attexere quod in hac materia editum fuit à Reverendo quondam Patre Emerio de Bonis, Jesuita, qui tempore sancti Ignatii Romæ floruit, quique varios abusus notavit qui à Confessariis sæpiùs committuntur, dum absolutionem Sacramentalem faciliùs pœnitentibus concedunt. Hâc de re locutus est in libro cui titulus: *Confessionum speculum*, quod quidem Romæ vulgari Italico idiomate à Reverendissimo Patre editum fuit, & sæpiùs prælo Romæ & alibi commissum, & in alias subindè linguas translatum.

Avertimenti per li Confessori.

Advertenda pro Confessariis.

Primò avertiscano i Cōfessori, di non dar l'assolutione a chi non debbono, cio è a chi non è

Primò advertant Confessarii, ut non concedant absolutionem quibus non debet dari, id est iis qui illius capaces non sunt: ut sunt qui

verè de omnibus & quibuscumque peccatis à se commissis non dolent, aut firmiter non proponunt ab illis in posterum abstinere, aut nolunt satisfacere, etiam si possint, illis quibus tenentur, sive de bonis, sive de fama, sive de injuriis illatis agatur, &c. aut occasionem mortaliter peccandi deserere nolunt, &c. Ratio est, quia tunc non habent debitam contritionem & dolorem qui absolutionem praecedere debet.

Secundò, Confessarius debet imponere pœnitentias, quæ peccata præterita puniant, & à futuris peccatis præservare possint, tanquam medicinæ salutares. Id autem non fit, dum illi qui multis jejuniis, disciplinis, ciliciis, eleemosynis, peregrinationibus, &c. curandus esset; imponitur recitatio coronæ, aut septem Psalmorum Pœnitentialium, aut etiam aliquid minùs. Et ideo pœnitentes brevi ad vomitum redeunt. Si autem Confessarius apud se perpenderet, Deo de hac anima rationem illi reddendam esse, non ita facilè laberetur. Audiat quod hac de re dicitur in sacro Concilio Tridentino, sess. 14. cap. 8: *Debent ergo Sacerdotes Domini, quantum Spiritus & prudentia suggesserint, pro qualitate criminum & pœnitentium facultate, salutares & convenientes satisfactiones injungere; ne si fortè peccatis conniveant, & indulgentiùs cum pœnitentibus agant, levissima quadam opera pro gravissimis delictis injungendo, alienorum peccatorum participes efficiantur.*

Hæc sunt sacri Concilii verba. Et ita Confessarius, qui sine justa & legitima causa, pro multiplicibus & gravissimis peccatis, leves pœnitentias injungit, suæ obligationi non facit satis. Antiqui Canones pro aliquibus peccatis pœnitentias per septennium duraturas impone-

capace di essa: tale è colui che non è veramente pentito di tutti i peccati mortali che hà commessi, ò non hà fermo proposito di astenersene per l'avvenire, ò non vuol sodisfar [potendo] a chi è obligato nella robba, fama, ingiuria, &c. ò non vuole lasciar l'occasione di peccare mortalmente, &c. La raggione è, perche non hà la debita contritione e dolore che si ricerca per l'assolutione.

Secondò deve il Confessore dar penitenze, che siano castighi delli peccati passati, e medicine preservative dalli peccati futuri; il che non fà, quando uno merita molti digiuni, disci-

bant; & quanquam solus Deus, cui dolor internus notus est, noverit etiam quæ sit justa & proportionata Pœnitentia cuique peccatori imponenda; attamen debet Confessarius prudenter convenientem Pœnitentiam injungere, habito respectu ad qualitatem & quantitatem peccatorum, ad facilitatem cum qua committi solent, ad dolorem qui in illorum confessione apparet, ad emendationis spem, & ad facultates pœnitentis; quia prudenter non ageret qui amplas eleemosynas pauperi imponeret, aut multa jejunia rustico laboratori, aut disciplinas seu cilicia infirmo & debili injungeret.

Tertiò advertant, rem utilissimam esse & à multis Confessariis in praxi observatam, absolutionem aliquoties suspendere seu differre, & injungere pœnitenti qui sæpiùs in eadem peccata relabitur, ut ad Confessarium redeat, & interim aliqua opera satisfactoria exerceat, quæ illum cautiorem reddant ad cavenda peccanda quæ sæpiùs committere solitus est, & præsertim si carnalia sint. Quia autem id sæpiùs non fit, multi nunquam emendantur, imò statim post absolutionem [si tamen illam consequantur] ad vomitum redeunt, etiam hac ipsâ die aut saltem intra breve tempus; unde valdè dubitari potest, quod internæ propriæ dispositionis culpâ, gratiam non receperint, quæ vires subministrat ad resistendum, saltem per notabile tempus, peccatis. Sed hi statim in peccata recidunt, & sæpiùs sine ulla gravi tentatione, imò eam ex propriâ sponte perquirunt & procurant. Ideo convenit talibus imponere ut redeant, quò cautiores reddantur.

Objicietis fortè, illos ad Tribunal Confessionis non redituros? Sibi imputent; signura

plìne, cilitii, limosine, peregrinationi, &c. e li dà una corona, ò li sette salmi, ò meno ancora. Per cio i penitéti subito ritornano al vomito; che se il Confessore pensasse che hà da render conto à Dio di quella anima, staria un poco piu sopra di se. Ascolti quel che dice il santo Concilio Tridentino, sess. 14. cap. 8. *Debbono, dice, i Sacerdoti del Signore, per quanto lo Spirito e la prudenza lor detta, secondo la qualità delle colpe e poter de i penitenti, impor loro salutifere e convenevoli sodisfattioni; acciò che se per sorte chiudono gl'occhi a i peccati, ò piu indulgentemente trattano i lor peni-*

est, illos non fuisse contritos aut rectè disposi-tos. Objicietis, illos facilè alios Confessarios, qui eos statim absolvant, inventuros? Nihil id vestra interest, hi Confessarii rationem coram Deo reddent, de peccatis quæ, ob ipsorum laxitatem & indulgentiam, pœnitentes committere solent. Crudelitatis meritò arguitur Medicus, qui, ne infirmum contristet, forti remedio & ferro, quando opus est, non utitur; & multo etiam in pari casu crudelior est Confessarius.

Quartò attentè admodùm perpendant, cui Sacram Communionem concedant; quia certè gravissimum malum est, & abusus verè intolerabilis, illis Communionem permittere, aut Missæ celebrationem, qui continuò, & sine emendatione, in fœtidæ libidinis luto involuti remanent; attamen multi sunt, quibus consuetum est ut pluries in qualibet hebdomadâ in peccata carnalia prolabantur; & tamen volunt qualibet hebdomada, aut saltem intra quindecim dies, Communionem percipere, quia scilicet ita sunt assueti: Et hi ita insensibiles & stupidi fiunt, ut penitùs non agnoscant aut percipiant miserandum planè statum in quo versantur; & licèt priùs ad sanctissimam Eucharistiam in timore & tremore reverenter accederent, procedente tempore sine timore, sine reverentia, & sine ulla devotione accedunt; id autem facilè conjici potest, ex eo quod aliquando hac eadem die, aut saltem intra breve tempus, redeunt ad vomitum, & peccata carnalia denuò committunt, quod valdè horrendum &, formidabile est.

tenti, imponendo loro per gravissimi delitti leggierissime cose da fare, non siano fatti partecipi delli peccati d'altri.

Sin qui sono parole del S. Concilio. Si che il Confessore, il quale, senza giuste e legitime caggioni, per moltissimi e gravissimi peccati, dà picciole penitéze, non sodisfà all'obligo suo. Li Canoni antichi imponevano per certi peccati sett'anni di penitenze; e benche solo Iddio, che vede il dolore e pentimento interiore, sappia qual sia la giusta penitenza che si dourebbe imponere a ciascuno; nondimeno il Confessore deve con prudenza veder di darli penitenza che convenga, havendo riguardo alla qualità e quantità de peccati, alla facilità con che si commettono, al pentimento con che si confessano, & alla speranza dell'emen-

datione, & a quel che puo fare il penitente; perche dar grosse limosine al povero, molte digiuni al lavoratore, discipline o cilitii all'infermo e debole, non sarebbe prudenza.

Terzo avertiscano, che è cosa utilissima e isperimentata da molti Confessori, il sospendere alle volte l'assolutione, e far ritornar il penitente che tante volte ricasca nelli medesimi peccati, e farli fare fra tantò alcune penitenze, che l'ajutino ad emendarsi da quei peccati ne quali casca tanto spesso, e massimamente essendo carnali. E perche questo non si fà, molti non s'emendano mai, anzi subito che sono assoluti [se pur ricevono l'assolutione] ritornano al vomito ancor l'istesso giorno, overo poco dopo; dal che si puo dubitare che non habbino ricevuta, per lor mala dispositione, la grazia, che dà forza per resistère [almeno per qualche tempo notabile] alli peccati. Mà questi ritornano subito alli peccati, e molte volte senza grave tentatione, anzi da se stessi la procurano. Però è bene farli tornare occioche stiano piu sopra di se.

Direte forsi che non tornaranno alla Confessione? Lor danno, è segno che non erano contriti, ò disposti. Direte che trovaranno altri Confessori che subito senz'altro l'assolvino? Lasciateli fare, essi renderanno conto de i mali che li penitenti, per esser essi tanto larghi, commettono. E crudele il Medico che per non contristar l'infermo, non adopera l'unguento forte & il ferro quando bisogna; cosi molto piu il Confessore.

Quarto, avertiscano ancora molto bene a chi concedono la Communione; perche il lasciar communicare, ò dir Messa a persone, che di continuo stanno involte ne fango della puzzolente libidine senza emendatione, è una pessima cosa, & abuso intolerabile. E purè sono molti, che non lasciaranno passar settimana senza incorrervi piu volte, e pur si vorranno communicare ogni otto ò quindeci giorni per haver presa questa usanza. Li quali si riducono ad una insensibilità e stupidezza di mente, tal che non conoscono il misero stato in che si trovano, e come prima andavano al santissimo Sacramento tremando di paura e riverenza, poi vi vanno senza timore, senza rispetto, e senza divozione alcuna. Il che si puo vedere da questo, che alle volte ancora l'istesso giorno, ò poco dopo, ritornano al vomito del peccato carnale cosa veramente horrenda e spaventevole.

Patris Emerici de Bonis Societatis Jesu, Præclarissima profertur sententia, de abusibus qui in usu sacræ Communionis admittuntur.

DUos magnos abusus, inquit, in frequenti sumptione Sacro-sanctæ Eucharistiæ invenio, & faxit Deus ut citò tollantur.

Primum est quorumdam hominum quibus nulla Hebdomada præterit quin semel aut sæpiùs luxuriæ spurcitiis se contaminent, qui tamen octonis quibusque diebus sanctissimo Christi corpore pasci postulant. Sunt & alii qui etsi rariùs peccent, iis tamen diebus quibus consuevere ad Sacram Eucharistiam, quamvis recenter in peccatum lapsi, accedere velint.

Primorum abusus errorque maximus est, quòd non satis cogitent, quàm infame & turpe vitium, carnis illius virgineæ, humanitatis sanctissimæ, & Divinitatis augustissimæ, quam hoc Sacramento suscipimus, munditiei atque puritati adversatur, cujus si verè dignitatem, & excellentiam pernoscerent, aut in viam redirent & mutarent mores; aut non tam sæpè, imò nunquam tremendum Sacramentum sumere auderent, nisi fortè aliquâ Ecclesiæ lege obstricti, quæ tamen neminem Sacro-sancta illa Mysteria, nisi in Paschate, percipere adigit, quæque semper ritè paratos poscit.

Et tamen reperiuntur homines adeò audaces seu potiùs tam perfrictæ frontis, ut sæpè sine ullâ vitæ emendatione, carne Christi vesci non abhorreant; quòd si Confessarius à Communione, ut decet, removere velit, irascuntur & scrupulosum vocant; nec verentur cum

Trattato del santissimo Sacramento dell'Altare, e del modo di riceverlo fruttuosamẽte. Composto dal Padre Emerio de Bonis della Compagnia di Giesu. In Roma, appresso il Baba. 1595.

Abusi d'alcuni intorno al communicarsi spesso. cap. 19.

Io ritrovo due abusi grandi intorno alla frequẽza del santissimo Sacramento, i quali piacesse à Dio che fossero una volta levati in tutto, e per tutto.

Il primo è d'alcuni, che mai non lasciano passar settimana, che non pecchino una, e piu volte, carnalmente; e con tutto cio si vogliono commu-

nicare ogni otto giorni. Altri sono che peccano più di rado, mà si vogliono communicare i loro giorni deputati, ben che habbiano peccato di fresco. L'error de primi è grandissimo; poi che non considerano, quanto sia contrario questo vitio infame e disonorato alla purità, nettezza, e candidezza di quella carne virginale, di quell'anima santissima, e di quella Divinità eminentissima, che si riceve nel santissimo Sacramento; perche se da douvero penetrassero la sua grandezza & eccellenza, ò si emendarebbono, e mutarebbono vita, ò vero non havreb-

illo contendere, causati alios esse Confessarios contrà sentientes, & ad sanctam Synaxim accedere permittentes: & si quo sunt animi statu ad Cælestem mensam accedere piaculum esset, futurum esset ut non afficerentur illâ suavitate, illâque lætitiâ, quam sentiunt. Denique nisi cælesti illo pane alerentur, fore ut crebriùs in peccata labantur; & si fides illis sit adhibenda, id saltem emolumenti à Communione percipiunt, quod rariùs peccant.

Ego verò, etsi nemini legem præfinire velim, non mihi videor pravè sentire, qui tales homines ad sacram Synaxim malè præparatos putem, cùm ipsi tam citò, tamque frequenter ad suas impuras libidines redeant: timendumque valde esse, ne indignæ Communionis, & infandi sacrilegii periculo se exponant; quia crebri in easdem culpas relapsus, debitam præparationem deficisse testantur. Nam si nullum adversus vim & efficaciam Sacramenti obicem ponerent, effectus ejus proculdubiò consequerentur; quorum unus est, ut eos qui dignè sumunt castos faciat, quoniam multùm cupiditatem minuit, quæ sic fracta & coërcita facilè vinci superarique potest, quod nunc in multis cernitur, qui cùm antè luxuriæ vitio dedititissimi essent, postea cælesti cibo sæpè refecti, castitatem coluere; qui si pravam in meliorem vitam mutavere, quidni illi quoque idem possint? Sed vultis scire quid sit quamobrem non faciant, quia nolunt. Quapropter à Communione arcendi sunt; unde qui secùs facit, panem filiorum dat Canibus, & Margaritas projicit ante porcos; quod à Jesu-Christo Domino nostro expresè prohibetur.

Quamobrem Confessarii & directores diligentiùs attendere sibi debent, ut ne judiciorum Dei experiantur acerbitatem, qui dispen-

sati tam pretiosi thesauri, accuratam ab eis rationem reposcet, ipsi secum reputent, indulgentiâ illâ & nimiâ facilitate indignos ad Communionem admittendi, multos eâ duritie eoque animi stupore erga res divinas obriguisse, ut ne quidem status illius miserrimi, in quo torpent, sensum habeant salutarem. Quo fit ut cùm priùs timentes & venerabundi ad augustissimum Sacramentum accederent, jam id absque timore, veneratione, & pietate suscipiant: Quod inde manifestissimè patet, quod nonnunquam eodem die, ad suas sordes revertantur, quod horrendum dictu & Angelis ipsis detestabile, quodve valeat solis tenebras offendere, terram tremefacere, elementa permiscere.

De his quoque idem sentio, qui postero, tertio, aut quarto die quàm Eucharistiam sumpserunt, idem quod antea peccant; aut qui pridiè nudiustertiùs, aut quartus antè peccaverant, ita ut vix à peccato uno die, biduò vel triduò per hebdomadam se abstineant; qui tamen die Dominico ad sacram Synaxim admitti flagitent.

Quantùm ad id quod dicunt, alios Confessarios esse, qui eos sic affectos à Communione non arceant, sat erit respondere, nolle mihi Deo talium Confessariorum agendi rationem esse præstandam.

Non quidem ignoro, fuisse præteritis sæculis, & etiam nunc esse viros, & piissimos & doctissimos, qui utile sæpè esse, & aliquando necessarium censeant talibus absolutionem denegare, hoc freti, quòd veræ contritionis, ne quidem attritionis signa ulla ostendant, sine qua nemo absolvi potest, & absolvi sacrilegium est: qui etiam sanctæ Resurrectionis tempore, eos qui ante paucos dies crimen

bon' ardire di riceverlo così spesso, anzi ne pur mai, se non fossero astretti dal precetto della Chiesa, la quale non obliga nissuno a communicarsi frà l'anno. Nondimeno si trovano alcuni tanto arditi, anzi [per dir meglio] tanto sfacciati, che non si vergognano di communicarsi spesso senza emendatione alcuna; e se il Confessore non vorrà loro conceder la Communione, [come veramente non debe] si adiretanno e diranno, ch'egli e uno scrupuloso, e vorrãno disputar con esso lui, con dire, che altri Confessori danno licenza: che se facessero.

aliquod admiserint, à Communione suspendunt; continentiam aliquandiu ante servare jubentes, quàm tremenda adire Mysteria sinantur; tam crebris, tam facilibus in peccata lapsibus, meritò suspicionem ingerentibus Confessario, deesse illis veram attritionem, sine qua non solùm possunt sed etiam debent illos sine absolutione remittere.

Utilissimum ergo contra relapsum remedium est, & frequenti experientiâ confirmatum, ut per aliquod tempus iis hominibus absolutio differatur, quo victu cultuque asperiori, antequam ad Communionem accedant, se præparent. Sunt enim qui postquam innumera crimina & horrenda scelera Sacerdoti patefecerint, sequenti aut tertio die carne & sanguine Christi Domini non timeant refici. Quod sanè non est permittendum; quoniam qui habitum peccati contraxit non sine magnâ violentiâ resipiscere, magnâque animi contentione excitare in se salutiferum peccatorum suorum dolorem valet.

Quemadmodum arbor annosa non unico ictu dejicitur, nec vas aliquo tetro liquore imbutum, si semel frigidâ aquâ abluitur, odorem amittit, sed opus est ut diu in cinere & lexivio fervescat; eâdem quoque agendi ratione erga illos omnes utendum est, qui tam sæpè ad sua peccata recurrunt: subeant post exposita, expansaque flagitia pœnarum & laborum genera, quibus sentiant, doleant, & detestentur præteritas culpas: quod quia ab illis non exigitur, citò suum vomitum resorbent.

Multi Confessarii pii prudentesque testantur, innumeros homines, qui peccatis priùs obstricti erant, quod eam rationem tenuissent, dilatâque absolutione sæpiùs ad Tribunal, ut ani-

male à communicarsi, Iddio non gli darebbe consolation' e gusti spirituali come fà: e che se non si communicassero, cascherebbono molto piu spesso nel peccato; si che, com'essi dicono, almen' cavano questo frutto di peccar' manco.

Io, senza dar' sentenza definitiva, dirò quel che sento, e non penso di sentir male: cio è, che questi tali mi paiono molto mal disposti per cômunicarsi; pioche ritornano tanto presto, e tâto spesso, al vomito del peccato della puzzolente e carognosa carne: e mi dubito, che non si mettano a pericolo assai probabi-

mi statum identidem aperirent, illis redire jussissent, impositâ interim delictorum pœnâ, pristinos mores in meliùs mutavisse, & magno gaudio, magnoque deinceps in virtute progressu, infandam peccati consuetudinem abjecisse.

Durum equidem & grave primò ipsis videbatur, toties sine absolutione, & piacularibus pœnis oneratos remitti, verùm multi postea severitatis illius fructum & utilitatem experti, gaudentes, & ut de se optimè meritis gratulantes rediere, futurumque fatentes fuisse, ut nisi ejusmodi austeritate essent cohibiti, laudabiliorem vitam nunquam instituerent. Magno proculdubio dolore, dum Chirurgus humorem pungit ægrotus afficitur; sed sanatus gratias agit, mercedemque pro beneficio rependit largiùs.

Si Confessarii majorem severitatem adhiberent, multò major frequentiorque pravorum hominum emendatio consequeretur; non iisdem semper criminibus obnoxios homines cerneremus, neque subinde, ut faciunt, Confessarios mutarent, ut aliquem tandem inveniant mollem facilemque, qui leves imponat pœnitentias, & sinat eos quoties libuerit, etiam moribus immutatis, ad Eucharisticam mensam accedere; quem deinde inventum, tanquam peritissimum prædicant: cæterosque qui perversorum morum institutorumque mutationem exigunt, tanquam incommodos, scrupulosos, humanæque fragilitati nimiùm duros reprobant, non sicut illi qui faciles sunt, molles & infirmitati eorum condescendentes.

Sed miseri illi animarum rectores, non cernunt, pravos homines in vitiis suis propterea suâ indulgentiâ detineri, atque in pristina peccata relabi. Medicus qui, ne molestus sit

le, di ricever indegnamente la Cõmunione, e di far' un sacrilegio; perche quel continuo recidivo mostra che non erano disposti; con cio sia che se il Sacraméro non trovasse impedimento, essendo di tanta virtù & efficacia, causerebbe i suoi effetti, l'uno de quali è render' casti quelli che degnamente lo frequentano; percio che sminuisce la concupiscenza, la quale sminuita, facilmente si puo superare, come si vede chiaramente in tãti altri, che vivono castamente, ben che prima di frequentarlo fossero carnalissimi. Hora, come questi si sono ajutati e mu-

ægroto, vulnus gangrænâ vitiari finit, quod, fi validum unguentum, ignem etiam, aut fcalpellum maturè adhibuiffet, fanari potuerat, non mifericors, fed crudelis haberi debet. Idipfum tam multis peccatorum reis ob nimiam Confeffariorum lenitatem, & indulgentiam accidit. Offeret fe aliquis, cujus ad expianda peccata, multis diebus jejunia, & cilicia effent imponenda; huic femel Rofarii preces, aut feptem Pœnitentiæ Pfalmi recitandi imponentur, aut aliquid minùs: & quoniam illæ pœnæ non funt moleftæ, fit ut illi mox fuis fe rursùs criminibus inquinent. Quod fi illi Confeffarii feriò perpenderent, rationem Deo de illis hominibus fibi reddendam effe, multò impenfiùs fibi cauturos effe exiftimo.

Quod ifti dicunt, fe gaudia fuavitatemque, cùm Euchariftiam fumunt experiri, aufim affirmare id valdè fufpectum, & errori effe obnoxium, illofque animi motus ab aliâ causâ, quam à fumpto Corpore Chrifti proficifci poffe, aut aliquam dæmonis fraudem fubeffe, non autem à verâ pietate provenire. Turcæ namque cùm fuum Mahometem colunt, aut de eo fermonem audiunt, tam magno, tamque fuavi animi affectu commoventur, ut etiam erumpant in lacrymas; quod tamen vel divinitùs immiffum gaudium, aut veræ pietatis affectum nemo dixerit.

Sancti Patres Eremitæ, eum qui per fomnum, mali dæmonis fraude, quamvis non fuâ culpâ, quid impuræ libidinis paffus fuiffet, ad facram Synaxim accedere non finebant: quomodo putatis arcituros fuiffe eos, qui tam libenter, ac tam fæpè in peccatum relabuntur? Non eft dubitandum, quin à fancta Communione eos penitùs fuiffent exclufuri.

Id modò expendendum reftat, quod dicunt

ceti, perche non potrebbono far'ancor' essi il medesimo? Volete ch'io vi dica la causa perche non lo fanno? La causa è perche non vogliono. Hor se cosi è, non si deve conceder loro per modo alcuno la Communione; poiche questo sarebbe un dar' il pane de figlivoli a cani, e gittar le Margarite avanti a porci, il che è prohibito dà Christo nostro Signore. Però il Confessore dee auvertire molte bene quello che fà, accio che non ne habbia da render' conto a Dio, per haver dispensato malamente un tesoro cosi pretioso, e cosi divino: e sappia, che

nisi cælesti carne crebrò reficerentur, se frequentiùs in peccata lapsuros. Quibus respondendum est, ad id Euchatistiæ Sacramentum non fuisse institutum, ne tam sæpè homines peccata committerent; quamvis id quoque, vel etiam quid præstantiùs dignè sumentibus præstet, sed ut sit illis esca cælestis, quâ ad virtutis culmen promoveantur. Illi autem divino cibo non aluntur; quandoquidem vitæ cælesti nihil cum carne commune est, cui ita serviunt, ut aliter vitam se instituere non posse, ipsimet affirment.

Venio jam ad eorum errorem, qui non Hebdomadibus singulis quidem, sed semel aut bis quibusque mensibus, ad Sacram Communionem accedunt, eò quod sodalitio, aut societati alicui nomen dederunt, quæ diebus quibusdam Sacro-sanctam Eucharistiam percipere statuit; qui licèt non ita frequenter in peccata libidinis incidant, si tamen pridie, aut nudiustertius eos se turpi crimine polluerint, abstinere à sacrâ mensâ nolunt; Ne, inquiunt, si non faciamus, aliis malo exemplo simus & offensioni. Quod est humanis rationibus potiùs, quam veræ pietatis affectu Communionem sumere.

Idem quoque aulicis nonnullis familiare est, qui diebus quibusdam festivis, cùm alioquin non sumerent Panem Eucharisticum, cum tota familia illum accipere solent, quod ideo faciunt ut spectentur, & ne ab heris suis ejiciantur, minitantibus, eos quos vident ad sacram Synaxim ratò accedere domo suâ ejecturos. Quid de illis dicemus? Istis nonne permittenda Communio est?

Re sicut diximus positâ, multis diebus post patrata scelera, ob reverentiam Sacro-sancto Mysterio debitam, censeo illos esse à Com-

questa indulgenza hà ridotto molti ad una certa insensibilità delle cose di Dio, & una stupidezza di mente, che essi stessi non s'accorgono del miserabile stato nel quale si trovano; e così come prima andavano al santissimo Sacramẽto tremando di paura e riverenza, hora vi vãno senza timore, senza rispetto, e senza divotione alcuna. Il che si può veder da questo che alle volte ancora l'istesso giorno della Cõmunione ritornano al vomito del peccato, cosa veramente da fare stupire gl'Angeli, oscurare il sole, tremar la terra, e confondere tutti gli elementi.

munione removendos, præsertim cum nullo ad id faciendum præcepto astringantur.

Sed quid dicemus de offensione & prætenso scandalo? dico quod ei possunt ipsi aliqua verisimili excusatione mederi. Cæterùm prudenti alicui Confessario se committant, qui quod facto opus sit sólerter dignoscat, utrum satiùs fuerit eum ad Eucharistiam admittere, an offensioni locum dare, quæ nunquam pœnitentem culpæ reum faciet.

Quoniam autem sodalitii præfectus, inquirere sólet à sodalibus, cur ad Sacram Eucharistiam non accesserint, dicet aliqua animi anxietate imparatum abstinuisse, aut non ita visum esse Confessario. At si id causæ afferam, inquies, malam de me ingeram suspicionem. Respondeo quod si quid mali suspicetur id immeritò faciet, & temerarii judicii culpâ se adstringit. Potest enim Confessarius cuilibet suorum Pœnitentium, non modò ob lethalem culpam, sed nonnumquam ob levem, aut ut eum duriùs, exercendæ patientiæ causâ, habeat, aut ut levè aliquod vitium corrigat, aut ut eorum quæ ad Dei cultum pertinent magis sollicitum faciat, aut quibusdam aliis de causis Communionem denegare: at in rebus dubiis, debemus sentire de proximo in bonitate.

Si roges me, quandiu ille homo removendus sit, & Communione privandus? Respondeo cùm varia sint hominum genera, variæ occasiones, varia ad peccandum proclivitas atque facilitas, varius admissorum peccatorum dolor, diversa præteritæ vitæ emendatio, cæteraque id genus, nullam certam & accuratam ea de re statui regulam posse. Nam, exempli gratiâ, non est tamdiu removendus qui rarò peccat quàm qui frequenter, quando

Il medesimo dico di quelli, che peccano il giorno seguente, il terzo, & il quarto, e di quelli che hanno peccato il giorno precedente, e l'altro, e l'altro; si che a pena lascieranno di peccar un giorno, ò due, ò al piu trè la settimana, e pur' si vorranno communicar la Domenica.

E questo basti per risposta di quello che dicono, che altri Cõfessori li lasciano communicare; & io dico, che non vorrei haver a render conto di tali Confessori. Sò bene, che sono state, e sono hoggi di molte persone letterate e religiose, le quali tengono, che a questi tali sia

quando æquales apparent dispositiones & æquale emendationis propositum.

Dicam tamen in universum multò satius esse fræna cohibere quàm laxare; quoniam semper causa, nimia illa facilitas fuit, & etiam nunc est, cur multi libentiùs in peccatum cadant, & corrigere se negligant.

bene molte volte il negar loro l'assolutione; e che sia alle volte ancora necessario, per non mostrar essi alcun segno di vera contritione, ne di attritione, senza la quale non si puo dare l'assolutione, e riceverla sarebbe sacrilegio.

Ne manco la danno la Pasca, se hanno peccato di fresco, mà lasciano passar alcuni giorni di continenza; perche questo tanto frequente recidivo, senza alcuna mutazione, & emenda, è bastante a far dubitare il Confessore, che non habbia manco vera attritione; & in tal caso puo, anzi dee negar l'assolutione.

Et è poi utilissimo & esperimentato rimedio contra il recidivo, il sospendere e differire l'assolutione a questi tali, accio che faccian qualche poco di penitenza prima d'andare a ricevere il santissimo Sacramento; perche uno si confessarà di moltissimi e gravissimi peccati, e con tutto cio si vorra communicare il giorno seguente overo l'altro. Il che ordinariamente non si dee permettere; perche l'huomo mal avezzo e mal habituato non puo, senza grande sforso, ridursi alla divotione, ne a sentir vera compuntione, dispiacer, e dolore de i peccati commessi. Come un albero grosso non si taglia in un colpo, ne un vaso puzzolente perde la puzza con una risciaquata d'aqua fredda; mà bisogna farlo bollir molto bene nella cenere e liscia, ò ranno ben forte. Cosi bisogna far con questi tali, cio e disporli per mezzo di penitenze alla cognitione, dolor, e detestatione de peccati passati. E perche questo non si fà, ritornano subito al vomito; e molti Confessori religiosi e prudenti testificano, che con questo mezzo di differir l'assolutione, e farli ritornar piu volte, e farli far prima qualche penitenza, molti si sono emendati, e diventati continenti, lasciando in tutto e per tutto quella maladetta consuetudine di peccare, con loro grandissime consolatione e frutto spirituale; e se bene quando erano mandati vià senza assolutione, e gli era ordinato, che facessero quelle penitenze, pareva loro duro; pur dipoi si rallegravano e ringratiavano il Confessore di quanto havea fatto con essi loro, confessando, che mai si sarebbono emendati, se non havesse fatto cosi. E non è dubbio alcuno, che dispiace all'infermo, quando il Chirurgico taglia la postema, mà vedendosi poi guarito, lo ringratio e lo paga molto bene.

Si che se tutti li Confessori stringessero la mano, si vedrebbe piu emendazione ne penitenti, e non tenerebbono sempre carichi de i medesimi peccati, ne muterebbono tanti Confessori quanto fanno, cercando un Confessor largo che non li riprenda, che li dia picciole penitenze, e li lasci communicar ogni volta che vogliono, benche non si emendino: e questo tengono per il miglior Confessor del mondo, e dicono de gl'altri, i quali ricercano la mutatione della vita, che sono fastidiosi e scrupulosi, e che non hanno compassione alla fragilità humana, come hanno li tali e tali, che sono facili, piacevoli, e buoni compagni.

Mà non s'accorgono i meschini, che questa larghezza li fà perseverar ne peccati, e ritornar subito al vomito. Non è compassione, mà crudeltà, quella del Medico, che per non dispiacer' all'infermo, lascia marcir la piaga, che sarebbe guarita, se havesse adoperato unguento forte, overo il ferro & il fuoco. Cosi auviene a molti penitenti per la troppo facilità de Confessori.

Sarà uno che meritava molti digiuni e discipline, e li daranno una volta la corona, overo i sette salmi, e manco ancora; e perche questi non cuociono, però ritornano subito al vomito: i quali Confessori, se pensassero che hanno da render' conto a Dio di queste anime, starebbono piu sopra di se. Però ascoltino quello che dice il Concilio Tridentino, sess. 14. cap. 8. *Debbono dunque i Sacerdoti del Signore, per quanto lo spirito e la prudenza loro dettarà, secondo la qualità delle colpe, e poter' de i penitenti, impor' loro salutifere e convenevoli sodisfattioni; accio che se à sorte chiudono gl'occhi a i peccati, ò piu indulgentemente trattano i loro penitenti, imponendòli per gravissimi delitti leggierissime cose da fare, non siano fatti partecipi de i peccati d'altri.* Sin qui son' parole del santo Concilio. San Gregorio chiama falsa penitenza, la minore di quella che conviene. *In cap. Falsas. De Pœnitentia. dist.* 5. Non perche faccia la Confessione nulla, mà perche puo ingannar' il penitente, pensando per quella d'haver' sodisfatto a pieno L'Abulense. quæst. 49. super cap. 18. Matth. dice, che il Confessore pecca, se impone penitenza senza debita consideratione delli peccati; Et Adriano in 4. dice, che il Sacerdote non hà da condonare l'offese fatte contra Dio, senza gran prudenza e penitenza. E Maggiore. in 4. dist. 20. dice, che non è cosa da vero amico, dar' picciole penitenze; si che il Confessore, il quale, senza giuste e legitime cause, per moltissimi e gravissimi peccati dà picciole penitenze, non sodisfà all'obligo suo.

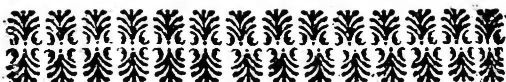
Li Canoni antichi imponevano per certi peccati gravi, sette anni di penitenza. E benche solo Iddio, che vede il dolor e pentimento interiore, sappia quale sia la giusta penitenza, che si dovrebbe imporre a uno; nondimeno il Confessore dee con

prudenza vedere di darli penitenza che convenga, havendo risguardo alla qualità e quantità de peccati, alla facilità con che si commettono, al pentimento con che si confessano, & alla speranza dell'emendatione, & a quello che puo fare il penitente; perche dar' grosse limosine al povero, molti digiuni al lavoratore, discipline e cilitii all'infermo e debole, non sarebbe prudenza.

A quello poi che dicono della consolatione spirituale che Dio dà loro, rispondo, che ancora in questo ci puo essere inganno grande; e puo essere che non venga dalla Communione, mà da altra causa, overo che sia illusione del demonio, e non vera divotione; imperoche ancora i Turchi, pensando a Maometto ò sentendone raggionare, piangono per tenerezza di cuore, e pure niuno dirà che quella sia vera divotione, ò consolatione spirituale. I santi Padri dell'eremo non permettevano, che colui che haveva patito pollutione dormendo, si communicasse il giorno seguente, benche fosse stato senza sua colpa: che vi pensate che haverebbono fatto con questi tali che peccano cosi alla libera e tanto spesso? certo è che gli haverebbono esclusi in tutto e per tutto dalla santa Communione.

Resta horà da vedere quello che dicono, che peccherebbono piu che non fanno, se non si communicassero spesso. Al che rispondo, che il Sacramento non fù instituito perche l'huomo peccasse manco [benche faccia encor questo effetto, e maggiore ancora in quelli che degnamente lo frequentano] mà per nutrirlo spiritualmente, e condurlo alla perfettione. Hor questi tali non ricevono questi effetti, poiche sono tanto lontani dalla perfettione, ne si nutriscono spiritualmente; perche la vita spirituale non hà che far' con la carne, della quale eglino sono schiavi, talmente, che dicono di non poter far' altro.

TRACTATUS SEPTIMUS DE SACRAMENTO EXTREMÆ-UNCTIONIS.

CAPUT PRIMUM.

De Nomine, definitione, institutione, materia & forma hujus Sacramenti.

Quæst. 1. CUR hoc Sacramentum vocatur Extrema-Unctio?

Catechis. Conc. Trid. part. 2.

Resp. *Hoc Sacramentum*, ait Catechismus Concilii Tridentini, *idcirco Extremam-Unctionem appellatum esse, quod hæc omnium Sacrarum Unctionum quas Dominus Salvator noster Ecclesiæ suæ commendavit, ultima administranda sit. Quare hæc ipsa Unctio à Majoribus nostris Sacramentum etiam Unctionis infirmorum, & Sacramentum exeuntium dicta est: quibus vocabulis fideles in memoriam novissimi illius temporis facilè redire possunt.*

Quæst. 2. Quid est Extrema-Unctio?

Resp. Est Sacramentum quo Fideles cùm infirmi sunt recipiunt remissionem reliquiarum peccatorum suorum; gratiam quâ possint patienter ferre labores & incommoda morbi; virtutem seu vim, quâ se disponant ad bene moriendum, aut sanitatis restitutionem, si ea

sanitati animæ utilis sit. Hanc definitionem sequentibus quæstionibus pleniùs explicabimus.

Quæst. 3. Quisnam instituit hoc Sacramentum?

Resp. Christus Dominus noster, qui & cætera Sacramenta instituit: ut enim ait Concilium Tridentinum: *Instituta est autem Sacra hæc Vnctio infirmorum, tanquam verè & propriè Sacramentum novi Testamenti à Christo Domino nostro, apud Marcum quidem insinuatum, per Jacobum autem Apostolum ac Domini fratrem, fidelibus commendatum ac promulgatum. Infirmatur*, inquit, quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ, & orent super eum, ungentes eum oleo in nomine Domini; & Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus; etsi in peccatis sit, dimittentur ei. Concil. Trident. sess. 14. De Sacram. Unct. cap. 1.

Quæst. 4. Quænam est materia hujus Sacramenti?

Resp. Eam his verbis definit Concilium Tridentinum. *Intellexit enim Ecclesia materiam esse oleum ab Episcopo benedictum: Nam Vnctio aptissimè Spiritus-sancti gratiam, quâ invisibiliter anima ægrotantis inungitur, repræsentat.* Conc. Trid. ibid.

Quæst. 5. Specialis benedictio, quâ utitur Ecclesia in hoc oleo infirmorum, est-ne de necessitate hujus Sacramenti?

Resp. Videtur esse de necessitate; ita ut si Presbyter infirmum periculosè decumbentem ungeret oleo, vel non consecrato, vel per alium, quàm per Episcopum, nullum penitùs esset Sacramentum: & ratio est, quia quando Concilium Tridentinum definivit oleum ab Episcopo benedictum, esse materiam Sacramenti Extremæ-Unctionis, videtur tantùm voluisse loqui, de oleo benedicto in usum

hujus Sacramenti & non aliorum.

Quæst. 6. Quid agendum esset à Presbytero, qui per errorem usus fuisset in administrando hoc Sacramento, oleo Catechumenorum, aut Chrismatis?

S. Carol. Act. p. 4. *Instruct. Extrem. Unct.* *Resp.* Ex sancto Carolo: *Si per errorem Sacerdos aliud oleum, quàm quod infirmorum est, ad ægrotum ungendum unquam adhibuerit, etiamsi Chrismatis aut Catechumenorum sit; ut erratum emendet, olei sacri quod proprium infirmorum est, unctionem eidem adhibeat, tumque Sacramenti formam iteret.*

Quæst. 7. Quid agere debet Sacerdos, cùm non sufficit oleum consecratum ad unctiones perficiendas?

Resp. Ex Rituali Romano, de Sacramento Extremæ-Unctionis: *Si fortè intra annum aliquo modo ita deficiat, ut sufficere non posse videatur, neque aliud benedictum haberi queat, modico oleo non benedicto in minori quantitate superinfuso reparari potest.*

Quæst. 8. Quare oleum Extremæ-Unctionis oportet esse benedictum?

Resp. Sanctus Thomas huic quæstioni respondet his verbis. *Potest autem triplex ratio assignari, quare exigitur materia sanctificatio in hoc Sacramento. Prima est, quia omnis efficacia Sacramentorum à Christo descendit: & ideo Sacramenta illa, quibus ipse est usus, habent efficaciam ex ipso usu suo, sicut tactu sua carnis vim regenerativam contulit aquis. Sed hoc Sacramento non est usus, nec aliqua corporali unctione: & ideo in omnibus unctionibus requiritur sanctificatio materia. Secunda causa est, propter plenitudinem gratia qua confertur, non solùm ut tollat culpam, sed etiam reliquias culpa, & infirmitatem corporis. Tertia est ex eo quòd effectus ejus corpo-*

S. Thom. in suppl. 3. p. q. 29. art. 5. in corp.

ralis, scilicet sanatio corporalis, non causatur ex materia naturali proprietate: & ideo oportet quòd hac efficacia ei per sanctificationem detur.

Quæst. 9. Quænam est materia proxima hujus Sacramenti?

Resp. Ipsamet unctio, ut patet ex his Divi Jacobi verbis, *Vngentes eum oleo.* Et, ut ait Concilium Tridentinum; *Intellexit enim Ecclesia materiam esse oleum ab Episcopo benedictum; nam unctio aptissimè Spiritus-sancti gratiam, quâ invisibiliter anima ægrotantis inungitur, repræsentat.*

Concil. Trident. sess. 14. *De Sacram. Extrem. Vnctio.* cap. 1.

Quæst. 10. Quænam est forma hujus Sacramenti?

Resp. Idem Concilium ibidem asserit: *Formam deinde esse illa verba: Per istam sanctam Vnctionem, &c.* Quibus utitur Presbyter in administratione hujus Sacramenti.

Quæst. 11. In quibusnam corporis partibus fieri debent unctiones?

Resp. Ut dicitur in Rituali Romano. *Quinque verò corporis partes præcipuè ungi debent quas veluti sensuum instrumenta homini natura tribuit; nempe oculi, aures, nares, os, & manus; attamen pedes etiam & renes ungendi sunt; sed renum unctio in mulieribus, honestatis gratiâ, semper omittitur; atque etiam in viris, quando infirmus commodè moveri non potest. Sed sive in mulieribus sive in viris, alia corporis pars pro renibus ungi non debet.*

Ritual. Roman. *De Sacram. Extrem. Vnction.*

Quæst. 12. Quando unguntur oculi, aut aliæ partes geminatæ, sunt-ne proferenda verba formæ super qualibet sigillatim?

Resp. *Dum oculos*, inquit Rituale Romanum, *aures & alia corporis membra, quæ paria sunt, Sacerdos ungit, caveat ne altero*

ipsorum inungendo, Sacramenti formam priùs absolvat, quàm ambo hujusmodi paria membra perunxerit. Debet autem semper incipere unctiones per oculum dextrum, & per alia membra dextra quando duplicia sunt.

Quæst. 13. Quid agendum est, cùm ægrotus caret aliquo ex membris in quibus unctio fieri debet?

Resp. In hoc casu, unctio fieri debet in parte corporis ei membro proximiori, eadem verba formæ proferendo. Verbi gratia, si ægrotus manum unam tantùm habeat, unctio fieri debet in pugno vicino. *Mutilati*, inquit sanctus Thomas, *inungi debent quantò propinquiùs esse potest ad partes illas in quibus unctio fieri debuerat: quia quamvis non habeant membra, habent tamen potentias animæ, quæ illis membris debentur, saltem in radice: & interiùs peccare possunt per ea, quæ ad partes illas pertinent, quamvis non exteriùs.* Verbi gratia, qui sine manibus natus foret, velle potest furari & sic de aliis.

S. Tho. in 4. sent. dist. 23. quæst. 2. art. 3. quæst. 3. in corp.

Quæst. 14. Manus debent-ne exteriùs, an interiùs inungi?

Resp. *Manus verò* ait Rituale Romanum, *quæ reliquis infirmis interiùs ungi debent, Presbyteris exteriùs ungantur*; Et ratio est, quia scilicet in Ordinatione manus interior Presbyteri ei fuit uncta & consecrata.

Quæst. 15. Unctio pedum, debet-ne fieri in plantâ, aut superiùs?

Resp. Videtur quod hæc unctio fieri debeat in plantâ pedum, quia hac præcipuè parte utimur ad ambulandum.

Quæst. 16. Quid agendum est, si fortè ægrotus decedat omnibus unctionibus nondum perfectis?

Resp. Ex eodem Rituali Romano: Si verò

dùm inungitur infirmus, decedat, Presbyter ultra non procedat, & prædictas orationes omittat; quod si dubitet an vivat adhuc, unctionem prosequatur sub conditione, pronunciando formam dicens: *Si vivis, per istam sanctam Vnctionem, &c.*

Caput II.

De Ministro hujus Sacramenti, & de iis quibus conferri debet.

Quæst. 1. Quisnam est Minister hujus Sacramenti?

Resp. Solus Sacerdos, juxta hæc Divi Jacobi verba, *Inducat Presbyteros Ecclesiæ*; nec alteri à Sacerdote, etiam in articulo necessitatis, competit hoc Sacramentum ministrare, ut definitum est in Concilio Tridentino, his verbis. *Si quis dixerit proprium Extremæ-Vnctionis Ministrum, non esse solum Sacerdotem: Anathema sit.* (Concil. Trident. sess. 14. De Extrem. Unct. Can. 4.)

Quæst. 2. Potest-ne omnis Sacerdos licitè ministrare hoc Sacramentum?

Resp. Solus proprius Sacerdos est verus, & ordinarius Minister hujus Sacramenti, ut ait sanctus Carolus. *Nec verò*, inquit, *tamen cuivis id ex sacris Decretis administrare licet: sed proprio Parocho qui Jurisdictionem habeat, aut alteri, cui ille superiorve ministrandi Sacramenti facultatem ex causa dederit.* (S. Carol. Act. p. 4. Instruct. Extrem. Unct.)

Et Concilium Mediolanense quintum ait, *Si porrò is impeditus, aut aliàs in mora est; mortisque periculum instat, tunc Sacerdos alius ministret licitè.* (Titul. *Quæ pertinent ad Sacram. Extrem. Vnct.*)

Et in Clementinis, *De Privilegiis & excessibus privilegiatorum.* Capite *Religiosi*, sic

habetur *Religiosi qui Clericis aut Laïcis Sacramentum Vnctionis Extremæ ministrare, non habita super his Parochialis Presbyteri licentiâ speciali, præsumpserint, excommunicationis incurrant sententiam ipso facto, per sedem Apostolicam duntaxat absolvendi.*

Quæst. 3. Quodnam est Officium Parochi circa hoc Sacramentum?

Resp. Ut ait sanctus Carolus in Concilio Mediolanensi primo, *Extremæ-Vnctionis Sacramentum curet Parochus, ut ægroto, dum integris est sensibus, adhibeatur.*

Et in Concilio Mediolanensi quinto dicitur: *Parochus ad omnem hujus Sacramenti in tempore administrandi diligentiam, præterquam quòd præcipua cura sua, quæ sanctæ sollicitudinis plena est, Officio valdè admodùm perpetuò excitetur: proposito etiam sibi exemplo sanctissimi Episcopi Malachiæ accendatur, qui tam vehementi animi dolore ex eò affectus est, quòd culpâ suâ mulier quædam Sacramenti hujus gratiâ fraudata decesserit, ut totam noctem orando, gemendo, lacrymando consumpserit, lacrymarumque vi, quasi maximo imbre, pro oleo sancto quod non ministravit, mortuam perfuderit: Manè autem exaudivit Dominus sanctum suum, ita ut illa è morte tanquam è somno excitata, è lecto sese erigens, Sacramentum hoc ab eo acceperit, ac deinceps à morbo convaluerit.*

Parochus, ut ait idem sanctus Carolus in Concilio Mediolanensi tertio, *in Sacramento Extremæ-Vnctionis ministrando, ægro, cæterisque præsentibus explicet vim illius & utilitates, tum ad animæ salutem, tum etiam ad corporis valetudinem, si hæc ad æternam gloriam profutura sit.*

Denique, ut dicitur in Concilio Mediola-

nensi primo. *Idem cùm ad ungendum infirmum accesserit, diligenter eum consoletur, & hortetur ut bono animo sit, & à curis ac desideriis hujus vitæ ad cælestis beatitudinis cogitationem ita se erigat, ut abjecto mortis metu, se à Deo in æternam requiem vocari gaudeat.*

Quæst. 4. Quibusnam administrari debet hoc Sacramentum?

Resp. Ex sancto Carolo in Concilio Mediolanensi quarto: *Parochus Extremæ-Vnctionis Sacramentum, sicut his ministrare debet, adultis scilicet periculosè ægrotantibus propèque moribundis, seniò confectis etiam non ægrotis in diem morituris: Ita istis ne ministret, nempè pueris rationis usu carentibus, mulieribus in partu laborantibus, ad bellum proficiscentibus, navigantibus, peregrinantibus, & iis qui mox ultimo supplicio mulctandi sunt.*

Quanquam enim hæ personæ magno sint in mortis periculo, id tamen non ex morbo contingit; sanctus autem Jacobus expressè dicit: *Infirmatur quis in vobis?*

Quæst. 5. Potest-ne hoc Sacramentum ministrari iis, quibus nulla superest ampliùs cognitio, & nullus rationis usus?

Resp. Ex eodem sanctissimo Archipræsule in Concilio Mediolanensi tertio. *Quod Concilio primo Decretum est, ut dum æger integris est sensibus, Extremæ-Vnctionis Sacramentum ei ministretur: si tamen vel curantium negligentiâ, vel morbi vi, vel repentino aliquo casu sensum omnem amiserit, ut nihil planè intelligat, illius Decreti sententiâ vetitum non esse declaramus, quin hoc Extremæ-Vnctionis Sacramentum, ei ministrari liceat, si modò adhuc vivus, & dum usum*

rationis haberet, pii animi significationem dederit, ut inde judicari possit, eum hoc Sacramentum petiturum si adhuc integra mente esset.

Quæst. 6. Potest-ne hoc Sacramentum bis eidem ægroto ministrari?

Resp. Hinc quæstiunculam egregiè dissolvit Concilium Tridentinum. *Declaratur*, inquit, *etiam, esse hanc unctionem infirmis adhibendam, illis verò præsertim, qui tam periculosè decumbunt, ut in exitu vitæ constituti videantur, unde & Sacramentum exeuntium nuncupatur. Quod si infirmi post susceptam hanc unctionem convaluerint, iterum hujus Sacramenti subsidio juvari poterunt, cùm in aliud simile vitæ discrimen inciderint.*

Concil. Trident. sess. 14. De Extrem. Vnct. cap. 3.

Observat autem sanctus Thomas, *Esse quasdam diuturnas ægritudines, qualis est ethica & hydropisis, & hujusmodi; & in talibus non debet fieri Vnctio, nisi quando videntur perducere ad periculum mortis; & si homo illum articulum evadat, eadem infirmitate durante, & iterum ad similem statum per illam ægritudinem reducatur, iterum potest inungi, quia jam quasi est alius infirmitatis status, quamvis non sit alia infirmitas simpliciter.*

S. Tho. supplem. 3. p. q. 33. art. 2. in corp.

Quæst. 7. Potest-ne phreneticis & furiosis hoc Sacramentum administrari?

Resp. Non potest, si semper tales sint aut fuerint; quia, ut ait Divus Thomas: *Illis qui non possunt recognoscere, & cum devotione suscipere hoc Sacramentum, dari non debet, & præsertim furiosis & amentibus.*

S Tho. in 4. sent. dist. 23. quæst. 2 art. 2. in respons. ad 3. quæst.

Quoniam quidem in iis nullæ sunt peccatorum reliquiæ, sicut & in infantibus à quibus indigeant purgari.

Infirmis autem, ut habetur in Rituali Romano, qui dum sanâ mente & integris sensibus

essent illud petierunt, seu verisimiliter petiissent, seu dederunt signa contritionis, etiamsi deinde loquelam amiserint, vel amentes effecti sint, vel delirent, aut non sentiant, nihilominùs præbeatur. Sed si infirmus, dum phrenesi aut amentiâ laborat verisimiliter posset quidquam facere contra reverentiam Sacramenti, non inungatur, nisi periculum tollatur omninò.

CAPUT III.

De necessitate & effectibus Sacramenti Extremæ-Vnctionis.

Quæst. I. PERCEPTIO hujus Sacramenti est-ne de necessitate præcepti?

Resp. Perceptio hujus Sacramenti videtur esse præcepta periculosè laborantibus, ut probatur ex his Divi Jacobi verbis. *Infirmatur quis in vobis? inducat Presbyteros Ecclesiæ.* Jacob. cap. 5.

Et ut ait Concilium Tridentinum: *Nec verò tanti Sacramenti contemptus absque ingenti scelere, & ipsius Spiritus-sancti injuria, esse potest.* Concil. Trident. sess. 14. cap. 3.

Necessitas hujus Sacramenti probatur ex fine propter quem institutum est.

Nam, ut ait idem Concilium Tridentinum, *Clementissimus Redemptor noster Extremæ-Vnctionis Sacramento finem vitæ tanquam firmissimo quodam præsidio munivit; nam etsi adversarius noster occasiones per omnem vitam quærat, & captet, ut devorare animas nostras quoquo modo possit, nullum tamen tempus est, quo vehementiùs ille omnes suæ versutiæ nervos intendat ad perdendos nos peni-* Concil. Trident. sess. 14. De Sacram. Extrem Vnct. in principio.

tùs, & à fiducia etiam, si possit, divina misericordia deturbandos, quàm cùm impendere nobis exitum vita perspicit: Quæ quidem verba hujus Sacramenti necessitatem satis declarant.

Quæst. 2. Quinam sunt effectus Sacramenti Extremæ-Unctionis?

Resp. Explicantur, ut ait Concilium Tridentinum, per hæc beati Jacobi verba. *Oratio fidei salvabit infirmum, & alleviabit eum Dominus, & si in peccatis sit, dimittentur ei.* Hinc constat, duos esse principales hujus Sacramenti effectus, alterum ad corpus, alterum ad animam pertinentes.

Quæst. 3. Quinam sunt effectus pertinentes ad corpus?

Sess. 14. cap. 2.

S. Tho. in 4. sent. dist. 23. q. 1. art. 2. in resp. ad 2. quæst.

Resp. *Sanitatem corporis interdum, ubi saluti animæ expedierit consequitur ægrotus,* ut ait Concilium Tridentinum. Et Divus Thomas ait: *Sicut ablutio Baptismi habet effectum corporalis ablutionis, quia etiam corporalem mundationem facit: Ita etiam Extrema-Unctio habet effectum corporalis medicationis, scilicet corporalem sanationem.... Sed hæc est differentia, quia corporalis ablutio ex ipsa naturali proprietate elementi facit corporalem mundationem, & ideo semper eam facit. Sed Extrema-Unctio non facit corporalem sanationem ex proprietate naturali materiæ, sed ex virtute divina quæ operatur rationabiliter. Et quia ratio operans nunquam inducit secundarium effectum, nisi secundùm quod expedit ad principalem: ideo ex hoc Sacramento non sequitur corporalis sanatio semper, sed quando expedit ad spiritualem sanationem: & tunc semper eam inducit, dummodò non sit impedimentum ex parte recipientis.*

Quæst. 4. Quinam sunt effectus hujus Sacramenti respectu animæ.

Resp. Quatuor sunt. Primum locum videtur obtinere gratia sanctificans, quod ei cum reliquis Sacramentis commune est; quod definitum fuit à Concilio Tridentino, his verbis: *Si quis dixerit Sacram infirmorum Unctionem non conferre gratiam, nec remittere peccata, nec alleviare infirmos: Anathema sit.* Concil. Trident. sess. 14. Can. 2.

Secundus ejus effectus est, arma viresque dare, quibus fortiter resistere possimus insultibus quos dæmon communis generis nostri inimicus inferre solet in extremis laborantibus; quanquam enim per totum vitæ tempus omnia quæ possit ad nos perdendos adhibere soleat media, tum potissimum artes omnes suas & astutias hic serpens exercet, ut nos in peccata præcipites agat, in hoc ultimo vitæ discrimine: conatur enim nos in desperationem impellere, & fiduciam illam nobis eripere, quam in paterna Dei misericordia collocare debemus; Quocirca idem Concilium Tridentinum ait: *Ægroti animam alleviat, & confirmat, magnam in eo divinæ misericordiæ fiduciam excitando, qua infirmus sublevatus, & morbi incommoda ac labores leviùs fert, & tentationibus dæmonis calcaneo insidiantis faciliùs resistit.* Sess. 14. cap. 2.

Tertius effectus Sacramenti Extremæ-Unctionis est, delere peccata venialia, & etiam mortalia, quandò ægrotus veram eorum concipit contritionem, & facultatem non habuit ea confitendi: Idcirco beatus Jacobus Apostolus ait, *Et si in peccatis sit*, scilicet infirmus, *remittentur ei*: Et, ut ait Concilium Tridentinum ibidem: *Delicta si qua sint adhuc expianda, ac peccati reliquias abstergit.* Quod quidem, secundùm Divum Thomam, intel-

ligi debet tam de mortali quàm de veniali peccato, sic enim ait: *Si invenit peccatum aliquod vel mortale vel veniale, quoad culpam, tollit ipsum, dummodo non ponatur obex ex parte recipientis.*

Quartus denique & ultimus hujus Sacramenti effectus, qui ei maximè proprius est, est animam à reliquiis peccatis liberare; datur enim, ut ait Divus Thomas loco mox citato, *Contra illos defectus, quibus homo spiritualiter infirmatur, ut non habeat perfectum vigorem ad actus vitæ, gratiæ, vel gloriæ; & hic defectus nihil aliud est, quàm quædam debilitas & ineptitudo, quæ in nobis relinquitur, ex peccato actuali vel originali: & contra hanc debilitatem homo roboratur per hoc Sacramentum.*

S. Thom. in suppl. 3. p. q. 30. art. 1. in corp.

Omnes autem hi effectus tam insignes producti à Sacramento Extremæ-Unctionis, excitare debent Pastores, ne quidquam prætermittant vel negligant, ut tale auxilium præbeant infirmis, quando eis magis prodesse potest ob bonas dispositiones ægroti, neve expectent extremum vitæ discrimen, in quo vi morbi solent ita premi, ut non possint bene se præparare ad recipiendas gratias, quæ in extremo illo conflictu adeo sunt necessariæ. His quoque uti possunt rationibus Parochi, ut sibi commissos populos adhortentur ad hoc divinum remedium obtinendum, quod adeo illis utile futurum est, ut implacabilem suum hostem superent, & æternæ vitæ aditum sibi parent, quæ eorum victoriæ futura est merces magna nimis.

Quæst. 5. Quid est Oratio fidei de qua sanctus Jacobus loquitur?

Resp. Per orationem fidei potest, Primò intelligi Oratio communis, quâ Sacerdos Sa-

cramentum administrans, & adstantes, invocant Deum, ut infirmo periclitanti salutem animæ, & corporis, si ad ejus salutem sit profutura, impertiatur.

Secundò, Oratio fidei propriè loquendo, est forma Sacramenti Extremæ-Unctionis, quæ quidem forma, cùm sit deprecatoria, seu per modum Orationis, necessariò adjunctam habet fidem, cui veluti radici, Oratio, tanquam ejus primus fructus, adscribitur.

Tertiò, dicitur Oratio fidei, quia fides complectitur & significat omnes virtutes quæ ex ipsa prosiliunt.

Quartò, dicitur Oratio fidei, quia pro solis fidelibus est instituta, & proficiscitur ex fide Ecclesiæ, cujus Sacerdos hujus Sacramenti minister personam sustinet.

Denique quia Oratio, quæ sacræ Unctionis formam constituit, totque præstantes effectus, si modo fides commendet, & hos qui precantur & illum pro quo deprecantur, in suscipientium animis ingenerat, sola fide intelligitur, utpotè quæ magnum Mysterium fidei contineat.

CAPUT IV.

Quænam Dispositiones ad legitimam hujus Sacramenti perceptionem exiguntur.

Quæst. I. QUÆNAM dispositiones exiguntur ad hoc Sacramentum ritè suscipiendum?

Resp. Præsuppositis dispositionibus remotis, ut qui ungendus est oleo sacro, sit Baptismi Sacramento initiatus; ut periculosè decum-

bat, ut ſit adultus, id eſt ad rationis uſum pertigerit, ut nullâ excommunicationis notâ ſit innodatus. His, inquam, præſuppoſitis, inter diſpoſitiones proximas & internas, primum locum obtinet ut ægrotus ſit in ſtatu gratiæ, *Quoniam*, ut ait ſanctus Carolus, *nihil Sacramenti gratiam magis impedit, quàm mortiferi alicujus peccati conſcientia; idcirco in eo miniſtrando uſum conſuetudinemque hanc tenebit, ut ſi fieri poteſt, infirmum non ante ungat, quam peccata confeſſus ſit.* Et ut habet Rituale Romanum: *In quo illud imprimis ex generali Eccleſiæ conſuetudine obſervandum eſt, ut ſi tempus, & infirmi conditio permittat, ante Extremam-Unctionem, Pœnitentiæ & Euchariſtiæ Sacramenta infirmis præbeantur.* Sin autem morbi vis ita impediat ægrotum, ut confiteri non poſſit, eum Preſbyter excitare debet, ut verum ſui peccati dolorem concipiat; ejuſque remiſſionem ita mereatur: Si verò nulla poſſit indicia Pœnitentiæ præbere, ſive quia in phrenesim incidit, aut alio quovis modo vi morbi oppreſſus eſt, eo tamen Sacramento Parochus eum privare non debet, ſi probabiliter judicet, ſive ex bona ægroti vita, ſive ex præcedenti deſiderio recipiendi Sacramenta, ægrotum hoc Sacramentum petiturum ſi poſſet: Quoniam, ut ait Divus Auguſtinus: *Multò ſatius eſt nolenti dare, quàm volenti negare, ubi velit an nolit non apparet; attamen credibilius eſt eum ſi poſſet, velle ſe potiùs dicturum fuiſſe.*

Act. p. 4. Inſtruct. Extrem. Unct.

S. Aug. lib. De Adulter. Conjug. cap. ultimo.

Et, ut ait ſanctus Antoninus, *Sacramentum Extrema-Unctionis dari poteſt, dummodo appareant ſigna Pœnitentiæ in eo, nec in aliquo alio notorio mortali inveniatur.*

S. Ant. 3. p. tit. 14. cap. 8, §. 3.

Et ut habetur in Canone, *Non pœnitentibus*

illud infundi non debet; Et, ut legitur in Rituali Romano: *Impœnitentibus verò, & qui in manifesto peccato mortali moriuntur, & excommunicatis, & nondum baptisatis penitùs denegetur.* Can. *Illud.* dist. 95.

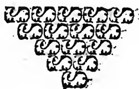
Licèt autem infirmus confessus fuerit, eum tamen Parochus excitare debet ad magnum de peccatis suis concipiendum dolorem, præsertim verò de iis, quæ malo sensuum usu commisit, quibus applicari debent Unctiones.

Secunda dispositio ad hoc Sacramentum cum fructu suscipiendum, est magna gratiæ & virtutis hujus Sacramenti fides, & fiducia comparanda cum illa, qua se sistebant Christo & Apostolis quotquot ab iis animæ, corporisque sanitatem impetrare gestiebant, ut ait sanctus Carolus, *Vt eâ fide*, inquit, *se ungendum præbeat, quâ olim qui à sanctis Apostolis sanandi erant*: Quoniam vivâ imprimis fide, cum ferventi Oratione conjunctâ, hujus Sacramenti effectus percipitur: *Oratio enim Fidei*, ut aït sanctus Jacobus, *salvabit infirmum.* Quocirca Sacerdos hoc Sacramentum administraturus debet hortari, & excitare præsentes ad orandum pro infirmo, ut à Deo consequatur per hujus Sacramenti applicationem, gratiam quam conferre debet, quæ tantopere necessaria est in hoc ultimo vitæ discrimine, in quo de æternitate agitur. Act. p. 4. tit. Quæ Præp. ad Extrem. Unct. adhibenda.

Quæst. 2. Quænam sunt dispositiones externæ, & cæremoniæ observandæ in administratione Sacramenti Extremæ-Unctionis?

Resp. Sic præscribuntur in Rituali Romano de Sacramento Extremæ-Unctionis. *Sacerdos hoc Sacramentum ministraturus*, quatenùs fieri poterit, parari curet apud infirmum mensam mappâ candidâ coopertam, itemque vas in quo sit bombacium: seu quid simile in

septem globulos distinctum, ad distergendas partes inunctas; medullam panis ad distergendos digitos, & aquam ad abluendas Sacerdotis manus; ceream item candelam, quæ deinde accensa ipsi ungenti lumen præbeat. Denique operam dabit, ut quantâ poterit munditiâ ac nitore hoc Sacramentum ministretur. Deinde convocatis Clericis, seu Ministris, vel saltem uno Clerico, qui crucem sine hastâ, aquam benedictam cum aspersorio, & librum Ritualem deferat, ipse Parochus decenter accipit vas sacri olei infirmorum, sacculo serico violacei coloris inclusum, illudque cautè defert, ne effundi possit. Quòd si longiùs iter peragendum, aut etiam equitandum sit, vel aliàs adsit periculum effusionis, vas olei sacculo aut bursa inclusum, ut dictum est ad collum appendat, ut commodiùs, & securiùs præferat; procedat autem sine sonitu campanulæ, & ut pleniùs in Rituali Romano habetur.

DECRETA S. S. D. N. ALEXANDRI PAPÆ VII.

Adverſus laxas Caſuiſtarum opiniones.

Feria V. die 24. Septembris 1665.

In Congregatione generali ſanctæ Romanæ, & univerſalis Inquiſitionis habita in Palatio Apoſtolico Montis Quirinalis coram Sanctiſſim D. N. D. Alexandro Divina Providentia Papa VII. ac Eminentiſſimis, & Reverendiſſimis DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Chriſtiana adverſus hæreticam pravitatem Generalibus Inquiſitoribus à ſancta Sede Apoſtolica ſpecialiter deputatis.

SANCTISSIMUS D. N. audivit non ſine magno animi ſui mœrore, complures opiniones Chriſtianæ diſciplinæ relaxativas, & animarum perniciem inferentes, partim antiquas iterum ſuſcitari, partim noviter prodire; Et ſummam illam luxuriantium ingeniorum licentiam in dies magis excreſcere, per quam in rebus ad conſcientiam pertinentibus modus opinandi irrepſit alienus omninò ab Evangelica ſimplicitate, ſanctorumque Pa-

trum doctrina, & quem si pro recta regula fideles in praxi sequerentur, ingens eruptura esset Christianæ vitæ corruptela. Quare, ne ullo unquam tempore viam salutis, quam suprema veritas Deus, cujus verba in æternum permanent, arctam esse definivit, in animarum perniciem dilatari, seu veriùs perverti contingeret, idem sanctissimus D. N. ut oves sibi creditas ab ejusmodi spatiosa, lataque per quam itur ad perditionem, via, pro Pastorali sollicitudine in rectam semitam evocaret, earumdem opinionum examen pluribus in sacra Theologia Magistris, & deindè Eminentissimis, & Reverendissimis D D. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus seriò commisit: Qui tantum negotium strenuè aggressi, eique sedulò incumbentes, & maturè discussis usque ad hanc diem infrascriptis propositionibus, super unaquaque ipsarum sua suffragia Sanctitati suæ singillatim exposuerunt.

1. Homo nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum *fidei, spei, & charitatis* ex vi præceptorum divinorum ad eas virtutes pertinentium.

2. Vir equestris ad duellum provocatus potest illud acceptare, ne timiditatis notam apud alios incurrat.

3. Sententia asserens, Bullam Cœnæ solùm prohibere absolutionem hæresis, & aliorum criminum, quando publica sunt, & id non derogare facultati Tridentini, in qua de occultis criminibus sermo est, anno 1629. 18. Julii in Consistorio sacræ Congregationis Eminentissimorum Cardinalium visa, & tolerata est.

4. Prælati Regulares possunt in foro conscientiæ absolvere quoscumque sæculares ab hæresi occulta, & ab excommunicatione propter eam incursa.

5. Quamvis evidenter tibi constet Petrum esse hæreticum, non teneris denunciare, si probare non possis.

6. Confessarius, qui in Sacramentali Confessione tribuit Pœnitenti chartam posteà legendam, in qua ad venerem incitat, non censetur sollicitasse in Confessione, ac proinde non est denunciandus.

7. Modus evadendi obligationem denunciandæ sollicitationis est: Si sollicitatus confiteatur cum sollicitante, hic potest ipsum absolvere absque onere denunciandi.

8. Duplicatum stipendium potest Sacerdos pro eadem Missa licitè accipere, applicando petenti partem etiam specialissimam fructus ipsimet celebranti correspondentem, idque post Decretum Urbani VIII.

9. Post Decretum Urbani potest Sacerdos, cui Missæ celebrandæ traduntur, per alium satisfacere collato illi minori stipendio, alia parte stipendii sibi retenta.

10. Non est contra justitiam pro pluribus sacrificiis stipendium accipere, & sacrificium unum offerre; Neque etiam est contra fidelitatem, etiamsi promittam promissione etiam juramento firmata, danti stipendium, quod pro nullo alio offeram.

11. Peccata in Confessione omissa, seu oblita ob instans periculum vitæ, aut ob aliam causam, non tenemur in sequenti confessione exprimere.

12. Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id Episcoporum facultate.

13. Satisfacit præcepto annuæ Confessionis, qui confitetur Regulari Episcopo præsentato, sed ab eo injustè reprobato.

14. Qui facit Confessionem voluntariè nul-

lam, satisfacit præcepto Ecclesiæ.

15. Pœnitens propria auctoritate substituere sibi alium potest, qui loco ipsius Pœnitentiam adimpleat.

16. Qui beneficium curatum habent, possunt sibi eligere in Confessarium simplicem Sacerdotem non approbatum ab Ordinario.

17. Est licitum Religioso, vel Clerico calumniatorem gravia crimina de se, vel de sua Religione spargere minantem, occidere, quando alius modus defendendi non suppetit, uti suppetere non videtur, si calumniator sit paratus, vel ipsi Religioso, vel ejus Religioni publicè, & coram gravissimis viris prædicta impingere, nisi occidatur.

18. Licet interficere falsum accusatorem, falsos testes, ac etiam judicem, à quo iniqua certò imminet sententia, si alia via non potest innocens damnum evitare.

19. Non peccat Maritus occidens propria auctoritate uxorem in adulterio deprehensam.

20. Restitutio à Pio V. imposita Beneficiatis non recitantibus non debetur in conscientia ante sententiam declaratoriam judicis, eo quod sit pœna.

21. Habens Cappellaniam collativam, aut quodvis aliud Beneficium Ecclesiasticum, si studio litterarum vacet, satisfacit suæ obligationi, si officium per alium recitet.

22. Non est contra justitiam Beneficia Ecclesiastica non conferre gratis, quia collator conferens illa Beneficia Ecclesiastica pecunia interveniente non exigit illam pro Collatione Beneficii, sed veluti pro emolumento temporali, quod tibi conferre non tenebatur.

23. Frangens jejunium Ecclesiæ, ad quod tenetur, non peccat mortaliter, nisi ex contemptu,

temptu, vel inobedientia hoc faciat, puta, quia non vult se subjicere præcepto.

24. Mollities, sodomia, & bestialitas sunt peccata ejusdem speciei infimæ, ideoque sufficit dicere in Confessione, se procurasse pollutionem.

25. Qui habuit copulam cum soluta, satisfacit Confessionis præcepto, dicens: commisi cum soluta grave peccatum contra castitatem non explicando copulam.

26. Quando litigantes habent pro se opiniones æquè probabiles, potest judex pecuniam accipere pro ferenda sententia in favorem unius præ alio.

27. Si liber sit alicujus junioris, & moderni, debet opinio censeri probabilis, dum non constet, rejectam esse à Sede Apostolica tanquam improbabilem.

28. Populus non peccat, etiamsi absque ulla causa non recipiat legem à principe promulgatam.

Quibus peractis, dum similium propositionum examini cura, & studium impenditur, intereà idem Sanctissimus re maturè considerata statuit, & decrevit, prædictas propositiones, & unamquamque ipsarum, ut minimum, tanquam scandalosas, esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, ac prohibet; itaut quicumque illas, aut conjunctim, aut divisim docuerit, & defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio, quacumque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districtè in virtute sanctæ obedien-

riæ, & sub interminatione divini judicii prohibet omnibus Christi fidelibus cujuscumque conditionis, dignitatis, ac status etiam specialis specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

JOANNES LUPUS sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis Not. &c. Loco † Sigilli.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu-Christi, millesimo sexcentesimo sexagesimo quinto, Indictione tertia, die verò 2. mensis Octobris, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris D. N. D. Alexandri divina Providentia Papæ VII. anno undecimo, supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis Vrbis per me Carolum Melanum ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ, & SS. Inquisitionis Cursorem.

Feria V. die 18. Martii 1666.

In Congregatione generali Sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo D. N. D. Alexandro Divina Providentia Papa VII. ac Eminentissimis, & Reverendissimis DD. S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana adversus hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

SAnctissimus D. N. post latum Decretum die 24. Septembris proximè elapsi, quo viginti octo propositiones damnatæ fuerunt, examinatis sedulò, & accuratè usque ad hanc diem infrascriptis aliis quadragesimum quintum numerum implentibus, per plures in sacra Theologia Magistros, ac per Eminentissimos, & Reverendissimos DD. Cardinales adversus hæreticam pravitatem Generales Inquisitores, eorum suffragia singillatim super unaquaque ipsarum audivit.

Propositio 29. in die Jejunii, qui sæpiùs modicum quid comedit, etsi notabilem quantitatem in fine comederit, non frangit jejunium.

30. Omnes Officiales, qui in Republica corporaliter laborant, sunt excusati ab obligatione jejunii, nec debent se certificare, an labor sit compatibilis cum jejunio.

31. Excusantur absolutè à præcepto jejunii omnes illi, qui iter agunt equitando, utcumque iter agant, etiamsi iter necessarium non sit, & etiamsi iter unius diei conficiant.

32. Non est evidens, quod consuetudo non

comedendi ova, & lacticinia in Quadragesima obliget.

33. Restitutio fructuum ob omissionem Horarum suppleri potest per quascumque eleemosynas, quas antea Beneficiarius de fructibus sui beneficii fecerit.

34. In die Palmarum recitans Officium Paschale, satisfacit præcepto.

35. Unico Officio potest quis satisfacere duplici præcepto pro die præsenti, & crastino.

36. Regulares possunt in foro conscientiæ uti Privilegiis suis, quæ sunt expresse revocata per Concilium Tridentinum.

37. Indulgentiæ concessæ Regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodie sunt revalidatæ.

38. Mandatum Tridentini factum Sacerdoti Sacrificanti ex necessitate cum peccato mortali confitendi quamprimum, est consilium, non præceptum.

39. Illa particula *quamprimùm* intelligitur, cùm Sacerdos suo tempore confitebitur.

40. Est probabilis opinio, quæ dicit, esse tantum veniale osculum habitum ob delectationem carnalem, & sensibilem, quæ ex osculo oritur, secluso periculo consensus ulterioris, & pollutionis.

41. Non est obligandus concubinarius ad ejiciendam concubinam, si hæc nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarii, vulgò *regalo*, dum deficiente illo, nimis ægrè ageret vitam, & aliæ epulæ tædio magno concubinarium afficerent; & alia famula nimis difficilè inveniretur.

42. Licitum est mutuanti aliquid ultra sortem exigere, si se obliget ad non repetendam sortem usque ad certum tempus.

43. Annuum legatum pro anima relictum non durat plusquàm per decem annos.

44. Quoad forum conscientiæ, Reo correcto, ejusque contumacia cessante, cessant censuræ.

45. Libri prohibiti, donec expurgentur, possunt retineri, usque dum adhibita diligentia corrigantur.

Quibus maturè pensatis, idem Sanctissimus statuit, ac decrevit, prædictas propositiones, & unamquamque ipsarum, ut minimùm, tanquam scandalosas esse damnandas, & prohibendas, sicut eas damnat, ac prohibet: itaut quicumque illas, aut conjunctim, aut divisim docuerit, defenderit, ediderit, aut de eis etiam disputativè, publicè, aut privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districtè in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione divini judicii prohibet omnibus Christi fidelibus cujuscumque conditionis, dignitatis, ac status, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

JOANNES LUPUS sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis Notarius.
Loco † Sigilli.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu-Christi millesimo sexcentesimo sexagesimo-sexto, Indictione quarta, die verò 13. mensis Martii, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris D. N. D. Alexandri, divina Providentia Papæ VII. anno undecimo, supradictum Decretum affixum, & publicatum

fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis Vrbis, per me Carolum Melanum ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ, & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

Feria V. die 2. Martii 1679.

In generali Congregatione sanctæ Romanæ, & Vniversalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Vaticano coram Sanctissimo D. N. D. Innocentio divina Providentia Papa XI. ac Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

SAnctissimus D. N. Innocentius Papa XI. prædictus ovium sibi à Deo creditarum saluti sedulò incumbens, & salubre opus in segregandis noxiis doctrinarum pascuis ab innoxiis à fel. rec. Alexandro VII. Prædecessore suo inchoatum prosequi volens, plurimas propositiones partim ex diversis, vel libris, vel thesibus, seu scriptis excerptas, & partim noviter adinventas Theologorum plurium examini, & deinde Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus subjecit. Quibus propositionibus sedulò, & accuratè sæpiùs discussis eorundem Eminentissimorum Cardinalium, & Theologorum votis per Sanctitatem suam auditis. Idem Sanctissimus D. N. re postea maturè considerata, sta

tuit, & decrevit pro nunc sequentes propositiones, & unamquamque ipsarum, sicut jacent, ut minimùm tanquam scandalosas, & in praxi perniciosas, esse damnandas, & prohibendas, sicuti eas damnat, & prohibet. Non intendens tamen Sanctitas sua per hoc Decretum alias propositiones in ipso non expressas, & Sanctitati suæ quomodolibet, & ex quacumque parte exhibitas, vel exhibendas ullatenùs approbare.

1. Non est illicitum in Sacramentis conferendis sequi opinionem probabilem de valore Sacramenti relicta tutiore, nisi id vetet, lex, conventio, aut periculum gravis damni incurrendi. Hinc sententia probabili tantùm utendum non est in collatione Baptismi, Ordinis Sacerdotalis, aut Episcopalis.

2. Probabiliter existimo, judicem posse judicare juxta opinionem etiam minùs probabilem.

3. Generatim dum probabilitate, sive intrinseca, sive extrinseca quantumvis tenui, modò à probabilitatis finibus non exeatur, confisi aliquid agimus, semper prudenter agimus.

4. Ab infidelitate excusabitur infidelis non credens ductus opinione minùs probabili.

5. An peccet mortaliter, qui actum dilectionis Dei semel tantùm in vita eliceret, condemnare non audemus.

6. Probabile est, ne singulis quidem rigorosè quinquenniis per se obligare præceptum charitatis erga Deum.

7. Tunc solùm obligat, quando tenemur justificari, & non habemus aliam viam, quâ justificari possumus.

8. Comedere, & bibere usque ad satietatem ob solam voluptatem non est peccatum, modò non obsit valetudini, quia licitè potest appe-

titus naturalis suis actibus frui.

9. Opus conjugii ob solam voluptatem exercitum omni penitùs caret culpa, ac defectu veniali.

10. Non tenemur proximum diligere actu interno, & formali.

11. Præcepto proximum diligendi satisfacere possumus per solos actus externos.

12. Vix in sæcularibus invenies, etiam in Regibus superfluum statui. Et ita vix aliquis tenetur ad eleemosynam, quando tenetur tantùm ex superfluo statui.

13. Si cum debita moderatione facias, potes absque peccato mortali de vita alicujus tristari, & de illius morte naturali gaudere, illam inefficaci affectu petere, & desiderare; non quidem ex displicentia personæ, sed ob aliquod temporale emolumentum.

14. Licitum est absoluto desiderio cupere mortem Patris, non quidem, ut malum Patris, sed ut bonum cupientis, quia nimirùm ei obventura est pinguis hæreditas.

15. Licitum est filio gaudere de parricidio Parentis à se in ebrietate perpetrato propter ingentes divitias indè ex hæreditate consecutas.

16. Fides non censetur cadere sub præceptum speciale, & secundùm se.

17. Satis est actum fidei semel in vita elicere.

18. Si à potestate publica quis interrogetur, fidem ingenuè confiteri, ut Deo, & fidei gloriosum consulo, tacere, ut peccaminosum per se non damno.

19. Voluntas non potest efficere, ut assensus fidei in se ipso sit magis firmus, quàm mereatur pondus rationum ad assensum impellentium.

20. Hinc potest quis prudenter repudiare assensum, quem habebat supernaturalem.

21. Assensus fidei supernaturalis, & utilis ad salutem stat cum notitia solùm probabili revelationis; immò cum formidine, qua quis formidet, ne non sit locutus Deus.

22. Non nisi fides unius Dei necessaria videtur necessitate medii, non autem explicita Remuneratoris.

23. Fides latè dicta ex testimonio Creaturarum, similive motivo ad justificationem sufficit.

24. Vocare Deum in Testem mendacii levis non est tanta irreverentia, propter quam velit, aut possit damnare hominem.

25. Cum causâ licitum est jurare sine animo jurandi, sive res, sit levis, sive gravis.

26. Si quis, vel solus, vel coram aliis, sive interrogatus, sive propria sponte, sive recreationis causa, sive quocumque alio fine juret, se non fecisse aliquid, quod revera fecit; intelligendo intra se aliquid aliud, quod non fecit, vel aliam viam ab ea, in qua fecit, vel quodvis aliud additum verbum, revera non mentitur, nec est perjurus.

27. Causa justa utendis his amphibologiis est, quoties id necessarium, aut utile est ad salutem corporis, honorem, res familiares tuendas, vel ad quemlibet alium virtutis actum, itaut veritatis occultatio censeatur tunc expediens, & studiosa.

28. Qui mediante commendatione, vel munere ad Magistratum, vel Officium publicum promotus est, poterit cum restrictione mentali præstare juramentum, quod de mandato Regis à similibus solet exigi, non habito respectu ad intentionem exigentis, quia non tenetur fateri crimen occultum.

29. Urgens metus gravis est causa justa Sacramentorum administrationem simulandi.

30. Fas est viro honorato occidere invasorem, qui nititur calumniam inferre, si aliter hæc ignominia vitari nequit; idem quoque dicendum, si quis impingat alapam, vel fuste percutiat, & post impactam alapam, vel ictum fustis fugiat.

31. Regulariter occidere possum furem pro conservatione unius aurei.

32. Non solùm licitum est defendere defensione occisiva, quæ actu possidemus, sed etiam ad quæ jus inchoatum habemus, & quæ nos possessuros speramus.

33. Licitùm est tam hæredi, quàm legatario contra injustè impedientem, ne vel hæreditas adeatur, vel legata solvantur, se taliter defendere, sicut & jus habenti in Cathedram, vel Præbendam contra eorum possessionem injustè impedientem.

34. Licet procurare abortum ante animationem fœtus, ne puella deprehensa gravida occidatur, aut infametur.

35. Videtur probabile omnem fœtum, quamdiù in utero est, carere anima rationali, & tunc primùm incipere eamdem habere cùm paritur, ac consequenter dicendum erit in nullo abortu homicidium committi.

36. Permissum est furari, non solùm in extrema necessitate, sed etiam in gravi.

37. Famuli, & famulæ domesticæ possunt occultè heris suis surripere ad compensandam operam suam, quam majorem judicant salario, quod recipiunt.

38. Non tenetur quis sub pœna peccati mortalis restituere quod ablatum est per pauca furta, quantumcumque sit magna summa totalis.

39. Qui alium movet, aut inducit ad inferendum grave damnum tertio, non tenetur ad restitutionem istius damni illati.

40. Contractus Mohatra licitus est etiam respectu ejusdem personæ, & cum contractu retrovenditionis præviè inito, cum intentione lucri.

41. Cùm numerata pecunia, pretiosior sit numeranda, & nullus sit, qui non majoris faciat pecuniam præsentem quàm futuram, potest creditor aliquid ultrà sortem à mutuatario exigere, & eo titulo ab usura excusari.

42. Usura non est, dum ultrà sortem aliquid exigitur, tanquam ex benevolentia, & gratitudine debitum, sed solùm si exigatur tanquam ex justitia debitum.

43. Quidni non nisi veniale sit detrahentis auctoritatem magnam sibi noxiam falso crimine elidere?

44. Probabile est non peccare mortaliter, qui imponit falsum crimen alicui, ut suam justitiam, & honorem defendat. Et si hoc non sit probabile, vix ulla erit opinio probabilis in Theologia.

45. Dare temporale pro spirituali non est simonia, quando temporale non datur tanquam pretium, sed dumtaxat tanquam motivum conferendi, vel efficiendi spirituale, vel etiam quando temporale sit solùm gratuita compensatio pro spirituali, aut è contra.

46. Et id quoque locum habet, etiam si temporale sit principale motivum dandi spirituale; immò etiam si sit finis ipsius rei spiritualis, sic ut illud pluris æstimetur, quam res spiritualis.

47. Cùm dixit Concilium Tridentinum eos alienis peccatis communicantes mortaliter peccare, qui nisi quos digniores, & Ecclesiæ ma-

gis utiles, ipsi judicaverint ad Ecclesias promovent, Concilium, vel primò videtur per hoc digniores non aliud significare velle, nisi dignitatem eligendorum, sumpto comparativo pro positivo; vel secundò locutione minùs propria ponit digniores, ut excludat indignos, non verò dignos; vel tandem loquitur tertiò, quando fit concursus.

48. Tam clarum videtur, fornicationem secundùm se nullam involvere malitiam, & solùm esse malam, quia interdicta, ut contrarium omninò rationi dissonum videatur.

49. Mollities jure naturæ prohibita non est. Unde si Deus eam non interdixisset, sæpè esset bona, & aliquando obligatoria sub mortali.

50. Copula cum conjugata, consentiente marito, non est adulterium; adeoque sufficit in confessione dicere, se esse fornicatum.

51. Famulus, qui submissis humeris scienter adjuvat herum suum ascendere per fenestras ad stuprandum virginem, & multoties eidem subservit deferendo scalam, aperiendo januam, aut quid simile cooperando, non peccat mortaliter, si id faciat metu notabilis detrimenti, puta ne à Domino malè tractetur, ne torvis oculis aspiciatur, ne domo expellatur.

52. Præceptum servandi Festa non obligat sub mortali, seposito scandalo, si absit contemptus.

53. Satisfacit præcepto Ecclesiæ de audiendo Sacro, qui duas ejus partes, immò quatuor simul à diversis celebrantibus audit.

54. Qui non potest recitare Matutinum, & Laudes, potest autem reliquas Horas, ad nihil tenetur, quia major pars trahit ad se minorem.

55. Præcepto Communionis annuæ satisfit per sacrilegam Domini manducationem.

56. Frequens Confessio, & Communio, etiam in his, qui gentiliter vivunt, est nota prædestinationis.

57. Probabile est, sufficere attritionem naturalem, modò honestam.

58. Non tenemur Confessario interroganti fateri peccati alicujus consuetudinem.

59. Licet Sacramentaliter absolvere dimidiatè tantùm confessos ratione magni concursus Pœnitentium, qualis v. g. potest contingere in die magnæ alicujus Festivitatis, aut Indulgentiæ.

60. Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem Dei, Naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis spes nulla appareat, nec est neganda, nec differenda absolutio; dummodo ore proferat, se dolere, & proponere emendationem.

61. Potest aliquando absolvi, qui in proxima occasione peccandi versatur, quam potest, & non vult omittere; quinimmò directâ, & ex proposito quærit, aut ei se ingerit.

62. Proxima occasio peccandi non est fugienda, quandò causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit.

63. Licitum est quærere directè occasionem proximam peccandi pro bono spirituali, vel temporali nostro, vel proximi.

64. Absolutionis capax est homo quantumvis laboret ignorantia Mysteriorum Fidei, & etiamsi per negligentiam, etiam culpabilem nesciat Mysterium sanctissimæ Trinitatis, & Incarnationis Domini nostri Jesu-Christi.

65. Sufficit illa Mysteria semel credidisse.

Quicumque autem cujusvis conditionis, status, & dignitatis illas, vel illarum aliquam conjunctim, vel divisim defenderit, vel ediderit, vel de eis disputativè, publicè, aut priva-

tim tractaverit, vel prædicaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem latæ sententiæ, à quâ non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, nisi pro tempore existente Romano Pontifice, absolvi.

Insuper districtè in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione divini judicii prohibet omnibus Christi fidelibus, cujuscumque conditionis, dignitatis, & status, etiam speciali, & specialissima nota dignis, ne prædictas opiniones, aut aliquam ipsarum ad praxim deducant.

Tandem, ut ab injuriosis contentionibus Doctores, seu Scholastici, aut alii quicumque imposterum se abstineant, & ut paci & charitati consulatur idem Sanctissimus in virtute sanctæ Obedientiæ eis præcipit, ut tam in libris imprimendis, ac manuscriptis, quàm in Thesibus, Disputationibus, ac Prædicationibus caveant ab omni censura, & nota, necnon à quibuscumque conviciis contra eas propositiones, quæ adhuc inter Catholicos hinc indè controvertuntur, donec à S. Sede recognitæ super iisdem propositionibus judicium proferatur.

Franciscus Riccardus sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis Notarius.

Loco † Sigilli.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu-Christi millesimo sexcentesimo septuagesimo nono, Indictione secunda, die verò 4. mensis Martii, Pontificatus autem sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Innocentii divina Providentia Papa XI. anno tertio, supra-

dictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis Urbis per me Franciscum Perinum ejusdem Sanctissimum D. N. Papæ, & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

Feria V. die 23. Novembris 1679.

In Generali Congregatione sanctæ Romanæ, & universalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo D. N. D. Innocentio divina Providentia Papa XI. ac Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

CUm supradictis Eminentissimis, & Reverendissimis DD. delatæ fuerint hæ duæ propositiones, *Deus donat nobis omnipotentiam suam, ut ea utamur, sicut aliquis donat alteri villam, vel librum*; & *Deus subjicit nobis suam omnipotentiam*; eorumdem jussu per Theologos ad id specialiter SS. D.N. relata, & coram sua sanctitate proposita uno cum votis ipsorum Eminentissimorum, RR. DD. S. R. E. Cardinalium, Sanctitas sua decrevit, & mandavit, ut ambæ propositiones omninò prohiberentur, sicut eas præsenti Decreto damnat, & prohibet, uti temerarias ad minimum, & novas, mandatque, ne quisquam deinceps cujuscumque sit gradus, Ordinis, aut conditionis, illas, vel illarum alterutram audeat imprimere, vel imprimi facere, sive scrip-

tis, aut etiam ore tenùs docere, vel asserere; sub pœnis, & censuris in Indice librorum prohibitorum contentis, aliisque Sanctitati suæ benè visis.

FRANCISCUS RICCARDUS sanctæ Romanæ Ecclesiæ, & universalis Inquisitionis Secretarius.
Loco ✝ Sigilli.

Die 2. Decembris 1679. supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Cancellariæ Apostolicæ, ac in acie Campi Floræ, ac in aliis locis solitis, & consuetis Vrbis per me Franciscum Perinum ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ, & sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

Feria V. die 24. Augusti 1690.

In generali Congregatione sanctæ Romanæ, & Vniversalis Inquisitionis habita in Palatio Apostolico Montis Quirinalis coram Sanctissimo D. N. Alexandro divina Providentia Papa VIII. ac Eminentissimis, & Reverendissimis Dominis S. R. E. Cardinalibus in tota Republica Christiana contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus à sancta Sede Apostolica specialiter deputatis.

SAnctissimus D. N. Alexander Papa VIII. non sine magno animi sui mœrore audivit duas Theses, seu propositiones, unam denuò, & in majorem Fidelium perniciem suscitari, alteram de novo erumpere; Et cùm sui Pastoralis Officii munus sit, oves sibi creditas à

noxiis pascuis avertere, & ad salutaria semper dirigere, dictarum Thesium, sive propositionum examen pluribus in sacra Theologia Magistris, & deinde Eminentissimis, & Reverendissimis DD. Cardinalibus contra hæreticam pravitatem Generalibus Inquisitoribus sedulò commisit; qui pluries re maturè discussa infra scriptis Thesibus, seu propositionibus, super unaquaque ipsarum sua suffragia Sanctitati suæ singillatim exposuerunt.

I. *Bonitas objectiva consistit in convenientia objecti cum natura rationali: Formalis verò in conformitate actus cum regula morum. Ad hoc sufficit, ut actus moralis tendat in finem ultimum interpretativè, hunc homo non tenetur amare, neque in principio, neque in decursu vitæ suæ mortalis.*

II. *Peccatum philosophicum, seu morale est actus humanus disconveniens naturæ rationali, & rectæ rationi. Theologicum verò, & mortale est transgressio libera divinæ legis. Philosophicum quantumvis grave in illo, qui Deum vel ignorat, vel de Deo actu non cogitat, est grave peccatum, sed non est offensa Dei, neque peccatum mortale dissolvens amicitiam Dei, neque æterna pœna dignum.*

Quibus peractis, Sanctissimus, omnibus plenè, & maturè consideratis, primam Thesim, seu propositionem declaravit hæreticam, & uti talem damnandam, & prohibendam esse, sicuti damnat, & prohibet sub Censuris, & pœnis contra hæreticos, & eorum fautores in jure expressis; secundam Thesim, seu propositionem declaravit scandalosam, temerariam, piarum aurium offensivam, & erroneam, & uti talem damnandam, & prohibendam esse, sicuti damnat, & prohibet, ita ut quicumque illam docuerit, defenderit, edide-

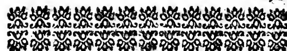
rit, aut de ea etiam disputaverit publicè, seu privatim tractaverit, nisi forsan impugnando, ipso facto incidat in excommunicationem, à qua non possit (præterquam in articulo mortis) ab alio quacumque etiam dignitate fulgente, nisi à pro tempore existente Romano Pontifice absolvi. Insuper districtè in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub interminatione divini Judicii prohibet omnibus Christi fidelibus cujuscumque conditionis, dignitatis, ac status, etiam specialis, & specialissima nota dignis, ne prædictam Thesim, seu propositionem ad praxim deducant.

ALEXANDER SPERONUS sanctæ Romanæ, & Universalis Inquisitionis Notarius.

Loco † Sigilli.

Die 24. Augusti 1690. supradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Palatii sancti Officii, in acie Campi Floræ, ac aliis locis solitis, & consuetis Urbis per me Franciscum Perinum SS. D. N. Papæ & Sanctissimæ Inquisitionis Cursorem.

SANCTISS. D. N. D.

INNOCENTII

DIVINA PROVIDENTIA

PAPÆ XII.

Damnatio, & prohibitio libri Parisiis anno MDCXCVII. impressi, cui titulus,

Explication des Maximes des Saints sur la Vie interieure, &c.

INNOCENTIUS PAPA XII.

Ad perpetuam rei memoriam.

CUM aliàs ad Apostolatus Nostri notitiam pervenerit in lucem prodiisse librum quemdam Gallico idiomate editum, cui titulus : *Explication des Maximes des Saints sur la Vie interieure, par Messire François de Salignac Fenelon, Archevêque Duc de Cambray, Precepteur de Messeigneurs les Ducs de Bourgogne, d'Anjou, & de Berry. A Paris chez Pierre Auboüin, Pierre Emery, & Charles Clousier.* 1697. Ingens verò subinde de non sana libri hujusmodi doctrina excitatus in Galliis rumor adeò percrebuerit, ut opportunam Pastoralis vigilantiæ nostræ opem efflagitaverit, nos eumdem librum nonnullis ex-

Venerabilibus Fratribus Nostris S. R. E. Cardinalibus, aliisque in sacra Theologia Magistris, maturè, ut rei gravitas postulare videbatur, examinandum commisimus. Porrò hi mandatis nostris obsequentes, postquam in quamplurimis Congregationibus varias propositiones ex eodem libro excerptas diuturno, accuratoque examine discusserunt, quid super earum singulis sibi videretur, tam voce, quàm scripto nobis exposuerunt. Auditis igitur in pluribus itidem coram nobis desuper actis Congregationibus memoratorum Cardinalium, & in sacra Theologia Magistrorum sententiis, Dominici Gregis Nobis ab Æterno Pastore crediti periculis, quantum nobis ex alto conceditur, occurrere cupientes, motu proprio, ac ex certa scientia, & matura deliberatione nostris, deque Apostolicæ potestatis plenitudine, librum prædictum ubicumque, & quocumque alio idiomate, seu quavis editione, aut versione hucusque impressum, aut in posterum imprimendum, quippe ex cujus lectione, & usu fideles sensim in errores ab Ecclesia Catholica jam damnatos induci possent, ac insuper tanquam continentem propositiones sive in obvio earum verborum sensu, sive attenta sententiarum connexione, temerarias, scandalosas, malè sonantes, piarum aurium offensivas, in praxi perniciosas, ac etiam erroneas respectivè, tenore præsentium damnamus, & reprobamus, ipsiusque libri impressionem, descriptionem, lectionem, retentionem, & usum omnibus, & singulis Christi fidelibus etiam specifica, & individua mentione, & expressione dignis, sub poena excommunicationis per contrafacientes ipso facto absque alia declaratione incurrenda, interdicimus, & prohibemus. Volentes, & Apostolica auctoritate man-

dantes, ut quicumque supradictum librum penès se habuerint, illum statim, atque præsentes litteræ eis innotuerint, locorum Ordinariis, vel hæreticæ pravitatis Inquisitoribus tradere, ac consignare omninò teneantur. In contrarium facientibus non obstantibus quibuscumque. Cæterum propositiones in dicto libro contentæ, quas Apostolici censura judicii, sicut præmittitur, configendas duximus, ex Gallico idiomate in latinum versæ, sunt tenoris, qui sequitur, videlicet: *I. Datur habitualis status amoris Dei, qui est Charitas pura, & sine ulla mixtione motivi proprii interesse. Neque timor pænarum, neque desiderium remunerationum habent ampliùs in eo partem. Non amatur ampliùs Deus propter meritum, neque propter perfectionem, neque propter felicitatem in eo amando inveniendum. II. In statu vitæ contemplativæ, seu unitivæ amittitur omne motivum interessatum timoris, & spei. III. Id quod est essentiale in directione animæ est non aliud facere, quam sequi pedetentim gratiam cum infinita patientia, præcautione, & subtilitate. Oportet se intra hos limites continere, ut sinatur Deus agere, & nunquam ad purum amorem ducere, nisi quando Deus per unctionem interiorem incipit aperire Cor huic verbo, quod adeò durum est animabus adhuc sibimet affixis, & adeò potest illas scandalizare, aut in perturbationem conjicere. IV. In statu sanctæ indifferentiæ anima non habet ampliùs desideria voluntaria, & deliberata propter suum interesse, exceptis iis occasionibus, in quibus toti suæ gratiæ fideliter non cooperatur. V. In eodem statu sanctæ indifferentiæ nihil nobis, omnia Deo volumus. Nihil volumus, ut simus perfecti, & beati propter interesse proprium, sed omnem perfectionem, ac beatitudinem vo-*

lumus, in quantum Deo placet efficere, ut velimus res istas impressione sua gratia. VI. In hoc sancta indifferentia statu nolumus amplius salutem, ut salutem propriam, ut liberationem æternam, ut mercedem nostrorum meritorum, ut nostrum interesse omnium maximum; sed eam volumus voluntate plena, ut gloriam, & beneplacitum Dei, ut rem, quam ipse vult, quam nos vult velle propter ipsum. VII. Derelictio non est nisi abnegatio, seu sui ipsius renunciatio, quam Jesus-Christus à nobis in Evangelio requirit postquam externa omnia reliquerimus. Ista nostri ipsorum abnegatio non est, nisi quoad interesse proprium. Extrema probationes, in quibus hæc abnegatio, seu sui ipsius derelictio exerceri debet, sunt tentationes, quibus Deus amulator vult purgare amorem, nullum ei ostendendo perfugium, neque ullam spem quoad suum interesse proprium, etiam æternum. VIII. Omnia Sacrificia, quæ fieri solent ab animabus quam maximè desinteressatis circa earum æternam beatitudinem sunt conditionalia. Sed hoc Sacrificium non potest esse absolutum in statu ordinario. In uno extremarum probationum casu hoc Sacrificium fit aliquo modo absolutum. IX. In extremis probationibus potest anima invincibiliter persuasum esse persuasione reflexa, quæ non est intimus conscientiæ fundus se justè reprobatam esse à Deo. X. Tunc anima divisa à semetipsa expirat cum Christo in Cruce dicens: Deus, Deus meus, ut quid dereliquisti me. In hac involuntaria impressione desperationis conficit Sacrificium absolutum sui interesse proprii quoad æternitatem. XI. In hoc statu anima amittit omnem spem sui proprii interesse, sed nunquam amittit in parte superiori, idest in suis actibus directis, & in-

timis spem perfectam, quæ est desiderium desinteressatum promissionum. XII. Director tunc potest huic animæ permittere, ut simpliciter acquiescat jacturæ sui proprii interesse, & justæ condemnationi, quam sibi à Deo indictam credit. XIII. Inferior Christi pars in Cruce non communicavit superiori suas involuntarias perturbationes. XIV. In extremis probationibus pro purificatione amoris fit quadam separatio partis superioris animæ ab inferiori. In ista separatione actus partis inferioris manant ex omninò cæca, & involuntaria perturbatione; nam totum quod est voluntarium, & intellectuale, est partis superioris. XV. Meditatio constat discursivis actibus, qui à se invicem facilè distinguuntur. Ista compositio actuum discursivorum, & reflexorum est propria exercitio amoris interessati. XVI. Datur status contemplationis adeò sublimis, adeoque perfecta, ut fiat habitualis, itaut quoties anima actu orat, sua oratio sit contemplativa, non discursiva. Tunc non ampliùs indiget redire ad meditationem, ejusque actus methodicos. XVII. Animæ contemplativæ privantur intuitu distincto, sensibili & reflexo Jesu-Christi duobus temporibus diversis. Primò; in fervore nascente earum contemplationis. Secundò, anima amittit intuitum Jesu-Christi in extremis probationibus. XVIII. In statu passivo exercentur omnes virtutes distinctæ, non cogitando quòd sint virtutes. In quolibet momento aliud non cogitatur, quàm facere id, quod Deus vult, & amor Zelotypus simul efficit, ne quis ampliùs sibi virtutem velit, nec unquam sit adeò virtute præditus, quam cùm virtuti ampliùs affixus non est. XIX. Potest dici in hoc sensu, quod anima passiva, & desinteressata nec ipsum amorem vult ampliùs,

quatenùs est sua perfectio, & sua felicitas sed solum quatenùs est id, quod Deus à nobis vult. XX. In confitendo debent animæ transformatæ sua peccata detestari, & condemnare se, & desiderare remissionem suorum peccatorum, non ut propriam purificationem, & liberationem, sed ut rem, quam Deus vult, & vult nos velle propter suam gloriam. XXI. Sancti Mystici excluserunt à statu animarum transformatarum exercitationes virtutum. XXII. Quamvis hæc doctrina (de puro amore) *esset pura, & simplex perfectio Evangelica in universa traditione designata, antiqui Pastores non proponebant passim multitudini justorum, nisi exercitia amoris interessati eorum gratiæ proportionata. XXIII. Purus amor ipse solus constituit totam vitam interiorem, & tunc evadit unicum principium, & unicum motivum omnium actuum, qui deliberati, & meritorii sunt.* Non intendimus tamen per expressam propositionum hujusmodi reprobationem alia in eodem libro contenta ullatenùs approbare. Ut autem eædem præsentes literæ omnibus faciliùs innotescant, nec quisquam illarum ignorantiam valeat allegare, volumus pariter, & auctoritate præfata decernimus, ut illæ ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, ac Cancellariæ Apostolicæ, nec non Curiæ generalis in Monte Citorio, & in acie Campi Floræ de Urbe per aliquem ex Cursoribus nostris, ut moris est, publicentur, illarumque exempla ibidem affixa relinquantur; itaut sic publicatæ omnes, & singulos, quos concernunt, perinde afficiant, ac si unicuique illorum personaliter notificatæ, & intimatæ fuissent: Utque ipsarum præsentium litterarum transumptis, seu exemplis, etiam impressis, manu alicujus Notarii publici sub scrip-

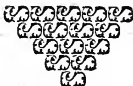
tis,

tis, & sigillo personæ in Ecclesiastica dignitate constitutæ munitis, eadem prorsus fides tam in judicio, quam extra illud ubique locorum habeatur, quæ ipsis præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris die 12. Martii MDCXCIX. Pontificatus Nostri anno octavo.

J. F. Card. Albanus.

Anno à Nativitate Domini Nostri Jesu-Christi 1699. Indictione septima, die verò 13. mensis Martii, Pontificatus autem Sanctissimi in Christo Patris, & D. N. D. Innocentii divina Providentia Papæ XII. anno ejus octavo, supradictum Breve affixum, & publicatum fuit ad valvas Basilicæ Principis Apostolorum, Magnæ Curiæ Innocentianæ, in acie Campi Floræ, ac aliis locis solitis, & consuetis Urbis per me Franciscum Perinum ejusdem Sanctissimi D. N. Papæ Cursorem.

Sebastianus Vasellus Mag. Curs.

CONSTITUTIO GREGORII PAPÆ XV.

Contra sollicitantes in Confessionibus.

GREGORIUS PAPA XV.

Ad perpetuam rei memoriam.

UNIVERSI Dominici gregis curam quamquam immeriti, cœlesti dispositione gerentes, sedulò invigilare tenemur, ut ab omnibus pravis contagiis conservetur immunis, multoque majori studio providere; ut omnis pestis ab iis avertatur, quibus alios sanandi officium est commissum, ne quod Evangelica scripta nos admonent, sale infatuato non sit in quo saliatur, & ad nihilum prosit ultra, nisi ut mittatur foras, & conculcetur ab hominibus. Quoniam autem à Romanis Pontificibus prædecessoribus nostris quibusdam in locis provisum fuit, ut impium ac nefandum scelus, quod non solum inter Christi fideles non esse, sed nec etiam nominari debet, procul ab iis arceatur, videlicet, ut aliquis Sacerdos ad sacras audiendas Confessiones deputatus, sacro-sancto Pœnitentiæ Sacramento, sollicitando pœnitentes ad turpia, abutatur, ac pro medicina venenum, pro pane aspidem porrigat, & ex cœlesti Medico infernalis veneficus, ex Patre spirituali proditor exécrabilis animarum reddatur: idcircò

nos ea, quæ his perniciosissimis diaboli insidiis arcendis certis locis salubriter constituta sunt, ut nullibi desiderentur, quantùm ex alto conceditur, providendum duximus. Aliàs siquidem à fel. record. Pio Papa IV. Prædecessore nostro emanarunt litteræ tenoris subsequentis, videlicet. Pius Papa IV. Venerabili Fratri Archiepiscopo Hispalen. in Regnis Hispaniarum hæreticæ pravitatis Inquisitori Generali. Cùm sicut nuper non sine animi nostri molestia, accepimus, diversi Sacerdotes in Regnis Hispaniarum, atque etiam in eorum Civitatibus, & Diœcesibus curam animarum habentes, sive eam pro aliis exercentes, aut aliàs audiendis Confessionibus pœnitentium deputati in tantam proruperint iniquitatem, ut Sacramento Pœnitentiæ in actu audiendi Confessiones abutantur, nec illi, & qui id instituit Domino Deo, & Salvatori nostro Jesu-Christo injuriam facere vereantur; mulieres, videlicet pœnitentes ad actus inhonestos, dum earum audiant Confessiones, alliciendo, & provocando, seu allicere, & provocare tentando, & procurando, ac loco earum per Sacramentum hujusmodi Creatori nostro reconciliationis graviori peccatorum mole eas onerando, & in manibus diaboli tradendo in divinæ Majestatis offensam, & animarum perniciem, Christi fidelium scandalum non modicum. Nos in animum inducere nequeuntes, quod, qui de fide Catholica rectè sentiunt Sacramentis in Ecclesia Dei institutis abutantur, aut illis injuriam faciant: Fraternitati tuæ, de cujus eximia pietate, virtute, atque doctrina plurimum in Domino confidimus, per præsentes committimus, & mandamus, quatenùs per te, vel per alium, seu alios à te deputandum, seu deputandos contra omnes, & singulos Sacerdotes

dictorum Regnorum, ac illarum Civitatum, & Diœcesium de præmissis quomodolibet diffamatos, tam sæculares, quàm quorumvis etiam exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum Ordinum Regulares, cujuscumque dignitatis, status, gradus, ordinis, conditionis, & præeminentiæ existant, tam super præmissis, quàm super Fide Catholica, & quid de ea sentiant, diligenter inquiras, & juxta facultatem tibi contra hæreticos, aut de hæresi quovis modo suspectos, à Sede Apostolica concessarum continentiam, & tenorem procedas, ac culpabiles repertos, juxta excessuum suorum qualitates, prout juris fuerit, punias, eos etiamsi & prout de jure fuerit, faciendum, debita præcedente degradatione sæcularis judicis arbitrio puniendos tradendo. Non obstantibus Constitutionibus, & Ordinationibus Apostolicis, ac Ecclesiarum, & Monasteriorum, nec non Ordinum quorumlibet, quorum ipsi Sacerdotes fuerint, etiam juramento, confirmatione Apostolica, vel quavis firmitate alia roboratis, statutis, & consuetudinibus, privilegiis quoque, indultis, & litteris Apostolicis sub quibuscumque tenoribus, & formis, ac cum quibusvis clausulis, & Decretis etiam motu proprio, aut aliàs quomodolibet concessis, etiam iteratis vicibus approbatis, & innovatis. Quibus omnibus, eorum tenores præsentibus pro expressis habentes, hac vice dumtaxat specialiter, & expressè derogamus, cæterisque contratiis quibuscumque. Datum Romæ apud sanctum Petrum sub annulo Piscatoris die 16. Apr. MDLXI. Pontificatus nostri anno secundo. Igitur, ut litteræ prædictæ perpetuis futuris temporibus, ubique locorum inviolabiliter observentur, motu proprio, & ex certa scientia, ac matura delibe-

ratione nostra, ac de consilio venerabilium Fratrum nostrorum S. R. E. Cardinalium contra hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum præinsertas litteras hujusmodi, ac omnia, & singula in eis contenta Apostolica auctoritate tenore præsentium approbamus, & confirmamus, illisque omnibus, & singulis inviolabilis Apostolicæ firmitatis robur adjicimus, illasque non solùm in prædictis Regnis Hispaniarum, sed in quibusvis Christiani Orbis partibus firmiter, & inviolabiliter observari præcipimus, & mandamus, ac putereà, ne in futurum de pœna his delinquentibus imponenda, & de modo contra eosdem procedendi ab aliquo dubitari possit, statuimus, decernimus, & declaramus; quod omnes, & singuli Sacerdotes, tam sæculares, quam quorumvis, & quomodolibet exemptorum, ac Sedi Apostolicæ immediatè subjectorum Ordinum, institutorum, Societatum, & Congregationum Regulares, cujuscumque dignitatis, & præeminentiæ, aut quovis privilegio muniti existant, qui personas, quæcumque illæ sint, ad inhonesta, sive inter se, sive cum aliis quomodolibet perpetranda, in actu Sacramentalis Confessionis, sive ante, vel post immediatè, seu occasione, vel prætextu Confessionis hujusmodi, etiam ipsa Confessione non sequuta, sive extra occasionem Confessionis in Confessionario, aut in loco quocumque, ubi Confessiones Sacramentales audiantur, seu ad Confessionem audiendam electo, simulantes ibidem Confessiones audire, sollicitare, vel provocare tentaverint, aut cum eis illicitos, & inhonestos sermones, sive tractatus habuerint, in Officio sanctæ Inquisitionis severissimè, ut infra puniantur: Et præterea omnes hæreticæ pravitatis Inquisitores, & locorum Ordinarios

omnium Regnorum, Provinciarum, Civitatum, Dominiorum, & locorum universi Orbis Christiani in suis quemque Diœcesibus, & Territoriis, per has nostras litteras, etiam privativè quoad omnes alios, specialiter, ac perpetuò judices delegamus, ut super his contra prædictos simul, vel separatim in omnibus, prout in causis Fidei, juxta sacrorum Canonum formam, nec non Officii Inquisitionis hujusmodi constitutiones, privilegia, consuetudines, & Decreta, diligenter inquirant, & procedant, & quos in aliquo ex hujusmodi nefariis excessibus culpabiles repererint, in eos pro criminum qualitate, & circumstantiis, suspensione ab executione ordinis, privationis Beneficiorum, dignitatum, & Officiorum quorumcumque, ac perpetuæ inhabilitatis ad illa, necnon vocis activæ, & passivæ, si Regulares fuerint, exilii, damnationis ad triremes, & carceres, etiam in perpetuum absque ulla spe gratiæ, aliasque pœnas decernant, eos quoque si pro delicti enormitate graviores pœnas meruerint, debita præcedente degradatione Curiæ sæculari puniendos tradant. Dantes etiam facultatem Venerabilibus Fratribus nostris S. R. E. Cardinalibus Inquisitoribus, ne delictum tam enorme, & Ecclesiæ Dei tam perniciosum remaneat ob probationum defectum impunitum, cùm difficilis sit probationis, testibus, etiam singularibus, concurrentibus præsumptionibus, indiciis, & aliis adminiculis delictum probatum esse arbitrio suo judicandi, & Curiæ sæculari, ut præfertur reum tradendum esse pronunciandi. Non obstantibus omnibus, quæ dictus prædecessor in suis litteris prædictis voluit non obstare, cæterisque contrariis quibuscumque: mandantes omnibus Confessariis, ut suas pœnitentes, quos nove-

rint fuisse ab aliis, ut supra, sollicitatos, moneant de obligatione denunciandi sollicitantes, seu, ut præfertur, tractantes Inquisitoribus, seu locorum Ordinariis prædictis; quod si Officium prætermiserint, vel pœnitentes docuerint non teneri ad denunciandum Confessarios sollicitantes, seu tractantes, ut supra, iidem locorum Ordinarii, & Inquisitores illos pro modo culpæ punire non negligant. Volumus autem, ut præsentium transumptis, etiam impressis manu alicujus Notarii publici subscriptis, & sigillo alicujus personæ in dignitate Ecclesiastica constitutæ munitis eadem prorsus fides in judicio, & extra ubique habeatur, quæ præsentibus haberetur, si forent exhibitæ, vel ostensæ, quodque eædem præsentes litteræ, seu illarum exempla ad valvas Basilicarum sancti Joannis Lateranensis, ac Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixæ omnes ita arctent, & afficiant, ac si unicuique personaliter intimatæ fuissent. Datum Romæ apud sanctam Mariam Majorem sub annulo Piscatoris, die 30. Augusti 1622. Pontificatus nostri anno secundo.

S. Card. S. Susannæ.

Anno à Nativitate Domini nostri Jesu-Christi millesimo, sexcentesimo, vigesimo secundo Indictione quinta, die verò prima mensis Septembris, Pontificatus Sanctissimi in Christo Patris D. N. Gregorii divina Providentia Papæ XV. anno ejus secundo, retroscripta Constitutio affixa, & publicata fuit ad valvas Basilicarum S. Joannis Lateranensis, Principis Apostolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ, ut moris est, per me Brandimantem Latinum Apostolicum Cursorem.

Octavius Spada Mag. Curs.

CASUS

Summo Pontifici intra Italiam reservati.

1. VIolatio clausuræ Monialium ad malum finem.

2. Injicientium violentas manus in Clericos.

3. Simonia realis scienter contracta.

4. Confidentia Beneficialis.

5. Provocantium, & pugnantium in duello, juxta Concilium Tridentinum ex Constitutione Gregorii XIII.

6. Violatio immunitatis Ecclesiasticæ circa confugientes ad Ecclesias.

DE IMMUNITATE

Circa confugientes ad Ecclesias.

1. GRegorius XIV. in quadam Constitutione, quæ incipit, *Cùm alias nonnulli, &c.* statuit, ut omnes delinquentes, qui confugiunt ad Ecclesias, gaudeant immunitate exceptis casibus expressis. §. 3. cujus tenor est hujusmodi.

2. Ut Laïcis ad Ecclesias, locaque sacra, & religiosa prædicta confugientibus si fuerint publici latrones, viarumque grassatores, qui itinera frequentata, vel publicas stratas obsident, ac viatores ex insidiis aggrediuntur.

3. Aut depopulatores agrorum.

4. Quivè homicidia, & mutilationes mem-

brorum in ipsis Ecclesiis, earumque Cæmeteriis committere non verentur.

5. Aut qui proditoriè proximum suum occiderit.

6. Aut Assassini.

7. Vel hæresis rei.

8. Aut læsæ-Majestatis in personam ipsiusmet Principis, eis immunitas Ecclesiastica non suffragatur.

9. In aliis casibus delinquentes confugientes ad Ecclesias gaudent immunitate: si qui verò contra hanc Constitutionem læserint immunitatem Ecclesiasticam, erit Casus reservatus Papæ.

SANCTISS. D. N.

CLEMENTIS

DIVINA PROVIDENTIA

PAPÆ X.

Constitutio, in qua Regularium privilegia quoad prædicationem Verbi Dei, & Sacramenti Pœnitentiæ administrationem declarantur.

Superna, &c. Regulares, qui in Ecclesiis sui Ordinis prædicare voluerint teneri ab Episcopo Diœcesano benedictionem petere, prædicare tamen posse, quamvis illam non obtinuerunt. Quòd si Episcopus benedictionem nedum non concesserit, sed etiam contradixerit, nec in prædictis quidem Ecclesiis licere Regularibus prædicare, eosque contravenientes ab illo tanquam Sedis Apostolicæ Delegato censuris, aliisque pœnis Ecclesiasticis in vim Constitutionis fel. rec. Gregorii XV. Prædecessoris nostri incipientis, *Inscrutabili Dei Providentia*, coërceri, & puniri posse. Episcopum tamen absque justa, atque rationabili causa contradicere non debere, & hujusmodi benedictionem teneri etiam Regulares petere si in quibuscumque Oratoriis sui Ordinis sermonem coram populo, vel in Ecclesiis, vel ad crates Monasteriorum Sanctimonialium eorum Jurisdictioni subjectarum, licèt

clausis januis, & nullus sæcularis ibi intersit, habere voluerint. Posse autem Episcopum licentiam concessurum Regularibus in Ecclesiis, quæ suorum Ordinum non sunt, prædicare volentibus, illos, quamvis ab Universitatibus, aut à Magistratibus Laïcis nominatos, etiamsi Episcopi Antecessores per tempus immemorabile hanc licentiam absque examine concedere consueverint, quoad doctrinam examinare, si ita ipsius arbitrio, quod moderatum, & discretum esse debet, visum fuerit, & licentiam prædicandi semel iisdem concessam ob rationabiles causas, licèt occultas, prædicationem tamen concernentes suspendere, non posse tamen Episcopum generatim prohibere Regularibus, qui in Ecclesiis suorum Ordinum prædicent.

Ad hæc Regulares ab Episcopo ad Confessiones sæcularium in sua Diœcesi audiendas approbatos non posse in alia Diœcesi eas absque Episcopi Diœcesani approbatione audire, quamvis pœnitentes subditi sint ejus Episcopi, à quo ipsi Religiosi jam fuerunt approbati, & generaliter ab Episcopo ad personarum sæcularium Confessiones audiendas nequaquam censeri approbatos ad audiendas Confessiones Monialium sibi subjectarum; sed egere, quoad hoc speciali Episcopi approbatione, atque approbatos pro audiendis Confessionibus Monialium unius Monasterii, minimè posse audire Confessiones Monialium alterius Monasterii. Itidem Confessores extraordinarios semel deputatos, atque approbatos ab Episcopo ad Monialium Confessiones pro una vice audienda, haud posse expleta deputatione in vim approbationis hujusmodi, illarum Confessiones audire, sed toties ab Episcopo esse approban-

dos, quoties casus deputationis contigerit. Cœterùm in Monasteriis, ac etiam Collegiis ubi juxta Regularia instituta vivitur, posse tam Prælatos Regulares, quàm Confessores Regularium eorumdem Monasteriorum, seu Collegiorum audire Confessiones illorum sæcularium, qui inibi sunt verè de familia, & continui Commensales: non autem illorum, qui tantum ipsis deserviunt. Illos autem Religiosos, qui ad Confessiones audiendas idonei generaliter reperti fuerint, ab Episcopis quoque, & indistinctè absque aliqua limitatione temporum, certorumque locorum, aut generis personarum in Diœcesi propria admittendos. Quoad cæteros verò, qui non adeo idonei reperiuntur, si petierint se admitti, arbitrio Ordinariorum relinqui ipsos cum limitata facultate, prout eisdem Ordinariis magis expedire videbitur probare, & admittere. Semel autem simpliciter approbatos posse in Diœcesi Episcopi approbantis, quovis anni tempore, etiam Paschali, & quorumcumque, etiam infirmorum Confessiones audire, absque ulla Parochorum, vel ipsius Episcopi licentia. De qua tamen Confessione teneri dictos Religiosos eorumdem infirmorum Parochum illicò certiorem reddere, & hoc posse illis ab Episcopo sub pœna suspensionis à facultate audiendi Confessiones præcipi, sufficere tamen ut certior ratio hujusmodi fiat saltem per scripturam apud ipsum infirmum relinquendam.

Et eos, qui dictis Religiosis simpliciter approbatis Paschali tempore confessi fuerint, Constitutioni, quæ incipit: *Omnis utriusque sexus*, quoad Confessionem dumtaxat satisfecisse censendos. Regulares verò ad ejusmodi Confessiones audiendas prævio examine sim-

pliciter, & absque ulla temporis præfinitione ab ipsomet Episcopo, secus autem si ab ejus Vicario, aut ab Antecessoribus Episcopis, approbatos, non posse ab eodem, qui sic approbavit iterum examinari, aut ab eisdem Confessionibus audiendis suspendi, seu licentias ipsis concessas revocari, nisi nova superveniente causa, quæ ipsas Confessiones concernat, de qua tamen haud necessarium esse ut in actis constet, nec eam teneri Episcopum ipsis Regularibus significare, sed Sedi Apostolicæ dumtaxat, ubi eam aperiri postulaverit. Porrò si Regulares cum scandalo, aut alias inhonestè vivant, vel aliquod delictum committant, per quod rationabili Episcopi judicio videantur à Confessionibus suspendendi, in quo ipsius Episcopi conscientiam oneratam esse volumus, cùm præcipua Ministri Sacramenti Pœnitentiæ qualitas sit vitæ integritas, ac morum honestas, utique eam causam ad Confessionis Ministerium pertinere, ac proinde nihil obstare, quo minùs ob eam possit Episcopus Regulares à semetipso approbatos suspendere, aut repellere à Confessionibus audiendis. Attamen Confessiones audiendi facultatem omnibus simul unius Conventus Regularibus Confessoribus adimi ab Episcopo inconsulta Sede Apostolica nullatenùs posse. Ex facultatibus per Mare magnum, aliavè privilegia Regularibus cujuscumque Ordinis, instituti, aut Societatis etiam Jesu, concessis, factam eis non esse potestatem absolvendi in casibus ab Episcopo sibi reservatis. Et per confirmationes dictorum privilegiorum, quas Regulares à Sede Apostolica post Sacrum Tridentinum obtinuerunt, nequaquam revixisse privilegia priùs ab eodem Concilio, aut deinde Apostolicis etiam De-

cretis sublata, atque extincta, si quæ habebant, absolvendi à casibus Episcopo reservatis.

Et habentes facultatem absolvendi ab omnibus casibus Sedi Apostolicæ reservatis non ideò à casibus Episcopo reservatis posse absolvere; posse autem Regularem Confessorem in ea Diœcesi, in qua est approbatus confluentes ex alia Diœcesi à peccatis in ipsa reservatis, non autem in illa ubi idem Confessor est approbatus absolvere, nisi eosdem pœnitentes noverit in fraudem reservationis ad alienam Diœcesim pro absolutione obtinenda migrasse. Vigore supradictorum privilegiorum nequaquam licere Regularibus etiam satisfacta parte absolvere pœnitentes à Censuris, quoad externum, & judiciale forum, & absolutos ab eis in foro pœnitentiali utique non censeri absolutos in exteriori judicio, & contentioso. Quinimmò Censuris Ecclesiasticis irretitos, & denunciatos ab Episcopis cogi posse gerere se pro talibus, etiamsi à Regularibus fuerint absoluti. Quoties exhibitis aliquibus Regularium Apostolicis Privilegiis coram Episcopo, ab eo judicetur ipsa non suffragari casui, de quo agitur, si dictorum privilegiorum verba obscura sint, & ambiguè non esse ad Metropolitanum provocandum; sed cùm ejus sit interpretari, cujus est condere, dictorum privilegiorum interpretationem Sedis Apostolicæ judicio prout alias Constitutione Prædecessoris nostri, &c. fel. rec. Clementis IV. statutum fuit, esse exequendum.

Non obstantibus quibuscumque, &c. etiam insolitis casibus.

Datum Romæ anno 1670. undecimo Kalendas Julii Pontificatus nostri anno primo.

Nota: In propositionibus damnatis ab Alexandro VII. propositio duodecima videbatur limitata ad solos mendicantes. Ita enim habet propositio; Mendicantes possunt absolvere à casibus Episcopis reservatis, non obtenta ad id ab Episcopo facultate. At Clemens X. magis amplè loquitur, dum absolutè sic pronunciat. Ex facultatibus per Mare magnum, aliavè privilegia cujuscumque Ordinis, instituti, aut Societatis, etiam Jesu concessis, facta eis non est potestas absolvendi in casibus ab Episcopo sibi reservatis.

DECLARATIO

Sacræ Congregationis Concilii Tridentini à SS. D. N. Clemente Papa IX. approbata, super accessu Regularium ad Monasteria Monialium.

Die 11. Maii 1669. Sac. Congregatio Eminentissimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, habita notitia, quod nonnulli Regulares absque licentia crates Monasteriorum Monialium adire, & frequentare non dubitent, prætendentes non esse interdictum per breve tempus, etiam usque ad quadrantem horæ cum dimidio, quod horologio arenario aliquando metiuntur, Moniales, aliasque personas intra Clausuram existentes alloqui; & hanc opinionem tamquam tutam affirment, disseminent, & etiam forsan in scriptis evulgent, proprias graviter illaqueantes conscientias, & scandala confoventes, ad hujusmodi perniciosos errores eliminandos opinionem prædictam improbans, reji-

ciens, & damnans, declaravit, Regulares cujuscumque Ordinis, Militiæ, Societatis, Congregationis, & Instituti, etiam de quibus specialis mentio foret habenda, qui ad Monasteria Monialium, quamvis ab Ordinarii Jurisdictione quomodolibet exempta, & etiam ipsis Regularibus subjecta, vel alias speciali mentione digna, absque legitima facultate accedunt colloquendo, etiam per quodcumque modicum tempus, cum Monialibus, aut aliis intra Clausuram degentibus, peccare mortaliter, eosque sub excommunicationis, & privationis vocis activæ, & passivæ, aliisque contra Regulares accedentes sine licentia ad Monasteria Monialium statutis pœnis posse ab Ordinario, tanquam Sedis Apostolicæ Delegato carcerari.

Et die 7. Junii ejusdem anni, facta relatione SS. D. N. Sanctitas sua præsentem Declarationem approbavit, ac typis dari, servarique jussit.

A Card. Celsus Præfectus.
Loco † Sigilli.

S. Brancaccius Archiep. Adrianop. Secretarius.

DUBIA

Super Collocutione Regularium cum Monialibus.

Edita lege ſtatim illam eludere malitia excogitat. Non ita pridem emanavit generale Decretum, arctiſſimè prohibens colloquia Regularium cum Monialibus, quando jam ſuper eo variæ interpretationes confingi cœperunt, aliæque nunc Bergomi ſuboriuntur; pro quarum reſolutione ſupplicant Confeſſarii Monialium, quærendo,

1. An Regularibus miſſis ad crates Monialium pro munere prædicationis obeundo, prohibitum ſit ſub peccato mortali, Cenſuris, & pœnis, &c. immediatè poſt cum ipſis Monialibus, abſque expreſſa licentia ad colloquendum, immiſcere ſermones cum quæſtionibus, vel dubiis ſpiritualibus, aut materiis ipſius Concionis.

2. An talis prohibitio intelligatur, tam de collocutione cum aliquibus Monialibus, quàm cum una tantum (omnibus tamen aliis audientibus) immediatè poſt Concionem.

Die 21. *Maii* 1678.

Sacra Congregatio Eminentiſſimorum S. R. E. Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, ad utrumque reſpondit affirmativè.

DECRETUM

Super actu Attritionis, quæ concipitur ex metu gehennæ, excludens voluntatem peccandi cum spe veniæ ad impetrandam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ.

SAnctissimus D. N. Alexander Papa VII. cùm acceperit non sine gravi animi mœrore Scholasticos quosdam acriùs, nec absque fidelium scandalo inter se contendere, an illa Attritio, quæ concipitur ex metu gehennæ excludens voluntatem peccandi cum spe veniæ ad impetrandam gratiam in Sacramento Pœnitentiæ, requirat insuper aliquem actum dilectionis Dei, asserentibus quibusdam, negantibus aliis, & invicem adversam sententiam censurantibus. Sanctitas sua enixè cupiens pacis vinculum inter fideles servari, omnemque scissuræ fomitem extingui, auditis votis Eminentissimorum, & Reverendissimorum DD. Cardinalium adversùs hæreticam pravitatem Generalium Inquisitorum, nec non DD. Consultorum, & Qualificatorum sacræ Congregationis ejusdem Generalis Inquisitionis; hoc præsenti Decreto in virtute sanctæ Obedientiæ, & sub pœna excommunicationis latæ sententiæ huic sanctæ Sedi reservatæ, aliisque pœnis ejusdem sanctæ Sedis arbitrio taxandis, præcipit cunctis, & singulis fidelibus quocumque gradu, ac dignitate etiam Episcopali, & majori, imò & Cardinalitia fulgentibus, ut si deinceps de materia Attritionis præfatæ scribent, vel libros, aut scripturas edent, vel do-

cebunt, vel prædicabunt, vel alio quovis modo pœnitentes, aut ſcholares, cæteroſvè erudient, non audeant alicujus Theologicæ Cenſuræ, alteriuſvè injuriæ, aut contumeliæ nota taxare alterutram ſententiam, ſive negantem neceſſitatem aliqualis dilectionis Dei in præfata Attritione ex metu gehennæ concepta, quæ hodie inter Scholaſticos communior videtur, ſive aſſerentem dictæ dilectionis neceſſitatem, donec ab hac ſancta Sede fuerit aliquid hac in re definitum. Statuitque præterea Decretum hoc, ſeu illius exemplum ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, & in acie Campi Floræ affixum omnes ubique exiſtentes arctare, & afficere, ac ſi unicuique perſonaliter fuiſſet intimatum.

FRANCISCUS RICCARDUS ſanctæ Romanæ & Univerſalis Inquiſitionis Notarius.

Loco † Sigilli.

Anno à Nativitate Domini noſtri Jeſu-Chriſti 1667. Indictione quinta, die verò 7. Maii, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D. N. D. Alexandri, divina Providentia Papæ VII. anno decimo-tertio, ſupradictum Decretum affixum, & publicatum fuit ad valvas Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & in acie Campi Floræ, ac in aliis locis ſolitis, & conſuetis Vrbis per me Carolum Melanum, ejuſdem Sanctiſſimi D. N. Papæ, & Sanctiſſimæ Inquiſitionis Curſorem.

INSTRUCTIO DE SACRAMENTO POENITENTIÆ.

Ex Rituali Romano.

SANCTUM Pœnitentiæ Sacramentum, ad eos, qui post Baptismum lapsi sunt, in gratiam Dei restituendos, à Christo Domino institutum; eò diligentiùs administrandum est, quò frequentior est ejus usus, & quo plura requiruntur ad illud rectè, dignéque tractandum, ac suscipiendum. Cùm autem ad illud constituendum tria concurrant, Materia, Forma, & Minister: illius quidem remota materia sunt peccata; proxima verò sunt actus pœnitentis; nempè Contritio, Confessio, & Satisfactio. Forma autem illa absolutionis verba: *Ego te absolvo, &c.* Minister denique est Sacerdos, habens potestatem absolvendi, vel Ordinariam, vel delegatam. Sed si periculum mortis immineat, approbatusque desit Confessarius; quilibet Sacerdos potest à quibuscumque Censuris, & peccatis absolvere. In ejus Ministro requiritur etiam bonitas, scientia, atque prudentia, cum sigillo secretæ Confessionis, sub exacto, perpetuoque silentio. Quibus, & aliis ad id opportunis, ut optimè sint instructi, omni studio curare debent Confessarii.

In primis meminerit Confessarius, se judicis, pariter, & medici personam sustinere, ac Divinæ justitiæ simul, & misericordiæ Ministrum à Deo constitutum esse; ut tanquam arbiter inter Deum, & homines, honori Divino, & animarum saluti consulat.

Ut ergo rectè judicare queat, discernens inter lepram, & lepram, & tanquam peritus medicus animarum morbos prudenter curare, & apta cuique remedia applicare sciat; quantam potest maximam ad id scientiam, atque prudentiam tum assiduis ad Deum precibus, tum ex probatis auctoribus, præsertim è Catechismo Romano, & prudenti consilio peritorum, studeat sibi comparare.

Sciat Casus, & censuras Sedi Apostolicæ, & Ordinario suo reservatos, & suæ cujusque Ecclesiæ constitutiones; easque diligenter observet.

Denique hujus Sacramenti doctrinam omnem rectè nosse studebit, & alia ad ejus rectam administrationem necessaria. Atque in hoc Ministerio ita procedat, ut infra præscribitur.

ORDO

MINISTRANDI

SACRAMENTUM

POENITENTIÆ.

SAcerdos ad audiendam Confessionem vocatus promptum, facilemque se præbeat: ac priusquam ad audiendum accedat, si tempus suppetat, ad hoc Ministerium rectè, sanctéque obeundum, Divinum auxilium piis precibus implorabit.

In Ecclesia, non autem in privatis ædibus Confessiones audiat, nisi ex causa rationabili, quæ cùm inciderit, studeat tamen id decenti, ac patenti loco præstare.

Habeat in Ecclesia sedem Confessionalem, in qua sacras Confessiones excipiat: quæ sedes patenti, conspicuo, & apto Ecclesiæ loco posita, crate perforata inter Pœnitentem, & Sacerdotem sit instructa.

Superpelliceo, & stola violacei coloris utatur, prout tempus, vel locorum feret consuetudo.

Pœnitens, si opus fuerit, admoneatur, ut qua decet humilitate mentis, & habitus accedat, & flexis genibus signo Crucis se muniat.

Mox Confessarius inquirat de illius statu (nisi aliter notus fuerit) & quàm pridem sit confessus, & an impositam Pœnitentiam adimpleverit, num ritè, atque integrè aliàs confessus fuerit, num conscientiam suam, ut

debet, priùs diligenter discusserit.

Quòd si pœnitens aliqua censura, vel casu reservato sit ligatus, à quo ipse non possit absolvere, non absolvat, nisi priùs obtenta facultate à Superiore.

Si verò Confessarius, pro personarum qualitate, cognoverit pœnitentem ignorare Christianæ Fidei rudimenta; si tempus suppetat, eum breviter instruat de articulis Fidei, & aliis ad salutem cognitu necessariis, & ignorantiam ejus corripiat, illumque admoneat, ut ea postmodum diligentiùs addiscat.

Tum pœnitens Confessionem generalem latina, vel vulgari lingua dicat, scilicet, *Confiteor, &c.* vel saltem utatur his verbis, *Confiteor Deo Omnipotenti, & tibi Pater.* Peccata sua exindè confiteatur, adjuvante, quotiescumque opus fuerit, Sacerdote; qui confitentem non reprehendet, nisi finita, ut dicetur, Confessione: neque interpellabit, nisi opus fuerit aliquid meliùs intelligere: proindè fiduciam ei præbeat, & humaniter suggerat, ut omnia peccata sua ritè, & integrè confiteatur, remota stulta illa quorumdam verecundia, qua præpediti, suadente diabolo, peccata confiteri non audent.

Si pœnitens numerum, & species, & circumstantias peccatorum explicatu necessarias, non expresserit, eum Sacerdos prudenter interroget.

Sed caveat, ne curiosis, aut inutilibus interrogationibus quemquam detineat, præsertim juniores utriusque sexus, vel illos de eo quod ignorant, imprudenter interroget, ne scandalum patiantur, indeque peccare discant.

Demùm, audita Confessione, perpendere peccatorum, quæ ille admisit, magnitudinem, ac multitudinem, pro eorum gravitate, ac

pœnitentis conditione, opportunas correptiones, ac monitiones, prout opus esse viderit, paterna charitate adhibebit, & ad dolorem, & contritionem efficacibus verbis adducere conabitur, atque ad vitam emendandam, ac meliùs instituendam inducet, remediaque peccatorum tradet.

Postremò salutarem, & convenientem satisfactionem, quantùm Spiritus, & prudentia suggesserit, injungat, habita ratione status, conditionis, sexus, & ætatis, & item dispositionis pœnitentium. Videatque ne pro peccatis gravibus levissimas Pœnitentias imponat, ne si fortè peccatis conniveat, alienorum peccatorum particeps efficiatur. Id verò ante oculos habeat, ut satisfactio non sit tantùm ad novæ vitæ remedium, & infirmitatis medicamentum, sed etiam ad præteritorum peccatorum castigationem.

Quare curet quantùm fieri potest, ut contrarias peccatis pœnitentias injungat; veluti avaris eleemosynas, libidinosis jejunia, vel alias carnis afflictiones, superbis humilitatis Officia, desidiosis devotionis studia. Rariùs autem, vel seriùs confitentibus, vel in peccata facilè recidentibus, utilissimum fuerit consulere, ut sæpè, puta semel in mense, vel certis diebus solemnibus confiteantur, & si expediat, communicent.

Pœnitentias pecuniarias sibi ipsis Confessarii non applicent: neque à pœnitentibus quicquam tanquam Ministerii sui præmium petant, vel accipiant.

Pro peccatis occultis, quantumvis gravibus, manifestam Pœnitentiam non imponant.

Videat autem diligenter Sacerdos, quando, & quibus conferenda, vel neganda, vel differenda sit absolutio: ne absolvat eos, qui talis Beneficii

Beneficii sunt incapaces, quales sunt, qui nulla dant signa doloris; qui odia, & inimicitias deponere, aut aliena, si possunt, restituere, aut proximam peccandi occasionem deserere, aut alio modo peccata derelinquere, & vitam in meliùs emendare nolunt: aut qui publicum scandalum dederunt, nisi publicè satisfaciant, scandalum tollant: neque etiam eos absolvat, quorum peccata sunt Superioribus reservata.

Si verò quis confiteatur in periculo mortis constitutus, absolvendus est ab omnibus peccatis, & censuris quantumvis reservatis: (cessat enim tunc omnis reservatio) sed priùs, si potest, cui debet satisfaciat; ac si periculum evaserit, & aliqua ratione superiori, à quo aliàs esset absolvendus, se sistere teneatur, cùm primùm poterit, coram eo se sistat, quidquid debet præstiturus.

Quòd si inter confitendum, vel etiam antequam incipiat confiteri, vox, & loquela ægrum deficiat, nutibus, & signis conetur, quoad ejus fieri poterit, peccata pœnitentis cognoscere, quibus utcumque vel in genere, vel in specie cognitis, vel etiam si confitendi desiderium, sive per se, sive per alios ostenderit, absolvendus est.

Meminerit porrò Sacerdos, ægris non esse injungendam gravem, aut laboriosam Pœnitentiam: sed indicendam tantùm illam, quam, si convaluerint, opportuno tempore peragant. Interim juxta gravitatem morbi aliqua oratione, aut levi satisfactione interposita, & acceptata, absolvantur, prout opus fuerit.

DECRETUM.

Sacræ Congregationis Cardinalium sacri Concilii Tridentini Interpretum.

Circa Communionem Quotidianam.

CUm ad aures SS. D. N. fide dignorum testimonio pervenerit in quibusdam Diœcesibus vigere usum quotidianæ Communionis, etiam in Feria sexta Parascevæ, & simul affirmari, eamdem quotidianam Communionem præceptam esse à jure Divino, quin etiam in illius administratione, aliquos abusus inoluisse, videlicet, quod aliqui, non in Ecclesia, sed in privatis Oratoriis, & domi, imò cubantes in lecto, & non laborantes ulla gravis infirmitatis nota sumant Sacro-sanctam Eucharistiam, quam argentea theca inclusam in crumena, aut secretò illis deferunt Sacerdotes sæculares, aut Regulares; aliique in Communione accipiant plures formas, ac particulas, vel grandiores solito, ac tandem quis confiteatur peccata venialia simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Cùm autem hæc Sanctissimus consideranda commiserit sacræ Congregationi Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum, eadem sacra Congregatio, prævia matura discussione super prædictis, unanimi sententia ita censuit: Et si frequens, quotidianusque Sacro-sanctæ Eucharistiæ usus à sanctis Patribus fuerit semper in Ecclesia probatus, nunquam tamen, aut sæpiùs illam percipiendi, aut ab ea abstinendi

certos singulis mensibus, aut hebdomadis dies statuerunt, quos nec Concilium Tridentinum præscripsit; sed quasi humanam infirmitatem secum reputaret, nihil præcipiens, quid cuperet, tantùm indicavit, cùm inquit: Optaret quidem Sacro-sancta Synodus, ut in singulis Missis Fideles adstantes Sacramentali Eucharistiæ perceptione communicarent; idque non immeritò, multiplices enim sunt conscientiarum recessus, variæ ob negotia spiritus alienationes, multæ è contra gratiæ, & Dei dona parvulis concessa, quæ cùm humanis oculis scrutari non possimus, nihil certi de cujusque dignitate, atque integritate, & consequenter de frequentiori, aut quotidiano vitalis panis esu potest constitui: & propterea, quod negotiatores ipsos attinet, frequens ad Sacram alimoniam percipiendam accessus, Confessariorum secreta cordis explorantium judicio est relinquendus, qui ex conscientiarum puritate, & frequentiæ fructu, & ad pietatem processu Laïcis negotiatoribus, & Conjugatis, quod prospicient eorum saluti profuturum, id illis præscribere debebunt. In Conjugatis autem hoc ampliùs animadvertant, cùm beatus Apostolus nolit eos invicem fraudari, nisi fortè ex consensu ad tempus, ut vacent orationi, eos seriò admoneant, tantò magis ob Sacratissimæ Eucharistiæ reverentiam continentiæ vacandum, puriorique mente ad cœlestium epularum Communionem esse conveniendum. In hoc igitur Pastorum diligentia potissimum invigilabit, non ut à frequenti aut quotidiana sacræ Communionis sumptione unicâ præcepti formulâ aliqui deterreantur, aut sumendi dies generaliter constituantur; sed magis quid singulis permittendum per se, aut Parochos, seu Confessarios sibi decernendum putet; illudque

omninò provideat, ut nemo à Sacro Convivio, seu frequenter, seu quotidie accesserit, repellatur, & nihilominùs det operam, ut unusquisque dignè pro devotionis, & præparationis modo rariùs, aut crebriùs Dominici Corporis suavitatem degustet. Itidem Moniales quotidie Sacram Communionem petentes, admonendæ erunt, ut in diebus ex earum Ordinis instituto præstitutis communicent; Si quæ verò puritate mentis eniteant, & fervore Spiritus ita incaluerint, ut dignæ frequentiori, aut quotidiana sanctissimi Sacramenti perceptione videri possint, id illis à Superioribus permittatur. Proderit etiam præter Parochorum, & Confessariorum diligentiam operâ quoque Concionatorum uti, & cum eis constitutum haberi, ut cùm Fideles ad sanctissimi Sacramenti frequentiam (quod facere debent) accenderint, statim de magna ad illud sumendum præparatione orationem habeant, generatimque ostendant eos; qui ad frequentiorem, aut quotidianam saluriferi cibi sumptionem devoto studio excitantur, debere, sive Laïci negotiatores sint, sive Conjugati, sive quicumque alii, suam agnoscere infirmitatem, ut dignitate Sacramenti, ac Divini judicii formidine discant Cœlestem Mensam, in qua Christus est, revereri, & si quando se minùs paratos senserint, ab ea abstinere, seque ad majorem præparationem accingere. Episcopi autem, in quorum Diœcesibus viget hujusmodi devotio erga Sanctissimum Sacramentum, pro illa gratias Deo agant, eamque ipso adhibito prudentiæ, & judicii temperamento alere debebunt, & ab eorum officio postulari sibi maximè persuadebunt, nulli labori, aut diligentiæ parcendum, ut omnis irreverentia, & scandali suspicio in veri, & Immaculati Agni per-

ceptione tollatur, virtutesque, ac dona in sumentibus augeantur: quod abundè continget, si ii, qui devoto hujusmodi studio, Divina præstante gratia, tenentur, seque Sacratissimo Pane frequentiùs reficere cupiunt, suas vires expendere, seque probare cum timore, & charitate assueverint: Quibus Christum Dominum, qui se Fidelibus manducandum, & se pretium in morte tradidit, atque in cœlesti Regno se præmium est daturus, precatur Sacra Congregatio, ut suam opem ad dignam præparationem & sumptionem largiatur. Porrò Episcopi, & Parochi, seu Confessarii redarguant asserentes Communionem quotidianam esse de jure Divino; doceant in Ecclesiis, seu Oratoriis privatis ex dispensatione, seu Privilegio Pontificis de manu Sacerdotis sumendam Sanctissimam Eucharistiam, nec eam ullo modo deferendam in crumena, aut secretò ad existentes domi, vel cubantes in lecto, præterquàm ad infirmos, qui ad illam suscipiendam ad loca prædicta accedere non valeant, & ad eos, si ab Ecclesia deferatur, publicè, & cum pompa juxta formam Ritualis Romani; si verò ab Oratorio privilegiato, cum forma decenti. Curent etiam, ut circa Communionem in Feria sexta Parasceves Missalis Rubricæ, & Ecclesiæ Romanæ usus serventur: Insuper admoneant nulli tradendas plures Eucharistiæ formas, seu particulas, neque grandiores, sed consuetas. Non permittant, ut venialium Confessio fiat simplici Sacerdoti non approbato ab Episcopo, aut Ordinario. Si Parochi, & Confessarii, etiam Regulares, aut quicumque alii Sacerdotes secus egerint, sciant Deo Optimo Maximo rationem reddituros esse, neque defuturam Episcoporum, & Ordinariorum justam, ac rigorosam animadver-

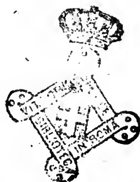
ſionem in contrafacientes, etiam Regulares, etiam Societatis Jeſu, facultate ipſis Epiſcopis, & Ordinariis per hoc Decretum per Sedem Apoſtolicam ſpecialiter attributa.

Et facta de præmiſſis omnibus, ac de verbo ad verbum relatione, Sanctitas ſua approbavit, ac præſens Decretum typis dari, ac publicari voluit; In quorum, &c. Datum Romæ 12. Februarii 1679.

F. Card. Columna Præf.

S. Archiepiſcopus Brancaccius Epiſc. Viterbien. Secretarius.

Finis Tomi IV.

INDEX
RERUM
TOMI QUARTI.

D

R

Finis Indicis Tomi IV.

